॥श्रीगणेशायनमः॥ ॥ॐनमः श्रीमहावीरजिनेंद्राय परात्मने॥ परब्रह्मस्वरूपाय जगदानंददायिने॥१॥ सार्वाः सर्वे प्रकुर्वंतु करस्थाः
सुखसंपदः॥ स्वनामस्थापनाद्यैर्भावैः पावितविष्टपाः॥२॥ जीयात्स श्रीगुरुः स्वर्णः सदास्तु दयनासुरः॥ यस्यवाचः प्रभाशास्वदिश्वना
सनलालसाः॥३॥ सुमनः सुमनो भृंगी संगीतगुणवेनवाः॥ सरस्वती जगन्माता भूनी पान्मे सरस्वती॥४॥ नृवासवा वनृवांसो नृपाःसोपिप्र
भावकाः॥ श्रावकाः श्रेणिकाद्याः श्रीजिनाज्ञापालकाः परे॥५॥ जगदद्भुतमारिकारकत्वादिकैर्गुणैः॥ कुमारक्ष्मापतेः कोपितुल्यां प्राप
नृपतिः॥६॥ युग्मं॥ उक्तंच॥ आज्ञावर्त्तिषु मंडलेषु विपुलेष्वष्टादशस्वादरा॥ दशान्येवं चतुर्दश प्रसभमरीमारिं निवार्योजिसा॥ कीर्त्तिस्तंभ
निभाश्चतुर्दशशतीसंख्या न्विहाराः सथा॥ कृत्वा निर्मितवान्कुमारनृपतिर्जैनो निजेनोव्ययं॥१॥ तथा॥ समुच्छिदं न्मारिं समितिनिभृणः
प्रास्तकुनयः क्षमापालः श्रेयानऽदितविषयग्रामविजयी॥ विहारैर्नृत्कामकृतंकृतबह्वर्थनिवय श्चिरं हेमाचार्यप्रभुरथ कुमारो नरपतिः
॥२॥ ततश्चौलुक्यवंशेकमौक्तिकस्य महौजसः॥ श्रीहेमचंद्रसूरींद्रपदपद्मोपसेविनः॥७॥ जिनधर्मरसावेशोल्लसद्भासितचेतसः॥ कृपैकप्रा
णनाथस्य प्रराईत शिरोमणेः॥ राज्ञः कुमारपालस्य स्वरसात्तद्भुपया॥ संबंधयोजनार्थं प्रबंधं ब्रुवेकिंचन॥८॥ विविधविशेषकैस्तत्र वंशाः प
रत्रिंशदेव॥ इक्ष्वाकुवंश१ सूर्यवंश२ सोम३ यादव४ परमार५ चाहमान६ चौलुक्य७ छिंदक८ सिलार९ सैंधव१० चापोत्कट११ प्रतीहार१२ चंदुक
१३ राठ१४ रूपट१५ शाक१६ करक१७ पाल१८ करंक१९ चाउल२० गुहिल्ल२१ पुत्र२२ पोलिक२३ मौरिक२४ मंकुयाणक२५ धान्यपालक२६ राजपा
लक२७ अमंग२८ निकुंभ२९ दधिलक३० तुरुदलियक३१ हूण३२ हरियड३३ वन३४ माष३५ पोषर३६ नामानः॥ तेषु चौलुक्यवंशे षट्त्रिं
शच्छत्रकृ यामाराम कान्यकुब्जदेशे कल्याणकटकपुरे॥ श्रीभूयडराजा राज्यं करोति तेनराज्ञा स्वपुत्र्या मदणलदेव्या गुर्जरधरित्री कंचुकपदे
दत्ता॥ इतश्च गुर्जरदेशैकदेशे वडियारदेशे पंचासरग्रामे वह्निप्रदेशे श्रीशीलगुणसूरिः शकुनावलोकनार्थं प्राप्ता वनगहनमध्ये वृक्षशाखानिबद्ध
झोलिकां बालकमेकं दृष्ट्वा समीपस्थां तन्मातरमूचुः॥ कस्यैकाऽसि त्वं॥ तयोक्तं अहं राजपत्नी कान्यकुब्जीय श्री भूयराजतनयेन चापोत्कटकुलक
कु०प्र० मलवर्धीरस्य कुमारस्य गोपनार्थ अत्र स्थितास्मि ततः श्रीसूरिभिः परा केपि तद्रूप्या पार्श्वमनमितामालोक्य कोप्ययं महानरेश्वरो भावीति तत्स ॥१॥
रूपं श्राद्धनाम वेद्या तस्यपरीक्षा कारिता सवा बालकः श्रीगुरुदत्तवनराजनामा ऽष्टवार्षिको राजविक्रिः श्रीउत्पलबालकाऽऽस्यतेजाः समभूत
ततः श्राद्धैर्मातुः समर्पितः सन् सचोरो मातुलेन सह श्वाऽऽदो परिभ्रमन्नन्यदा काकरग्रामे धनिगृहे खात्रं दत्वा प्रविष्टो दधिभांडे करे पतिते भुक्तो
ऽहमत्रेति सर्वं हित्वागतः॥ प्रातस्तत्तु श्रीदेवीगोरसे हस्तांगुलिविक्रान्ति॥ एतन्नृतानिदृष्ट्वा कोप्ययं महाभुरुषो नागच्छतीति तं बांधवत्वे
नप्रतिपद्य तं दृष्ट्वाऽस्त्वामीति॥ कृतप्रतिज्ञया तत्स्वरूपमाकर्ण्य शेरासमागतो वनराजो युग्महत्या॥ भोजनवस्त्रादिना सत्कृतो मम राज्याभि
षेककाले त्वयैव भगिन्या तिलकः कार्य इति प्रतिज्ञाय गतः॥ अन्यदा वनराजेन क्वापि वने जांबाकीवणिक् रुद्धः॥ शरपंचक मध्याच्छरद्वयं॥

नृभो मुंचन् द्वे इत्थं कारणं प्राह यत्त्रयोजनाः शरास्तत्पंच तेन द्वास्तां मधिकास्तां किं प्रयोजनमिति पृष्टे कोप्ययं सत्त्ववान् ईश्वरः भगा
न्मम राज्यकाले महामात्यो भावीति मुक्तो जांबाकः कृतप्रणामः किमपि द्वयं वस्त्रादिकं दत्वा गतः॥ एकदा गुर्जरत्रा पंचकुलं षण्मासे रुद्ध
हितसुराष्ट्रमंडलं २४ लक्ष हेममाणकान् ४०० जात्यतुरंगमान् लात्वा आयुस्समानं पथि वनराजेन दत्वा सर्वं जगृहे ततोवर्षं यावत्काखुला
रवने स्थितिं कृत्वा कान्यकुब्जराज्यस्थितिरुत्थापिता ततो नवीनपुर निवेशाय भूमिं विलोकयता वनराजेन ऽणहिल्लनाम गोपः प्राप्तस्ते
नयत्र शशकेन श्वा त्रासितः स तस्यानंद दर्शितिं नेतस्तन्नाम्ना अणहिल्लपुरं पत्तनं सकलवास्तुविद्याविचारपुरः सरप्राकार प्रतोली परिखा प्रासा
द विहार हर्म्य हस्तिशाला तुरंगमशाला दानशाला सत्रागार पानीयशाला भांडागार कोष्ठागार शस्त्रशाला राजसभा ऽलंकारसभा स्नानगृ
ह भूमि धर्मशाला पानीयशाला नाट्यगृह क्रीडनगृह शांतिगृह शल्यशाला वैद्यशालादिभिर्विशालं स्थापितं ततः पंचाशद्वर्षवयसो वन
राजस्य राज्याभिषेकः श्रीपत्तने ८०२ वर्षे श्रीशीलसूरिभिर्जिनमंत्रैः राज्यस्थापना कृता तदा पूर्वप्रतिपन्न भगिन्या तिलकश्चक्रे तस्याः प्रसाद
सादः जांबाकः सर्वराजकार्यक्षमो महामात्यः समभूत॥ श्रीगुरूपदेशेन राजा वनराजः पुण्यवान् कृतः ततः पंचासरग्रामे श्रीपार्श्वनाथप्रति
मालंकृतं निजाराधकमूर्त्तियुतं प्रासादमचीकरत्॥ गुर्जराणामिदं राज्यं वनराजात्प्रभृत्यपि॥ स्थापितं जैनमंत्रैस्तत् तद्द्वेषी नैव नंदति॥१॥ इ
तिलोके प्रसिद्धिरभूत्॥ ततः ६० वर्षं वनराजराज्यं ३५ वर्षाणि तत्पुत्रयोगराजराज्यं २५ वर्षं क्षेमराजराज्यं २९ वर्षं भूयडराज्य राज्यं २५ वैरसिंह
राज्यं १५ वर्षं रत्नादित्यराज्यं ७ सामंतसिंहराज्यं एवं चापोत्कटकुले सप्तराजानो ऽभूवन् एवं वर्ष १९६ ततो दौहित्रसंताने चौलुक्यकुले राज्यं
गतं कथं गतं तदुच्यते॥ कान्यकुब्जीयचौलुक्य श्रीभूयडराजस्य सुतः कर्णादित्यः तत्पुत्रश्चंद्रादित्यः तत्सुतः सोमादित्यः तत्पुत्रो भुवनादित्य
स्तस्य राज बीज दडक नामानस्त्रयः पुत्राः तेषु प्रथमो राजकुमारः दीसइ विविहचरियं जाणिज्जइ सुयणदुज्जणविसेसो अप्पाणं च कलिज्ज
इ हिंडिज्जइ तेण पुहवीए॥१॥ इति विचार्य देशांतरे परिभ्रमन् सोमनाथयात्रां कृतवान् तत्र वलमानः पत्तने गत्वा सामंतसिंहनृपं वाह्यालीवाहे
वीक्षणि ग्रहः कार्य इति सोमनाथवचसा श्रीपत्तने समायातः सामंतसिंहनृपं वाहकेलीकुर्वंतं दृष्ट्वा ऽश्वघाते राजा दत्ते राजकुमारो ऽनवस
रदत्तेन कशाघातेन पीडितो हाहेति शब्दमकरोत् राज्ञा कारणं पृष्टो ऽवदत् देव अश्वे कृतशोभनगतो कशाघातो मम मर्माभिघातः संजातः
॥ ततो राज्ञा तस्यार्पितोऽश्वः तेनवाश्वशिक्षाकुशलेन दर्शितौ वाहकेली कौतुकं जातस्तयोः सहशो योगः यतः॥ अश्वः शस्त्रं शास्त्रं वाणी
वीणा नरश्च नारी च पुरुषविशेषं प्राप्ता भवंत्ययोग्याश्च योग्याश्च॥१॥ ततः सामंतसिंहेन नृपेण चारादिभिर्महत्कुलमाकलय्य राजकुमारस्य
महता प्रहेण लीलादेवीनाम्नी स्वभगिनी ददे अन्यदा काला तरेसाप्यापन्नसत्वा जाता तस्याः अकाण्डमरणे सचिवैः कुक्षं विदार्य कर्षितिमपत्यं मूलन ऽममय

सचे जातत्वान्मूलराजोऽयमिति॥ नाम कृतं॥ लोके ऽयो नीमं नवत्वेन चमत्कारकारी तज्जन्मतो राज्यादि दृष्टिं दृष्ट्वा मदमत्तेन सामंतसिंहेन सराज्ये ऽ
भिषिक्तो गतमदेन तेनोत्थाप्यते॥ तदादि चापोत्कटानां दानमुपहासपदं जातं लोके यत्र तद्वाउडानी दानी ति॥ एकदा मदमत्तेन स्थापितो राज्ये मूलराज
स्तेनैव विकलो ऽयं मातुल इति विज्ञानी नो गृहीतं स्वयमेव राज्यं॥ ९९८ वर्षे जातो राज्याभिषेकः॥ स्वातुलबलपराक्रमः प्रतापाक्रांतसकलसीमाल
भूपालः स्वबलेन लाषाकं नृपं जितवान् तत्स्वरूपं यथा॥ परमारवंशे कीर्त्तिराजसुता कामलता शैशवे सखीभिः सह रममाणा थकारे प्रासादस्तंभां
तरितं फूलडानिधं पशुपालं वृत्वा ततः कतिपयैर्वर्षैः प्रधानवरेभ्यो दीयमाना पतिव्रताव्रतपालनाय तमेवोपयेमे तयोः पुत्रो लाषकः स
वकच्छाधिपः सर्वतोप्यजेयः एकादश कृत्वस्त्वामित मूलराजसैन्यः॥ एकदा कपिलकोटे स्थितो मूलराजेन रुद्धो दुर्गं कुर्वाणस्तस्या जेयतां
दिनत्रयेण विमृश्य तुर्यदिने निजकुलदेवतमनुस्मृत्य ततो ऽवतीर्णदेवतकलया लाषाको निजघ्ने तस्याजो नृपतितस्य वातचलितेश्मश्रु
णि पदं स्पृशन् मूलराज स्तज्जनन्या पतिव्रता व्रतपतिश्रया लूतारोगेण नवदंपत्य विनश्यंतु इति शप्तः मूलराजः॥ ५५ वर्षाणि राज्यं कृत्वा
॥ एकदा सो ऽथनी राजतानंतरं तां झूले कृमिदर्शनात् गजादिदानं दत्वा सम्यास पूर्वं दक्षिणचरणांगुष्ठे वह्निमोक्षणं कृत्वा ऽश दश शरैः परलो
कमगात्॥ ततो वर्ष १३ चामुंडराज्यं मास ६ वल्लभराजराज्यं वर्ष ११ मास २ दुर्लभराजराज्यं तस्य पुत्रं श्रीभीमं राज्ये संस्थाप्य स्वयं वैराग्यवान् तीर्थ
यात्रां कुर्वन् मालवकं गतः॥ श्रीमुंजेन छत्रादिकं मुंच मुंच वा कुरु इत्युक्तो धर्मांतरायं मत्वा प्रकामवान् कार्पटिकवेषेण यात्रां कृत्वा परलोक
मसाधयत तत्स्वरूपं भीमेन ज्ञातं ततः प्रभृति राजद्वयविरोधः॥ भीमस्य द्वे राज्ञी बकुलदेवी तस्याः पुत्रः क्षेमराजः॥ द्वितीया उदयमती तस्याः
सुतः कर्णदेवः तौ परस्परं प्रीतिभाजौ यथा रामलक्ष्मणौ॥ अन्यदा कर्णमात्रा तोषितेन भीमेन तयोरपि कर्णस्य राज्यं प्रतिपन्नं ४२ वर्षाणि राज्यं कृत्वा
भीमे दिवं गते सति भोदर्यवीर्यगांभीर्यप्रज्ञाबुद्धिगुणोत्तमं राज्य क्षेमे क्षेमराजे कर्णो राज्यं न वांछति॥ १॥ रामइव क्षेमराजः स्मृत्वाज्ञां पितुस्ततः॥ कर्णम
रोपरोधेन स्वयं राज्ये न्यवीविशत्॥ २॥ अथ तेनोभौ कर्णदिर्लोके ख्यातं तस्यैका राज्ञी मयणल्लदेवी तस्या एवं स्वरूपं कर्णाटदेशे जयकेशी राजा त
स्य सुता मयणल्लदेवी कुरूपा साप्यन्यदा पितुः पार्श्वस्था सदसि सोमेश्वरयात्रिकैः सोमनाथयात्रास्वरूपे कथ्यमाने सर्वं निवमस्मार्षीत्॥ यदहं पूर्व ॥२॥
भवे ब्राह्मणी द्वादशमासोपवासान् कृत्वा प्रत्येकं द्वादशवस्तूनि॥ तदुद्यापने दत्वा सोमनाथयात्रां कर्तुं व्रजंती बाहुलोडनगरं प्राप्ता तत्रत्ये करं दा
तुमक्षमा प्रतीगमलत्वमाना वाहमासामिनवे ऽस्य करस्य मोचयित्री स्यामिति कृतनिदाना विपन्ना राज्ञः सुता जाता तदनु जातिस्मरणवती
बाहुलोडकरमोचनाय गुर्जरेश्वरं श्रीकर्णं वरं कामयमाना पितुः स्वरूपं निवेदितवती॥ जयकेशी राज्ञा श्रीकर्णाय दत्तासीत् तस्याः कु
रूपतां निशम्य तस्यां मंदादरो ऽभूत् एतत्तातास्वसुतायास्तस्मिन्नेव निर्बंधपरतां च विज्ञाय तामेव स्वयंवरां कोटिस्वर्णद्विसहस्रजाल

तुरंगवक्रप्रधानादिभोदसामग्र्या पत्तने प्रहिणोत् जयकेशिनृपः॥ गुर्जरेश्वरस्य श्रीकर्णस्तस्या स्तादृक् कुरूपतां स्वयं विचिन्त्य त
त्परिणयने निरादरो ऽजनि ततस्तया सा कुब्जादिकन्याभिरिव मूर्तिमतीभिरष्टाभिः सखीभिः सह नृपतये स्वहत्याप्रदानाय अग्निप्र
वेशमहः प्रारब्धः॥ अथ श्रीकर्णमात्रा श्री उदयनमतिराज्ञा॥ तासां विपदं दृष्ट्वा मत्कृते मया ताभिः सह प्राणत्यागसंकल्पश्चक्रे॥ यतः
॥ स्वापदि तथा महतां नयां भिरवेदं यथा परापत्सु॥ अचलानिजोपदतिश्च प्रकंपते नूः परव्यसने॥ १॥ इति मातुः कदाग्रहा देवा ऽ
निच्छुनापि श्रीकर्णेन सा परिणिन्ये॥ जनकृत मातुलकरणी परणीय च॥ परित्यक्ता दृग्मात्रेणापि न तां संभावयति॥ अन्यदा
गीतगायनमातंग्याः सुरूपाया रात्रौ ऽभिलाषी सति॥ मातंगी रूपं कारयित्वा सैवा ऽमात्यैः श्रीमुंजालादिभिः सदृशवयोरूप
वेषयुक्ता प्रेषिता ततः पश्चात्तापे सद्भावे प्रोक्ते राजा हृष्टः॥ तत्कुक्षिसंभवो जयसिंहदेवः पुत्रो जातः त्रिवार्षिकः सन् रा
जसिंहासने स्वयमलंचक्रे राज्ञा दृष्टे नैमित्तिकैर्महामुहूर्त्तमधुनेति कथिते॥ जयसिंहदेवस्य राज्याभिषेकः कृतः॥ पालयत्यस्म
दाराज्यं जयसिंहे नरेश्वरे॥ वबालदेवयात्रायां कर्णः कर्ण इवापरः॥ १॥ श्री देवपत्तनाद वर्गिवर्ते सप्तभिः स्थितः॥ प्रासादं सोमनाथ
स्य दृष्ट्वा निग्रहमग्रहीत्॥ २॥ यथा पापरूपं दारं वज्रादितारकं कुंडलं॥ श्रीतिलकमंगदं वा परिधाय समाहितः॥ ३॥ यदा सोमेश्वरं
देवं श्रजयिष्यामि भक्तितः॥ भोक्ष्ये तदा ऽन्नपानं संबलमपि नान्यथा॥ ४॥ स्नात्वा प्रत्नासे श्रीकर्णो यदा यात तनूषणं॥ कोशाध्यक्षस्तदास्मा
दनादिष्टो स्वामिभिस्तदा॥ ५॥ आभरणं पत्तने ऽस्यात्तं विषल्लश्च ततो नृपः॥ तदा मदनपालाख्यो मंडलीको ऽब्रवीदिति॥ ६॥ मा विषाद
महाराज मंत्रसिद्धिधरायतः॥ मयासौ तिसदानीताः श्री धनेश्वरसूरयः॥ ७॥ ततो ऽभ्यर्थनया राज्ञस्तेन दिक्पत्तनात्॥ आकृष्टिमंत्रे
णाकृष्याभरणं तत्समर्पितं॥ ८॥ संकर्ण्य निग्रहो राजा प्राह सूरिवरं प्रति॥ युष्माभिर्जीवितं दत्तं मम माभिग्रहपूरणात्॥ ९॥ गृहाण तदिदं
राज्यमित्युक्तः सूरिरब्रवीत्॥ रक्षजीववधं राजन्नवरात्रदयेपिहि॥ १०॥ तथेतिकृत्वा संसाध सुराष्ट्रामंडलं नृपः॥ चकार वामन
स्थल्यां सज्जनं दंडनायकं॥ ११॥ ततो मदनपालेन वित्तसः कर्णनृपतिः॥ सार्द्धं धनेश्वराचार्यैरारूढो रैवताचलं॥ श्री नेमिजिनवनं जीर्ण
वीक्ष्य काश्मयं ततः॥ सज्जनो गुरुणादिष्टो जीर्णोद्धारकृते सति॥ १३॥ सज्जनोपि स्वगुरुभिः श्री धनेश्वरसूरिभिः॥ चतुर्विधेन संघे
न सार्द्धं राजानमन्वगात्॥ १४॥ माणिक्य हेमरत्नाद्यैः प्रासादान्कारयंति ये॥ तेषां स्वल्पैकसूत्रे ऽनंतकोटीवेदफलमुत्तमं॥ १॥ काष्ठादी
नां जिनावासे यावंतः परमाणवः॥ तावंति वर्षलक्षाणि तत्कर्ता स्वर्गभाग्भवेत्॥ २॥ युक्तमिदमुपदेशकथनं साधूनां॥ यतः॥
तथा न वी नगीदस्य विधाने यत्फलं लभेत्॥ तस्मादष्टगुणं पुण्यं जीर्णोद्धारेण जायते॥ ३॥ जीर्णोद्धाराय विज्ञप्तः सज्जनेन नृपस्ततः

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

सुराष्ट्रे श्रादिनं दत्वाऽछदिक्त्रपुरमाययौ॥१॥ अथ नंदिसूर: सूरि: सज्जनेन सहाष्टमं। तप: कृत्वांबिकादेवीमाशानयददीनधी:॥ प्र
सन्नीभूयसापृष्टेयुवाभ्यां किमहं स्मृता॥ सूरिराह नेमिचैत्यमुद्धरिष्यति सज्जन:॥३॥ तदेनमनुजानीहि पापाणरवनिमादिश॥ अंबापृष्टे न
वत्वैतदत्यायु: सज्जन: पुन:॥४॥ दंडाधिप: प्राह कार्यस्तीर्थोद्धारो विशेषत:॥ परलोकप्रस्थितानां पाथेयं धर्म एव यत्॥५॥ दीपेस्नापतितैः
लहरणविधिस्तोयं कुमेच्छप्पति॥ प्रावारो हिमसंगमे जलगृहं ग्रीष्मज्वरो ज्जागरे॥ निर्वृतिं कचवं द्वारक्षतिकरे रोगो ह्यवेनेषजं॥ धर्मस्तुम
हान्नयेसतिमतां संमेवितुं युज्यते॥२३॥ अंबानुज्ञातनील ज्ञापापाणस्यरवनिं वस:॥ श्रीनेमिचैत्यं संघ एषास्यां कलशांतमकारयत्॥२४॥ स्येष्ट
स्यसितपंचम्यां त्रिंशे ऽत्यमिंाथ सज्जन:॥ अंबादेवि वच: स्मृत्वा जातपंचत्वनिश्चय:॥२५॥ आदिष्टपरस्त्ररामं स्वपुत्रं ध्वजरोपणे॥ नंदेश्वर
गुरो: पार्श्वे संस्तारव्रतमग्रहीत्॥२६॥ दिनाष्टकं पालयित्वानशनं सज्जनो मुनि:॥ दिवं जगाम पुत्रोस्य ध्वजारोपं अधापयत्॥२७॥ अ
त्रावसरे श्रीकर्णराजो द्वयोराज्ञोर्नैकत्रावस्थानं युक्तमिति॥ आशापल्लीं निवासिनं॥ प्रबलभुजबलिनं लक्षं निहत्य युतं॥ आसाकं
निहत्य जित्वा कर्णावतीं पुरीमथाय्य १८ वर्षाणि राज्यं कृत्वा पंचत्वमगात्॥ अत्रांतरे परस्त्ररामेणा विंति॥ राजा जयसिंहनामा दंडशोध
यिष्यति॥ तदा किं ना वीति॥ विचिंत्य वामनस्थली निवासयित्व व हारिणाम ग्रे कथितं। तैरपि तद्दंडदानं प्रतिपन्नं॥ अथ पंचत्वमा
पन्ने कर्णदेवे मंडपती॥ श्रीमान् जयसिंहदेव: स्वयं राज्यमपालयत्॥३०॥ तत: समुद्रमर्यादामदीतेन वशीकृता॥ सिंधो बर्बरक
श्चास्य सिद्धराजस्ततो नवत्॥३१॥ अथैकदा जयसिंहदेवो। विजययात्रां कुर्वन् रेवतावलासन्नां॥ वामनस्थलीं प्रापतत्र॥ परस्त्र
राममाकार्य दंडमयाचत:॥ दंडाधिपेनोक्तं॥ रेवताचले ऽन्यस्थाने स्थापितोस्ति॥ ततो विप्रैर्लिंगाकारीयमिति निषिद्धोपि श्रीकर्णदेवगम
नेश्च त्वा रैवतं गत:॥ गजेंद्रपदकुंडे स्नात्वा श्रीनेमिं पूजयित्वा॥ धर्मशालायामुपविष्टप्रासादरम्यतामालोकयांचे॥ धन्यौ मातापितरौ त
स्य येनेदं कारितं अत्रावसरे परस्त्ररामउवाच॥ राजन् पृथिव्यां श्रीकर्णदेवमयणल्लदेव्यौ धन्ये॥ ययो: सूनुर्भवान्॥ श्रीकर्णविहारोयं ॥३॥
मत्पित्रा कारितो वर्षत्रयोद्धादितद्व्ययेन॥ एवं यदि श्रासादे श्चात दा प्रासाद:॥ अथ वाद्येच्छात दाद्रव्यं व्यवहारिगृहे स्थापितमस्ति।
तन्निशम्य प्रमुदितो राजा न कं मसज्जनेन कृतं। यदत्र कृतं नवति। तत्सर्वं कारयेत्यादिश्य। श्राद्ध ग्रामान्॥ देवपूजापदे दत्वा शत्रुंजयं ज
गाम॥ आरुह्य च युद्धे विप्रैर्निषिद्धो रात्रौ समारुरोह श्रीयुगादिदेवं पूजयित्वा। श्राद्धग्रामान्देवदाये दत्वा श्रीपत्तनं समाग
त॥ क्रमेण मालवकादि देशेषु। निजाज्ञापटहं दापयित्वा श्रीजयसिंहदेवो राज्यं पालयति स्म। सिद्धचक्रवर्त्तित्व बिरुदं जगत्स सिद्धं बभा
र॥ अथैकदा श्रीपत्तनपुरीयाभ्यासे। अष्टषष्टीतीर्थानि कुर्वंतौ। हिमाचलपर्वतिंगत:। तत्रोपरि ग्रहणार्थं नस्म निर्दिष्टो ऽवलनाथयो

गी तत्रोपविष्ट: पृष्टा योगिना कुतो व: समागम:॥ तैरुक्तं। श्रीपत्तननगरात्॥ तदवसरे योगिपार्श्वस्थाभ्यां सिद्धिबुद्धिभ्यां योगिच्छात्रिकाभ्यां
पृष्टं तत्र को राजा। ब्राह्मणैरुक्ते॥ श्री सिद्धचक्रवर्त्ति जयसिंहदेवो राजा॥ सिद्धचक्रवर्त्ति बिरुदश्रवणमात्रादेव रुष्टे सिद्धिबुद्धी। अ सहमाने
राज्ञ: परीक्षार्थं गगनाध्वना कदलीपत्रासनेसन्नायामायाते। राज्ञा सपरिकरेणाभ्युत्थाय। नमस्कृते। सौवर्णासनेउपवेशपृष्टे। कुत: के
नहेतुना भगवती स्मामद्य॥ ममानुग्रहो ऽकारि॥ योगिनीभ्यामूचे। राजन् सिद्धचक्रवर्त्ति। बिरुदं त्वयाकृतं। महदेतदत्र जगति। तद्विलो
कयितुं केनकलामंत्रतंत्रासनपवनधारणाणिमा महिमाद्यष्टमहासिद्धिप्रकर्षेण व्याप्यते ऽप्रतिहतप्रचारं॥ इति॥ परीक्षार्थं हिमवतो
ऽत्रागमनमावयोर्जातीहि॥ राजापि। निर्विषेणापि सर्पेण कर्त्तव्यं महती स्फुटा। विषं भवतु वामा वा स्फुटाटोपो भयंकर:॥ इति नीति
वित् कलाकौशलं शनै: शनैर्दर्शयिष्यते। भवतीभ्यां। परं संप्रति उत्तारके गम्यतां। स्वस्थीभूयतां चेति शीतलबहुमानवचोभिरानंद्य
प्रहिणोत् कस्मिंश्चिदावासे॥ राजा किमुत्तरमत्र देयं॥ एते योगिन्यौ विकटे॥ अत्र किमप्यतिशायिकलादिदर्शनं विना न छुट्यते। वि
रुदं च यातीति चिंतातुरो दिने दिने क्षीयते। षण्मासा। यत्र क्वचन विन्यासराजकार्यव्यग्रता दिना ऽतिवाहिता:॥ नगरे ऽनेके कलाविद: प
रंन स कोपि। योयोगिनी व्याघ्रीमुखेतिष्ठति। सर्व: कोपि सुखे सखा दुर्दिने न कोपि॥ यत:॥ सदपरिजनेन विलसति धीरो गहनानि तरति
भुजरेक:॥ विषमेकेन निपीतं त्रिभुवन जितामहसुरैरमृतं॥१॥ एकदा सांत्वसचिवेन दुर्बलकारणं पृष्ट:॥ श्रीजयसिंहदेव:॥ सिद्धिबुद्धि समा
गमादारभ्य सर्वं वृत्तांतमाह॥ मंत्रिन् किमत्रोत्तरं दातव्यं॥ एवं पत्तने। सर्वत्र वार्त्ता प्रसृता॥ यद्भूत राजा संकटे पपात। अत्र राज्ये सर्व: कोपि नि
कलो राजवर्ग:॥ अत्रावसरे हरिपाल। साकरिया कोगवाकस्थ:॥ पुत्रेण सज्जनेन पृष्ट:॥ तात महत्संकटं राज्ञ: कथं निर्मंडको भावी॥ उक्तं
हरिपालेन। एवंविधा: कुदेउका: कर्णदेववारके बहवो। पिमया निर्मंडिता:॥ परमधुना ऽस्माकं राजकुले कोपि न मानं दत्ते॥ राजापि। नटविट
वेश्याप्रिय:॥ विलोकयिष्यते तटस्थैरेव कौतुकमिस्येषा वार्त्ता। गृहं व्रजता। सांत्वमंत्रिणा श्रुता गवाक्षाध: समायातेन। निवेदितं राज्ञ: जनाते
॥ वारत्रयं पृथक् रक्षाकारितं:॥ धर्मध्यानांतरायो॥ राजसेवेति। विज्ञापितं। राज्ञो। राजापि। ज्ञातबहुमानादानादिवृत्तांतो। मंत्रिणमाका
रणार्थं प्रहितवान्। मंत्री सुखासनाधिरूढो गतो हरिपालगृहं॥ स बहुमानमाकारित:॥ वक्ति देवपूजावसरेस्मिन् सतं। साधर्मिकस्त्वमतिथी
नृतीबांधव एव॥ यत:॥ अतिथिश्चापवादी च। द्वावेतौ मम बांधवौ॥ अतिथि: स्वर्गसोपानमपवादि च पापहृत्॥१॥ इत्युक्त्वा देवपूजां कारि
तो भोजितश्च। सत्कृत्य सार्द्धं गतो राज्ञ: समीपे॥ साकरिहरिपाल:॥ राज्ञोक्तं॥ का का ऽद्य कल्ये सर्वावसरे नागम्यते॥ हरिपाल: प्राह। आर्त्ता
र्त्तनिराधर्मपरा नवंति। दृष्टा नारी पतिव्रतेतिन्यायाद्यकाकेतिकथयसि॥ अन्यदा नामापि न गृह्णासि॥ राजाप्यर्णदासेन। तथा कुरु
यथा नाममेनयाति। विज्ञप्तं हरिपालेन। देवदाप्यतामर्जुनवंशदासलो हच्छुरिकामुष्टि:॥ दापिता राज्ञा। दिनाष्टावधि: हरिपालेन। स्व

बृध्याशार्करीफलकंवंद्रहासलोहतुलंकृतं॥गजवद्व्याघ्राकाराः प्रकराः प्रतिकोशः स्वर्णरत्नमयः सांतसंत्रिणकारितः॥एवंप्रपंचेनशार्करामयी
।छुरिकांकृत्वा॥राज्ञेनिवेद्य।प्रज्ञातेसर्वराजस्यसमक्षमाकारितेयोगिन्यौ॥अथवादोयोगिनीभिः सह।नावीतिमिलितांसर्वेपिनागराः॥अत्रप्रस्ता
वे सांतहरिपालाभ्यां॥समीपस्थिताभ्यांविज्ञप्तं।हेसिद्धचक्रवर्त्तिन्।योगिन्योर्बकृतरःकालोगतः॥अद्यकाप्यपूर्वकलादर्शपतां।प्रतिकलाचविलो
क्यतां।अद्यकौतुकंमस्माकंपूर्यतामिति।विज्ञोराजा॥सोयोगिन्यौकथ्यतां।काकाकलाज्ञायते।नगवतीभ्यांकौगुरुः॥ताभ्यामुक्तं।अवलनाथएव
राज्ञाप्युक्तं।ममापि।सएव॥एवंवार्त्ताप्रस्तावे प्रतीहारः॥प्रणम्यदेवद्वारेकल्याणकटकाधीशप्रमाउिनृपमंत्रिणः।समायाताः संतीति।कोनियोगो
देवस्येति।आदराज्ञा।शीघ्रं।मत्राकारय।प्रतीहारप्रवेशे।राज्ञादत्तबहुमानाः प्रधानाः प्राहुः॥देवप्रमाउिनृपेण षोडशगजाः शादशरत्नादिभृतपेटाः
।अस्मदपिबहुवस्तु।प्राभृतीकृतानिसंति॥तानिदिनत्रयेणायास्यंति॥वयंदेवदर्शनोत्कंठिताः पूर्वमागताः॥एषाचचंद्रहासलोहमयीछु
रिकादेवयोग्या।वैरिक्षयकरी।प्रदिशेत्यनिधायपट्टकूलसन्नवेष्टनकमध्यान्निष्काश्यराज्ञः करेर्पिता॥कोशान्निष्काश्यविलोकिता।दर्शितास
ना।सांतहरिपालाभ्यांदर्शेकृत्वाविलोकितायोगिनीभ्यांदृष्टा॥राजाप्यनतःस्वचपति॥अहोकीदृग्लोहमयी।नक्वापिदृष्टैवंविधाछुरि
का॥अत्रांतरेसांतहरिपालाभ्यांप्रोक्तं।देवकंठेयंराजलीला।अलंछुरिकाविलोकनेन॥योगिनीभ्यांसदृक्षिप्रतामालापःदर्शयसातिशयं
कलाविशेषं।राजादेनगवत्योपरकलागारूढ।विषापहाराग्निस्तंभनवृद्धाआयुधस्तंभजलोपरिस्खलनादिकलासु।कांकलांदर्शयामि।मंत्रि
णोक्तं।देवअपराःकलाःसर्वदादृश्यंते।अद्यलोहनत्राणकौतुकंक्रियतां इत्युक्तेआनयतुमहल्लोहसंकलं॥मंत्री॥किमन्येनलोहेन॥इ
यंछुरिकैवनत्र्यस्तां॥लोकोहाहेतिकरोति।राज्ञायोगिन्योःपश्यंतोर्मक्षितंफलकं॥यावताभुष्टिरायाता।तावताधृतः।करेमंत्रिणा॥मुच्यतां॥इ
देव।दृष्टाकलाएतस्मारमयंती।क्षणंफलकंनक्षितं॥शेषंयोगिनीभ्यांदीयतां।विलोक्यते।एतयोःकला।राजाआह उच्छिष्टंमुष्टिकंकथंदी
यते॥मंत्री॥धातुषुलोहोतिर्नलगति॥राजातथापि॥वाशिलाप्रश्नात्प्रदेयं॥मंत्रीससहकृत्वःप्रकृत्यार्पयति॥योगिनीभ्यामुक्तं।हेराजन्नीदृ
शाशक्तियुक्तः॥त्वमेव।युक्तनममेवसिद्धचक्रवर्त्तिविरुदंनवतइति।वमतकृतेस्वस्थानंगतेयोगिन्यौ॥लोकोपिविस्मितः॥राज्ञोविरुदंसर्वत्रप्रसि
द्धिमगात्॥अथैकदासिद्धराजोवादशोरुद्रइति।विदितविरुदोदिग्विजयंकुर्वन्॥मालवदेशराजधानीधारांरश्वादशवर्षैर्जग्राह।प्रतोलिद्वयंस्फोटयि ॥४॥
त्वा।यशःपटहकुंजरेणलोहमर्गलामन्वभंजयत्।यशःपटहोगत्वाव्यंतरोऽभूत्।मालवेशो।नरवर्माजीवन्गृहीतः॥जयसिंहराज्ञःखड्गोवाद
शावर्षाणिनिश्चलाकारोऽस्थात्॥नरवर्मचर्मघटितमेवप्रसाकारंकारयामीतिप्रतिज्ञावशात्।वितस्तिमात्रंचर्मापिसत्कमुदतीतरत्॥अत्रां
तरेप्रधानैर्विज्ञप्तंराजन्राजाअवध्यएवेतिनीतिवचः॥तस्मान्मोक्तुमर्होऽयं॥ततोमुक्तःकाष्ठपंजरेक्षिप्तः॥नरवर्मचर्मन्निचर्मस्थं॥राज्ञानिजरू
पाणेप्रकारः कारितः॥तदनुनिखिलदेशासाधनादनंतधनंसंघटितं॥पत्तनसीमायांसमायातः॥तत्रसैन्यनिवेशः।सभायांवैदेसिकेननट्टेनभ

णितं॥अहोसिद्धनृपतेःसनामदनवर्मणइवमनोविस्मयजननीति॥राज्ञापृष्टः॥कोऽसौमदनवर्मनृपः॥नट्टःप्राह।देवपूर्वस्यांमहोबकं
नामपत्तनं।तत्रराजाश्रीमदनवर्मा।प्राज्ञस्त्यागीभोगीधर्मनयीच॥तस्यचराज्ञःपुरंसहस्रशोदृष्टमपिवर्णयितुंनशक्नोतिकोपि।यदिम
मवचोविश्वासोनस्यात्।तदाकोपिविदुरोमंत्रीप्रेष्यते।सचविलोक्य।राज्ञोविज्ञापयति।इतिश्रुत्वामंत्रिणंप्राहिणोत्।सहनट्टेन।षण्मासा
न्स्थित्वाविलोक्य।पश्चादायातेन।मंत्रिणाविज्ञप्तं॥श्रीसिद्धनृप।वयमितःप्रस्थितास्तत्रवसंतोत्सवेगीयंते॥वसंतांदोलकादिरागैर्गीतानि।
न्नमंतिदिव्यशृंगारानार्यः।मकरध्वजभ्रांतिकारिणो।विलसंतिलक्षशोयुवानः॥क्रियंतेप्रतिरथ्यं छंटनकानियक्षकर्दमैःप्रासादेषुसंगीत
कानि॥देवेदेवेमहाध्वजाः प्रतिगृहंसारा।भोजनव्यापाराः॥राज्ञःसत्रागारेतु।क्रूरावस्त्राचलानि।मुक्तलानि।नमुच्यंते।तदासघटोदस्ती॥
निमज्जति॥राज्ञीऽस्थचाराःपरितःपुरंभ्रमंतो।बीटकानि।ददतोलोकाय।कर्पूरचूर्णैःपूर्णस्निपर्वोत्सवः॥रात्रौविपणीन्।वणिजोनसंघट्टयं
ति॥उद्घाटान्विमुंचंति।प्रातरागत्योपविशंति॥एवंनीतिः॥व्यवसायीप्यन्वारमात्रेणैवलोकानां।तंविनापिप्रकारांतरैरपि।सिद्धार्थत्वात्
राजातुमयानदृष्टः॥इदंतुश्रुतं।नारीकुंजरःसभायांकदापिनोपविशति॥केवलं।हसितललितानि॥प्रत्यक्षइंद्रइवतनोति॥एवंमंत्रि
वचःश्रुत्वाऽमितसैन्यैर्महोबकंप्रतिप्रतस्थे।तदासन्नेकोशाष्टकप्रदेशे॥तस्थौ।क्षुभितोदेशः॥स्थानाच्चलितं।महोबकपत्तनं॥प्र
धानैर्मदनवर्मादिष्टोद्यानस्थः॥स्त्रीसहस्रसमावृतो।विज्ञप्तः॥स्वामिन्गौर्जरःसिद्धराजः।उपनगरमायातोस्ति।सकथंनिवर्त्तनी
यः॥मदनवर्मणास्मित्वाभणितं॥सिद्धराजःसोऽयंयोधारायांद्वादशवर्षाणिविग्रहायास्थात्॥कबाडीराजाचाम्यःसमवद्भिः॥यदिनोनुवंजियरुस्मि
तदायुद्धंकरिष्यामः॥अथार्थेनतृप्यसि।तदार्थंगृहाणेति।ततोयद्याचते।सवराकस्तदेयंभवद्भिःभवयंधनेदत्ते।तुष्टामः।सोपिजीवन्।चिरंचित्रा
र्थीकृतानि।कर्माणिकुर्वाणोऽस्ति।राज्ञोवचोलात्वामंत्रिणःस्थानमगुः॥तावता।सिद्धेशेन।कथापितं।दंडंदस्य।मंत्रीभिः।राजवाक्यं।हतमुखेनभाणि
तं॥यद्यर्थमीहसे।तदार्थलादि।यदिभूमिं।तर्हियुध्यामहेवयं॥मदनवर्मदेवादाज्ञापितं।नवदागमनं।तेनास्मत्प्रभुणोक्तं।कबाडीराजाऽर्थेन
तर्पणीयः॥ससिद्धराजानृत्तीलयाविस्मितः।षण्णवतिकोटीःकनकस्यायाचित्।दत्तास्ताः सद्यः।देशःसुखं।तस्थौ।प्रधानैर्भणितं।कथंनप्रति
गच्छसि॥सिद्धेसेनभाणितं॥मंत्रिपुरुषास्तंलीलानिधिंनवतप्रभुंदिदृक्षे।तेपिमदनवर्माणमभणन्॥अर्थेनतोषितःसिद्धराजाऽपरंन
गणति॥तंराजेंद्रंद्रष्टुमीहे।ततोमदनेनभणितं॥एतुसः॥ततःसैन्यंतथास्थंमुक्त्वा।मितसैन्यस्तत्रोद्यानेआयातः॥यत्रमहाप्राकारोस्थे।सोथे।मद
नवर्मास्ति।प्राकारावद्दि।योधिलक्षास्तिष्टंति।प्रतोलीयावदागत्यमध्येऽवीकथयत्।द्वास्थैःआगम्यतांजनत्वतुष्केणसहेति।राज्ञाज्ञापितं।आ
गतस्तथासिद्धराजः॥यावत्सनृपतिकांचनतोरणानि।सिद्धाराणिददर्शरजतमहारजतमयीर्वापीः॥नानादेशभाषावेषविदग्धा।निस्सीमसौ
भाग्यधारिणीःस्त्रीश्च।पणववेणुवीणामृदंगादिकलासक्तं।समग्रपरिजनं।श्रुत्वाचगीतानि।नंदनाधिकमुद्यानं।हंससारसादीन्खगान्।हेमा

मान्युपकरणानि। कदलीदलकोमलानि वसनानि। जनिताऽनंगरागानंगरागान्॥ उत्तुंगत्वक्ककरंटकाश्च॥ एवं भूरः भूरः प्रत्यपन्॥ अथ तः सा
क्षादिव मदनं। मधुरैवयसि वर्त्तमानं। मितरत्नमुक्ताफलाभरणं॥ सर्वांगलक्षणं कांचनप्रभं। मधुरस्वरं। तामरसाक्षं॥ उपचितगात्रं। मदनवर्माण
मपत्रपत्। मदनोप्यस्मै त्वा स्निग्धदृष्ट्या सनं दत्वा वनमनाणीत्॥ सिद्धेंद्र श्रुत्वा एवमस्माकं मध्ये नत्वमतिथिः संपन्नः॥ सिद्धनृपः प्राह। राजन्नावर्ज
नावर्जनावर्जनमिदं मिथ्या॥ यत्तु मंत्रिणा मध्ये कवाडी लुक्कं। तत्सत्यं। मदनो जगाद। राजन् केन विशेषेणैतत्। सिद्धेशः प्राह। तव मंत्रिभिः। कोऽपि
श्रायो मल्लिंदने॥ मदनोप्याह। देव कलिरयं स्वल्पमायुः॥ मिता राज्यलक्ष्मीः। तुच्छं बलं। तत्रापि पुण्यैः राज्यं लभ्यते॥ तदपि वेल्लभुज्यते॥ रूल्पते
विदेशीभू॥ कथं न कवाडिकत्वं। सत्यमेतदित्याह सिद्धेशः॥ धन्यस्त्वं। यस्येत्थं शर्मास्ति। त्वयि दृष्टे। सफलं जीवितमस्माकं। चिरं राज्यं भुंक्ष्व। इ
त्युक्त्वा तस्थौ। ततो मदनेनोत्थाय निजं देवतावसरकोशादि दर्शितं॥ प्रेमाधिक्यमन्योन्यं जातं॥ २२० पात्राणि स्वांगसेवकानि दत्तानि॥ ततः सिद्धेश
पत्तनं। मलेच्छकार २२० पात्रमध्याद् दृष्टं मार्गे मृतं। मार्द्दवात्॥ शेषं पत्तने प्रापत्। अतः श्रीकंककिरि॥ मदीव कपरा थीरा ज्जिताः मदनवर्मणः॥
कीर्त्तिः पणवतिदेव्याय स्तन्मान मिवाददे॥ १॥ यः कासारमुदारवारिजदरीलीलानिरस्तालिदं॥ साक्षात्सा वर्णचंद्रमंडलमिव श्रीपत्तनेऽ
धीकरत्॥ तस्यांतेव शिवा द्विका तिमनिली दैतस्य ता कांचनं। कीर्त्तिस्तंभमतिष्ठिपद्यद्वस्वं मूर्त्ततामाश्रितं॥ १॥ भुजौजसा पराजित्य दुर्द
बर्बरकं सुरं॥ प्रसिद्धचक्रवर्त्तीति नामान्यन्मान्यमानसे॥ २॥ सिंचन्वालवकुलानि छिदन् रोध्रानुपद्रवान्॥ आरामिक इवारामं स
पालयति भूतलं॥ ३॥ इतश्च तस्मिन्नवसरे पूर्वकोटिकगणे। वज्रशाखायां। चंद्रगच्छे श्रीदत्तसूरयो विहरंतो। वागडदेशस्य वटपद्रपु
रे प्रापुः॥ तत्र यशोभद्रनामा राजा नकोऽस्ति॥ प्रकृत्या सदयहृदयः॥ सूरयोपि श्रासुकं राजमंदिरासन्ने॥ क्वापुपाश्रये स्थिताः॥ ज्ञातस्
यगिमीय यशोभद्रराजाऽन्यदा वंदनायागतः॥ योग्योयमिति ज्ञात्वा सूरिभिरुक्तो। इदं मूलदेवकाप्यटिकलब्ध राज्यदपूर्णचंद्रस्वप्नद्वव
लनोमानुषीभव॥ यथा वज्राकरः पुण्यैरत्नेनेव वासुकृतार्जनं॥ कामदः कामघटवत् दुर्लभोऽनवीनृणां॥ १॥ यतः॥ धर्मोऽयं धनव
ल्लभेषु धनदः कामार्थिनां कामदः सौभाग्यार्थिषु तत्प्रदः॥ किमपरं पुत्रार्थिनां पुत्रदः। राज्यार्थिष्वपि राज्यदः किमथवा नानाविकल्पैर्नृणां
तत्किं यन्न करोति किं च कुरुते स्वर्गापवर्गावपि॥ १॥ धर्मस्य जननी जीवदया मान्या सुरैरपि तस्मात् देहिनां हिंसा न क्रियेत सुधीनरः॥ २॥ दानं ॥५॥
तपो देवपूजा शीलं सत्यमथो जपः॥ सर्वमप्यफलं तस्य यो हिंसां न परित्यजेत्॥ ४॥ कंटकेनापि संविद्धो देहो दूयेत निश्चितं॥ तत्कथं शस्त्रसंघाते
र्हन्यते हि परो जनः॥ ५॥ इति श्रुत्वा यशोभद्रनृपो॥ हे प्रभो सत्यमेतत्॥ परं जीवदयावृद्धीणां मततारंभिणो कृतः। तथापि॥ निरपराधत्रसजीव
वधो मया वर्ज्य इति। प्रतिज्ञा च॥ श्रीगुरुर्लब्ध्वा स्वस्थानं गतः॥ अन्यदा सन्नृपो वर्षाकाले विदितक्षेत्राणि विलोकितुं गतः॥ तत्र कर्मकर प्रज्वालि
ता मूलतृणादि पुंजे भुगर्भिणीं सर्पिणीं दग्धां दृष्ट्वा॥ पश्चात्तापपरीदग्धो॥ अदृढ रमो घरवासो परिहरणिज्जो विवेकवंताणं। बहुजीवविणासयरा

आरंभाजस्य कीरंति॥ १॥ इत्यादि। ततः श्रावकामात्यसहितः एकावली हारान् पिंडाणक स्थित श्रीदत्तगुरुपार्श्वे गतः॥ स्वपापमालोच्य द्वारेण श्रीवी
रस्येत संस्कारापयित्वा व्रती जातः॥ दीक्षादिन एव षड्विकृतित्यागं कृत्वा एकांतरोपवासकरणादि अभिग्रहं ललौ। कालेनाधीतसिद्धांतो गीतार्थः स
न् सूरिपदे स्थापितः श्रीगुरुभिः॥ बहुवर्षाणि पालितसंयमपर्यायः पांते त्रयोदशाकृपणोः स्वर्गतः॥ तत्पट्टे प्रद्युम्नसूरिः। तच्छिष्यः श्रीगुणसेनसू
रिः॥ तत्पट्टे श्रीदेवचंद्रसूरयः एकदा विहरंतो धंधूकपुरे प्रापुः॥ तत्र मोढवंशे चाचिक श्रेष्ठी पाहिनी नार्य्या। तयाऽन्यस्मिन् स्वप्ने चिंतामणिर्दृष्टः परं गुरुभ्यो
दत्तः॥ तदा तत्रागताः श्रीदेवचंद्रगुरवः पृष्टाः स्वप्नफलं॥ गुरुभिरुक्तं। पुत्रो भावी। तव चिंतामणितुल्यः॥ परं सत्सूरिराट्॥ जिनशासनोन्नविता। गु
रूणां रत्नदानात्। इति वचः श्रुत्वा मुदिता पाहिनी॥ तद्दिने गर्भे ब्रह्मार संवत् ११४५ कार्त्तिक पूर्णिमा रात्रिसमये पुत्रजन्म। तदा वागशरीरासी
चीत्। जिनापतत्त्ववित्॥ जिनवत् जिनधर्मस्य स्थापकः सूरिशेखरः॥ १॥ जन्मोत्सवपूर्वं चांगदेवेति नाम दत्तं। क्रमेण पंचवार्षिको मात्रा सह मो
ढवसहिकायां देववंदनायागतो बालचापल्यस्वभावेन देवनमस्करणार्थमागतश्रीदेवचंद्रगुरुनिषद्यायां निषण्णः॥ तथा दृष्ट्वा गुरुभिरुक्तं
पाहिनि। सुश्राविके स्मरसि स्वप्नविचारं पूर्वकथितं। संप्रति संवादफलं॥ बालकं मंगलक्षणानि विलोक्य मातुरग्रेऽकथि॥ यद्ययं क्षत्रियकु
ले तदा सार्वभौमो नरेंद्रः॥ यदि ब्राह्मण वणिग्कुले तदा महामात्यः॥ चेद्दीक्षां गृह्णाति॥ तदा युगप्रधान इव अस्मिन् युगे कृतयुगमवतारयतीति॥
सापि पाहिनी। गुरुवचो मृतोद्भासिता। सस्नुता गृहं गता॥ गुरवो पि शालायामागत्य श्रीसंघमाकार्य गताश्चाचिकश्रेष्ठिगृहे॥ चाचिके ग्रामां
तरंगते॥ पाहिन्या श्रीसंघो गृहागतः स्वागतकरणादिना तोषितः मार्गितश्चांगदेवः॥ हृष्टा पाहिनी दर्पाऽश्रुणि मुंचती स्वात्मनं गर्भ मन्यमाना
ऽपि चिंतातुराजाता॥ एकतः एतस्ता मिथ्यादृष्टिस्तादृशोपि ग्रामेनास्ति॥ एकतस्तु श्रीसंघो गृहागतः पुत्रं याचते। इति किं कर्त्तव्यं। मन्ये
ति। मूढचित्ता क्षणमभूत्। तदनु। कल्पद्रुमस्तस्य गृहेऽवतीर्णश्चिंतामणिस्तस्य करे लुलोठ॥ त्रैलोक्यलक्ष्मीरपितं वृणीते। गेहांग
णं यस्य पुनाति संघः॥ १॥ तथा॥ ऊर्वीगुर्वी तदनु जलदः सागरः कुंभजन्मा व्योमा द्योतौ रविहिमकरौ तौ च यस्यांघ्रिपीठे॥ सश्रीद
श्रीजिनपरिदृढः सोपि यस्य प्रणंता॥ स श्रीसंघस्त्रिभुवनगुरुः कस्य न स्यान्नमान्यः॥ २॥ इति प्रस्तुत्य सन्मतिर्माता श्रीसंघेन समं श्रीगु
रून् कल्पतरूनिव गृहागतान् ज्ञात्वाऽवसरज्ञा स्वजनानामनुमतिं लात्वा। निजं पुत्रं श्रीगुरुभ्यो ददौ॥ ततः श्रीगुरुभिः श्रीसंघस
मक्षं। हे वत्स॥ श्रीतीर्थंकर चक्रवर्त्ति गणधरैरासेवितां सुरासुरनरनिकरनायकमदनीयां मुक्तिकांतासंगमदूतीं दीक्षां त्वं लास्यसि
इति प्रोक्ते। स च कुमारः। प्राग्भववारित्रावरणीय कर्मक्षयोपशमेन संयमश्रवणमात्र संजात परमसंवेगः सहसा लेमिसुवाच॥ ततो मा
त्रा स्वजनैश्चानुमतं पुत्रं संयमानुरागपवित्रं॥ लात्वा॥ श्रीतीर्थयात्रां विधाय। कर्णावतीं जग्मुः श्रीगुरवः॥ तत्रोदयनमंत्रिगृहे। तत्सु
तैः समं बालधारकैः पाल्यमानः सकलसंघलोकमान्यः संयमपरिणामधन्यः वैनयिकादिगुणविज्ञो यावदास्ते। तावता ग्रामांतरादाग

तश्चाविगः पत्नी निवेदितश्रीगुरुसंयागमञ्चार्पणादिवृत्तांतः। ञ्चवदर्शनावधिसंत्येस्तसमस्तादारः। कर्णवित्सांगतः। तत्रवंदितागुरवः। श्रु
ताधर्मदेशना। सुतानुसारेणोपलक्ष्य। विचक्षणतया ऽन्नाणिश्रीगुरुभिः॥ कुलंपवित्रं। जननीकृतार्था। वसुंधरा भाग्यवती चतेन। अबा
ह्यमार्गेसुखसिंधुमग्नं॥ लीनंपरब्रह्मणियस्यचेतः॥१॥ कलंकंकुरुते कश्चित्कुलेति विमलेसुतः॥ धननाशकरः कश्चिद्व्यसनैः पुण्यना
शनैः॥२॥ पित्रोः संतापकः कोपियो वनेश्रेयसीमुखः॥ बाल्येपिम्रियते कोपिस्यात्कोपिविकलेंद्रियः॥३॥ सर्वांगिः सुंदरः किंतुज्ञानवान्
गुणनीरधिः॥ श्रीजिनेंद्रपथाध्वन्यः प्राप्यतेपुण्यतः सुतः॥४॥ इति श्रीगुरुमुखादाकर्ण्यसंजातप्रमोदः प्रसन्नचित्तश्चाविगस्तत्रश्रीगुरुपादार
विंदनमस्यायै। समायातेनोदयनमंत्रिणाधर्मबांधवधियानिजगृहे नीत्वा गुरुगौरवेण भोजयांचक्रे। तदनुचांगदेवं तदुत्संगेनिवेश्य। पंचां
गप्रसादपूर्वकं। डुकूलत्रयं द्रम्मलक्षत्रयंचोपनीय॥ मंत्रिकिक्रमावर्जितश्चाविगः॥ सानंदं मंत्रिणमवादित्। मंत्रिन् क्षत्रियस्यमूल्ये ऽष्टोत्त
राधिकः सहस्रः १०८० अश्वमूल्ये पंचाशदधिकानि॥ मत्तद्रशतानि १५० सामान्यस्यापिवणिजोनवनवति ९९ गजेंद्रा एतावतानवनवतिर्ल
क्षानवंतौ॥ त्वं तु लक्षत्रयमर्पयन्॥ स्खलन्नाप्यसे। यतोमत्सुतो ऽनर्घ्यस्त्वदीयाभक्तिस्त्वनर्घ्यतमा। तदस्यमूल्येभक्तिरस्तुनतु मेद्रव्येण
प्रयोजनमस्पर्शमेतन्ममशावनिर्माल्यमिवदत्तोमयापुत्रोभवता। मितिचाविगवचः श्रुत्वा प्रमुदितमनामंत्रीतंपरिरभ्य। साधुकृतमेतदितिवदन्।
पुनस्तंप्रत्युवाच। त्वयायंपुत्रोममार्पितः। परंयोगिमर्कटइवसर्वेषामपिजनानां नमस्कारं कुर्वन्केवलपरमानपात्रंभविता॥ श्रीगुरूणां तु स
मर्पितः श्रीगुरुपदं प्राप्य बालेंदुरिव महतां महनीयो भवतीति विचार्य तातयोचितं। ततः सत्यवद्विचार। एवप्रमाणमितिवदन्। सकलश्रीसं
घसमक्षं। रत्नकरंडमिवरक्षणीयं उदुंबरपुष्पमिवदुर्लभंपुत्रं। क्षमाश्रमणपूर्वकं। श्रीगुरूणां समर्पयामास। श्रीगुरुभिरन्याणि॥ धनधान्यस्य
दातारः संतिक्वचनकेचन। पुत्रभिक्षाप्रदः कोपिदुर्लभः पुण्यवान्भुमान्॥१॥ धनधान्यादिसंपत्तुलोकेसाराजसंततिः। तत्रापिपुत्ररत्नंतुत
त्सदानंमहत्तमं॥२॥ स्वर्गस्थाः पितरोवीक्ष्यदीक्षितंजिनदीक्षया॥ मोक्षाभिलाषिणंपुत्रंतत्राः स्युः स्वर्गिणिसदि॥३॥ मदाभारतेप्यभाणि॥
तावद्भ्रमंतिसंसारेपितरः पिंडकांक्षिणः॥ यावत्कुलेविशुद्धात्मायती पुत्रोनजायते॥४॥ इति श्रुत्वा॥ प्रमुदितेनचाविगेनोदयनमंत्रिणाच
प्रव्रज्यामहोत्सवः कारितः॥ सोमचंद्रमुनिर्नामदत्तं श्रीविक्रमात् ११४५ श्रीहेमसूरीणांजन्म ११५४ दीक्षाच॥ अथान्यदा नागपुरे धनदना ॥६॥
म्नः श्रेष्ठिनोगृहे। सत्यमालिकां यंगतस्तद्रुद्धेरष्टाभोजनं। स्वर्णराशिंचदृष्ट्वा प्रागं इदमाधुं प्राह॥ यथा॥ कस्मादस्यग्रहे ऽसमंजसमीदृशं। एकतः
स्वर्णराशिर्दृश्ये गवाक्षस्थेनश्रेष्ठिना। तच्छ्रुत्वा क्षुल्लक। मारूयांगारकराशौ। करोदापितास्तत्सर्वंस्वर्णंजातं। तत्प्रच्छादकः कश्चिन्नरः परं
ब्रह्मतेजोऽसदृशसुर्नष्टः॥ ततः संजातचमत्कारेणश्रेष्ठिना श्रीसंघेनच॥ हेमचंद्र इतिनामदापितं। ततः शनैः शनैः ज्ञानेन। तपसाविनयादिगुणैः। वयं
सावर्द्धमानः निजौदार्यगांभीर्य। धैर्यचैर्याधिका दिगुणगणेरावर्जितगुरुगच्छश्रीसंघलोकः कदाचित्॥ श्रीगुरुनाप्रच्छ्ययुगादौ॥ लोकोपका

राय॥ परब्रह्ममयपरमपुरुषप्रणीतमातृका ऽक्षरादज्ञालिपिविन्यासप्रकटनप्रवीणब्राह्म्यादिमूर्त्तिविलोकनाय॥ काश्मीरदेशं प्रतिप्र
स्थितः॥ श्रीहेमचंद्रः॥ ततः॥ कियंतमार्गं ऽतिक्रांतेसति। मिथ्यात्वतमः करालेस्मिन्कलिकाले ऽस्यश्रीजैनशासनप्रभावकस्य। महापु
रुषस्यवकपायसंकुलेपथिमात्रक्रमणप्रयासइतिसा। भगवती। स्वयंदिव्यरूपधारिणी। संमुखीना। समाजगामनिशीथे। अजिह्म
परब्रह्मवर्चसं। पद्मासनासीनं। मर्द्धनिमीलितलोचनं समाधियोगस्वाधीनस्वांतं। ध्यानाधिरूढं श्रीहेमचंद्रं दृष्ट्वा॥ जोवाच॥ रुद्धे
प्राणप्रचारे। वपुषिनियमिते। संवृते ऽक्षप्रपंचे। नेत्रस्पंदेनिरस्तेप्रलयमुपगतिसर्वसंकल्पजाले॥ भिन्नेमोहांधकारेप्रसरतिमहसि
क्वापिविश्वप्रदीपे॥ धन्योध्यानावलंबीकलयतिपरमानंदसिंधौप्रवेशं॥१॥ संकल्पमात्रादपिसिद्धकार्याकांक्षंतितेनैवतथापिकिंचि
त्॥ इच्छाविनाशेनयदस्तिसौख्यं। तदेवजानंतिगुरुप्रसादात्॥२॥ तथाप्ययंपरमपुरुषः॥ सकलपुरुषार्थः॥ प्रणेता ऽस्मिन्निरतिश
येकाले श्रीशासनस्यप्रभावकोभावीतिकृत्वाकतिपयविद्यामंत्रान्॥ श्रीविद्याप्रवादसंवादसुंदरान्साम्नायान्प्रदायप्रमुदिता
भगवती॥ भारतीकृतस्तुतिस्तिरो ऽभूत्॥ पुनः पश्चादागतएकदाश्रीगुरुनापृच्छ्यान्यगच्छीयदेवेंद्रसूरिमलयगिरिभ्यांसह कला
पकौशलाद्यर्थं। गौडदेशं प्रतिप्रस्थितः। खिल्लूरग्रामेच॥ त्रयोजनागतास्तत्रग्लानोमुनिर्वैयावृत्त्यादिनाप्रतिचरितः॥ श्रीरैवतक ती
र्थदेवनमस्करणकृतार्त्ति। र्यावद्ग्रामाध्यक्षश्राद्धेभ्यः सुखासनं। तद्वाहकांश्चप्रगुणीकृत्यरात्रौसुप्ताः स्तावत्स्वप्नेप्रबुद्धाः स्वंरैवत
केपश्यंति॥ शासनदेवताप्रत्यक्षीभूय॥ कृतगुणस्तुतिर्नग्यवतांभवतामत्रस्थितानां। सर्वंभावितिगौडदेशगमनंनिषिद्धं। महौषधीर
नेकान्मंत्रान्नामप्रभावाद्याख्यानपूर्वकमाख्यायस्वस्थानंजगाम। एकदाश्रीगुरुभिः सुमुहूर्त्ते। दीपोत्सवचतुर्दशीरात्रौ श्रीसिद्धच
क्रमंत्रः साम्नायः समुपदिष्टः। सचपद्मिनीस्त्रीकृतोत्तरसाधकत्वेनसाध्यते॥ ततः सिद्ध्यति। याचितंवरंदत्ते। नाऽन्यथा। ततोऽन्यदाकु
मारग्रामेधौतांशोपणार्थंविस्तारितांशाटिकांपरिमलाकर्षितभ्रमरकुलसंकुलामालोक्यपृष्टोरजकस्तैः कस्याइयंशाटिकेति। सोऽवग्ग्रामाध्यक्षस्य
स्त्रा इयं। ततोगतास्तस्मिन्ग्रामे। ग्रामाध्यक्षप्रदत्तोपाश्रयेस्थिताः। सच प्रत्यहं समायाति। धर्मदेशनां। श्रृणोति। तेषां ज्ञानक्रियावैराग्यप्रमत्तत्वादि
गुणान्दृष्ट्वा। तथाविधभव्यत्वपरिपाकात्। गुणानुरागरंजितस्वांतः॥ प्रमुदितः प्राह। यूयमनिच्छपरमेश्वराः किमपिकार्यमच्छाध्यं। मनादिशं
तु वतस्तैतं स्वातनिवेदितंगुणानुरागगंभीरवेदितंज्ञात्वा प्राहुः॥ अस्माकं श्रीसिद्धचक्रमंत्रः साधयितुमिष्टोऽस्ति सचपद्मिनीस्त्रीकृतोत्तरसाधक
त्वेनसिध्यति। नान्यथा तेन। तवयापद्मिनीस्त्रीवर्त्ततेतां लात्वात्वंकृष्णचतुर्दशीरात्रौरैवतकाचले। समागच्छ। मुत्तरसाधकत्वं कुरु। विकार
दर्शनेशिरश्छेदस्त्वयैवविधेयः॥ इत्याकर्ण्यग्रामाध्यक्षोविस्मयस्मेरमनामनाग्विमर्षचिंतयांचकार॥ एतेताम्रदर्षयः। समतृणमणिलोष्टकां
चनाः परब्रह्मसमाधिसाधकाः॥ तदेतेषामिदं कार्यं वर्यं समर्यादमनस्त्वियाचेद्भवति। तदातथास्तु किंबहुविचारेणेति। विचिंत्यैकस्मिन्दिनेतेः स

पंसर्ल्पीकः सुतरां निनीकः श्रीरैवताचलमौलिमलंचकार॥ तेच त्रयः कृतसर्वकृत्याः श्रीअंबिकाकृतमान्निध्याः स्वत्रध्यानधीरधियः श्री
रैवतदैवतदृष्टौ त्रियामिस्मामाकृता नाच गुंजन मुंप्राकरणमंत्रं। न्यासविसर्जनादिनिरुपचारैर्गुरूक्तविधिना समीपस्थपद्मिनी स्त्रीकृतो नरसा
धककियाः श्रीसिद्धचक्रसमाधयन्। ततइंद्रसामानिकदेवोस्याधिष्ठाता श्रीविमलेश्वरनामा। प्रत्यक्षीभूय पुष्पवृष्टिं विधाय स्वेप्सितवरं
वृणुतेत्युवाच॥ ततः श्रीहेमसूरिणा राजप्रतिबोधः। देवेंद्रसूरिणा निजावदातवरणा निजावदातकरणाय कांतीनगर्याः प्रासादएककरा
त्रौध्यानबलेन। सेरीसकग्रामे समानीतः इतिजनप्रसिद्धिः। मलयगिरिसूरिणा सिद्धांतवृत्तिकरणवरः इतित्रयाणां वरं दत्वा देवः स्वस्थानमगा
त॥ प्रमुदितो ग्रामेशाः प्रत्येकं बहुवित्तव्ययेन प्रभावनां विधाय त्रयाणां ध्यानस्थैर्यं ब्रह्मचर्यं देवकृत प्रशंसा वरप्रदानं च जनेषु प्रकटीकृत्य
निजजायां गृहीत्वा स्वग्रामं जगाम॥ अथ हेमचंद्रमुनेस्तत्तद्देवतावरप्रदानविद्वत्तादिगुणसंपदा रंजितश्रीगुरुसंघसांमत्येन॥ नागपुरी
यधनदारिणा धनदाख्येन सं० ११६६ वर्षे महामहेन आचार्यपदं कारितं॥ हेमवत्कांतिमत्वाच्चंद्रवदाह्लादकत्वाच्च हेमचंद्राचार्याः सर्वत्र प्रसिद्धा
॥ अन्येद्युः श्रीसिद्धराजो राजपथे व्रजन् श्रीहेमाचार्यं ददर्श। चिंतितवान्। धर्मः किं मूर्त्तिमानेष किं मुसाम्यश्चांबुधिः। मुनीशो नयनानंदी दृश्योयं
पापतापहृत्॥१॥ इत्थं निरुध्य यावत्किमपि ब्रूते राजा। तावत्सूरयः प्रोचुः॥ सिद्धराजगजराज मुच्चकैः। कारय प्रसरमेतमग्रतः॥ संत्रसंतु द
रितां मतंगजास्ते किमत्र भवतैव भूर्धृता॥२॥ अनयोक्त्या चमत्कृतो मत्वा श्वः समागम्यं॥ श्रीमद्भिः सदेत्युक्त्वा जगाम स्वधाम राजा। महीना
थमहातीर्थे। महोपध्यो मुनीश्वराः॥ अल्पभाग्यवतां प्रायो दुर्लभदर्शनाः॥ इति चिंतितसूरयोपि यथावसरं राजसंसदि गत्वा राजानं रंज
यामासुः॥ अथान्यदा संसारसागरं तितीर्षुः॥ सिद्धराजः सर्वदर्शनेषु स्वस्तुतिपरनिंदापरेषु श्रद्धधर्मादि जितासयाः श्रीहेमसूरिं नृपप्र
च्छ॥ को धर्मः संसारपारद इति॥ सूरयोपि सर्वदर्शनाविसंवादेन पुराणोक्तं। शंखवाख्यानं वदंति स्म॥ यथा॥ शंखपुरे शंखश्रेष्ठी यशो
मती भार्या कालेन त्यां निःस्नेहीऽपरां स्त्रीमूढवान्। नवीनपत्नीवशीकृतो यशोमत्याः संमुखमपि न विलोकयति स्म। यशोमती
चिंतयति। वरं रंक कलत्रत्वं। वरं रंककलत्रत्वं। वरं वैधव्यवेदना। वरं नरकवासो वा मा सपत्नीपराभवः॥१॥ एकदा किंचित् गौडदे
शागतं॥ कलावंतं बहुभक्त्यावर्ज्य तत्पार्श्वे पुरुषपशुकरणक्षमं। किंचिदौषधं गृहीत्वा मंत्रेनीजनां तर्दत्तवती॥ तेनौषधेन तुक्त्या ॥१॥
त्रेण शंखो वृषभोऽजनि। तद्वृत्तांतश्रवणे लोकैर्निंद्यमाना। तत्प्रतीकारमजानाना। स्वं स्वं दुश्चरितं शोचयंती। कदाचिन्मध्यं दिनेदिने
श्वरखरतरकरप्रसरतापमाना पिशाद्वलभूमिषु तं पतिवृषं॥ चारयंती कस्यापि तरोस्तले विश्रांता निरंतरं विललाप। दैवात्तदा विमानाधि
रूढां गौर्यान्वितः शिवो नभसा गच्छन्। तद्विलापान् शुश्राव। गौर्यापि संजातकृपया पृष्टस्तद्दुःखकारणं प्राह शिवः॥ नवतत्त्वगातेर्विलसित
मेतत्॥ यन्मर्त्योपि जातोऽनड्वान्। ततः स्वरूपं सर्वं कथितं। गौर्याप्रोक्तं। तदौषधं किमप्यस्ति। येनायं पुनः पुरुषो भवेत्॥ अतिनिर्बंधे

एतस्यैव तरोश्छायायां पुंस्त्वनिबंधनमौषधं निवेद्य जगामायतो महेशः॥ ततश्च तदीश्वरवचनं श्रुत्वा यशोमत्यपि। तदीयां छायां रेखांकितां
कृत्वा तन्मध्यवर्त्तिनश्चौषधांकुरान् छेद्य वृषभवदने। सर्वविच्छित्तृणादि सहितान् क्षिप्तवती। एवमज्ञाततत्स्वरूपेणापि। तेनौषधांकुरेण
पशुपुनो मनुष्यतां प्राप॥ हृष्टा च यशोमती॥ लोकैः पूज्यमाना सुखभागजायत॥ तिरोहितत्तदर्शदैर्ययादिवत्तदौषधं॥ तथा मु॥ —युगेस
तोधर्मो धर्मांतिरेनृप॥१॥ परं समग्रधर्माणां सेवनात्कस्यचित्क्वचित्॥ जायते धर्मप्रिर्दर्नछिन्नोपधामिवत्॥२॥ तत्राजन् जीवदयासत्य
वचनाद्यविसंवादेन सर्वधर्माराधनं क्रियते॥ इति श्रीहेमाचार्योपदेशेन सनासदः श्रीसिद्धनृपोपि हृष्टाः॥ अन्यदा राज्ञा पुनः पृष्टाः श्रीहेम
सूरयः प्राहुः॥ पात्रे दानं गुरुषु विनयः सर्वसत्वानुकंपा न्याय्यावृत्तिः परहितविधावादरः सर्वकालं। कार्यो नित्यं मदपरिचयः संगतिः स
त्सु सम्यक्। राजन् संक्षोविशादमतिना सैष सामान्यधर्मः॥१॥ पुनः पात्रपरिज्ञायां नीमः॥ मूर्खस्तपस्वी राजेंद्र विप्रश्च दुष्प्रतिपतिः॥ उ
भौतौ तिष्ठतो द्वारे कस्य दानं प्रदीयते॥१॥ युधि० सुखवासेव्यंतपोनीमविद्याकष्टश्च रासदा॥ विप्रं संत्यजधिष्णामितपोनिः किं प्रयोजनं॥२॥
अर्जुनः॥ स्वानवर्मगतागंगाक्षीरं मद्यघटस्थितं॥ अपात्रेपतिता विद्या किं करोति युधिष्ठिर॥३॥ द्वैपा० न विद्यया केवलया तपसा वापि
पात्रता॥ यत्र वृत्तमिमे चोभे तद्धि पात्रं प्रचक्षते॥४॥ इतिमहाभारतोक्तसंवादेन प्राहुः॥ अन्यदा सिद्धपुरे रुद्रमहालयप्रासादे। निष्पद्यमाने। अ
भूमंत्रिणा च। चतुर्मुखश्रीराजविहाराख्य। श्रीमहावीरप्रासादे। कार्यमाणे विश्वजनप्रवेशे। राजा स्वयमवलोकनार्थमायातः॥ पप्रच्छ कोऽत्र
विशेषः॥ श्रीहेमसूरिभिः प्रोचे। राजन् महेश्वरस्य नालेचंद्रः॥ श्रीजिनेंद्रस्य पादांते। न चापि प्रदा। मूर्त्तिमंतो भवंतीति विशेषः॥ श्रीसिद्धराजो न
मन्यते॥ ततो वास्तुविद्याविदः पृष्टाः॥ तत्र सामान्यलोकानां गृहद्वारं पंचहस्तं॥ राज्ञां गृहद्वारं सप्तहस्तं। रुद्रादिदेवानां नवहस्तं॥ श्रीजिनस्यैकविं
शतिहस्तं द्वारं॥ अन्यदेवप्रासादे एक एव मंडपः॥ अष्टोत्तरशतमंडपा जिनप्रासादे। चतुर्द्वारेषु प्रत्येकं। सप्तविंशतिः २७ सद्भावात्॥ जिनस्य छत्रत्र
यं सिंहासनं॥ पदाधीनवग्रहाः॥ यदुक्तं॥ प्राकारमंडपछत्रपर्यंकासनपद्महैः॥ निर्दोषदृष्ट्यामूर्त्याचि देवो नेदजिनात्परः॥१॥ आदिशक्तिर्जिनें
द्राणामासने गर्भसंस्थिता॥ सहजा कुलजा ध्यानेपद्महस्ता वरप्रदा॥२॥ अन्यदेवानां चेत्कश्चित्कारयति स तु अधश्च करोति। तदा द्वयोर्विघ्नमु
त्पद्यते॥ नान्यथा॥ वास्तुविद्यासर्वत्रनापितत्वा। एतदाकर्ण्य प्रमुदितः श्रीजयसिंहदेवः स्वयं श्रीराजविहारे सौवर्णकलशारोपणादिकमका
रयत्॥ महाजयो महायात्रामहास्थानं महासरः॥ यत्कृतं सिद्धराजेन क्रियते तन्न केनचित्॥१॥ अथैकदा श्रीहेमसूरयः॥ श्रीसिद्धनृपोपरोधेन
पत्तने चतुर्मासीं स्थिताः॥ श्रीचतुर्मुखराजजिनालये॥ श्रीनेमिचरित्रव्याख्याने। जायमाने। सुधोपमवचस्तोमाकृष्टमानससदाः॥ शुश्रूषवः
समायांति तत्र दर्शनिनोऽखिलाः॥१॥ तत्र च पांडवानां प्रव्रज्या श्रीशत्रुंजयमुक्तिगमनादि। श्रीप्रभुव्याख्याते श्रुत्वा॥ विप्रामत्सरध्माताः॥ श्रीजय
सिंहनृपाग्रे इदं प्रोचुः॥ हे राजन् एते। श्वेतांबराः शूद्रा। यत्तन्मुख्यपापिणो। व्याख्यापर्षदि। समग्रदर्शनसमक्षं पांडवानां श्रीभारते। श्रीकेदारगमनश्री

नृपायनादिप्रोक्तमुत्थापयंति॥ एवं वादिनो विप्रा वारत्रूपणेन। धर्मदेषिणो राज्ञानुवारिणीया॥ एवेति विप्रोक्तं श्रुत्वा राज्ञोक्तं भो विप्रा नहि नृपाः स
दसाः विमृश्य विधायिनः। हेमसूरयोपि मुनीश्वराः। सर्वसंगत्यागिनो नहि प्राणांतेपि मृषा वदंति। परं प्रातरा कार्यं ज्ञायते॥ एवं न वक्तिति श्रोतुः
प्रवीण ब्राह्मणा अपि आजुहाव ततो राजा हेमचंद्रमुनीश्वरं॥१॥ राज्ञा समस्त सामंत राजगुरु प्रोहितादि प्रत्यक्षं। पांडवानां मुक्तिगमनादिस्वरू
पं पृष्टं॥ सूरिरप्याह॥ हे राजन्॥ श्रूयतां पूर्वसूरिभिः॥ हेमादिगमनं तेषां महाभारतमध्यतः॥१॥ परमेतन्न जानीमो जैनशास्त्रे प्रवर्णिताः॥ तएव व्या
सशास्त्रेपि संकीर्त्तिता अथवापरे॥२॥ राजाह तेपि बहवः पूर्वं जाताः कथं मुने॥ अथा वोच गुरुस्तत्र श्रूयतामुत्तरं नृप॥२॥ भारते युद्ध कुर्वता
गांगेयेन स्वपरिछदाग्रे। एवमुक्तं॥ प्राणमुक्तौ मम तु संस्कारस्तत्र कार्यो यत्र कोपि प्राग्दग्धो न स्यात्॥ ततः॥ विधाय स्नाय संग्रामं मुक्त प्राणेपि
तामहे। विमृश्य तत्व सेंगमुत्पाद्य प्रययुर्गिरौ॥३॥ यावता तत्र शृंगे देहसंस्कारं कुर्वंति। तावत्। तत्र दिव्यवाणी प्रादुरभूदेवं॥ तथाहि॥
अत्र भीष्मशतं दग्धं पांडवानां शतत्रयं॥ द्रोणाचार्य सहस्रं तु कर्णसंख्या न विद्यते॥१॥ श्रीराजन्नेतद्भारतवाक्यं ज्ञात्वाऽस्माभिः पांडवानां मु
क्तिर्व्याख्याता॥१॥ शत्रुंजये नाम्ना कपर्दे चंद्रप्रभप्रासादे चैतेषां। मूर्त्तयश्च संप्रतिसंति॥ श्वयति केपि जनाः पांडवा बभूवुः॥ एतत् हेमसूरिव
चः श्रुत्वा राज्ञा प्रोक्तं॥ भो विप्रा वदतावीत्तरं॥ अयं च जैनर्षिः सत्यवादी विचक्षणः॥ भवंतस्तु मिथ्याभिमानायत्तत् प्रलापिन एव॥ ततो राज्ञा
श्रीसूरयः पूजिताः स्वस्थानमलमकार्षुः। लोके महती प्रभावनाभूत्॥ इत्थं स्वर्गो निर्जयसिंहदेव॥ संदेहसंदोहतमांस्यपास्य न॥ उच्चैर्नय
न जैनमतांबुजन्मा श्रीहेमसूरिः स्मृश्रु नेसमास्वान्॥२॥ एकदा कर्णमेरुप्रासादाद्बलमानेन राज्ञा कस्यापि धनिनो गृहे बहून् प्रदीपान् दृष्ट्वा
तद्वृत्तं जिज्ञासुना। प्रातरा कार्य पृष्टः श्रेष्ठी॥ स्वगृहे केन हेतुना। बहवो दीपाः॥ तेनोक्तं। देव मम गृहे स्व उरशीतिर्लक्षाः स्वर्णस्य संति॥ एकैक
लक्षस्यैकैको दीपो दीप्यते॥ एतदाकर्ण्य राजा प्रजावत्सलतया॥ अनेन विश्वासः इति प्रोक्त षोडशलक्षान् स्वकोशाद्दापयित्वास
धनी कोटीध्वजः कृतः॥ श्रीसिद्धराजस्य उ विणस्य काकोटिः प्रतिवर्षं उत्पन्नयोग्येन राज्ञा स्वमातुः॥ श्रीमयणल्लदेव्या॥ उपलक्षे बाहलोडग्रा
मेयात्रिकली कानां करो ७२ लक्षप्रमितो मुक्तः॥ यतः॥ अकरेकरकर्त्ता वृगोसहस्रवधः कृतः॥ प्रवृत्तकरविछेदे गवां कोटिफलं लभेत्॥
३॥ एकदा श्रीसिद्धराजो। मालवकं विजित्य पत्तनमायातः॥ अनेकैः कविभिरनेकधास्तूयमानः॥ श्रीप्रभुभिरपि। धर्मप्रभावकत्वा। देवमुप
श्लोकितः॥ भूमिं कामगविस्वगोमयरसैरासिंच रत्नाकरा॥ मुक्तास्वस्तिमकातनुध्वमुडुपत्वं पूर्णकुंभीनव॥ धृत्वा कल्पतरोर्दलानि सरलै ॥८॥
र्दिग्वारणास्तोरणं स्याधत्तस्वकरैर्विजित्य जगतीं नन्वेति सिद्धाधिपः॥१॥ अस्मिन्काव्ये नि:प्रपंचप्रपंच्यमानं ऽस्मद्भुतार्थ चातुरी चमत्कृतो नृ
पतिः॥ सूरिं प्रशंसन्॥ कैश्चिदसहिष्णुभिः सख्याख्यातया सम्यनवला। देतेषां॥ विद्वते स्वनिश्चितेराजाह। किमिदं। श्रीहेमसूरिः प्राह। पुराश्री
वीरजिनेंद्रस्य पुरः। शैशवे। पत्यारब्धं। तज्जैनेंद्रं व्याकरणं। वयमधीयामहे॥ नृपतिरूचाव॥ पुरातनं मुक्त्वा। कमप्यासन्नं कर्त्तारं ब्रूत। गुरु॥

राजन्काश्मीरदेशे॥ प्रवरारव्य पुरे॥ श्रीभारती कोशे॥ अष्ट व्याकरणीष्टक प्रतयः संति। ताश्च भारती। प्रसाद्यात्मनाप्य वसमर्प्पय। येन व्याक
रणं निष्पद्यते। तदनुराज्ञा प्राधाना स्तत्र प्रहिताः। तैराराधिता भारती॥ सामादिष्टा तत्र तस्थानिजाधिष्टायकान् गिरा॥ मम प्रसादवित्त श्री हे
मचंद्रः सितांबरः॥१॥ पुरुषाद्वितीयामन्मूर्त्तिरयं गुरुरतः प्रतयः समर्प्यंतां। ततः कोशाधिकारिभिरर्पिताः प्रतीर्गृहीत्वा प्रधानाः पत्तनं
प्राप्ताः। सर्वं शारदीकं राज्ञे। विज्ञपयामासुः। तदाकर्ण्य चमत्कारं धारयन् वसुधाधिपः॥ उवाच धन्यो मद्देशो दंचयत्रेदृशः कृती॥१॥
व्याकरणप्रतयश्च श्रीसूरिभ्यः समर्पिताः। सूरिभिरपि सर्वव्याकरणान्यवगाह्य। सारं समादाय। द्वात्रिंशत्पादोणाद्यादि परिपूर्णं। वर्षे
णपंचांगं। नवीनं सपादलक्षमितं। श्रीहेमचंद्राभिधानं व्याकरणं। निर्माय। श्रीराजवरस्कुंभिकुंभे। पुस्तकमधिरोप्य। सितातप
वारणे ध्रियमाणे। चामरैर्वीज्यमानं। नृपसभामानीय॥ समग्रविद्वत्समक्षं वाचयित्वा राज्ञा कृत। पूजोपचारं सरस्वती कोशे स्था
पितं॥ अत्रांतरे श्रीहेमसूरेर्महिमानमसहिष्णुभि। ब्राह्मणैर्नृपो विज्ञप्तः॥ हे सिद्धराज। व्याकरणमिदं श्रुत्वाऽश्रद्धत्वपरीक्षां विना
कृतां न राज्ञः॥ सरस्वती कोशे। स्थापयितुं युक्तं। अश्वादिपरीक्षा। तदास्या यदा काश्मीरदेशे चंद्रकांतश्रीब्राह्मीमूर्त्तेः पुरः स्थित जल
कुंडे क्षिप्यते। कुंडाच्च॥ यद्यक्लिन्नो निर्गच्छति पुस्तकः॥ तदा ज्ञायते शुद्धोयमिति विप्रैर्विज्ञप्तो राजा इतः संशयाकुलः प्रधानान् विशुद्ध
व्याकरण पुस्तकं दत्वा॥ काश्मीरदेशे॥ प्रहितवान्॥ तैश्च तत्र गत्वा। तत्रत्य नरविद्वत्समक्षं। सरस्वती कुंडमध्ये। मुक्तः घटिकाद्वयं श्री
शारदानुभावात्॥ कलिकाल सर्वज्ञ हेमसूरिप्रणीतत्वेन च॥ परमशुद्धिमत्वात्। यथा स्थितः। अक्लिन्न एव निर्गतः॥ लोके महाविस्मयश्च॥
ततस्तत्रत्य नृपसत्कृताः प्रधानाः पश्चादायजुः॥ राज्ञोग्रे जलमध्य पुस्तकप्रक्षेपादिवृत्तांतः सर्वोप्यकथि। ततो राज्ञा विस्मित हृष्टहृदयेन
॥ लेखकशतत्रयं मेलयित्वा॥ वर्षत्रयं यावत्। श्रीसिद्धहेमचंद्रव्याकरणप्रतयो लेखिताः॥ अष्टादशदेशेषु प्रवसर्वधीते गूणं न गणनं ना
णनाय प्रहिताश्च। ततो राजाज्ञया सर्वः कोपि पठति पठंतिच॥ अतः पाणिनिसंकृपुप्रजल्पितं॥ कातंत्रकंथा कथां॥ माकार्षीः कटु शाकटाय
नवचः क्षुद्रेण चांद्रेण किं॥ कः कंठाभरणादिभिर्बठरयत्यात्मानमन्यैरपि॥ श्रूयंते यदि तावदर्थमधुरा श्रीसिद्धहेमोक्तयः॥१॥ एवं सिद्धराजं।
धर्माभिमुखं कृत्वा सर्वत्र विहारार्थिनो देवता देशावशेन। श्री हेमाचार्याः पत्तन एव प्रायस्तस्थुः॥ यदुक्तं॥ निश्चं सदा वचश्रिया समयलो
उवयारकयविस्रो॥ सो देवयाइ वुत्तो॥ विहरंतो विविहदेसे सु॥१॥ इत्यादि॥ अथ दधिस्थली पुर्याः श्रीभीमदेवसुत क्षेमराजसुतो। दे
वप्रसादस्तत्सुतः श्रीत्रिभुवनपालः॥ भार्या कस्मीरदेवी। तस्यांगर्भे सिसुत्सन्ने। एवं दोहदः आमुद्रक्षितेस्त्राणं प्राणिनामभयार्प्पणं। व्यसना
नां निषेधं च। सा कांक्षत्सु नगर्भतः॥१॥ क्रमेण पूर्णे दोहदे सुतो जातः॥ कुमार इव तेजस्वी क्षितिं पालयिष्यतीति पितृभ्यां कुमारपाल
इति नाम कृतं॥ क्रमेण शास्त्रशास्त्रकला पारीणः॥ क्रमेण च महीपाल कीर्त्तिकपालौ सुतावपरौ जातौ॥ सुता प्रेमलदेवी श्रीजयसिंह

देवतुरंगमाध्यक्षेण कृष्णदेवेन परिणीता॥ द्वितीया॥ देवलदेवी॥ नागकंन्नरी वरीसा॥ ऽर्णोराजेन परिणीता॥ श्रीकुमारपालो॥ पितृस्थानी भो
पलदेवी॥ राजकन्यां विवाहित:॥ एवं कुमारपालादि चैत्र्लाजिद्युवैनव:॥ त्रिभिस्त्रिभुवनपालनृपते ऽत्नवत॥१२॥ एकदा श्रीजयसिंह
नृपसेवायै॥ श्रीकुमारपाल: पत्तनेगत:॥ तत्रनृपसदसिमिंहासनोपविष्टा राज्ञोये श्रीहेमाचार्य दृष्टा:॥ एतेकलाब्धयो राज्ञोमान्या जैना॥
मुनीश्वरा:॥ एषां दर्शनतोन्हृत्तं॥ ब्रएपरात्रि: समुद्रसेत॥१॥ चेतसीति विचिंत्यागात्सोपथागारमेकदा॥ गुणगोष्ट्यां प्रवृत्ताया तत्राभ्या
र्यमिष्टष्टवान्॥२॥ गुणेषु कोगुण: श्रेष्ठ सामयुणी: सकलेष्विह॥ वावंवाम्वं यमाथीशास्तत एवं तनृविवान्॥३॥ सत्वमेकमहं मन्ये गुणेषु
निखिलेष्वपि॥ परदारसदोदर्या वर्जितं सार्वभौमनि॥४॥ यत:॥ सत्वं सर्वगुणौघमस्तकमणि: सत्वं जयश्रीप्रदे॥ सत्वं सर्वपदार्थसिद्धि
विधये लोकोत्तराकामधुक॥ द्वात्रिंशद्दरलक्षणाधिकमिदं रव्यातं च सत्लक्षणं॥ सत्वं सत्ववति प्रतिष्ठित तमासर्वाभिमर्थस्थिति:॥
॥ यद्वा॥ अपातुलक्ष्मीश्चपलस्वभावा गुणाविवेकप्रमुखा: प्रयांतु॥ प्राणाश्च गछंतु कृतप्रयाणा॥ मायातु सत्वं तु नृणां कदाचित॥२॥
एकोपिय: सकलकार्यविधौ समर्थ: सत्वाधिको भवतु किं बहुभि: प्रसूतै:॥ चंद्र: प्रकाशयति दिग्मुखमंडलानि॥ तारागण: समुदितो
पसमर्थ एव॥३॥ विजेतव्यालंकाचरणतरणीयो जलनिधिर्विपक्ष: पौलस्त्यो रणभुवि सहायाश्च कपय:॥ तथाप्याजौ राम: सकलमव
धीद्राक्षसकुलं क्रियासिद्धि: सत्वे वसति महतां नोपकरणे॥५॥ रथस्यैकं चक्रं भुजगयमिता: सप्ततुरगा॥ निरालंबो मार्गश्चरणविकल: सा
रथिरपि॥ रविर्यात्येवांतं प्रतिदिनमपारस्य नभस:॥ क्रियासिद्धि: सत्वे वसति महतां नोपकरणे॥६॥ हस्ती स्थूलतनु: सचांकुशवश: किं ह
स्तिमात्रोंकुशो॥ दीपे प्रज्वलिते प्रणश्यति तम: किं दीपमात्रं तम:॥ वज्रेणाभिहता: पतंति गिरय: किं वज्रमात्रानग स्तेजो यस्य विराजते स ब
लवान् स्थूलेषु क: प्रत्यय:॥७॥ मनस्विभि: सदात्मा कंसत्वोद्योगपरायणै:॥ ६: साध्यान्यपि कार्याणि यत: सिध्यंति सत्वत:॥१॥ यथाऽर्जुनाय लंका
यानीत्वा सत्वाधिकश्रियं॥ सत्वेनावर्जित: स्वर्णकोमारहनुमानददौ॥२॥ तथाहि॥ हस्तिनागपुरं स्वास्तिरम्यमास्ति प्रसिद्धिभृत॥ कुरुक्षेत्रे पवित्रा ॥९॥
त्मा तत्र राजा युधिष्ठिर:॥३॥ ब्रल्पश्लोकतया सस वाचा च विदितोदय:॥ तेनान्यदा राजसत्याभिध: पारसताध्वर:॥४॥ तदा कुमारमानेतुमर्जुनं प्र
हितोर्जुन:॥ प्रस्थितो रथमास्थाय लंकां प्रसविलंबित:॥५॥ निर्विघ्नं धंसेतुबंधमिं– स्त्यविदाययौ॥ तावद्रथ: स्थिरीभूत: पदमेकं न गच्छ ॥सु॥
ति॥६॥ योवायुवेगादधिकं स्खलत्यास्खलित: सदा॥ स च स्खलेद्रथ: केन मामकीनो मनस्विना॥७॥ विशास्खलते हेतुं रथाध्व दतरस्तत:॥
अग्रत: पार्श्वतश्चापि पाषाणघं विलोकत॥८॥ व्याघातसहृशं किंचिद्यावदयेन पश्यति॥ रथं च परितस्ताव द्रष्टामास्त्रां तलोचन:॥९॥ ततोरथे
पराहृस्थितस्तेनाति कोमल:॥ मृणालतंतुवत्स्तस्तंतुरेकोनिरैक्ष्यत॥१०॥ अर्जुनो विस्मयस्मेर श्चिंतयामास चेतसि॥ अहो मम रथो नेन
तंतुनास्यापित: कथं॥११॥ ततस्तदेनं रुष्टात्मा प्राजनेन जघान स:॥ नोच्छिन्नस्तेन घातेन॥ सतंतुर्घनिसंहति:॥ सदोर्भ्यां त्रोटितुं लग्नस्तत:

सोद्यममानस:॥ नोच्छिराम्नामपिपरं त्राक्यते रवंडितुं यदा॥१३॥ तदा शस्त्रेणतीक्ष्णेन बलेन दृढमाहत:॥ नम्नं शस्त्रं परं तंतुस्तथाच च्छि
न्नएव स:॥१४॥ युग्मं॥ यावत्तालोकते तंतोर्मूलमुन्मूलने विचक्षि:॥ तावदेकं स्फुरत्पुच्छमुंदरं दृष्टवान सौ॥१५॥ वीक्ष्य चित्या रथंतत्र प्रच्छानिर्ग
ततं तुना॥ स्थितंतमिंद्रसू: प्रोचे कस्त्वमारवीमहावल:॥१६॥ कथं रथ: स्वमार्गेण गच्छन्मेस्खलितस्त्वया॥ स्वरूपं प्रकटीकृत्य कथ्यतां का
रणादिकं॥१७॥ क्षपिनोदिरमात्रेण स्खलत्यंते कस्यविद्रथ:॥ परं प्रस्तावीदे वादेर वद्रूपं संप्रवीक्ष्यं॥१८॥ यत:॥ यत्र मज्जंति निमज्जयंति च परांस्ते
रणादिकं॥१९॥ क्षपिनोदिरमात्रेण स्खलत्यंते कस्यविद्रथ:॥ परं प्रस्तावीदे वादेरवद्रूपं संप्रवीक्ष्यं॥ श्रीमद्दाशरथि: प्रतापमहि
प्रस्तराद्भूस्तरे॥ वार्धेर्वारितरंति वानरनरा न्संतारयंते पिच॥ नैते ग्रावगुणा न वारिधिगुणा नो वानराणां गुणा:॥ श्रीमद्दाशरथे: प्रतापमहि
मासोयं समुज्जृंभते॥२०॥ इत्यर्जुनश्च: श्रुत्वा मुपकस्तत्क्षणादपि॥ सत्कातद्रूपमकरोद्रूपं हनुमत: स्फुटं॥२०॥ सप्राहपांडवश्रेष्ठ
मासोयं समुज्जृंभते॥२०॥ इत्यर्जुनवच: श्रुत्वा मूषकस्तत्क्षणादपि॥ सत्कातद्रूपमकरोद्रूपं हनुमत: स्फुटं॥२०॥ सप्राहपांडवश्रेष्ठ
एक सर्वं मयास्थितं॥ अहं पवनपुत्रोऽस्मि रामदेवस्य सेवक:॥२१॥ यदाजहे सती सीता रावणेन दुरात्मना॥ तदायमुपलै: सेतुर्बंधोत्र
रविवानरै:॥२२॥ ससैन्यो राघवोनेन समुद्रमुदलंघयत॥ प्राप्य लंकां पुरीं नीत: पौलस्त्य: प्रेतसद्मनि॥२३॥ लंकाधिपत्ये संस्थाप्य वि
भीषणमुदारधी:॥ सीतासमन्वितो राम: स्वां पुरीं जग्मिवान्मुदा॥२४॥ तदादं रक्षको स्यात्र कृतो रामेण भूभुजा॥ मागच्छन्मानव: कोपि
पथाऽनेनेति हेतुना॥२५॥ त्वद्रथोयं मया स्थापित तोर्जुन यशोर्जुन॥ इच्छा प्रयास्तं माकार्षीर्लंकागमनहेतवे॥२६॥ इत्युक्तं मारुते: श्रु
त्वा सत्वाढ्य: प्राहपांडव:॥ सत्यमुक्तं महाभाग त्वया कपिकुलोत्तम॥२७॥ परं तथापि गंतव्यं लंकायां स्वर्णहेतवे॥ कृषीणां दक्षिणाध
र्थमहरेत द्विलोकय ॥२८॥ तवापि सुकृतस्यास्य विनागोभविता कपे॥ यत: प्राप्येत पुण्यांश: कृतानुमतिकारितै:॥२९॥ यत:॥ क
र्तु: स्वयं कारयितु: परेण तुष्टेन चित्तेन यथाऽनुमंतु॥ माहोय्यकर्तुश्च शुभाशुभेषु तुल्यं फलं तत्वविदो वदंति॥१॥ महासत्वै: समा
रब्धं कार्यं केन विहन्यते॥ येन केनाप्युपायेन तत्सिद्धिं नयमेव तै:॥३०॥ अनेन वचसा कुपस्तदा स पवनात्मज:॥ अहो पांडव कोटी
रगर्वस्ते ऽखर्वसंस्थिति:॥३१॥ श्रीरामोऽनेनमार्गेण गतो नान्यपरो नर:॥ गच्छ त्वमन्यमार्गेण शक्नोषि यदि पांडव॥३२॥ प्राहार्जुन: प्र
यास्यामित्वं मार्गस्यास्य रक्षक:॥ क्षेत्रपोहि निजं क्षेत्रं पाति नो सकलं जगत॥३३॥ ततोऽर्जुनेन कोदंडं कुंडलीकृत्य मार्गणै:॥ सेतुर्बंधो
नवश्चक्रे वज्रपद्याविजित्वर:॥३४॥ पावनिर्मानिनां मान्यस्तं सेतुं वीक्ष्य विस्मित:॥ पद्मयापि हृढता मस्येत वीक्षतां ऽवं प्रति॥३५॥ वि
लोकयेत्यनुत्तान: साक्षादिंद्रसुवातत:॥ समताल प्रमं रूपं वक्रेवक्रमना: कपि:॥३६॥ सेतोरुपरिवेगेन पापातीद्दीयन्हरिश:॥ शाला
यामिव नक्षापितवान्हदवत निर्मनाक॥३७॥ तद्गुणकौशलं वीक्ष्य वीक्षापन्न: सविस्मय:॥ साधुसाधु महासत्वेत्यवदद्वानराग्रणी॥३८
नवकार्यं सुवर्णेन लंकायां गमनेन वा॥ इत्युक्के कांचने नेतिप्रसुवाच रघोत्तम॥३९॥ ततोसो हनुमान् सम्यक सत्वेनावर्जित: कृणात॥

अर्पयामास कोमारं स्वर्णमानीय कोटिशः॥४०॥ तद्गृहीत्वा वरं प्राप स्वकीयमथ पांडुभूः॥ तेन स्वर्णेन सकलं कृतकार्यमजायत॥४१॥
एवं निस्सीमसत्वोद्यद्दीलासंवलितैर्गुणैः॥ सिद्धिं समीहितार्थस्य विलोक्य विवेकिभिः॥४२॥ सत्वप्रमुखे तास्तु गुणर्द्धिवर्द्धि
नोदया॥ अर्जनीयार्जुनेनेव पुरुपार्थप्रसिद्धये॥४३॥ युग्मं॥ सत्वमपि परनारी सहोदरव्रतसमुज्जीवितमेव। लोकोत्तम पुरुष
प्रतिष्ठाहेतुः। केवलसत्वमात्रं मिदं ब्राह्मणादीनामिव विवेकविकलत्वेन पशुपुरुषकारावहं॥ अतः पुरुषेण स्वात्मनः प्रति
ष्ठाधर्मार्जनाद्यभिवृद्धये॥ परनारीपराङ्मुखत्व मेव सेवनीयं॥ यतः॥ तावद्दत्तो कविलोचनामृतरसास्तावन्मनोवद्धिता स्तावदुर्म
महत्व सत्पविलसत्कीर्त्तिप्रतिशस्पदं॥ तावद्भूमिपति प्रसादनवनं तावच्छ्वसोज्ञास्पदं। यावन्नो परदारसंगरसिको लोकेन विन्ना
नवः॥१॥ तथाच॥ लंकायस्य पुरी त्रिकूट शिखरं ख्याता समुद्रश्च वा। उद्दैलः परिखा बुद्धिः स जगतो जेतांगमूर्दि प्रजित॥ अन्यस्त्री
परिरंसया कृतमना विद्यासदृशोर्जितः॥ सोपिप्रापगतप्रतापविलवोलं केश्वरस्तां दशां॥२॥ तथा॥ परिहरत परांगनाभिषंगं॥
यदि वत जीवितमस्ति वल्लभं वः॥ हरिहरि हरिणी दृशो निमित्तं दशदशकं धरमौलयो लुठंति॥२॥ स्वाधीनेऽपि कलत्रे नीचः
परदारलंपटो भवति॥ संपूर्णेपि तटाके काकः कुंभोदकं पिबति॥३॥ परदारैः परकार्येर्वंचिमानं स्वीकृतैर्विधत्तेयः॥ निर्द्धौतं
कां पुरुषः स्यात् देपसमस्तकविहीनः॥४॥ सुग्धा अपि पवंति। जे परदारपरम्मुद। ते पुत्रइं नरसीह। जे परिरंभइं पररमणि। तांह
क सिज्जइ लीह॥५॥ देवाकार्येकुलीनोऽत्र प्राणं तेन करोतिव॥ परत्रापद्वास्व परस्त्री परिरंभणं॥१॥ विष्णुपार्श्वे कणया
त्रो। मामतिः परदारेषु परत्रापेषु मामतिः॥ परापवादिनी जिव्हां मास्तु देवं कदाचन॥८॥ मातृवत्परदारान् ये संपश्यंति नरोत्तमाः
न ते यांति विशांश्रेष्ठ कदाचिद्यमयातनां॥९॥ मनसापि परे यांच कलत्राणि न सेवते। सद्द्विलोकद्वयेदेवस्लेन वैश्य धराधृता॥
॥१०॥ तस्माद्धर्मान्विते त्याज्यं परदारोपसेवनं॥ नयंति परदारास्तु नरकानेकविंशति॥११॥ पद्मपुराणे॥ सीताहरणसमयेऽरण्यप्ल ॥१०॥
ब्धकुंडलाद्युपलक्षणैः स्वछायां॥ रामायेलक्ष्मणः प्राह। कुंडलेनाभिजानामि॥ नाभिजानामि कंकणे॥ नूपुरेत्वभिजानामि नि
त्यं पादाब्जवंदनात्॥१॥ तथाचात्रैवं पुराणोक्तिः॥ देवानां रूपद्वयं॥ यथा॥ एकं तु स्थावरं ज्ञेयं द्वितीयं जंगमं पुनः॥ स्थावरं जल
रूपेण जंगमं देवतामयं॥४॥ एकदा गंगा जंगमरूपेण स्वर्गता। तदवसरे। सनाम ध्यगतेन। इंद्रेण कार्यव्यग्रेण। प्रतिपत्तिर्न कृता
जाह्नवी। पश्चाद्व्रजंती॥ देवेंद्रेश। इंद्रायाऽकथि॥ तेन दृष्टो गत्वा॥ पादयोर्लगित्वा सन्मान्य॥ पश्चादानीय। सिंहासने। निवे
श्य पृष्टा। हे मातः कस्मात् पश्चात् गछत। गंगा प्राह वदनं नैव मानंदं। नासनं नवनापणं॥ नकार्य वाद दृष्टं। तस्य पार्श्वगतेन किं॥१॥

॥श्री५॥
वदनं यस्य सानंदं आसनं चैव नापणं॥ दृष्टं कार्यवादस्य गम्यते तस्य संनिधौ॥२॥ इति गंगोक्तं श्रुत्वा सुरेंद्रः प्राह॥ एषा जगत्र
वदनं यस्य सानंदं आसनं चैव नापणं। दृष्टं कार्यवादस्य गम्यते तस्य संनिधौ॥२॥ इति गंगोक्तं श्रुत्वा सुरेंद्रः प्राह॥ एषा जगत्र
यजनजनितब्रह्मकोटिसहस्रधारिणी कथं मं बाशुद्धिं यास्यतीति चिंतातुरेण मया प्रतिपत्यादिकं नाकारि॥ यतः॥ ब्रह्मस्त्री
यजन जनित ब्रह्म कोटिसहस्रधारिणी कथं मंबाशुद्धिं यास्यतीति चिंतातुरेण मया प्रतिपत्यादिकं नाकारि॥ यतः॥ ब्रह्मस्त्री
भ्रूणगोमातृपितृबंधुसुतस्य च। ये कुर्वंति वधं पापाः परदाररतास्तथा॥१॥ ते सर्वे तव पानीय स्नान पान परायणाः॥ वैगाद्भवंति नि
ष्पापा लोकोक्तिरितिवर्त्तते॥२॥ इतीद्रोक्तं गंगाह॥ अहं विष्णुपादोदकी। विष्णुपादरजः प्रक्षालनपरा। अतो विष्णुपाद स्पर्शजलं
पवित्रमेव नावि। इंद्रः प्राह। त्वं तासि मातः॥ येन विष्णुनाऽङ्घ्रौ द्विपः संहारिताः। छात्रिंशत् क्षणं पुरुषपरस्त्रीबलिछलसुत्वाद्यय टोत्कचो
नीमपञ्चोदतः॥ सपुत्रौ विलोकनश्रद्धालु॥ मस्तकमात्रेण स्तंभे स्थापितः॥ युद्धांते स्वच्छासुदर्शनेन रिपुशिरश्छेदं कुर्वन्॥ हरिईष्टो
मयेत्युक्तं॥ एवं हत्याहतस्य हरेः॥ पादधावने कथं शुद्धिः॥ गंगा प्राह। महेशमूर्द्धनिवासेन नैर्मल्यं॥ इंद्रः प्राह॥ ब्रह्मणः पंचमं शि
रोगर्दनस्वरेण॥ यथातथा नापमाणं यश्छिछेद॥ तस्यापि श्मशाने त्वं शिरसि स्थितासि। एवं ब्रह्मकमंडलुनिवासोपि। न नैर्मल्यहेतुः
॥ यः स्वसुतां सरस्वतीं। कामयते॥ तस्य संसर्गोपि त्याज्यः॥ यतः॥ महत्सेवां द्वारमाहुर्विमुक्तेः॥ स्तमोद्वारं योषितां संगिसंगं॥
इति एवमिंद्रोक्तं। विचार्य। गंगा प्रोवाच॥ तर्हि परदारपराङ्मुखेति॥ गुणगरिष्ठ पुरुषरत्नपादप्रक्षालनयेति॥ यदाह॥ परदारप
रङ्मुखपरद्रोहपराङ्मुखः॥ गंगा प्राह कदागत्य मामयं पावयिष्यति॥१॥ निःपापाहं न विष्यामि तस्य पापं न विद्यते॥ तस्मिन्सर्व
गुणोत्कृष्टे मत्पापं न लगिष्यति॥२॥ अग्निनाग्रोध्मतेयात्र वर्नाग्निः स्वपमलताभ्रजेत्॥ तथासुरेंद्र मत्पापं गमिष्यत्यंघ्रियोगतः॥३॥
इत्यादि श्रीहेमसूरिपार्श्वेभिश्रुत्वा चेतसि चमत्कृतः। श्रमोदकवशात् गुरुपार्श्वे परनारीसहोदरव्रतं गृहीतवान्। कुमारपालनृपः॥
तथा॥ प्रसरति पथा कीर्तिर्दिक्षु कृपाकरसोदराऽभ्युदयजननी याति स्फातिं यथा गुणपद्धतिः॥ कलयति परां वृद्धिं धर्मः कुकर्महतिक्ष
मः॥ कुशलजननेन्यायेकार्यं तथा पथि वर्त्तनं॥१॥ एवमुपदेशामृतं निपीय॥ यथास्थानं जगाम। कुमारपालः॥ कतिचिद्दिनानि पत्तने
श्रीजयसिंहदेवसेवां विधाय। दधिस्थलीं प्राप्तः॥ सुखेन राज्यं भुनक्ति॥ अथ श्रीसिद्धराजस्य राज्यं पालयतः सतः॥ भूयांसोपि सुखेनेयु
र्वत्सराई व वत्सराः॥१॥ परं गृहस्थ धर्मज्ञोः फलं नापत्यमापसः॥ सत्रात्पइव तेनांतर्महतीमधृतिं दधौ॥२॥ दध्यौ च मेनवत्स्मूर्द्धि
पलितं करणी जरा॥ पुत्रं नाद्यापि पत्रपामि निःपुण्य इव सेवधिं॥३॥ लोकेपि॥ न नो दिनेशेन नयेन विक्रमो वनं मृगेंद्रेण निशीथ
मिंदुना। प्रतापलक्ष्मीर्बलकांतिशालिना विना न पुत्रेण विभाति नो कुलं॥४॥ न चंदनेंदीवरहारयष्टयो न चंद्ररोचींषि न वामृ
तछटाः॥ सुतांगसंस्पर्शसुखस्य निस्तुलां कलामयंते खलु षोडशीमपि॥५॥ विनास्तंभं यथा गेहं यथा देही विनात्मना। तरुर्यथा

विनामूलंविनापत्रंकुलंपतेत्॥८॥इत्यादिध्यात्वाविधिपूर्वकंहरिवंशपुराणश्रवणेनेकदेवतोपयाचितादिमिथ्योपचारान्कृतवा
न्परंपुत्रप्राप्तिर्नाभवत्॥नाग्याधीनत्वात्फलप्राप्तेः॥तदनुहेमाचार्यान्महाकार्य।श्रीतीर्थयात्रार्थंप्रस्थितःश्रीजयसिंहदेवः॥मा
र्गेहेमाचार्यपादचारिणंदृष्ट्वा॥सुखासनाधिरोहार्थं।प्रार्थितवान्।गुरुर्जगादिवान्।राजन्।यतीनांनैवयुज्यते।परपीडाकरत्वेनवाहनाध
धिरोहणं॥१॥पद्भ्यांगलत्रपानात्स्यांसंचरंतिदिवाऽत्रये॥चारित्रिणस्तएवस्युर्नपरेयानयायिनः॥२॥इतियानाऽनादानतोहृतोनृ
पःपवितमूर्खाएवभवंतो।हेदरक्षितोधर्म।इत्याद्यपिनविदंतीतिकोपाडक्षाऽप्रतोययौ।हेमाचार्योपिनिरादरावज्ञां।ज्ञात्वा।मार्गे
दिनत्रयंराज्ञोनमिलितः॥तुर्येदिनेमरुस्थो।रुष्टइतिविचिंत्य॥प्रसादनार्थंपटकुटीप्राप।बहिःस्थितेनश्रीसिद्धस्मान्नृतासूरिरेक्ष
त॥कांजिकेनसमंनैरूक्ष्यंभुंजानःसपरिछदः॥१॥ततोविप्रवचांसियथातथाप्रलपितानि।विसंवादास्पदानिज्ञात्वास्मरयः॥पादयो
र्लगित्वाप्रसादितः॥ममागःक्षम्यतांजडोस्मीत्यादि॥ततःश्रीहेमाचार्यसहितःशत्रुंजययात्रांकृत्वापादत्रग्रामान्दत्वादेवदा
ये।तथैवरैवतकेनेमिजिनं।प्रणनाम।तत्रचअस्मिन्स्थीर्थेन्द्रिपेणपिनोपविष्टशासने॥मंचेनसंयंमुक्तोवनथायहिणिकाग्र
तः॥१॥प्रसवोनस्त्रियाकार्योमिथ्यनीयंचनोदधि॥प्रतिपाल्याव्यवस्थेयंधर्म्यास्थाधारिनिर्वृति॥२॥इतिव्यवस्थांकृत्वादेवपत्तनं॥
सोमेश्वरंनत्वाकोटीनारिपुरंप्राप।तत्रांबानत्वाऽस्मिन्सुतप्राप्त्यर्थं।श्रीहेमाचार्याःप्रयुक्ताः॥श्रीशस्तैर्विशेषतपःकृत्वाविलोकनीयं।श्रीअंबा
वदष्टमा॥यःपुत्रममपुत्रोनाविनवा॥ममचराज्येकोभावीति॥ततस्त्रिनिरुपोपणैरंबामाराध्यनिर्णयंपृष्टावरात्तोऽयेकथितं॥अपत्यंना
स्तितेराजन्कृतेरोपथिकेरपि॥यस्तुत्वामनुभूमीभुग्भावीतमवधारय॥१॥कर्णदेवाग्रजक्षेमराजपुत्रःपवित्रधीः॥देवप्रसादइत्यासीद्दधि
स्थल्यांकृतस्थितिः॥२॥तस्यत्रिभुवनपालःतस्यपुत्राःकुमारपालमहीपालकीर्तिपालाः॥तेषुकुमारपालस्तवराज्येभविताविश्वविश्रु
तः॥यःसंप्रतिरिवावश्यंजैनंधर्मंतनिष्यति॥३॥इतिसूरिवचसावज्राहतइवयात्रापवित्रात्मापत्तनमाजगाम।अथांबादेवीसंवादविकी
र्णिकाप्रिमान्।पप्रच्छ।तेपिनात्कालिकलग्नबलादंबोक्तानुसार्येवजोचुः॥तदनुकस्यापिपुत्रोधर्माबवसा॥सोमनाथमारिराधयिषुः॥
पादचारेण।कापोतीवृत्तिंकुर्वाणोगंगोदककुंपकावानीयकेदारपुत्रवद्देवपत्तनंगतः॥प्रभासेस्नात्वाअष्टमुपोषितोरोगशृंगादिभिः॥सो
मनाथमतोषयत्॥ततःप्रत्यक्षीभूतःशंभुः॥पुत्रार्थं।प्रार्थितः॥ध्यात्वा।सोमेश्वरोऽवोचत्नवनास्त्येवसंततिः॥राज्यार्हस्तवराष्ट्रस्तिकुमारः
स्फारविक्रमः॥१॥पुनःपीवेनृपोदीनस्त्वंकृतोऽनीष्टदायकः॥तस्मिन्पुत्रमम्येकंकीदृग्तेऽनीष्टदातृता॥२॥ततःपुत्राप्तियोग्यता
नास्ति।तवेत्युक्त्वातिरोहितोदेवः॥एवंगांगोदकेनैकनेगोमुस्कष्टेमहेश्वरे॥इष्टंनापनृपःक्वापिनाग्याग्याद्विसिद्ध्यः॥१॥यतः॥न ॥२१॥

मस्यामोदेवान्ननुहतविधेस्तेपिवशगाविधिर्वंद्यःसोपिप्रतिनियतकर्मैकफलदः॥फलंकर्मायत्तंयदिकिममरैःकिंचविधिना
नमः॥सत्कर्मभ्योविधिरपिनयेभ्यःप्रभवति॥२॥इत्यादिध्यात्वा।स्वेदमेदुरःपत्तनंप्राप्तः॥तदनुराज्यार्हंकुमारंपदिमास्यामि॥तदाकदावि
त्सोमेश्वरोराज्यपालनाय।ममसुतंदद्यादितिमिथ्याकल्पनांमनसिविधायकुमारपालंप्रतिविद्वेषः॥यतःनाकारणरूषांसंख्यासंख्या
ताःकारणक्रुधः॥कारणेपिनकुप्यंतियेतेजगतिपंचषाः॥१॥यतः॥मृगमीनसज्जनानांतृणजलसंतोषविहितवृत्तीनां॥लुब्धकधीवर
पिशुनानिःकारणवैरिणोजगति॥२॥पित्रादीन्घातयित्वाकुमारंघातयिष्यामीतिधिया।प्रछन्नघातकान्प्रेष्यत्रिभुवनपालंघातयामा
स।कुमारपालोपि।पितुरौर्ध्वदेहिकंविधायघातकारणंजिज्ञासुः।पत्तनेगत्वाराजवर्गाणां।रहःपृष्टवान्।केनाप्याप्तेनघातहेतौनिवेदिते।
निर्विण्णश्चिंतयामासधिग्राज्यंयत्कृतेमूढैर्वीरैर्भोगीणबांधवाः॥पितृन्भ्रातृन्तनूजाद्याविघ्नसंपतेविरोधिवत्॥१॥भोजराजकाअस्यस्मा
रायथा॥मांधाता समद्वीपपतिःकृतयुगाऽलंकारभूतोगतः।सेतुर्येनमहोदधौविरचितःक्वासौदशास्यांतकः॥अन्येचापियुधिष्ठिरप्र
भृतयोयावद्भवान्भूपते॥नैकेनापिसमंगतावसुमतीमन्येत्वयायास्यति॥२॥रिपवंतिपरेकिंचित्प्रतिपद्येवकारणं।देववत्रद्विनैवाऽ
यंसिद्धराजोऽपराध्यः॥३॥यावदेषमांनघातयतितावत्॥परिवारंक्वापिमुक्त्वा॥कालक्षेपंकरोमीति।संचिंत्य।स्वस्वपतेःकृष्णदेवस्यपा
र्श्वंगतः॥स्वाभिप्रायःप्रकाशितः।ततःकृष्णदेवःप्राह॥विधौवक्रेस्थितेमूर्ध्निमन्येसोपिमहेश्वरः॥निष्कायात्मंनरिर्जर्जितकाकुयान्यस्यदेहि
नः॥१॥यावत्तविधिःप्रसीदति।तावतादेशांतरंगम्यतां।वेषांतरेणप्रच्छन्नइत्या।अत्रत्वं[illegible]रक्षेत्वांत्रापयिष्यामिचैरेरितिदिवार्थः॥श्रीकुमारपा
लःस्वस्यानंतेजे।समाधिनाहृष्टचित्तइतिश्च॥अथ।त्यजेदेकंकुलस्यार्थेग्रामस्य[illegible]कुलंत्यजेत्।ग्रामंजनपदस्यार्थेआत्मार्थेपृथिवीं
त्यजेत्॥१॥जीवन्नरोभद्रशतानिपश्यतीति॥नीतिवित्कुमारोदधिस्थल्यांभोपलदेवीप्रियां॥आवासंबमुक्त्वाजटाधारीभूय।प्र
छन्नं।भ्रमीबभ्राम।एकदाराजस्तत्रजिनभ्रमप्यापत्तनेसमागात्॥कर्णमेरुप्रासादेत्रिंशद्भरटकमध्येमिलितः॥श्रीजयसिंहदेवे
नवधायसर्वत्रमृग्यमाणस्तद्भटैरूपलक्ष्यतापितो।नरटकाभोजनार्थंनिमंत्रिताः॥मध्याह्नेराज्ञातेषामनुक्रमेणपादौप्रक्षालयन्
कुमारंज्ञात्वा॥भोजनानंतरंघात्य॥इतिसंचिंत्य।धौतपोतसमाकर्षणार्थंकोशगतः॥कुमारोपिराज्ञो
ऊर्ध्वरेखाछत्रमत्स्यादिलक्षणैः॥कुमारंज्ञात्वा॥भोजनानंतरंघात्य॥इतिसंचिंत्य॥ऊर्ध्वरेखा
मुखवख्याख्याकूरदृष्ट्यादिना॥भोजनार्थंनिपण्णोऽर्धभुक्तोवांतिव्याजान्निर्गत्य॥केनाप्यस्खलित॥आलिंगकुंभकृद्दंगतः॥तेनत्वं
इसंवयमध्ये॥प्रक्षिप्यरक्षितः॥पृष्ठावायातराजपुरुषैर्विलोक्यमानोनलब्धः॥गतामदाः॥रात्रौतत्रकुम्भकृतासदमैत्रीजाता॥
यतीयांव्यसनेउपकारीसमित्रं॥यथा॥अर्थेनकिंकृपणहस्तमुपागतेनशास्त्रेणकिंबहुरागवरणाश्रितेन॥रूपेणकिंगुणप
राक्रमवर्जितेन॥मित्रेणकिंव्यसनकालमनागतेन॥१॥राजापिधौतपोतप्रदानावसरेकुमारमदृष्ट्वा॥कोपकरालदृक्॥सेनासमादि

इत्वान्॥यथा॥कुमारंजीवंतमत्रानयनोवेद्म्यांतत्पदेनेष्यामीति॥ततःसेनानीतद्गणार्थंनिर्गतः॥कुमारोपिरात्रिमतिक्रम्यप्रातर्नष्टः।दैवयोगात्स
शैलाग्रा॥रजःश्चतुर्दयदेशितनरदक्षादिनिस्त्रासितो नयन्नांतः॥कंप्रकायोग्रेनत्रपन्।बदरीवणे तत्पत्रार्पेकत्रकुर्वाणंद्रालिकं प्रेक्ष्यप्राह॥नोसत्
भरुपरह्नरमामितोनयादिति॥द्राजिकोपिसकृपस्त्वमितिश्रवंतंतत्रपत्रराशौ॥क्षिप्त्वा कंचकनेरराच्छादितवान्॥कुमारोपितैःकंटकाग्रैर्दूयमानो
पि॥निमीलितदृक्कुरुदंडोमृतवत्स्थितः॥तावताश्शैसेनानीप्रासःसत्प्राह॥नोनद्ददृश्युवाऽत्रैकोगच्छन्॥सोपिस्वकर्मव्यग्रेणमयाकोपि
नदृष्टस्त्वाह॥ततश्चतुर्दिक्षुतंविलोक्य२श्रांताःसैनिकाः॥सेनानीरपिकुंताग्रेण।पत्रराशिंविलोक्य॥पश्चाद्गत्वा।राज्ञेसर्वमकथयत्॥रा
जापियःकश्चित्कुमारप्रवृत्तिं।मानेतातस्यवांछितं॥दास्यामीतिकथयित्वा॥सर्वत्रस्वनटान्॥कुमारोपिरात्रौद्रालिकेनकर्षितःकंटर
कक्षतसर्वांगरुधिरक्लिन्नोजीवन्मृतइवद्राजिकंप्राह॥रक्षित्वामामितःकश्चात्किंनेवोपकृतंत्वया॥उपकारेषुयन्मुख्यंप्राणिनःप्राण
रक्षणं॥१॥क्षेत्रंरक्षतिवंवासोधंधीलस्यटीकरणन्नरक्षा।दंताच्चत्वणंप्राणान्।नरेणकिंनिरुपकारेण॥२॥श्रोत्रंकृतेनैवनकुंडलेन।दानेन
पाणिर्नतुकंकणेन॥विभातिकायःकरुणपराणंपरोपकारेणनचंदनेन॥३॥यावदायुर्भवतोऽहमनृणःस्यांनयद्यपि।तथाप्युपकरिष्या
मिसमयेत्वांस्ववंधुवत्॥इत्युक्त्वानीमसिंदेतिसंज्ञांतस्यावधार्य।जटानमीकृत्यदधिस्थलींप्रतिप्रस्थितः॥पथिनरूक्षछायायांविश्रांतो
मूषकंरूप्यमुद्रां।बिलादाकर्षयंतंदृष्टवान्॥कियतीरेषकर्षयतीति॥यावत्सत्रपतितावताश्ररमुद्राःकर्षिताः॥तदुपरिनृत्यंकृत्वाऽसि
त्वाशायित्वावमुद्रा॥मेकामादायबिलेऽविशत्॥कुमारोपिमनस्येवंध्यातवान्॥नोत्नोगानदृदादिकार्यकरणं।नोराजदे।दुःकिमप्य
न्यस्यापिनसत्कृतिर्नसुकृतंसत्तीर्थयात्रादिकं॥यद्गृह्णंतितथापिलोलुपधियःस्वत्वानतद्याधनं।नम्रन्येनुवनेकमोदनमदोना।
स्मात्परंकिंचन॥४॥ततःसमुत्थायमूषाःश्ररमुद्रादीत्वापश्चाद्गत्वास्थितः॥उदिरोपिबिलान्निर्गतस्तोअपश्यन्हृदयस्फोटंमृतः॥तंमृतं
दृष्ट्वाकुमारःखिन्नस्वच्छोकदांकुल्याकुलमनाअचिंतयत्॥धनेषुजीवितव्येषुस्त्रीभुक्यामेषुसर्वदा॥अतृप्ताःप्राणिनःसर्वेयाताया
स्यंतियांतिव॥१॥नचतुतेनयनेनसुखेनवा।यदपहृत्यपरंप्रणिपत्यवा॥उभयलोकहिताशयशालिनांविपदएववरंनतुसंपदः॥२ ॥१२॥
॥ततःपरोवजन्कयापीस्वभ्रआपितुर्गदंत्रजंत्यापथि।पाथेयानावात्।दिनत्रयकृतक्षामकुक्षिःश्रांतवास्त्स्याकुमारंत्राजिकरंनेण
॥नोजितः॥वदोविलेनहृष्टःप्राह॥पत्रपत्रालाकाऽवसरेतृणायन्नृपेःअसार्यतेस्वकरः॥अनवसरेगुणवानपिहृदयाऽन्नार्थतेद्वारः॥
३॥श्रीवित्तमेकमेकत्रगुणानांकोटिरेकतः॥विरागयतेगुणग्रामश्रीविसपरिवर्जितं॥४॥ततोउत्तरग्रामवास्तव्यदेवसिंहसुतां।देवश्रीना
म्नी।तांस्वोपकारिणींज्ञात्वाममराज्योत्सवेत्वया।नगेन्द्रातिलकः॥कार्यइत्युदीर्यदधिस्थलीगतः॥तत्रइवगितराजनटशंकेतेनसैन्यैर्वे
ष्टितायांदधिस्थल्यांकुमारोनंष्टा॥सज्जनकुलालकृतेष्टिकापाकमध्येस्थितः॥सकुनोपितदंतिकेस्थितः।सर्वतइष्टिकाग्नौवैरष्यति॥

कुमारोनिरुद्धश्वासोजीवन्मृतः॥स्थितःसैन्यंसर्वत्रविलोक्यपश्चाद्गतं।रात्रौवीसरिविप्रःइवमित्रंमिलितःसज्जनगृहेवोसरिंसज्जनंप्राह
कुमारः॥केचिन्नाम्नागुणैःकेचिद्धनांसःसंतिसज्जनाः।दियाधनस्त्वमेवैकःसज्जनोऽस्यधुनानतु॥१॥अद्यापिजयसिंहदेवःप्रतिकूलदै
ववन्मानुकुलः॥तन्नौःसज्जनमत्कुटुंबमितोवंतीनयअहंतुवोसिरिणादेशांतरंश्रये॥इतिमंत्रयतांतेषांसज्जनपितरौउद्विग्नौप्रोचतु
ःरेसज्जनकिमयं।तवविचित्रकूटपट्टिकांरेवोसिरेतुम्यं।लाटदेशंवदास्यति।यकृतमुधाजागर्यायारात्रिंनयतः॥इतिश्रुत्वाकुमारःशाकुन
ग्रंथिंबध्वाचिंतितवान्॥दारिद्र्यमेवदौर्भाग्यंदेहिनांयदधिष्ठितः॥जल्पन्नपिजनोऽन्येषांनवत्परिरिवाप्रियः॥१॥गुणज्ञोपिकृतज्ञोपिकु
कुलीनोपिमहानपि।प्रियंवदोपिदक्षोपिलोकंप्रीणातिनिर्धनः॥२॥ततःसज्जनेनसहकुटुंबमवंतीप्रेष्यस्वयंदेशांतरेण।देशांतरेऽग
मत्॥क्वापिग्रामेप्रथमदिनजातलंघनोद्वितीयदिने॥क्षुधितोवोसिरिंप्राह॥अद्यभोजनोपायश्चिंत्यतां॥द्विजोप्याह॥जननीभोजनदा
त्री॥कुमारःकाजननी।वोसिरिः॥प्रतिनमयत्नलक्ष्मी।भिक्षुकजनजननिसाधुकल्पलते॥नृपतमनिनरकतारणी॥भगवतिभिक्षे
नमस्तुभ्यमित्याह॥ततोवोसिरिर्ग्रामेगत्वाकरंजनिभृतकुंभंवस्त्रेणछाद्य॥इष्टकनिक्षांगृहीत्वायातः॥मिलित्वाभुक्तो।एकत्रमवेसु
मोकुमारे।द्विपत्नीत्वा॥कूटनिद्रांकुर्वाणेवोसिरिरुत्थायकुंभतःकरंभंलात्वाभुंक्तेस्म॥बोलुकमत्स्यथावीक्ष्यदध्योविप्रःस्वभावतोपि।भुक्ते
नृत्यंति॥स्वार्थमिदमन्नंछन्नंस्थापितमनृत॥रंकोयमिति॥क्षणांतरेउत्थितेकुमारेप्राहविप्रः॥यदिबुभुक्षास्यात्तदाभुज्यतामयंक
रंबकः॥राज्ञाप्रापितः॥इवमेकाकिनाकस्माद्भक्षितः॥विप्रोपि।अयंराजावपिहितःस्थितइतिदात्रादहत्वाऽकष्ट।मयालोभा
द्गृहीतः॥काराजाकेनापिविज्ञातः।इतिशंकयागुप्तीकृतः।त्वयिसुप्तेभुक्त्वाज्ञात्वाचभ्यनंत्वंनिमंत्रितः।ममकरणंवरं।भिक्षुकस्य
।नतुतवजगदाधारस्येतिध्यात्वाइवं।नदर्शितः॥राजापितद्वचनंनिशम्यमनसाव्यचिंतयत्॥अहोममोपरिकीदृगस्येदौस्थ्य॥अहंतु
नीचवदस्यदैव।विचारितवान्।धिग्मामिति॥स्वात्मनिंदापरस्तंभुक्त्वाऽग्रतश्चचालदिवाप्युः।श्रवतिसत्ववतांनसत्वं।म्लानिंतनुःस
मभिगच्छतिनैवचित्तं॥रूपंजराक्षिपतिनैवचतत्वबुद्धिं।प्राणाप्रयांतिनपरोपकृतिप्रयत्नः॥१॥इतिमार्गेचिंतयन्।स्तंभतीर्थंबहिःप्रा
सादेगतः।तदाहेमाचार्याअपिदेवयांगातत्रागमन्॥बहिर्भूमौतत्रवसर्पमस्तके।गंगेटकं।तत्पंतंदृष्ट्वाऽस्माकंभूरापिराज्यंअन्यःक
श्चित्तंपश्यति।नवेति।यावद्द्विशःपश्यंति॥तावत्कुमारंतंदृष्ट्वाविस्मिताः।उपलक्षितश्चकुमारः॥सबहुमानंशालायांनीतश्चालापित
श्चइवंपिलक्षणेन॥ममापिकर्हिचित्किंसुखं॥भाविनवेति।दृष्टवान्।सूरिःकुमारोपि।यावताकिंचिन्निमित्तादिस्मृत्वाविलोकयत्॥
तावतेसूरिस्तावता मंत्रउदयनोवंदनायागतोबहुपरिवारः॥तदाकुमारदृष्टाःश्रीहेमाचार्याउदयनस्वरूपमेवमाहुः॥इवंमरु
देशेश्रीमालज्ञातीयउदानिधोवणिकंप्राहपिकालेप्राज्यप्राज्यकूपायनिशीथेव्रजन्॥कर्मकिरेरेकस्मात्केदारात्।परस्मिन्इवर्यमाणोअ

नोतिः केयमितिपृष्टैनैरमुकस्य वयं कामुका इत्युक्ते ममापितेक्कापि संतीति पृष्टे तैः कर्णावत्यां तत्रापि संतीति उक्ते॥ शकुनग्रंथिं ब
धाकालेन सकुटुंबस्तत्रागतो॥ वाघउ इत्यात्रिकारितो॥ जिनप्रासादे देवान्नमस्कुर्वन्निकया छिंपिकया श्राविकया दृष्टः साधर्मिकत्वं क
स्यातिथिस्तेनोक्तं वैदेशिको ऽहमिति॥ नवस्थाएवेति॥ तदा कंपं कृत्वा सद्मनीत्वा कस्यापि वणिजो गृहे कारितान्नपाकेन भोजयित्वा गृह
स्थानं दत्तं॥ तत्रस्थितः॥ कालेन भाग्ययोगात्संपन्नं संपन्नातः॥ तत्र नवीनसौधं चिकीर्षुः॥ खातावसरे निधिमधिगम्य॥ तस्याः स्त्रि
यः समर्पयत्॥ निषिद्धस्तया॥ नेदं मदीयं किंतु तव भाग्योदयान्निर्गतं॥ ततउदयनश्चिंतितवान्॥ कृतप्रयत्नानपि चिंतितवान्॥ कृ
तप्रयत्नानपि नेति कांश्चित्॥ स्वयं श्रयाणानपि सेवते परान्॥ द्वयेपि नास्ति द्वितयेपि विद्यते॥ श्रियः प्रचारो न विचारगोचरः॥१॥ ततः
सिद्धेशेन स्तंभतीर्थे मंत्री कृतः॥ कर्णावत्यामतीतानागतवर्तमानचतुर्विंशतिजिनप्रतिमालंकृतो द्वासप्ततिजिनालयः प्रासादः कारितः
सोयमुदयनमंत्री॥ अस्यांगजा॥ बाहड१ आंबड२ बाहड३ सोला४ नामानो निर्मलमानसाः॥ इति गुरुमुखात् श्रुत्वाऽचिंतयत्॥ कुंतीरकुं
ति श्रणकृतस्याविः॥ जंतीरजंति कृताविजीरसमंतीसंस॥ गुणगणजवयउसाच्छी॥१॥ मंत्रीसमहं संस्तरयः प्रोचुः॥ श्रीकुमारगुणधार
नवांकेश्वर ११९९ वत्सरे॥ चतुर्थ्यां मार्गशीर्षस्य रूपमायां रविवासरे॥१॥ भूपकंकेपराक्रे चेत्तव राज्यं न जायते॥ निमित्तालोकसंन्या
सस्तर्तिः परमस्कनः॥२॥ प्रतिज्ञायेति सूरींद्रस्तदा तद्दिनपत्रकं॥ लिखित्वा प्रददौ तस्मै सचिवोदयनाय च॥३॥ तेन ज्ञानेन नवमत
कृतः कुमारः प्रोचे॥ कथमेतज्ज्ञायते॥ सूरिर्निरुक्तं॥ यत्त्वमत्रायातः सदसैवास्मत्पदे निषद्यायामुपविष्टः॥ तेन राजा दर्शनोपवेशना॥ ॥५॥
राजहंसवत्॥४॥ सूरिणोक्ते ऽस्माकं राज्येन किं कार्यं परं राज्यं स्वं राज्यं प्राप्य॥ पारमेश्वरशासनप्रभावको भव॥ अहं तु त्वत्पदांभोजसेवी
ते सूरिर्निरुदयनमंत्रिणः॥ सर्वस्वरूपं ज्ञापितं॥ मंत्रिणा च स बहुमानं गृहे नीत्वा स्नानभोजनाच्छादनादिभिः सत्कृतः॥ कियंति दिनानि स्थि
तस्थौ मंत्रिगृहे॥ तदा च जयसिंहदेवेन ज्ञात्वा तस्य मारणाय प्रहिताः॥ यावत्ता भटाः सर्वत्र गवेषयंति॥ तावत् ज्ञात्वा मंत्रिगृहात्सूरिशालायामाग
ता रक्षरक्षेति ब्रुवाणः॥ सूरयोपि कारुण्याद्वयोऽयं श्रीजिनशासनप्रभावको भावी निरक्षितव्य इति ध्यात्वा वसतिभूमिगृहे कुमारं स्थाप
यित्वा वस्तकग्रंथिभिर्निरुद्धं स्थगितं॥ तथा यथा कोपि न वेत्ति॥ भटा अपि सर्वत्र भ्रमंतः॥ शालायामायाताः॥ कस्यचित् पिशुनस्य वचसा॥ न वक्त
व्ये कुमारोऽस्ति॥ कथं तामिति वदंतः सूरिः॥ प्राणित्राणं महत्पुण्यं मिथ्यावादस्य चांजघुरिति ध्यात्वा नास्त्येवात्र सर्वथा कुमार इत्याह॥ ततो
स्रुवे॥ राजाज्ञा कियतां तद्दिसूरिरपि न ब्रूयात्स्वमपि प्रियमिति जानन् राजाज्ञामपि कृतवान्॥ भटा अपि सर्वत्र विलोक्य पश्चाद्गताः ॥१३॥
निष्काशितः श्लोलुकया॥ नापितस्य श्रुतं भवता भटः नापितं कुमारोपि प्राह॥ भगवन् भवदीया भदीयाश्च गिरः श्रुताः॥ दयामयो तव ध

र्मः श्रुत एकान्तवत्सल॥ अनुकृतोऽस्य नामोर्यमया मज्जीवनादिना॥१॥ ये सुखेषूपकुर्वंति तेपि संप्रति पंचषाः॥ ये कृपाणावसरे सत्वमे
कसत्वमदयणी॥२॥ नक्कीन्नवंबुराप्यऐनावल्केन्द्रिरिनिर्गुले॥ क्रीतो जीवितदानेन दास एवास्मि संप्रति॥३॥ निमित्तकथनात्सर्वरा
ज्यदानं प्रतिश्रुतं॥ इदानीं जीवितमपि त्वदर्थं भवतां मम॥४॥ इत्यादि श्रीमन्मंत्रीदापितशंबलीरात्रो द्वारपदं प्रतिवलितः॥ तत्र च
क्षुधार्त्तः कटुकाख्यवणिग्गृहे॥ विशोपकैकचणकाः क्रीताः॥ वणिग्गृह्विणार्पणं विना नमुंचति रुष्टः कुमारः खड्गेन नापितो वणि
ग्नणति॥ मांगल्येन वंतु वण काएते तवेतियादि॥ ततः॥ आजानुलंबितमलीमससाटकानामित्राद पिप्रथमयाचितसाटकानो
॥ प्राणादपिप्रियतमेकवराटकानां कल्पं दिवः पततु मूर्ध्नि किराकानां॥२॥ इत्युक्त्वा जटाधारी भृगुकच्छे गतः॥ तत्रैकः शाकुनि
कः दृष्टः॥ कदा मम स्वनंनावीति॥ तेन प्रातर्बहिर्गत्वा शाकुनमार्गणं॥ तत्र॥ तदेव परिभ्रष्टांगी रूपा मास्वीकृता ज्ञाना॥ मुनिसुव्रत
नाथस्य प्रासादमधिसद्बुधीः॥१॥ श्रुत्वैशाकरोद्दुर्गमलसारे स्वरकुपं॥ स्वरत्रयं च कलसे दंडे स्वरचतुष्टयं॥२॥ दृष्टः शाकुनि
कः प्राह सिद्धिस्ते वांछिताधिका॥ नविघ्नतिविशेषेण जिनभक्तिप्रभावतः॥३॥ ततः कोष्ट्राद्वुरेगत्वा दानभोगादिसद्गुणं॥ स
र्वार्थसिद्धियोगीऽदं सेवित्वात मतीपयत्॥४॥ उवाच योगी मंत्रोस्त्येकः साम्राज्यदायकः॥ स्वेच्छया धनदा तात्स्व आद्यः सोप
द्रवः भवन्॥५॥ सत्वसारः कुमारोथ मंत्रं जग्राह राज्यदं॥ उक्तेन तेन विधिना हर्वसेवां प्रचक्रमे॥६॥ ततः कृष्णचतुर्दश्यां गत्वा
पितृवने निशि॥ शवस्य वक्षसि न्यस्य वह्निकुंडं स्वयं भवन्॥७॥ उपविश्य तस्य करयो याचल्लोमं ददाति स॥ करालमूर्तिः प्रत्य
क्षस्तावत्क्षेत्राधिपोऽवदत्॥८॥ मामनन्यं स्मरेस्य श्रुत्किमारब्धं मुमूर्षुणा॥ इति श्रुत्वापि निःक्षोभः सोपि जापं समापयत्॥९॥
तदा च नृत्वा प्रत्यक्षामहालक्ष्मीरवोचत॥ गूर्जरत्राधिपत्यं ते श्रीरदत्तं मया खिलं॥१०॥ परमद्य तनाद्दिनात् संवत्सरमपि लिप्सति॥ मनोर
थः सिद्धमंत्रः कुमारोथ नत्वा तं योगिपुंगवं॥ कल्याणकारके देक मात्क्रांतौ वरीयसौ॥ कुमारः कौतुकात्तस्याभ्रमन् परिसरेऽन्यदा
॥ कबंधमेकमद्राक्षीदेरिणापात्तमस्तकं॥१२॥ तत्रामीर्मिलितस्त्रीणां वृद्धा वान्योन्यजल्पितं॥ अहो कबंधकलापोस्य अहोस्य वण
लंबता॥१३॥ अहो घनत्वं कूर्चस्य तांबूलेसमनंतधा॥ अहो विरलदंतत्वं श्रुत्वैकाथ ततोजगौ॥१४॥ कथमेतत्तनस्ता श्वावाचन् किं
चित्रमत्र यत्॥ वेश्याग्रपोऽस्ति दृष्ट्वोऽस्य स्कंधे कुंडलयोः किणं॥१५॥ आनाभिहृदि गौरत्वं हृत्पतेदीर्घकूर्चतः॥ तांबूलव्यसनाच्चास्य
गुरुश्यामेनिर्वर्तितः॥१६॥ नित्यं विरलदंतानां क्षित्याः क्ष्माकनिष्टिका॥ तत् श्रुत्वा चित यदसौ च कुत्रत्वा वसुंधरा॥१७॥ कृत्वा स्नानं कु
मारोथ सरस्य मृतसागरे॥ तीरदेवकुले गत्वा ऽर्थमानंदत्रोसिर॥१८॥ तस्य प्रवृत्तिं दृष्ट्वा कश्चन स्थविरो वदन्॥ रससीदभु
रे राजमकरध्वजकारितं॥१९॥ पत्रकोशाद्विनिर्गत्य शीर्षमेकं स कुंडलं॥ एकेन वुडतीत्युक्त्वा ऽपि निमज्जति प्रत्यहं॥२०॥ तदर्थं पंडि

ते: पृष्टेर्षच्छामासवतुष्टयं॥ तंत्रातुं प्रेषितावित्राविदत्रो रुद्रसंनिधौ॥२२॥ यतः॥ यदेकस्थविरोवेत्ति न तरुणकोटयः॥ यान्नृपं जनयादं
तिरुद्वा क्षात्रस्तस्य जे॥ २२॥ तैश्चागत्वा मरोदेशोस्थविरः कोप्यपृष्टत॥ स्वपिता दर्शितस्तेन तेनापि स्वपितामहः॥२३॥ सविंशतिशतवर्षदे
शीयस्यस्व संनिधौ॥ विप्रैः पृष्ठिशीर्षस्यत्र उतीमुक्तिकारणं॥२४॥ सोप्युवेनोजयित्वा तत्स्थानीडिंनवतुष्टयं॥ मृत्तीतेदं मदामूलं स्थ
ल एवायमित्युक्ते तेन तेऽन्यधुः॥ कथं मञ्चवेशास्थेता श्रप्येतदपि विस्यन॥२८॥ यश्चक्रे॥ स्वां नगर्दनवांडालमध्यलोऽरजस्वलाः
स्पृष्टा देवलकं चैव सचैलस्नानमाचरेत्॥२८॥ शास्त्रे निषिद्धः संस्पर्शो विप्राणां युज्यते कथं॥ तेप्यबुर्ब्राह्मणान् मूल्यान्निश्च डिंनानि लमस्य
ताः॥ ततः पंडितैः पुस्तके षपलिखितोर्थः सविस्तरः॥३१॥ राज्ञे दर्शितिपोप्याह सत्यमेतच्छिरोयदि॥ श्रुत्वैनमर्थं नृपतः सरसोनिस्सरिष्यति॥
॥ तथाकृते तथा जाते वैस्वं निर्माय मृत्तुजा॥ देवस्थाने स्थापितं च शीर्षमेतत्प्रसिद्धये॥३३॥ तत्कृत्वा विविधाश्चर्यदर्शनाज्जातविस्मयः
॥ किंचित्कालं कुमारोपि कांत्यां स्थित्वाभ्रनर्यधौ॥३४॥ मल्लिनाथजनपदे स्थितः कौलंबपत्तने॥ महालक्ष्म्याथ कोलंबस्वामीस्वप्ने निगद्य
त॥३५॥ नविष्णोर्गुर्जरत्रायाः स्वामीयस्तवपत्तने॥ समेष्यति जटाधारी विधेया त्वं क्रिरस्यतु॥३६॥ नृपमुक्ते श्रुतुदिक्कुभरूपेः भरसीमति
॥ यथोक्तलक्षणैर्वशकृत्कुमारो नक्रिपूर्वकं॥३७॥ आहूय नृपतेः पार्श्वसमानिन्येततोनृपः॥ अभ्युत्थाप्य स्वकीयार्धासने तं वन्यवेशाय
त॥ युगमं॥३८॥ निगद्य लक्ष्म्या आदेशं राज्ञा राज्येनिमंत्रितः॥ निषिध्य कुमरस्तस्य पार्श्वेतस्थौ यथासुखं यथासुखं॥३९॥ सोचेतथापितेर्नी
इकुमारः किं करोम्यहं॥ कुमारः प्राह येनात्र ज्ञातमेतेमे समागमः॥४०॥ दशांगकृतिविस्तारे कोलंबपत्तनांतरे॥ भूमिमत्राप्य राजाथ संकी
अनिजमंदिरं॥४१॥ कुमारपालेश्वरास्यः प्रासादस्तत्र कारितः॥ कुमारपालेश्वरस्य प्रासादस्तत्र कारितः॥ कुमारपालनामांकं ना
णकं च प्रवर्त्तितं॥४२॥ तद्दृष्ट्वा कुमारः प्रमुदितश्चिंतितवान्॥ अहोस्य परमा प्रीतिः॥ यथा वित्तं तथा वाचो यथा वाचस्तथा क्रिया॥ वित्ते वाचि
क्रियायां च साधूनामेकरूपता॥१॥ वचनं रत्नं तु वचनं दित्त॥ प्रतिपत्तिर्विफलाय भ्रवा॥ वचनैरुपचारकोमलैः फलदानैर्वद किं ॥१२४॥
प्रयोजनं॥२॥ स्यमत्रसतामलौकिकी॥ महती कापि कठोर चित्तता॥ उपकृत्य भवंति दूरतः परतः प्रत्युपकारभीरवः॥३॥ ततः कुमारो निर्ग
त्य प्रतिष्ठानपुरे ऽगमत्॥ दिपंचाशद्वीरकूपाद्याश्चर्याणि व्यलोकयत्॥१॥ ग्रामः कर्मेणोज्जयिन्यां निजस्वजनसंनिधौ॥ त्वमंस्त
त्रान्यदा प्राप्तः कुंडगेश्वरमंदिरे॥२॥ प्रणम्य लिंगं तन्मध्ये श्रीपार्श्वफणमंडितं॥ वीक्ष्य प्रशास्तिमध्ये तु गाथामेकाम वाचयत्॥३॥ पुलेवासमद
ससस्यंमि वरिसाण नवनवइ कलिए॥ होही कुमरनरिंदो तुह विक्कमराय सारिच्छो॥४॥ आत्मनोनामसाम्यं च वर्षाणां वीक्ष्य पूर्णतां॥ कुमा

रोऽपृच्छत्रार्थं कस्यापि वृद्धसंनिधौ॥४॥ सोप्याह पूर्वमत्रासीत् सिद्धसेनो दिवाकरः॥ विक्रमादित्यनृपस्य तेनाभ्यर्थनया किल॥५
॥ द्वात्रिंशद्वात्रिंशिकाभिर्वर्द्धितरागः स्तुतस्ततः॥ कुंडगेश्वरलिंगं तु स्फुटितं तस्य मध्यतः॥६॥ आविरासीद्धरणेंद्रः श्रीपार्श्वप्रतिमाधरः॥
तं दृष्ट्वा विक्रमादित्यः संजातः परमार्हतः॥७॥ गुरूपदेशात्तस्तेन कारितं भूमिमंडलं॥ अनृणं निजदानेन ततः संवत्सरोस्य तत्॥८॥
तेनैकदा सिद्धसेनं पृष्टः किं कोपि मारते॥ अतः परं जिनाभक्तः सार्वभौमो भविष्यति॥९॥ श्रुतज्ञानेन विज्ञाय गाथेयं गुरुणोदिता
॥ राज्ञा च लेखिता त्रैव श्रुत्वा कुमरो वदत्॥१०॥ आर्हता नाम दीक्षा क्रिरदीत्तानभ्दीप्रतं॥ अहो परोपकारित्वं किमम्यपां द्विनाऽद्भु
तं॥११॥ ततः स्वजनमापृच्छ्य देवी वोसिरिनिः समं॥ कृत्वा निर्जरवेषं तु उज्जयिन्या विनिर्ययौ॥१२॥ नतो दशपुरे नगरे गतस्तत्र ब
हिरुद्याने ऽसनिमिलितं॥ नासाग्रविन्यस्तलोचनं पद्मासनासीनं कमपि योगिनं॥ निरुपमसममयं दृष्ट्वा कुमारोऽचिंतयत्॥ यथा
॥ धन्यानां गिरिकंदरे निवसतां ज्योतिः परं ध्यायतामानंदाश्रुजलं पिबंति शकुनानिः शंकमंके शयाः॥ अन्येषां तु मनोरथापरिचि
तप्रासादवापीतटाक्रीडाकाननकेलिकौतुकयुषामायुः परिक्षीयते॥१॥ ततस्तमुत्सारितध्यानं नमस्कृत्य कुमारः सोप्यवा
दीत्॥ मत्र स्मिन्नलिमादिपंकजवनेरम्येपि दिव्यारतिं॥ श्रुत्वा मुक्तिमरालिकां प्रतिदृशं योदत्रवा नादरात्॥ चेतीदृत्ति निरोधल
ब्धपरमब्रह्मप्रमोदांबुभृत्॥ सम्यक्साम्यसरोजसंस्थितिजुषेदं सायतस्मै नमः॥१॥ ततः कुमारोऽपृच्छत्॥ योगिन् किं स्नानं
किं ध्यानं चेति ज्ञापय योगी॥ स्नानं मनोमलत्यागो दानं चाभयदक्षिणा॥ ज्ञानं तत्त्वार्थसंबोधो ध्यानं निर्विषयं मनः॥२॥ एतदाक
र्ण्य प्रमुदितः प्रशंसां कुर्वन्॥ कतिपयैर्दिनैश्चित्रकूटमगमत्॥ तत्र श्रीशांतिनाथप्रासादे रामचंद्रमुनिं ननाम॥ जातचित्रश्चित्रकू
टमूलोत्पत्तिं पप्रच्छ॥ राममुनिराह॥ भरतस्योर्वंशे चित्रांगदो राजाऽभिनवैः फलैकेनापि योगिनाभ्यागत्य केन षण्मासान् सेवितः॥
राज्ञा कारणं पृष्टः प्राह योगी॥ द्वात्रिंशल्लक्षणधरस्य॥ तव सान्निध्यान्मम मंत्रसिद्धिर्भवतु॥ कानि तानि लक्षणानीति राज्ञा पृष्टः॥ प्राह॥
नाभिः स्वरः सत्त्वमिति प्रतीतं गंभीरमेतत्त्रितयं नराणां॥ उरो ललाटं वदनं च वंशं विस्तीर्णमेतत्त्रितयं प्रसिद्ध॥१॥ वक्षोऽथ कुक्षिर्नखना
सिकास्यं॥ कृकाटिका चेति षडुन्नतानि॥ ह्रस्वानि चत्वार्यथ लिंगपृष्ठं ग्रीवा च जंघा स्वहितप्रदानि॥२॥ नेत्रांतपादकरतालु धरोष्ठजिह्वा र
क्तानि भूमिनतु सप्त हितप्रदानि॥ सूक्ष्माणि पंच दशनांगुलिपर्वकेशाः॥ शाकत्वचाकररुहाश्च नडःरिवतानां॥३॥ हनुलोचनबाहु
नासिकास्तनयोरंतरमत्र पंचमं॥ इति दीर्घमिदं तु सौरभ्यदं न भवत्येव नृणामनुजां॥४॥ विभुविभुलोगंभीरस्त्रिषु विषडुन्नतश्चतुर्ह्र
स्वः॥ सप्तसुरक्तो राजा पंचसु दीर्घश्च सूक्ष्मश्च॥५॥ कृष्णवतु दर्शणं राज्ञो॥ चित्रनगोपरि मम मंत्रः सिध्यति यदि त्वमुत्तरसाधको भवसि
॥ ततो राज्ञा ओमित्युक्ते॥ तस्मिन् दिने राज्ञा नमनुमत्यपि तत्र जगाम नृपोथ चित्रशैलाग्रमारूढो वीक्ष्य योगिनं॥ सामग्रं च दोमसामग्री॥

ततो जल्पत्करोमि किं॥७॥ अत्रांतरे मंत्री नृपमुवाच॥ देवायं त्वां कृत्वा स्वर्णपौरुषं सिसाधयिषुर्लक्ष्यते॥ तेन स्वयत्नपरैर्नाकिमिति॥ अथ
योगिना वह्निकुंडे॥ प्रज्वालिते जापं विकुरुते॥ उक्तश्च राजा त्वं देव। प्रतिपल्लेकवत्सल तदस्य वह्निकुंडस्य देहि प्रदक्षिणात्रयं॥१॥ राजा सद्रा
कस्त्वां प्राद्रत्वं योगिन्नग्रतो भव॥ ततो योगी तथा कुर्वन्न छलं प्रापन्नृपते॥॥२॥ अथ मासत्रमदसा नृपं यावज्जुहोति सः॥ तावन्नरें
ङ्मंत्रिस्तां समए वाम्यो कृतो द्रगात्॥३॥ व्याघ्रोप्यनु प्रविश्यस्तं संजातः स्वर्णपूरुषः॥ संपूज्य तं गृहीत्वा च राजागान्निजमंदिरं॥४॥ य
छन्नृपथेच्छं द्रविणं रक्ताति सप्तापसर्वतः॥ ततः स्वक्रद्धिरक्षार्थमादिदेशेति मंत्रिणं॥ यथा चित्रगिरेः पार्श्वे कूटः शैलोस्ति दुर्गमः॥ तस्यो
परिमद्राङ्दुर्गं कारया नगुरीं ग्रमः॥६॥ मंत्रिणा च तथारब्धे यक्षैवीय नेदिवा॥ नावसत्ततिरात्रौ च षण्मासा इति जल्पितं॥७॥ तथाप्यनंगुरोस्ता
दं नृपं कूटाचलाधिपः॥ उवाच माकृथा दुर्गमित्र कर्तुं न कोप्यलं॥८॥ प्राणात्ययेपि कर्त्तास्मि नृपेणोक्ते सुरो ऽब्रवीत्॥ यदैव निश्चयस्तर्हि
कुरु चित्रनगोपरि॥९॥ दुर्गस्य नाम मध्येतु देयं मन्नाम नृपते॥ तत्र चित्रांगदश्चक्रे दुर्गं चित्रनगोपरि॥१०॥ नगरं चित्रकूटाख्यं देवेन त
दधिष्ठितं॥ कोटीध्वजानां तन्मध्ये सदस्याणि चतुर्दश॥११॥ लक्षेश्वराणां योग्याश्च कारिता तलदर्द्दिका॥ वापिकूपसरोमुख्यं शेषं देवेन
निर्मितं॥१२॥ ईश्वरोप्युवाच॥ चित्रकूटमिदं नंदे दृष्ट्विक्यामेकलीवनं॥ द्वितीयलोकस्यार्थे तिपस्ल पतिमेदिनी॥१३॥ एकदा कस्य कुंभेरा त्रां
मलीशान्नृपो जनपरंपरयास्वर्णपौरुषकथां श्रुत्वा मेनेरमिते श्चित्रकूटं। वेष्टितवान्॥ अतिविषमत्वेन गृहीतुं न शक्नोति उ तत्रस्थितस्य द
वर्षाणि॥ चित्रकूटोपरिस्थाली का। देवाश्ववाधनयरदिता सुखेन कालं गमयति स्म॥ त्रांमलीशेन दुर्गस्वरूपजित्तासयाचराम ध्येप्र
ताः॥ तेच सर्वत्र ग्रामं श्लोकमुखितां विलोक्य सुमतिमंत्रिगृहगवाक्षाधोकवस्थिताः स्म एवं तिस्म॥ गवाक्षोपरिस्थमंत्रितस्तु तासंवादं। उ
वीपितरमादु॥ देतानए नेवाणिज्यकाराः कस्मादत्र स्थिताः संति। मंत्र्याह। नैतेवाणिजः॥ किंतु त्रांमलीशान्नृपस्य जल्पन्नस्याथातः॥ दुर्गरि
दीतुं वंरद वर्षा जाताः परिलीना भुत्त्ववतीत्व। नृपोयमत्रैव स्थितोस्तीति श्रुत्वा चरै राज्ञे निवेदितं॥ अत्रांतरे चित्रांगदनृपमान्यपात्र वारिका वेश्य
या काव्यं प्रदितं॥ तथा॥ आरोद वलेश्वरं किमु शिरः पौतोस्ति तः किंतरः त्संमोदिं किमु कारतः सरन्न संसंग्राम माकामति॥ शक्यो वेवतनोति
वस्तुभुजनः प्रायः क्रियासुश्रमं॥ तदुर्गप्रदणयदेयदिलतां त्वं त्रांमलीशात्यज॥१॥ राजा श्रुत्वा स्वेदमेदुरोऽभवत्॥ कमेण धनैर्वेश्यपाने ॥१५॥
दिता। तया प्रदणोपायो ऽर्पितः॥ अयं चित्रांगदनृपो नोजनावसेरे सबलि प्रतोली द्वाराणुदघाटय मुंक्ते। तत्र रूपी चेल्लग्ग गृहयते॥ तदागृ
दीतुं पार्यते॥ नीचेत्कस्यांनेपि राक्केणापि नेति॥ ज्ञापितो वेश्यया त्रांमलीशस्तथा कृत्वा दुर्गं जिग्राह॥ चित्रांगदोपि स स्वर्णपौरुषः स्त्री
रक्तपेकं पांददौ। राज्ञा ऽनेकधा विलोकितोपि न प्राप्तः स्वर्णनरो दैवताधिष्ठितत्वात्॥ चित्रांगद लक्ष्मीं लात्वा तद्भुत्तं वराद गुप्तं राजसुम
स्य निजपुरं गतः॥ त्रांमलीशः॥ कुमारी रामस्वं शीकमिति ज्ञात्वा। नगोपरि गत्वा च सर्वतो वीक्ष्य दिग्ग्रामान्निजगाद च॥१॥ शैलाः स

वेगिं उ शैलानु का[illegible]र ऋचाग्नामाः॥ क्रामधामोपमानाः॥ कुल्या तुल्याः श्रोदसिंधुप्रवाहाः संद्रूपं ते द्रुतोऽन्यधिरूढैः॥२
॥ ततः श्रीरघुवंशीयकीर्त्तिधरराजर्षिपुत्रस्य सुकोशलमुनेः श्वर्णनवमातृव्याघ्रीकृतोपसर्गस्य प्राप्तकेवलस्य निर्वाणभूमिं नत्वा कलकुले ऽ
गात् तत्र सर्वत्राम्रवणानि दृष्ट्वा कश्चित्पृष्टः कुतोऽत्राम्रा वदत॥ तेनोक्तमत्र देशे आम्रकरो न गृह्यते तेनामी घनाः॥ राज्ञेदमपि द्रुता
नां करमोक्षे स्वनीतिः॥ विचिंत्येति कुमारो ऽगात्॥ कासी निर्झरवेष्टनृत॥२॥ ल्लाम्यन्ते केन वणिजा वस्त्राद्यैः सत्कृतः कृती॥ द्विती
येह्नि लुंट्यमानं तद्दृष्टं वीक्ष्य दुःखितः॥३॥ कं चित्पप्रच्छ किमिदं सोवेऽ द्याभुत्र कोवणिक्॥ मृतो ऽसौ तद्धनं तेन लुंटपते राजपूरुषैः
॥४॥ श्रुत्वेति चिंतितः स्वांते वस्तुतत्त्वं विना वयन्॥ यथा द्रुणदसौ नष्टः श्रेष्ठी सर्वं तथा न वेत्॥५॥ आकीटराद्यावदिदं मरणमसुतां निः
श्चितं बाधवानां॥ संबंधश्च कषदसौ पितव कृविदगकद संगात्पतुल्यः॥ प्रत्याशु निर्मृतस्योपलतलनिदितवुपशबीज प्ररोह। प्रायाप्राप्येत
ल्लोकान्नदयमकुशलेः क्लेशमात्मा मुधैव॥६॥ कुमारो चिंतयदसौ धिग्राज्यं यदऽपुत्रिणां॥ म्लेच्छानामपि सर्वस्वं राजा गृह्णाति भुत्रवत्
॥७॥ दुर्निक्षोदयमल्लसंग्रहपरः पत्युर्वधं बंधुकोप्याय स्वार्थपते निर्विषम्यादराणां कर्त्तुं कलिं नारदः॥ दोषश्रादिजनश्च पुत्रपति परच्छिद्रं छलं
शाकिनी॥ निःपुत्रं म्रियमाणमात्मनमवनीपालोदद्दा वांछति॥८॥ राज्येनानं गृहीष्याम्यस्य देस्यमपुत्रिणां॥ प्रतिज्ञायेति कुमारो गतः पाउलि
पुत्रके॥९॥ तत्र च नवनंदकारितस्वर्णमयपर्वतादिस्वरूपं श्रुत्वा ऽचिंतयत्। येषां वित्तैः प्रतिपदमियं श्रीरितामृतधात्री॥ येरप्येतज्जुवनव
लयं निर्जितं लीलयैव॥ तेप्येतस्मिन्न नवगुरुकदेवबुद्बुदस्तं वलीलां धृत्वा स्वपदि विलयं मनुजः संप्रयाताः॥१०॥ एवं तावदर्दं लने
यविन वंरक्ष्येयमेवं ततस्तद्दृष्टिगम्यमेवमनित्वं मुंजीयमेवं पुनः॥ इत्याशारसरुद्धमांनसमयं नात्मानमुत्पश्यति॥ कुम्भल्कूरकृ
तांतदंतपटलीयंत्रांतरालस्थितं॥११॥ तदनु राजगृहं गतः॥ तत्र स्वर्णगिनंगीरनृपतिः कयाणकं रसुवर्णनिर्मलमनल्पमादिवत्॥
नृपस्य मानेप्यपमान विंतनं श्लाघ्यसदाश्चर्यकरं चतुष्टयं॥१॥ श्रुत्वा समर्थयदिवामद्ध्वं कयाणकं श्रेणिकनामधेयं॥ यथा तथा मातरिदं गृहा
ण॥ प्रमाणमं वे वकिमत्र हेच्छा॥२॥ पादांभोजरजः प्रमार्जनमपि क्ष्मापाललीलावती॥ कः प्रापाऽद्भुतरत्नकं बलदलैर्यद्दित्त्वा नानाम
त्॥ निर्मल्यंन वदेममं उनमपि क्षेत्राय यस्यावती॥ पालालिंगनमप्यसौ विजयते दातात्मजोगजः॥३॥ इत्यादिश्रीशालिनद्रादिधन्य
कृतपुण्यादिकव्यवहारिणां॥ श्रीमदनय कुमारादिमंत्रिणां वा[illegible]नेकावदातश्रवणविस्मितचेतोदधौ॥ प्रसन्नानैर्विवेकिनो ऽमलधियः
कुर्वंत्यदीतकरं॥ यन्मंदं तु पभोगभांज्यपि धनान्येकांततो निस्पृहाः॥ न प्राप्तानि पुरा नसंति न तु प्राप्तौ दृढप्रत्यया॥ वांछामात्रपरि
ग्रहाण्यपि परं सत्कुं न शक्ता वयं॥१०॥ अवश्यं याता रश्चिरतरमुषित्वापि विषया॥ वियोगे को भेदस्त्यजति न जनो यत्स्वयमसून्
॥ व्रजंतः स्वातंत्र्यादतुलपरितापाय मनसः॥ स्वयं त्यक्ता ह्येते शमसुखमनंतं विदधति॥२॥ ततो वैरं गारगिरिमारूढः॥ तत्र श्रीवीरस

मवस्थितिश्चालितरूपादपोपगमानशनशिलातलादीनितिरूप्यानेकस्थानानिविंतितवान्॥ये:सुगंदिमशैलशृंगसुलगप्रासादगु
र्भितरोपल्यंके परमोपधानरचितेदिगंगनाभि:सह॥तैरेवात्रनिरस्तसर्वविषयैरंत:स्फुरज्ज्योतिषिश्चोएारंध्रशिलायकोटरगतैर्धन्यैः
निशानिन्यिरे॥२॥ततोलोकप्रसिद्धं॥कामरूपदेशंगत:कौतुकात्॥कामाक्षीदेवीनवनेगत:॥इजार्थमागतनिजसदृजरूपसंपद्विजि
तसुरांगनागर्वसर्वस्वंस्त्रीवृंदंदेशस्वनावात्मुक्रमर्यादंसकलकलाकुशलमालोक्याचिंतयदसौसंसारतवनिस्सारपदवीनदवी
यसी॥श्रंतराङस्तरानस्तुयदिरेमदिरेक्षणा:॥२॥अहोविषयविषव्याकुलताजगत:॥यत:॥यासांसीमंतिनीनांकुरुबकतिलका
शोकमाकंदवृक्षा:॥प्राप्योच्चैर्विक्रियंतेललितभुजलतालिंगनादैर्विशेषै:॥तासांपूर्णेदुगौरंमुखकमलमलंवीक्ष्यलीलारसाढ्यं॥कोयो
गीयस्तदानींकलयतिकुशलोमानसंनिर्विकारं॥२॥स्मरदहनसुतीव्रानंतमंताविदं॥भुवनमितिसमस्तंवीक्ष्ययोगिप्रवीरा:॥विगतवि
षयसंगा:अत्यदंसंश्रयंतेप्रसमजलधितीरंसंयमारामरम्यं॥२॥ततो ऽगात्त्रयपत्तास्तिसर्परूपेणनृपति:॥लौकिकंदेविकंवापियत्राज्येन
नवंनवेत॥३॥तत्रकुमार:कस्यापिहृदस्यपार्श्वेसर्पराजंदेतुंपप्रछ॥सोप्याह॥कुमारदेवस्यापितंनागेंद्रपत्तनमिदं॥अत्रश्रीकांतो
राजा ऽत्यंतंश्रीमानदातानिर्लोक्नाविवेकीप्रजाप्रिय:परंयत्रत्कारणमात्रेकोपन:॥यत:॥नाकारणरूपांसंख्यासंख्याताकारणेकुध:॥कार
णेपिनकुप्यंतिरितेजगतिपंचषा:॥२॥एकदाकोपाटोपात्सौधांतर्व्रजन्नसौ॥अनियातमूर्छितोनि:पुत्रोमृत्यार्वधानववात्सप्रफणाऽलंकृ
त:सर्पोऽनृत्॥स्वमंडगारेसमंत्रिनिर्वरिरवद्दिर्मुक्तोपिस्वच्छविएमोदित:पुन:रत्नैवायाति॥राज्यंचपुत्रंविनावैरिभिराक्रांतंलोको
मदतिसंकटे॥पुरस्थापकदेवंसस्मार॥समायातोदेव:सजातिस्मरंनागंमत्तफणमंडितंदृष्ट्वा ऽस्मदीयकुलोत्सल्लोयमितिपुराप्यस्यपुर
स्यस्वामीततो ऽयमेवराजास्तु॥इतिनागकुमारकृतराज्याभिषेकस्तत्प्रभावाद्राज्यंकरोतिदेवस्कमदंत्रसोस्थ्यंविधायस्वस्थानमगात्॥
इत्सेनल्लित्राम्यकुमारेणचिंति॥अहोदुर्गतिदानाक्रोध:॥अपनेयमुदेतुमिछता॥तिमिरंरोषमयंधियापुन:॥अविभिद्यनिशागतंतम:प्र
नयानांस्वमतापुदीयते॥२॥कुमारेगाव्वर्मकारवालवंआपणेन्पदा॥उपानद्वयंतेनापिसादरंशर्वनिर्मितं॥२॥उपानद्युगलमेतत्युञ्ज ॥२६॥
तेतवपादयो:॥श्लेनालंतवस्वामिन्मंगलीकेमयाकृतं॥२॥हृष्टश्चस्तनवाक्येनश्चश्रावकुमारस्तदा॥पत्तनेपाडकाराज्यं॥मरणंसि
धनृपते:॥२॥कुमारपालराजानंस्थणोपिपत्तनेयदा॥त्रीश्रमेयास्तदामंत्रमोविकंकुमरस्तत:॥३॥उज्जयिन्यांसातुवरोगत्वाऽरवं
उप्रयाणकै:॥कन्यालीसिद्धपुरेगाहत्वात्वाऽशेषकुटुंबकं॥४॥तत्रश्वंप्रतिपन्नमातुलस्यद्विजन्मन:॥गृहेमुक्त्वास्वकुटुंबमेकाकीप
त्तनेययो॥६॥तत्रश्रीकृष्णदेवेनतन्मीकांतेनगौरवात्॥नीत्वाश्वसदनंसम्यक्सच्चक्रेसपरिछद:॥७॥तस्याप्रेमलदेव्याश्चकुमारेस्त
पितेस्वयं॥तस्यस्नानजलेसस्नोदुर्गाकृतवरस्वरा॥८॥तदाकुमार:॥ममपत्ययसिवेत्राज्यंदेवितानिर्थेतत:॥वपविद्रेपेवमेमूर्छि

स्वरंश्रतिमुखंकुरु॥९॥वचनानंतरंस्थापितथैवायादतिस्फुटं॥त्वंराजइतिसंरावंतच्छ्रेत:सोधदीपकं॥२॥शाकुनंतत्रयापि
त्वकश्चित्शाकुनिकोऽब्रवीत्॥सप्तदिनाकुमारेतद्राज्यंनावितवधृवं॥९॥एवमस्त्वितितद्वाक्यपूरीकृत्यसकृत्सवित्॥विध
॥वस्र॥ समिंश्चकेतद्ध्यादिप्रदानत:॥१०॥इतिनि:शेषसामंतामात्यसत्सैकमत्यत:॥उमैराजसुतावन्नौकुमारंत्वसत्तमं॥११॥स्नापि
तालंकृतानकृत्वादिव्याम्भानधिरोप्यच॥अमात्यै:सममानैषीत्कृष्णदेवोनृपालयं॥१२॥युग्मं॥तत:परीक्षार्थंप्रथम:कुमार
आनीत:॥सविवात्तत्वोवात्तत्वोवाचकिंकरोमीति॥तत:प्रथममेवय:किंकरोमीतिपृछति॥सकथंराज्यकर्त्रेतिनिषिद्ध:द्वि
तीयस्तश्वस्तवदस्त्रांचलत्वोवतोविश्वतांग:स्तन्त्रइवसिंहासनमाश्रित:॥आवरीतुंनशक्तोतिनिजमप्यंशमेककं॥आवरीताकथम्
यंसमग्रंराज्यमूर्जितं॥२॥इतिविवार्यसोपिनिषिद्ध:॥तदनुकुमारपालमादिशन्॥सोपिकृपाणंपाणिनाधुन्वन्नविकसन्मुख:स्कं
धदयन्यस्तसंव्यानश्रोर्द्धसमीरणं॥गृहीत्वासिंहासनमलंचकार॥अत्रावसरपावक:॥नश्री:कुलक्रमायाताशासनेलिखिता
नच॥खड्गेनाक्रम्यभुंजीतवीरभोग्यावसुंधरा॥२॥क्लेशासौशवंदृष्ट्वासंतुष्टा:कृष्णदेवादय:॥संवत्११९९वर्षेमार्गशीर्षेचतुर्थ्यांत्रपामा
यांपुष्यार्केसर्वग्रहवलोपेते।मीनलग्ने।सर्वसामंता:कुमारंराज्येऽभ्यषिंचत॥तत:प्रेमलदेव्याद्या।नगिन्योमांगल्यादिक्रियोत्सवंच
कु:॥सर्वेसामंतमंत्रिणोदस्याद्युपायनानिकृत्वानमश्चकु:॥मुक्तानांसेतिकाछिमातस्यशीर्षेसफल्पिका॥संजातारात्र:समग्रेश्व
र्यर्द्धिदिस्वयतिस्म॥कुमारपालनृप:पंचाशद्वर्षदेश्य:॥पट्टगजारूढ:॥श्वेतातपत्रपवित्रश्चामरैर्वीज्यमान:सर्वराजमार्गेलोकाञ्जि
पोगृह्णानुविविधानोद्यनिर्घोषैर्दिग्मुखान्याश्रयन्॥राजास्थानमंडपमलंकृतवान्॥उद्यासयन्मुदस्यप्रान्तदरन्द्विरकैरवश्रियं॥
आश्चर्यकारणंकस्यसराजानवमंजन॥२॥पुरजनपदग्रामत्राणंनटप्रजसंप्रद:॥कुनयदलनीतेर्द्विरस्त्वलार्थमितिस्थिति:॥प्रति
भममतावैतेश्वर्यामताम्नतिगौरवं॥प्रशामनविधिंनव्येराज्येव्यधादितिसप्रभु:॥२॥अथसराजामोपलदेव्यैपट्टराज्ञीतिपदंददौ॥
कृतोपकाराननाकार्यसर्वान्सिसत्वदितस्तत:॥कृतज्ञकृतवान्राजापूजांतेषांयथोचितं॥१॥स्वामिनक्तोमदोत्साह:कृतज्ञोधार्मिक:शु
चि:॥अकर्कश:कुलीनश्चशास्त्रज्ञ:सत्यनायक:॥१॥विनित:स्थललक्ष्याश्चसनोवृद्धसेवक:॥अक्षुद्र:सत्वसंपन्न:प्राज्ञ:शूरो
ऽचिरक्रिय:॥२॥शर्वपरीक्षित:सर्वोपधासुनिजदेशज:॥राजार्थस्वार्थलोकार्थकारकोनि:स्पृह:शमी॥३॥अमोघवचन:कल्य:पा
लितारीषदर्शन:॥पात्रोवित्तेनसर्वत्रनियोजितपदक्रम:॥४॥आन्वीक्षिकीत्रयीवार्तादंडनीतिकृतश्रम:॥क्रमागतोवणिक
पुत्रोनवेन्मंत्रीनवापर:॥५॥इतिराजनीतिविदाराज्ञा॥शर्वोपकारकर्त्रे।श्रीउदयनायमहामात्यपदंदत्तं॥ततपुत्रोवाग्भट:॥सक
लराजकार्य॥व्यापारे॥व्यापारित:॥आलिंगनाद्वितीयोमंत्रीकृत:॥अथसराजापंचाशद्वर्षवया:॥प्रौढतया॥देशांतरपरिभ्रमण

नेवंप्लेनव॥ राज्यं शास्ति स्वयं कुर्वन् राजहंस सर्वप्रधानानाऽमरोवमानस्तैः संभूय व्यापादयितुं व्यवसितः। सांधकारगोपुरे भूम्नस्तेषु
यातु के ऽपि कैनाप्यासेन। ज्ञापित ततः त्रांतस्तं प्रदेशं विदाय द्वारांतरेण गृहं प्रविष्टोऽवितयत्॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये॥ महार्णवे पर्व
तमस्तके वा॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा रक्षंति पुण्यानि पुराकृतानि॥१॥ सुहृदामुपकारणाद् द्विषतामप्यपकारकारणात्॥ प्रभुतेति ज
नैः प्रशास्यति॥ जठरं को न बिभर्त्ति केवलं॥२॥ इति राजनीतिं परिभाव्य राजहंसप्रधानात्यमभुरी प्राहिणोत्॥ ततः सनाबुकमंडले
श्वरः ज्ञालकसंबंधात् राजस्थापनावार्पत्वाच्च राजपाटीकायां सर्वविसरेव प्राक्तनकुरवरवस्थां समर्मतया जल्पत्॥ राज्ञोक्तं त्वयाऽतः
परमेव विधं वचः सभासमक्षं न वाच्यं व्यजने तु यदृच्छयेति॥ यतः संपदं विपदं वापि महान्नाप्नोति नेतरः॥ दानि वृद्धिं क्षयं न तेवं चंद्रमा
नोडुमंडलः॥१॥ इत्याद्युपरूप्यापुत्कटतयाऽवज्ञावज्ञाभिरेरे अनात्मज्ञेदानीमेव पादोस्यजसीति ज्ञाप्यमाणो मर्त्तुकाम औषधमिव
तद्वचः पथ्यमपि न जग्राह। न वेत्ति वचनासरं। यतः॥ सभाके यं कोयं कद्रसमयः संप्रतिवचः प्रियं किं सर्वेषां सफलमिदमाहो
स्विदफलं। इति प्रेक्षाशर्वं निगदति न यश्चारुवचनः। प्रमानेषु प्रायो ब्रजति नियतं दास्यपदवी॥१॥ आज्ञाभंगो नरेंद्राणां महतां
मानखंडनं॥ मर्मवाक्यं चली कानामशस्त्रवध उच्यते॥२॥ यावत्कीवं वकोव्याधिः पंचत्वं मर्मतापकः॥ योगिनामप्यमी पंच प्रायेणोद्वेग
देनवः॥३॥ नृपस्तु तदा तदाकारसंवरणं नापन्नवं विधायापरस्मिन् दिने कृतसंकेतैः स्वमहत्तैस्तदंगभंगं कारयित्वा नेत्रयुगलमुद्
सकृत्य देवभावुकं तदावासे प्रैषीत्॥ शास्त्रं सुनिश्चितधिया परिभावनीयमाराधितोपि नृपतिः परिशंकनीयः॥ आत्मीकृता
पियुवतिः परिरक्षणीया। शास्त्रे नृपे वयुवतौ च कुतः स्थिरत्वं॥१॥ आदौ मयैवायमदीपि नूनं। ततो ददेन्मामवहीलितोपि॥ इति
मादंगुलिपर्वणापि स्पृश्यते ती दीपवन्नावनीपः॥२॥ इतिरूक्तं स्मरं तोलनेरितिरीतिविसारदा॥ देवेंद्रमिव देवास्तं वोलुक्यं पर्युपासत॥१॥
सिवंशा धर्मभत्रोथ नटश्चारनटोबली पौलुक्याम्नाम वज्ञायनेजेऽलेराजन्मनुजं॥२॥ इत्यं निःकंटकं राज्यं कृत्वा देशैः समंततः॥ मूर्द्धिशो
प्यमिवन्यास्थ निजाभासतां महीपतिः॥४॥ तदारात्राकृततत्तवकावर्त्तिना लिंगकुलाय १०० ग्राममिता वित्तकूरपट्टिकादत्ता॥ तेत्थनि
जान्वयेलज्ज्मानाअद्यापिसगराइत्युच्यंते॥ येस्यकंटकांतर्निक्षिप्य रक्षितास्त्वेऽग्ररक्षकपदेस्थापिताः॥ वोसिरिब्राह्मणमित्रा ॥१७॥
यलाटमंडलं। तिलककारणे पेकरंबकदाचिन्मे देवश्रियैधवलकं॥ वणकदात्तकदुकायवटपद्रभूस्वदत्तं॥ अन्येषामपि पूर्वो
पकारिणांदत्तमुचितं॥ यतः॥ उपकारस्ततस्यास्य कथमन्यस्ततं समं॥ इह लोकेपि यत्सद्यः फलत्यविकलैः फलैः॥१॥ एवं निजो
पकर्तॄस्तान्सचक्रे सकलान्नृपः॥ हेमाचार्यं विमुच्यैकं धर्मप्राप्त्यंतरायतः॥२॥ अथ कर्णवस्याः श्रीहेमाचार्याः। श्रीकुमारस्यरा
ज्याप्तिं श्रुत्वा। उदयनमंत्रिकृतप्रवेशोत्सवाः। पत्तने प्राप्ताः॥ इष्टो मंत्री राजाऽस्माकं स्मरति न वेति॥ मंत्रिणोक्तं नेति। ततः कदाचि

त्सूरिभिरूचे॥ मंत्रिन्॥ त्वं नृपं ब्रूयाः रहः॥ अद्य त्वया नव्यराज्ञीगृहे नैव सुप्तव्यं॥ राज्ञो सोपसर्गत्वात्॥ केनोक्तमिति पृष्टे चेत्तदाऽ
त्याग्रहे। मन्नाम वाच्यं॥ ततो मंत्रिणा तथोक्ते राज्ञा च तथाकृते॥ निशि विद्युत्पातात्तस्मिन्गृहे दग्धे। राज्ञ्यां च मृतायां चमत्कृतो रा
जा जगाद सादरं मंत्रिन्॥ कस्येदमनागतं ज्ञानं मदत्परोपकारित्वं च॥ ततो राज्ञाऽतिनिर्बंधे कृते मंत्रिणा श्रीगुरूणामागमनं सूचि
प्रमुदितो नृपः नानाकारयामास सदसि॥ सूरीनदृष्ट्वा सनाद्भ्युत्थाय वंदित्वा प्रांजलिरुवाच राजा॥ भगवन्नहं निजास्यमपि दर्श
यितुं नालं। तत्र भवतां तदावस्तंभतीर्थे रक्षितः॥ नाविराज्यसमयविज्ञप्तिकावार्पिता॥ परमहं जात राज्योपि नाऽस्मार्षं युष्माकं निः
कारण प्रथमोपकारिणां॥ कथं वनाप्यहं नाऽनृणो भवामि॥ सूरिभिरूचे॥ कथमित्थं विकत्थसे। त्वमात्मानं मुधा राजन्॥ उपका
रकृणोयत्तेसं प्रतिसमागतोऽस्ति॥ ततो राजाह॥ भगवन् पूर्वप्रतिश्रुतमिदं राज्यं गृहीत्वा। मामनुगृह्णाण॥ ततः सूरिः प्रोवाच
राजन्निःसंगानामस्माकं किं राज्येन कृत्वेन चेद्धृतपत्यं॥ प्रत्युपचिकीरसि॥ आत्मनि नेतदा जैनधर्मे धेहि निजं मनः॥१॥ त
तो राजाह। भवदुक्तं करिष्ये इदं सर्वमेव शनैः शनैः॥ कामये ऽहं परं संगं नित्यं रिवतवप्रभोः॥२॥ ततो भवद्भिरिह॥ प्रत्यहं स
मागम्यं प्रसह्य॥ एवमंगीकृत्य यथा प्रस्तावं च सभायामागत्य धर्ममर्मं तराणि सूरिरारव्यातवान्॥ अथ॥ रक्षाय मय वितनं
१ भ्रजनान्वीक्षा २ सूत्रार्थाऽऽज्ञाने ३ कोशान्वेषण ४ मन्मनीह तिवर प्रेषो ५ यथेच्छं मंत्रिदत्तस्य स्वादिशरासनादिस्वना ७ जेतन्य
वितासमंसेनास्येति॥८॥ कृतिः क्रमेण नृपतेर्यस्यस्य नागाष्टके र एकांते परमाप्तवाक्यश्रुतिर्रतिप्रोदार्थशास्त्रस्मृतिरस्व
र्यध्यानप्रमुरस्सरं व शायनं ३ निजाव नागद्वये ४॥५॥ बुध्वाबाधरवैर्शोषकरणं ५ यस्ता निर्मत्रास्थिति ७ विप्राशी निपगादि दर्शनमिति
८ स्याज्ञात्रिनागाष्टके॥ इति नीतिरीत्या श्रीकुमारपालो राज्यं पालयति॥ अथान्यदा श्रीकुमारनृपो दिग्विजयं कुर्वाणः काम्यं कुरुसूर
सेनकुशार्त्तपांचालविदेहदशार्णमगधादीन्देशान्॥ उत्तरस्यां काश्मीरोड्डियाणजालंधरसपादलक्षपर्वतादिकावदऽसाधयत्॥
दक्षिणस्यां लाटमहाराष्ट्रतिलंगादिविषयान्॥ पश्चिमायां सुराष्ट्रब्राह्मणवाहपंचनदसिंधुसौवीरादिदेशांश्च स्ववशीचक्रे॥ तत्र सिं
धुपश्चिमतटे। पद्मपुरे शापद्मरथपुत्री पद्मिनी पद्मावती नाम्नी स्वरूपलावण्यवयः समान २६ वारांगना सहितां ७ कोटिद्रव्य ७००
सेधवतुरंगम परिवृतां श्रीकुमारपालस्य परनारीसहोदरशरण्यगत वज्रपंजर निःसीमसाहस रूपसौंदर्यादिगुणान् श्रुत्वा संजा
तदृढतमानुरागा स्वयंवरायातां श्रीकुमारपालः परिणीतवान्॥ तथा मूलस्थाने मूलराजनृपेण सह महान्युद्धविस्तरः॥ एवं दि
ग्यात्रां कृत्वा नेकाऽन्ये कोटीराद्रम्य ११ लक्षचतुरंग ११ शातगजेंद्र ५० सहस्ररथ ७२ सामंत १८ लक्षपदातिरूपसैन्यपरिवारितः श्री
पत्तनमलंचकार। यदुक्तं श्रीवीरचरित्रे दिग्विजयप्रमाणं श्रीकुमारनृपतेः॥ आगंगमैंद्रीमाविंध्यं याम्यामासिंधु पश्चिमां॥ आतुरके

वको वैरी वोलुकः साधयिष्यति॥९॥ अन्यदा राजसभासीनं नृपं कोपि वैदेशिको गंधर्वो मुषितो ऽस्मीति तारं वारं वारं कुर्वाणः केन मुषि
तो ऽस्मीति तारं वारं वारं कुर्वाणः केन मुषितोसीति राज्ञा पृष्टो मम गीतकलया ऽतुलया सामीप्यमुपेयुषा कौतुकार्पितगलगलत्स्वर्णशृंखलेन ऽ
रूपता मृगेणेति विज्ञपयामास॥ ततो राज्ञा चिंति॥ नूनमयं कोपि वैदेशिको गीतकलाकौतुकी। स्वां कलां दर्शयितुमत्रागत इति निजो गंधर्वक
धुरंधरः सोहवादिः समादिष्टः त्वदानयनाय। सोपि च। तत्कालमेव। तदटवीमटंतं॥ परमोत्कर्षजाग्रस्फीतगीतकलया व्याघ्रं॥ सकन
कशृंखलं मृगं नगरांतरे राजसभायामानीय नृपतेः॥ समर्पयामास॥ ततस्तत्कलातिशायेन चमत्कृतो नृपः। प्रभूतं। पारितोषिकं दत्वा
गीतकलायां। अवधिं पप्रच्छ। सोहवाकच्छकदारुणः पदन्नव प्ररोहा ऽवधिं वितनवान्। तर्हि तत्कौतुकं दर्शयेत्यादिष्टो ऽर्बुदगिरेर्विर
हनामानं वृक्षमा केणानाय्य तस्य शुष्कशाखावारं वारं ऽत्र सभायां॥ कुमारमृत्तिकायां कृतालवालं। शुद्धमल्हाररागाजपितगीतमूर्छि
ता प्ररोहसहस्रवंतं कृत्वा राजानं समपरितोषयामास २२ ग्रामान्। पारितोषिकं। दत्वा चिंतितवान् अहो नादमहिमा महीयान्॥ यतः॥
सुखिनि सुखनिषेकोडः खितानां विनोदः। श्रवणहृदयहारी मन्मथस्याग्रदूतः॥ नवनवरसकर्त्रा वल्लभो नायिकानां। जयति जग
ति नादः पंचमस्त्वेपवेदं॥१॥ तत्राचार्या तान्श्रीहेमसूरीन् नादस्वरूपादि पृष्टवांश्च संरयोष्मकः॥ सप्तस्वरमयं गीतं ते स्वरास्त्रिविधामताः
॥सचेतनकृताः केपि केपि निश्चेतनोद्भवाः॥२॥ स्वराश्चोभयजाः केचित्सुरमास्ते च चदेहजाः॥ षड्जर्षभौ च गांधारो मध्यमः पंचमस्तथा॥ धैवत
श्च निषादश्च ते स्वराः सप्त नामतः॥१॥ कंठोरस्तालुरसनानासाशीर्षाणि षड्भवाः॥ षट्सु स्थानेषु जातत्वात् षड्जः स्यात्प्रथमः स्वरः॥२॥ कं
ठात्संजायते षड्ज ऋषभो हृदयोद्भवः॥ गंधारस्त्वनुनासिक्यो मध्यमो नाभिसंभवः॥३॥ उरसः शिरसः कंठात्संजातः पंचमः स्वरः॥ ललाटे
धैवतं विद्यान्निषादः सर्वसंधिजः॥४॥ सप्तस्वराणामुत्पत्तिः शरीरे परिकीर्तिता॥ तथा॥ गीतं नादात्मकं वाद्यं नादव्यक्त्या प्रशस्यते॥ त
द्द्वयानुगतं नृत्तं नादाधीनमतस्त्रयं॥ येच क्रिणः सुनिर्धिर्यी नवेष्टु ज्ञारवानिधानो नवमोनिधिर्यः॥ तूर्याणि नाद्यानि सनाटकानि सर्वाणि
तत्रैव समुद्भवंति॥५॥ इति जैनमते। तूर्यत्रिकोत्पत्तिः। लोके तु द्वरासंगीतादिनिष्पत्तिः॥ स्वरादिबंधकमरीति विद्योरागेषु नालेषु मदाप्रगल्भः॥ गी ॥२९॥
ते रसेवापि विशेषविज्ञो न वेत्स न्मपालसमाव तं सः॥१॥ इत्यादि सूरिपार्श्वे श्रुत्वा मुदितः श्रीकुमारपालो ऽनाहतनादस्वरूपं पप्रच्छ। सूरिर
प्याह। यथोक्तं ब्रह्मणः स्थानं ब्रह्मग्रंथिश्च यः स्मृतः॥ तन्मध्ये संस्थितः प्राणः प्राणाद्वह्निसमुद्भवः॥१॥ वह्निमारुतसंयोगान्नादः न्नादः
संजायते दिपः॥ सो ऽनाहतो न चेन्नादो बिंदुभेदकरो ध्रुवं॥२॥ घंटानादो यथा प्रांते प्रशाम्यन्मधुरो भवेत्॥ अनाहतोपि नादोऽयं तथा
प्रांतो विनाश्यतां॥३॥ स नादः सर्वदेहस्थो नासाग्रे तु व्यवस्थितः॥ प्रसन्नः सर्वभूतानां दृश्यते नैव लक्ष्यते॥४॥ तावदेवेंद्रियाण्यत्र।
कषायास्तावदेव हि॥ अनाहतेमनोनादे यावल्लीनं न योगिनः॥५॥ योगीव चक्षु॥ नर शिरतुंबउ वेणुतणउ॥ कुंडलिणी की तंति। वज्जइ

किंपिं अणाहिउ तं जोगी फायंति॥१॥ एवं विधविचारैरंजितो राजा सूरीन् सर्वकलापारीणान् मन्यमानो राज्यं पालयति॥ आनंदपुरे ज
लधिवेष्टिते। मदनानंदो राजा। मदनरेखा राज्ञी। सा सपत्नीरक्तं। नृपं ज्ञात्वा। वैदेशिकान् कार्मणं लब्ध्वा मंत्रमूलबलात्प्रीतिः पतिर्ज्ञोदोपि
धीयते॥ इति स्मरंत्या तच्चूर्णं जलधौ क्षिप्तं। वशीभूतस्तेन चूर्णेन जलधिदेवः मूर्तिमान् निशितया सह रेमे। आधानं तज्जातं। तदकृत्यदर्शनात्
क्रुद्धो राजा। यावत्प्रदास्यं दत्ते। तावत्स देवः समागत्य प्राह। विवादयितव्यायः कन्यां। कुलजां शीलशालिनीं॥ समहत्स्थानपद्रूपेत सपापिष्ठत
मोमतः॥ इति त्वामवज्ञाकारिणं प्रलयकामुकमर्यादया सांतःपुरपरीवारं त्वां प्लावयिष्यामीति। नृपो भीतः क्षमयतिराज्ञी पूर्णदिन
योगोन्मापितो राज्ञ्या। पुत्रो जातः॥ मल्लिकार्जुननामेति प्रसिद्धः॥ तस्मै राज्यं दत्वा राजा वंदयाचितो बुध्यधियायकः कुचिन्नम्रंच वेदनीरमपहृत्य
अंतरीपान् प्राडस्थकार। तत्र स्थाने कोंकणदेश प्रसिद्धिः॥२॥ अथान्यदा श्रीवोलुकपवकवत्रैरसर्वावसरे स्थितः॥ कोंकणदेशीय
स्य मल्लिकार्जुनस्य राज्ञो मागधेन। राजपितामहेति। बिरुदमभिधीयमानमशृणोत्॥ यथा॥ जित्वा सागरनिखिलानिलापतिवरान्
दुर्वारदोर्वीर्यतः॥ कृत्वा चात्मवसंविदा न विरतं तान् भूपो त्रव त्सर्वदा॥ यत्रैराजपितामहेति विरुदं कोविश्वविश्वश्रुतं। सोयं राजतिम
ल्लिकार्जुननृपः कीदं उविद्यार्जुनः॥१॥ एतदाकर्ण्य सोप्याणराजा नमधिगम्यागाद्बुद्धिनिधिर्मागधः पुनरप्यथात्। रवेरेवोदयः ऽ
श्लाघ्यः को ऽन्येषामुदयः प्रदः॥ न तमोसि न तेजांसि यस्मिन्नभ्युदिते सति॥२॥ इति मागधवचनेन रुष्टोपितो राजा ऽवदत्॥ अहो ऽवि
ज्ञाता हंकारस्वरूपो ऽयं नृपः॥ यतः॥ अहंकारे सति प्रोढे वदसे वं गुणावली॥ अहंकारे पतिष्यामि समायाता तवाति कं॥१॥ ततस्तदस
हिष्णुतया सभासनानां निभालयन्। नृपचित्तविदा मंत्रिपुत्रेण श्रीआंबडेन कृतं ललाटे करसंपुटं। दृष्ट्वा चमत्कृतो नृपतिः सभाविसर्जना
नंतरमंजलिबंधस्य कारणमपृच्छत्। ततो मंत्रिपुत्रो ऽवदद्देव यदस्यां सभायां॥ स कोपि सुभटोमिथ्याभिमानं नृपान्नासं मल्लिकार्जुनं
जयतीति युष्मदाज्ञाय विदामया स्वास्मादेशात्कुर्मेणायमंजलिबंधश्चक्रे॥ इति तद्वचः श्रुत्वा राजा ऽवददत्दो ऽस्य चातुर्यं॥ उदीरि
तो ऽर्थः पशुनापि गृह्यते। हयाश्च नागाश्च वहंति नोदिता॥ अनुक्तमप्यूहति पंडितो जनः परेंगितज्ञानफला हि बुद्धयः॥१॥ तत
स्तद्वचः समनंतरमेव नृपस्तं प्रतिक्षणप्रदलनायकं कृत्वा पंचांगप्रसादं दत्वा समस्तसामंतैः समं विसर्जयत्। सचाऽविच्छिन्नप्रयाणैः
कोंकणदेशमासाद्य दुर्वारवारिशशंकले बिलिनाम्नीनदीमुत्तीर्य परस्मिन् कूले गते सैन्ये तं संग्रामामज्ञो विमृत्य मल्लिकार्जुनः
सर्वाभिसारेण प्रहरन्॥ तत्सैन्यं त्रासयामास॥ अथ तेन पराजितः सुसेनापतिः कृष्णवदनः कृष्णवसनः कृष्णछत्रालंकि
तमौलिः कृष्णगुडरेव निवसन् श्रीपत्तनबहिः प्रदेशे स्थितः॥ अज्ञूर्जयदशमीदिने राजपाटीकागतेन श्रीवोलुकपन्नुजा विलोक
कस्यासौ मेनानिवेशः तिष्ठिकम्भिर्ढीधवदिवकोंकणत्रस्यात्रस्य पराजितस्यांबडसेनापतेः संनिवेशो यमिति तदियलज्जया चमत्कृतो न

पश्चिंतयतिस्म॥ अहो अस्यैलज्जाशौर्य त्वं॥ अत्रांतरेऽवसरपाठकः पपाठ॥ लज्जांगुणौघजननीं जननीमिवार्या॥मत्यंतशुद्धहृदयामनु
वर्त्तमानाः॥ तेजस्विनः सुखमसून्‌पि संत्यजंति॥ सत्यस्थितिव्यसनीनोनभुनः प्रतिज्ञां॥२॥ ततोऽस्य सपादलक्षमोविसेऽदापयत्॥ पु
नः प्रसादलब्धितयाद्दृशांबडं संनाम्य। तदपरेबर्द्धलवद्भिः सामंतैः समं। मल्लिकार्जुनंजेतुं। प्रादिशोत्॥ ततः कतिभिः प्रयाणैः भुनस्तां न
दीमामाद्यप्रवाहबंधेविरचितेनैवपथासैन्यमुत्तार्य। सावधानहस्ता। सन्मुखमायातमल्लिकार्जुनसैन्येनसहाऽसमसमरारंभेजाय
माने। द्विपस्कंधाधिरूढं॥ वीरहृत्स्वामल्लिकार्जुनमेवरूरोध। द्वयोश्चिरंखड्गाखड्गिइ द्वामागधः पपाठ॥ अभिमुखागतमार्गणधारणि
घनितपद्मविनांबरगकरो। वितरणवरणेच समुद्यतेनवतिकोपिपरं विरलः भुरः॥ इतिश्रुत्वावर्द्धितोत्साहआंबडः सुभटो। दंतिदं
तमुसलसोपानेनकुंभस्थलमधिरुह्यमाद्यद्धामरणरसः प्रथमंत्वंप्रहर। इष्टंवादेवंस्मरेत्युच्चरन्॥ धारालकरवालप्रहारात्। मल्लि
कार्जुनंनमीतलेलोठयित्वा॥ सामंतेषु। तन्नगरं लुंटनव्याप्टतेषु॥ केसरी। किसोरइवकरिणं। तंलीलयैवजघान। तस्यस्तकंसुव
र्णेनवेष्टयित्वा। तस्मिन्देशे। श्रीचौलुक्यचक्रवर्तिनः समंतादाज्ञांदापयित्वा। विशतीज्वालां। प्रज्वाल्यश्रीपत्तनमाजगाम॥ ततः स
भानिषल्ले भुवासमति सामंतेषु॥ तस्यकोशमार्पयत्॥ शांटीशृंगारकोट्यारब्योपटमाणिक्यनामकं। पापक्षयकरंहारंमुक्तासुक्तिं
विषापहां॥१॥ हैमानुद्वात्रिंशतंकुंभान्। मनुमारान्प्रमाणतः॥ पल्लूटकांस्तमुक्तानां स्वर्णकोटीश्चतुर्दश॥२॥ विंशशतंचपात्राणांच
तुर्दंतंचदंतिनं॥ श्वेतंसेडुकनामानंदत्वानद्यैनवग्रहं॥३॥ इत्याद्यपरमपितत्समहं सर्वंसमर्प्यतिच्छिरः कमलेनस्वस्वामिनः श्रीकुमारपाल
नरेश्वरस्यपादोपूजयामास॥ महावदातप्रीणितेनराज्ञा श्रीआंबडाय॥ राजपितामहइति विरुदंदत्तं॥ कोटिद्व्यंसौवर्णकलशात्रयं२४जात्य
तुरंगमाश्च॥ तेनसौवर्णकलशत्रयं विदाय। स्वगृहादर्वाक्सर्वंतेभ्यः प्रदत्तं॥ अत्रांतरेपिशुनप्रवेशः॥ यतः॥ अकारणाविःकृतवैरदा
रुणादसज्जनात्कस्यभयंनजायते॥ विषंमहाहेरिवयस्यदुर्वचः सुदुःसहंसंनिहितंसदामुखे॥१॥ ततः प्रभातेकिंचिद्द्विमेनराज्ञासेवा
वसरेसमायातः प्रणमपर्यंते। श्रीआंबडः प्रोक्तः॥ त्वंममदानादप्यधिकमियत्कस्माद्दत्से। यतः सेवकेनस्वामिनआधिकेनदानंनदे
यमितिसेवाधर्मः॥ अत्रावसरेश्रीआंबडस्यमागधः पपावराजसभायां। शम्याशैलशिलागृहंगिरिगुहावस्त्रं तरूणांत्वचः॥ सारंगाः ॥९५॥
सुहृदोननु वृत्तिरिच्छंतोच्चित्तैः फलैः कोमलैः। येषांनैर्झरमंबुपानमुचितं रत्सैवविद्यांगना। मन्येतेपरमेश्वराः शिरसियैर्बद्धोनसेवांजलिः॥१॥
मंत्रिणालक्ष्मोविस्पैदत्तं॥ राज्ञः समधिकः कोपः॥ ततोमंत्रिणाप्रोचे॥ राजन्त्वंप्रादशग्रामस्वामिनस्त्रिभुवनपालस्यपुत्रः॥ अहंलक्ष
दशदेशाधिपस्यभुजस्यपुत्रः स्ततः स्तोकमिदंममदानमितिश्रुत्वा प्रमुदितोराजा छत्रपदमदात्। द्विगुणंचप्रसादमकरोत्॥ अत्रांतरे
राज्ञोमागधः पपाठ॥ तेगच्छंतिमहापदं नृविपरान्नृतिः समुत्पद्यतेतेषांतेः समलंकृतांनिजकुलं तैरेवलब्धाक्षितिः॥ तेषांधारिनंदति

वाजिनिवहास्तेभूषितानित्यशो। येदृष्टापरमेश्वरेणनवतारुष्टेनतुष्टेनवा॥१॥ राजासपादलक्षं पारितोषिकमदात्॥ ततः सः कौबेरी
मातुरक्कमैंडीमात्रिदिवापगां॥ याम्यामाविंध्यमासिंधुपश्चिमांयोस्साधयत्॥ अष्टादशदेशेषुराज्ञआज्ञाप्रवर्त्तिता श्रीआंबडेन॥ अ॥
अथशाकंभरीभूपोराजाऽर्णोराजः श्रीचौलुक्यभगिनीदेवलदेवीपत्न्यासहसारिक्रीडांवितन्वानोऽश्चीरोवेश्रीर्षुगूर्जरान
रामुंडिताइतिकृत्वाहास्यरसेनमुंडितान्मारयतिजायां प्राह॥ ततः सा कुमारभगिनी स्वदेशपक्षपातवंशावहहाह। देवैतच्छास्यंमु
क्त्वाऽन्यत्‌हास्यंमयासमंकार्यमितिस्वकांतंप्राह॥ सोप्येवंनिषिद्धोपि॥ वारितवामइवभुनस्तदेववचोऽवोचत्॥ ततोरुष्टादेवलदेवी
रेजंगडजाल्मजिह्वांसंनास्यनवदसि॥ यतः॥ कामीजनावद्दर्पणः पीनाः कोपीनचीवराः॥ विवेकविकलाः क्रूरगिरोरौद्राः पिशाचवत्॥१॥
कचशूर्जराः स्फूर्जदंगाः शृंगाररससंगताः॥ विविक्तामधुरालापाभूमिष्ठात्रिदशाइव॥२॥ यदिमार्यात्वेनमत्तोनबिभेषितदामन्त्रातुः श्रीकुमा
रघ्राजराड्रुसा। दपिरेनयमिस्वादिवदंतीक्रुद्धोऽर्णोराजः पादघातेनतांजघान॥ याहिमद्दृहात्॥ कथयस्वभ्रातुर्निःस्त्रावरस्येतिच निर्भत्सना
वाक्यैः पराभूतासामनस्विनी। यदितेजिह्वांकुशामवटमार्गेणनाकर्षयामितदाराजपुत्रीमां। मामंस्थाइतिप्रतिज्ञाय स्वपरिवारासैन्यैः सहपत्तनेरा
जानंस्वबंधुमाशीर्वचनैस्तोषयित्वाऽर्णोनृपस्वरूपं। स्वप्रतिज्ञांचकथितवती। चौलुक्योपितांभगिनीं सामवाक्यैराश्वास्यइत्यराज्ञः स्वजिह्वाफलंदर्श
यित्वातवप्रतिज्ञांपूरयिष्यामीतितोषितवान्॥ स्वगृहेसाधर्मपरास्थापितासबहुमानं॥ अथराजाऽर्णोराजस्थितिचर्यादिजिज्ञासुः कंचनधूर्त्तमपं
त्रिणांशाकंभरीभूपंप्रादिशोत्॥ सोपितत्रगत्वाकूटवणिग्दृष्ट्याराजद्वारेऽट्टंकृत्वाराजमुख्यपरिवारिकापरिचयंचकार। इतश्चानाकस्तस्मा
त्तत्रगतायांश्रीचौलुक्यनृपंडुर्रविडुबनकुनितः। कुलक्रमायातंबाग्प्रराजंदीनारलक्षेणसंतोष्यनरटकवेषधारिणं। कंकलोहप्रच्छन्नश
स्त्रयुतं॥ श्रीकुमारपालघातायप्रैषीत्। एतत्वखर्वेपिवरिताणोराजपरिवारिकयामंत्रिणेनिवेदितं। मंत्रिणाचविज्ञप्यराज्ञश्चयद्भुतसावधा
नैर्नाव्यं॥ नरटकविश्वासोनकार्यइति॥ ततः सोमदिनेकर्णमेरुप्रासादेनवीनंनरटकंदृष्ट्वामंत्रिज्ञापितवेष्टयोपलक्ष्यइर्वसंकेतितमहत्तैर्व्या
॥ ३४ ॥ प्रराजन्भित्वाप्रच्छन्नच्छुरिकां। प्रकाश्यपराजाप्राह॥ रेवराकजंगडकेनप्रहितोऽसिसैवकस्य। स्वामिपरवशस्यकृताऽकृतविचारोनास्ति। त्वंमानो
पीमुक्तोऽसि। तमेवब्रूहिष्यामीतिसत्कृत्यमुक्तः॥ ततः ससैन्यः स्वभगिनीप्रतिज्ञापूरणाय। सपादलक्षंप्रतिप्रस्थितश्चंद्रावतीभूर्यश्चासन्नेप्राप
॥ तत्रविक्रमसिंहः सामंतोनिरंतरंपत्तनेसेवार्थंयातायातेनत्रस्तोऽन्तः स्वमंत्र्यादीन्‌ मेलयित्वा प्राह॥ असौजटाधरः इर्वेनच्छित्वानिखिला
मिलां॥ केनापिदेवयोगेनजातोऽस्माकमधीश्वरः॥१॥ क्वायंनिःक्षावरः क्वाश्वतक्कवयंराजसूनवः॥ विडंबनंततोऽनेनपत्यास्माकंनमंडनं॥
२॥ ततीयदियुष्माकंविचारेसमेतितर्हिऽसौकिमपिछलंकृत्वाघात्यते॥ इतिविक्रमसिंहेनोक्ते। मंत्रिणःप्रोचुः॥ स्वामिन्स्वामिद्रोहः कुलीना

नामत्रुवितएव। इदपरत्रव। गर्हितत्वात्॥ ...तः॥ येस्वामिनंगुरुंवा। मित्रंवावंचयंतिविश्वस्तं॥ अपरंवनास्तितेषां। नूनंसुखमुत्रयलोकेपि॥२॥
तथा॥ यस्माद्रस्मीनवतिमदिमादाद्वक्रेरिवद्रुर्येनरूपामंनवतिवकुलंकज्जलेनेवस्त्रं॥ यस्योदर्कः प्रथयतिमुनेः श्रापवत्तापमंतर्वैरात्स्ने
हादपिनकृतिन्निस्तद्विधेयोविषयं॥२॥ एवंनिशम्योपिस्वात्मवैरीससामंतः स्वसौधमध्येकापिगुप्तं। वक्तियंत्रंनिर्माप्यश्रीकुमारपालदे
वस्यचंद्रावतीपरिसरे॥ समागतस्यनिमंत्रणायगतोविक्रमसिंहः॥ राज्ञंपादयोर्लगित्वाभोजनार्थमत्याग्रहंकृतवान्॥ श्रीचौलुक्योपिमा
रकेष्वनविश्वास्यमितिनीतिंजानन्स्वपरिवारंभोजनार्थंप्रहितवान्स्वयंनगतः॥ परिजनोपिभुक्तोरनंतरं। राज्ञः सौधरामणीयकविलो
कनार्थंतस्ततोभ्रमन्॥ वक्तियंत्रमध्यरूपमानतत्रह्वादिगंधंजिघ्रन्कंचिदृष्टवान्॥ तेनचवक्तियंत्रस्वरूपंकथितं॥ गूर्जरलो
कः श्चनावतीपिवतुरस्तत्छद्मसामंतसिंहरचितंराज्ञेविज्ञप्तवान्॥ राजापिरुष्टहृदयस्तदज्ञातमिवदर्शयन्सामंतसिंहंसार्धंनीत्वा
बाकंनर्याः समीपवनेस्वसैन्यं। निवेशयामास॥ पद्यमेकंचदत्वाहूतः प्रहितः॥ सतत्रगत्वा काव्यमर्पयत्॥ वाचितंतच्च। यथा॥ रेरेनेकग
लहिविकटकंकिंराटीसुलकटो। गत्वाक्वापिगभीररूपकुहरेत्वंतिष्ठनिर्जरवत्॥ मध्याऽयंस्वमुखप्रसृत्वरविषज्वालाकरालोमहान्
जिह्वालस्तवकालवत्कवलनाकांक्षीपदाजग्मिवान्॥१॥ इतवाक्यंतदाकर्ण्यकाव्यमनोविनाश्य॥ अवतयाहसन्नरिजोमाहरतिस्मतं
रेरुतसंग्रामेऽद्यिंपतिभेदकत्वंताद्दर्शयविवाजास्यतेत्वत्स्वामिनः इत्युक्त्वा प्रतिकाव्यंदत्वाहूतंविसृष्टवान्। स्वयंवाजिलक्षत्रयेणपणगजेः लक्ष
एपदातिभिः परिवृतः संमुखमायातः हूतेनकाव्यंराज्ञोऽर्पितं। रेरेसर्पविमुंचदर्पमसमं। किंस्फारफूत्कारतो। विश्वंभीषयसेकवित्कुरुबिले
स्थानंदितुं। नोचेत्क्रोधगरुत्वस्फुरत्वरमहावाहतपृथ्वीधरस्ताक्ष्योभिज्ञयितुंसमेतिसगितित्वामेषविद्वेषवान्॥१॥ अर्थंपरिज्ञाव्यवमत्कृतः॥ अ
र्थलोराजः॥ कथमेषदुर्जेयोजेतव्यइतिविचिंत्यशर्वमेवतत्रागतंवारभटं। जयोपायंपृष्टवान्॥ तेनापिविज्ञप्तं। राजन्केन्वणग्याः सामंताः
कुमारेविरक्ताः संतिकपणत्वाऽकृतज्ञत्वादिभिः॥ ततोद्रव्यंदत्वापरावर्त्तितेते॥ ततोह्यस्मिंतिंप्रातरहं। देवगजमारुह्यसिंहनादेनकुमार
गजंत्रासयिष्यामीतिविज्ञाप्य। रात्रौसामंतपरावर्त्तद्रव्यादिभिः कृत्वाप्रातः संग्रामेजायमाने। सामंतानुदासीनान्दृष्ट्वा। देस्यामलकिम
मी। उदासीनाइतिराजापृष्टवान्॥ श्यामलोपिश्रीचौलुक्यराजवैरिणा। सुवर्णप्रदानादिनापरिवर्त्तिताएते॥ अथोदिक्तिभुवनपरावर्त्तनस ॥२७॥
मर्थइत्याह॥ नर्हितदक्कावेशा। श्यामलः॥ देवश्रहं। कलहपंचाननगजो। देवस्त्वेतेत्रयोपिनपरावर्त्तितएव॥ नर्हिसंमुखीनेरिपोगजंप्रेर
य। अवोतंवारणंप्राह। कुमारपालमनचिंतकरि। चिंतिउंकिंपिनहोइ॥ जिणितुहरज्जुसमोप्पिउं। चिंतकरेसिइसोइ॥१॥ अस्मस्तु।
अम्हेपोडारिउवणस्यकारणचिंतेति। मुहिनिद्दालुउगयणयस्तु। केउज्जोउकरंति॥२॥ दयोर्ललमौविसंतयोः सुग्राहंलात्वारण

नृमौदयोश्चिरंयुद्धेजायमानेकश्चित्पपात॥ दृष्टस्तेनद्वारान्किरन्तिमुखः कृतदृयेमार्गवी॥ दृष्टस्तेनविशान्वरेश्वरवधमयोरघु
ग्रामणीः॥ हंश्लोनजयडवप्रमद्यतोत्विडः सुनद्वापतिर्हृष्टोयेनरणांगणेस्मरनयश्चौलुक्यचूडामणिः॥१॥ नदनुवारनटविरचितसिंहनादेन
कलहपंचाननेनेतिवर्द्धमानेराजाह॥ कथमयंपरुषः पश्चाच्चलतेभवन्॥२॥ श्यामलेनसिंहनादस्वरूपेनिरूपिते॥ तत्कालोत्पन्नबुद्धिः
॥स्वमुत्तरीयं। पाटयित्वा। गजकर्णौपिधायरणतुविविधकदर्लिससकरणंदत्वा। ...राजगजस्कंधमारूढः॥ करिगुंडांछित्वा॥ भूमौ
पातयित्वाहृदिपदंदत्वा। रेवाचाटस्मरसिवचोमम नगिन्याः॥ हरयामितस्याः प्रतिज्ञां॥ छिनद्मितेजिह्वामितुवाच॥ तदावाकेसरि
क्रमणाक्रांतमृगवन्मतुसंमुखः॥ बा क्रमानस्तमूवेवरक्षरक्षशरणमां॥१॥ अवस्थयातयावाचातयावसकृपोनृपः॥ हृदयात्माद
मुत्रार्थकथयामासतं प्रति॥२॥ कृपयात्वंविमुक्तोसिजीवन्परमिदंत्वया॥ अवटोरसनारूपश्चिह्नंधार्यंस्वनीहृति॥३॥ इत्यश्चिरंनव
इंद्रोशीर्षच्छादनमंबरं॥ वामदक्षिणतोजिकायुगाऽस्तेऽतः परंभवः॥४॥ पश्चादपिस्फुरज्जिह्वंतत्कार्यंमल्लिदेशतः॥ यथात्मगिनी
प्रतिज्ञायाः पूर्तिः प्रख्यायतेक्षितौ॥५॥ कुलकं॥ ततः काष्ठपंजरेक्षिप्त्वादिनत्रयंस्वसैन्येस्थापितः। जयातोद्यानिनिर्घोषितानिसर्वत्रसा
मंताश्चलज्जिताः कंपिताश्च। परंश्रीगुर्जराधिपोगंभीरत्वात्मोपालनततान्॥ अन्नाकोपिरूपयाभवन्शाकंभरीपतिः कृतः॥ उत्खातप्र
तिरोपितप्रतापोस्त्रीश्रीकुमारपालः। मेरुतकंसनवारंनयं। पद्मीकोदृम्नमौरूषाहकसुभं॥ भरामालवीयनृपैर्गुर्जरदेशेप्रासादाः पातिताः
॥पापनीरूणाश्रीकुमारेणवाग्भटमंत्रिवसतिलपीठनपाषाणयंत्राणिनश्यानि। शाकंभरीशोपिचिंतितवान्॥ यद्भ्रातेजनैर्दास्यमर्दवे
रंडथैवतत्॥ इदंहिवैरसंशर्णमंतेप्राणांतकारणात्॥१॥ अथदास्येनकिंकुर्युं। पत्न्यैवैतत्कृतंमम॥ मन्मेर्दमंगनाएवमूलंव्यसनन्ररुदः॥२
॥लंकासमीपेकुरुमंडलेवसमुत्कटोग्रद्धटकोटिनाशात्॥ रामायणंमारतमप्यऽमूयात्रक्रकंलोलहगेवदेतुः॥३॥ ततः प्रशांतात्माश्री
चौलुक्यसेवामकृतसततं। अथश्रीकुमारोपिकृतरूपः पश्चादागछन्चंद्रावतीप्राप। तत्रवक्तिमयंयंत्रंसज्जयित्वैवशर्ववत्॥ दृष्टोविक्र
मसिंहोऽग्रगूर्जराधीशसंनिधौ॥१॥ अत्यर्थमर्थनात्रस्यनुक्त्यर्थंपार्थिवःभवन्॥ तंरूरंज्ञातवान्विज्ञाविंदंतिद्विपराशयं॥२॥ मद्देवेस्तं
बंधयित्वाप्राग्वक्तियंत्रविलोकनात्॥ प्रकाशपतत्कृतंतस्यांतस्पाज्वालयन्नृपः॥३॥ उत्त्रायांगानिसर्वाणिमद्वैरास्त्ररणोक्षिते॥ अ
नस्यारोप्यवकुरुत्तंसदाचालयत्नतः॥४॥ सतथाशाकटस्थास्तुपर्यटन्त्स्वभरेपथि॥ खाडूकारप्रस्फुरन्मूर्तिर्निस्तिमामन्वनूत्थां॥६॥ मा
र्गेन्दुशमाकंदतस्तस्याऽयस्मात्तृणाञ्जलिः कारिता॥ महोत्सवपूर्वं। पत्तनमाजगाम। त्वत् प्रतिज्ञापूरितेतिकृतकृत्यांदेवल्लदेवी॥
तोषयामास। प्रहितायनिमानेनश्रे...धामजगामन॥ तप्यमानातपः किंतुसानस्थोवंधुसंनिधौ॥१॥ ततश्चसर्वावसरे तंविक्रमसिं

इत्समाकार्यरहस्यमिति स्वामिनं समक्षं। कुट्टयित्वा मंत्रैः सज्जीकृत्य कारागारे निक्षिप्तवान्॥ तज्जाल्याधिपं। तस्यस्थाने यशोधवलनामानं
कृतवांश्च॥ अथैवं निःकंटकं राज्यं कुर्वतो देवतावसरे ऽनेकसामंतमंत्रिमहामात्यसार्थवाहादिपरिवृतः। श्रीजयसिंहदेववृद्धमंत्रिणः प
प्रच्छ॥ यदहं श्रीसिद्धनृपतेर्देवः समानो ऽधिको वा॥ मंत्रिभिरुक्तं प्रार्थनाश्रवणे सिद्धनृपतेरष्टनवतिर्गुणाः॥ द्वौ दोषौ। स्वामिनस्तु द्वौ
गुणौ॥ तत्त्वं रक्षाएवदोषाः। इति मंत्रिवाक्यादनुदोषमये आत्मनि विरागं दधानो। यावत् छुरिकायां चक्षुः क्षिपति॥ तावद्दाक्षायवेदिभि
स्तैरेवं ख्यातेपि॥ श्रीकुमारनरेंद्रस्य मानिर्वादिर्दृश्या ऽक्वाचार्ये विमुक्तं॥ परं॥ तत्त्वाद्द्वयात्तु देव एव अधिकः॥ राजा कथं मंत्रिभिरुक्तं। सि
द्धनृपतेरष्टनवतिर्गुणाः संग्रामा ऽसुभटतास्त्रीलंपटतादोषाभ्यां तिरोहिताः॥ कार्पण्यादयो देवदोषास्तु॥ समरसूरता। परनारी
सहोदरतागुणाभ्याम पकृता॥ इति देव एव सर्वगुणशिरोमणिः सत्वपरस्त्रीबांधवतादिगुणधार इति मंत्रिवचः श्लोको नृपमुद्दिश्य
॥ यथा॥ पर्जन्य इव भूतानामाधारः पृथिवीपतिः॥ विकलेपि हि पर्जन्ये जीव्यते न तु नृपतौ॥ १॥ वाक्यमिदमाकर्ण्य राज्ञो मे यउपम्या॥ इ
ति श्रीकुमारनृपेना ऽभिहिते। सर्वआकरणेषु। अपप्रयोगे। सर्वेषामपि॥ सामाजिकेषु संबुद्धानि कुर्वाणेषु। मंत्रिकपर्द्दिलज्जया ऽधो
मुखो जातः॥ राजा तं तथा ज्ञात्वा पृष्टवान्॥ वित्तमंदेव। उपम्याशास्त्रविरुद्धः। तस्मिन् प्रयुक्ते श्रीदेवेनास्माकमधोमुखत्वमेव यु
क्तं॥ वरमराजकं भुवनं। नतु मूर्खो राजेति प्रतीपनृपालमंडलेषु अपकीर्त्तिः प्रसरति॥ अतो ऽस्मिन्नर्थे उपमानं औपम्यं। उपमा इत्याद्याः
शब्दाः शुद्धाः। इति तद्वचनप्रेरितेन राज्ञा अशुद्धस्य त्रिदेनवे। पंचाशद्वर्ष देश्येन राज्ञा। श्रीप्रभुपादान् पर्युपास्य तत्प्रसादितसिद्धसारस्वत
मंत्राराधनसारस्वतचूर्णसेवनादिभिः सुप्रसन्नश्रीभारतीप्रसादात् त्रित्रयकाव्यपंचकादिशास्त्राणि एकेन वर्षेणावगम्य विचारचतु
र्मुखविरुदमर्जितं॥ अथान्यदा सपादलक्ष्मीयनृपतेः कश्चित्सांधिविग्रहिकः। श्रीकुमारपालनृपतेः सभामुपेतो राज्ञा नवस्वामिनः
कुशलमिति पृष्टः॥ स्वमिथ्याभिमानी विश्वं लातीति विश्वलः तस्य को विजयसंदेहः॥ राज्ञा प्रेरितेन श्रीमता कपर्द्दिमंत्रिणा॥ श्वलू आशुगतौ॥ ग
तिधातोर्विश्वं श्वलतीति नृपतिरिति विश्वलः॥ तदनंतरं प्रधानेन तन्नामरूपणं विज्ञप्त इति राजा॥ विग्रहराज इति पंडितमुख्यान्नाम बभार ॥२१॥
परस्मिन्वर्षेसि एव प्रधानः॥ श्रीकुमारपालनृपतेः पुरो विग्रहराज इति नाम विज्ञपयन्। मंत्रिणा कपर्दिना विग्रो विगतनासिकः॥ एवं वि
धो हराजो रूढनाराक्षणे कृतौ॥ तदनंतरं स नृपः कपर्दिनाः॥ नामखंडनभीरुः। कविबोधक इति नाम बभार। एवं सरस्वतीलक्ष्मीली
लाकुलितः स्वयं॥ निःकंटकां भुवं कृत्वा राज्यं प्राज्यं करोति सः॥ १॥ अथान्यदा श्रीचौलुक्यः प्रातरास्थाने गुरुपौल्लतहेमासन
मासीनः॥ १२॥ सामंतवृंद। राजकुल। अनेककविभ्यामव्वरीहित॥ राजगुरुमंत्रिपौरजनसेव्यमानः श्वेतातपत्रोनयपार्श्वबाल

मानचामरश्रेणिशोभमानः॥ स्वसमीपस्थहेमासनास्थितश्रीहेमसूरीन् दृष्टवान्॥ हेमुनिराज मकोपि सत्कृत्य प्रकारी जगच्चमत्कार
कारी प्रकार ५ श्रो येन खु युधिष्ठिरविक्रमभोजादिवन्ममापि नाम कल्पांतस्थायि भवेत्॥ यतः॥ इत्यस्मिन्वा निरवधि चमत्कृत्य निशाय्य॥ वराहोरा
कर्व। अन्नवति चमत्कारविषयः॥ महीमेको मग्नाय दयमहद्दृष्टतमलिले। शिरःशेषः शाक्तं निगलति परः संत्यजति च॥ १॥ परिवर्तिनि संसारे मृतः
को वा न जायते॥ स जातो येन जातेन याति वंशः समुन्नतिं॥ २॥ तदनु श्रीसूरिराह। राजन् चौलुक्यकुलप्रदीप जगति कल्पांतस्थायिनी कीर्त्तिर्द्वि
धामेव प्रकाराभ्यां स्यान्नान्यथा॥ तथाहि॥ जगदनृणतां नीत्वा सम्यक् कथं नेरति चकले। भुवनविदितं धर्मस्थानं विधाय च किंच न॥ विशदवदना आशा
कृत्वा यशोनिरंतरश्वैः लिखति निजकामारब्धां साक्षात् ध्रुवो विधुमंडले॥ १॥ इति निशम्य राजाह॥ भगवन् जगदनृणीकारः ज्ञाप्यंतां इत्यधनादि सामग्री
साध्यं॥ श्रीगुरुपादप्रसादाय अत्तं वर्त्तते॥ परं किमपि धर्मस्थानं। भवदादिष्टं कारयामीति। विचारावसरे॥ सोमनाथीयादेवपत्तनवासिनो ऽर्च
कापतितास्वया ऽसमेत्य राजानं व्यजिज्ञपन्॥ यथा॥ प्रासादः सोमनाथस्य जीर्णकाष्ठत्वतो ऽधुना॥ पतन्नस्त्यब्धिकल्लोलैरवाप्तमूलस्व
द्धुवं॥ १॥ भवान्स्यो द्धारचद्देवतद्धारः क्रियेत चेत्॥ तदा कीर्त्तिर्वसेत् सुप्रेलोके कीर्त्तिश्च शाश्वती॥ २॥ तच्छ्रुत्वा शरीरकृत्य प्रेष्यपंचकु
लेनिजं॥ चैत्यमार्गमंतं पसत्रमूर्तधीरमंडयत्॥ ३॥ तदा चैत्य शीघ्रनिष्पत्तये श्रीसूरिं पप्रच्छ॥ सूरिरपि राजप्रतिबोधविकीर्षयाव
सरः प्राह। राजन् निर्विघ्नशीघ्रनिष्पत्तये॥ किंचिन्मद्व्रतमादीयते॥ व्रतं च ब्रह्मचर्यरूपं अथ द्दंडहर्रं। तद्दिमांसनिषेधः सर्वपुण्यमूलं
क्रियते॥ यदाह॥ न विना जीवघातेन मांसं भवति कुत्रचित्॥ जीवघाते तु नश्रेयस्तस्मान्मांसं परित्यजेत्॥ १॥ न भक्षयति यो मांसं
न हन्यान्न घातयेत्॥ स मित्रः सर्वभूतानां मनुः स्वायंभुवोब्रवीत्॥ २॥ मनुस्मृतौ॥ वर्षे वर्षे ऽश्वमेधेन यो यजेत समाः शतं॥ मांसानि
च न खादेत्तयोः पुण्यफलं समं॥ ३॥ स्कंदपुराणे॥ भोक्ता ऽनुमंता संस्कर्त्ता क्रयविक्रयी हिंसकाः॥ उपकर्त्ता घातयिता हिंसका अष्ट धा ऽ
धमः॥ ४॥ यः स्वार्थं मांसपचनं कुरुते पापमोहितः॥ यावंति पशुरोमाणि तावत्स नरके वसेत्॥ ५॥ परप्राणैस्तु ये प्राणान् स्वान् पुष्णंति हि द्वि
जिषः॥ आकल्पं नरकान्भुक्त्वा ते भुज्यंते ऽत्र तैः पुनः॥ ६॥ जातु मांसं न भोक्तव्यं प्राणैः कंठगतैरपि॥ भोक्तव्यं तर्हि भोक्तव्यं स्वमांसं नेतरस्य च॥ ७॥
क्रमांसं क्व शिवेन क्लिः क्व मद्यं क्व शिवार्चनं॥ मद्यमांसरतानां हि दूरे तिष्ठति शंकरः॥ ८॥ स्कंदपुराणे॥ धनेन क्रायको हंति उपभोगेन खाद
कः॥ घातको वधबंधाभ्यामित्येष त्रिविधो वधः॥ ९॥ यथा मांसं तथा मद्यं वै कल्याकल्पदूषणं॥ ज्ञात्वा तद्वर्जयेत्प्राज्ञः श्रेयः श्रेयः समीहया
॥ १०॥ तस्मात्त्वेप्सितसिद्ध्यर्थं मद्यं मांसं च वर्जय॥ इत्युक्तो गुरुणा नृपो नृपस्तदभिग्रहमग्रहीत्॥ ११॥ नृपो ऽसौ वीरकोटीरः स्वर्णकोटीरनेक
शः॥ कर्मस्थाये ऽभिज्ञं प्रेषीत् स्वारब्धे कार्ये दिनोद्यमी॥ १२॥ अथ ध्येयेन तच्चैत्यनिष्पत्तानंदितो नृपः॥ नियमं तं परिसक्तुं सूरीन्द्र मनुयुक्तवान्॥ १३

।।सूरिराह्वैत्येनिष्पन्नेपि नियमः शिवयात्रायांमोक्तुं युक्तः।।एवमंगीकृते श्रीसूरिः स्वस्थानं प्राप। वोऽन्योन्यंपि सन्नाणां सूरिगुणप्रकृणनकार्षी
त्।।तन्निशम्य भूरोधाः कुधाप्रज्वलितं प्राह। राजन्नेषशाव्रहन्त्रिर्देवविद्रवशीकरणाय।।त्वदिष्टं वक्ति।।परमात्मनां।।धर्मद्विष्टवन्नैवरज्यति।।
यद्येवंतातदेषोपिसोमेशंनमस्तुमाकारितो।।देवेन सदायातु।।परमुक्तोपिनेष्यत्येवेति।।युक्तं च।।लघुवैतसामेतत्।।यतः।।सुकुमा
रमहोलयोपसांहृदयंतजतमपि यंत्यतः।।सदसेवसमुद्भिरंत्यमी जरयंत्येवहितन्मनीषिणः।।१।।ततः प्रांतःसत्राध्याताम् सूरीन्भूरो
धोवचः परीक्षार्थंसोमेशयात्रायै प्रार्थितवान्।।तत्कथंचित्परिज्ञाय भूरात्मत्वं भूरो धमः।।वोऽयुक्तमाद्दतीकर्तुंकिं यथामास सूरिराट्
।।१।।बुभुक्षितोपि किंराजन् नोजनायनिमंत्र्यते।।महात्मापि किंमत्पर्थं यात्रार्थं कृचिदर्थ्यते।।२।।इदमेवाऽस्मिमे कृत्यं सत्तीर्थपरिशील
नं।।ऋणेपिकथ्यते मांतद्विना घृतगतार्थवत्।।३।।एवंसूरिवचस्साऽमावाऽवतारं मणिलिप्तमिवमुखं चकार भूरोहितः।।नूनंगुरुजगाद
यद्येवं तत्कृहाणसुखासनं।।सूरिणोक्तं मनमानेन किंकार्यंपादचारिणः।।४।।गृहस्थोपि विविक्तात्मा विनायानेनगच्छति। तीर्थयात्रां यति;
किंतुयः शास्त्रसाद्वारकः।।५।।आपृच्छतदिदानीं त्वांस्तोकस्तोकप्रयाणकृत्।।नत्वाशत्रुंजयंतेऽहं संगंस्येदेवपत्तने।।७।।ततः श्रीहेम
सूरीनाथं हेमसूरिस्तदेवसः।।प्रतस्थेतीर्थयात्रार्थं संतीस्पवितथोक्तयः।।८।।श्रीकुमारपालोपिमहताविस्तरेण यात्रायै प्रस्थितः कतिपयैर्दिनै
र्देवपत्तनसमीपे समाजगाम। श्रीहेमसूरिर्गामं दत्तवद्धीवां बुदस्पसर्वत्रपरिसरेपंचयोजनी। विलोकिताः परंनदृष्टाः सूरयः क्वापि। विप्रावदंति
स्म समुद्रेपतितोहेमसूरिः।।राजापिचिंतामापन्नः प्रातः सोमेशानस्त्रिकौ; प्रौढोत्सवैः प्रस्थितो यावत्। तावतासूरयोप्यागत्य धर्मशिषा राजानमतुषन्
राजापि नगवान्कुतः संप्राप्ता गता इत्याह।।सूरयोपि। श्रीदेवोलुकच्छजमालिकः।।श्रीरैवतावलेमतिक्रम्य। श्रीनेमिनाथंप्रणम्य। नवस्त्रवेशोत्सवं। विज्ञा
का ऽऽयाताः स्मइत्यूचुः। विश्वमुखेह्यऽमावस्याऽवतारं अतिप्रीत्या सत्रादाय। तमावार्यं महीपतिः।।सोमनाथं नमस्कर्तुं महेनमहताचलत्।।१।।स्वकारि
तंतप्रासादं। विलोक्यपोमीलसुलकीः। दर्शोच्छाम शरितः सोमेशं नमश्चक्रे। जैनाजिनं विनानान्यं नमंतीति द्विजशुद्धादितः प्राह। राजा। देनगवन्। यदि युष्मा ।।२२।।
कं युक्तं स्यात्। तदा वंद्यतां शिवः। राजन्किमत्रवाच्यमित्युक्त्वाऽवदत्।।नवबीजांकुरजनना रागाद्याः क्षयमुपागतायस्य।।ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरोजिनो वा
नमस्तस्मै।।१।।यत्रतत्रसमयेयथा तथा। योसिसोस्यभिधया यया तया।।वीतदोषकलुषः सचेद्भवानेक एव भगवन्नमोस्तुते।।२।।त्रैलोक्यं सकलं त्रिकालवि
षयं सालोकमालोकितुं।। साक्षाद्येनयथास्वयं करतले रेखात्रयं सांगुलि।।रागद्वेषभयामयांतकजरालोलत्वलोभादयो।।नालं यत्पदलंघनाय स
महादेवो मया वंद्यते।।३।।यो विश्वं वेदवेद्यं जननजलनिधेर्भंगिनः पारदृश्वा।।पौर्वापर्याऽविरुद्धं वचनमनुपमं निष्कलं कं यदीयं।।तं
वंदे साधुवंद्यं सकलगुणनिधिं ध्वस्तदोषद्विषंतं।।बुद्धं वावर्द्धमानं शतदलनिलयं केशवं वा शिवं वा।।४।।इत्यादि स्तुतिभिः

।।परमार्थतः श्रीवीतरागस्तुतिमेवाकार्षुः श्रीसूरयः राजापि तयास्तुत्या परमा
त्मानुयायित्वान्न शंभुं नमस्कृतः प्रतिष्ठासोवर्णकलशाधिरोप स्वर्णरूप्यमुक्ताफ
लप्रवालादितुलाकरण गजतुरंगगोप्रभृति महादान पंचोपचारपूजा महोत्सव
देवदाय प्रदानादि सकलकृत्यानि विधाय कृततीर्थवासो देवगर्भगृहे श्री
सूरीनाकार्य प्रोवाच हे भगवन् देवः सोमेशः महर्षिर्भवान्।।तत्त्वार्थी चमाह
त्।।दृस्यास्मिंस्तीर्थे त्रिकयोगस्त्रिवेणीसंगमइवायजातः मिथ्याविरुद्धसिद्धांत
वादि दर्शने देवगुरुतत्वानि भिन्नभिन्नतया श्रोमंतेस्म। तदद्यप्रद्वेषं मुक्त्वा
प्रसद्य सम्यक् देवादितत्वं प्रसादीकुरु। यथात मेकतानतयाऽराध्य स्वात्मानं
संसाराब्धेस्तारयामीति।।किंच।।गुरोर्न्याइच्छिलब्धेपि यदि तत्वस्य संशयः। त
दास्य योदय्येवस्तऽनवलोकनं।।चिंतामणिप्राप्तोद्वारि अमितस्फूर्तान्युपस्थिते सू
रिरपि किंचिद्विचार्यो वाच।।राजन् शास्त्रसंवादेनाऽलं। अहंत्विवं प्रत्यक्षयामि।।
तव पुरः। धर्मवादे वतं व्यापि। यदयं वक्ति शंकरः। तदुपास्तिस्तया येयामृषा
न खलु देवगीः।।१।।अहं मंत्रं स्मरन्नस्मि।। त्वया घनसाराक्षेपः कार्यः। एवं कृ
ते स्थितौ सूरिनृपौ देवगृहांतः। अर्द्धरात्रौ जिंगमध्याऽऽसौतिस्तन्मध्ये महे

हे श्रो गंगजटाराशिकृता इगत्रया द्युपलक्षितः प्रसन्नीकृतं ध्यानं मुक्तावद
स्सूरि नृपपरपुरः प्रिवः॥ एनं प्रसाद्य इष्टं वस मकृतत्वं विद्धं करु॥ ए॥ राजा
विज्ञि वदर्शनात् हृष्टोऽष्टांगनृमिस्तं नत्वा प्रांजलिः इष्टवान्॥ स्त्रीपुत्राव
त्वं धन्यस्त्वं विवेकज्ञश्चोत्तुकाः नद संप्रति॥ यस्येदृग्धर्मजिज्ञासा मुमुक्षो
रिव वर्तते॥ ७॥ प्रायो नृपाः प्रासमपि धर्मं न कुर्वते राज्यमदमत्ताः॥ यतः
॥ नाचरंति सदाचारं न शृण्वंति हितं वचः॥ न पश्यंति पुरः पूज्यं स्त्रीवाद्य
मदोद्धताः॥ ८॥ हे कुमार त्वं भुक्ति मुक्तिदं धर्मं जिज्ञाससि॥ तदा सर्वदेवा
ऽवतारोऽजिह्मब्रह्मचारी आबाल्यादपि चारित्रीसकलस्वपरसमयपार
दृश्वा। अहं वक्ष्यामि तवेऽधुनाजमति। नृपतमेतदादिष्टं तन्वन् स्विष्टमवा
प्तस्ति॥ इत्यादि रूपतिरथते॥ धूर्जटिः स्वप्न इष्टवत्॥ ९॥ विस्मेरो नृपः सूरि
मूचे। त्वमेव मेऽसीश्वरो। यस्य महेश्वरो दिवस्पः॥ अतः परमिह कोगुरु
स्तातः सवित्रपि। सहोदरो वयस्यश्च त्वमेवेशोऽसि नापरः॥ ९०॥ इह लोकः पु
रलोप्यमयं जीवितदाननतः॥ शुद्धधर्मोपदेशेन॥ परलोकोऽद्य दीयतां॥ ९९॥
सूरिराह॥ येद्येवं तर्हि॥ मद्यमांसाद्यः सत्यनियमं गृहाण॥ यतो जीवदयाजी

२३

वितत्वात्। धर्मस्य। मांसजंक्षिणः कुतो दया। न हि मांसादि जीवं वधमंतरेणोत्
॥ ततो मुदितात्मा यः पुण्यार्द्रं मम माना ऽत्यस्य नियमं देवगुरुसाक्षिकं श्रीवा
पर्युदकं विमुख्य जग्राह क्रमेण महोत्सवं॥ पत्तने। मर्जवकार॥ तदनु सोम
नाथं ऐं स्मरन्॥ कदाचिद्वसतिं गत्वा कदाचित्सदस्याकार्य॥ श्रीसूरीस्त
स्मार्थ्वशुद्धधर्मरसमयात्॥ यतः॥ विना गुरुभ्यो गुणनीरधिभ्यो जानाति धर्मं
न विचक्षणोपि॥ आकर्णदीर्घोज्ज्वललोचनोपि॥ दीपं विना पश्यति नांधकारे
॥ ९२॥ अथैवं तत्र यातायाते जायमाने गुरुगुणग्रामं गृह्णाने भूपतौ पुरोधावि
रोधादिस्पर्धात्॥ अमीन नमस्कारार्हा अजितेंद्रियत्वात्॥ कथमिति राज्ञो
क्ते इष्टे प्राह॥ विश्वामित्रपराशरप्रभृतयो ये वांबुपत्राशिनस्तेपि स्त्रीमुख
पंकजं सुललितं दृष्ट्वैव मोहं गताः॥ आहारं सघृतं पयोदधियुतं भुंजंति
ये मानवास्तेषामिंद्रियनिग्रहः कथमहो दंभः समालोक्यतां॥ ९३॥ इति श्रु
त्वा सूरिभिरूचे॥ नवैवं विधमाहारमाहारयंति मुनयः तेषां रति यद्यो
रूप्यां गुर्वनुज्ञयाऽन्यांतरू स्वस्वत्याहारित्वात्॥ एतादृक्सत्तो निषिद्ध
त्वादाहारस्य॥ यतः॥ अद्वनजमिज्जरो गेमो हुदयेसयणमा इजवसत्र

॥पाणिद्वयातवदितं॥ अंतितएव मोयणव्यं वा॥१॥ नचैकांतेनाजितेंद्रियस्य कार
णमाहार:॥ किंतु॥ मोहनीयकर्मण: प्रकृतिरपि तीव्रा तीव्रतरमंदमंदतरादि
भेदा:॥ तथाच॥ सिंही बली द्विरदशूकरमांसभोजी॥ संवत्सरेण रतिमेति
किलैकवारं॥ पारापत: खरशिलाकणभोजनोपि॥ कामी भवत्यनुदिनं वद
कोत्र हेतु:॥२॥ प्रतिपन्नसुखमुद्राकारिणि भवतु नरेऽपिहिते प्रमुदितो
नृप: पुन: किं यद्दिनेषु गतेषु केनापि मत्सरिणाऽभाणि॥ राजन्नेते जैना
:प्रत्यक्षदेवं सूर्यं न मन्यंते॥ तत्र सूरिभिरुक्तं॥ अथामथामथामेवां वय
मेव हृदि स्थितं॥ यस्यास्तप्रसने प्राप्ते॥ त्यजामो भोजनोदके॥१॥ यस्
मास्तेसत्तापोऽपियापवा॥ यत: स्कंदपुराणांतर्गत रुद्रप्रणीत कपालमो
चनस्तोत्रे। त्वयासर्वमिदंव्याप्तं ध्येयोसि रुधिरतारात्रौ॥ तत्र भोजनं क
थं क्रियते॥ अदिकारिणो जैनैस्तेवं भावित्वात्॥ इति प्रामाण्यात् प्रसमेव
सूर्यमस्मामहे तत्वत:॥ उक्तं च॥ केनापि। पयोदपटलैश्छन्ने नास्तंतिर
विमंडले॥ अस्तंगते तु भुंजाना अहो भानो: सुसेवका:॥२॥ देवस्तावन्नायं
सूर्य: किंतु सूर्यविमानं मंडलाकारं॥ यस्त्वेतस्पति: स सूर्येंद्र: श्रीजिन २४

जगतांत्रवे। त्वयिवास्त मयेदेव आमोरुधिर मुच्यते।२। तस्करैरेव संस्पृष्टा आपोयान्ति विवित्रतामिति। यदिनी रस्य।

पतिपदं नमस्करोतीतिद्वितीयं। तत्व दृष्ट्या॥ कदाचित्केनाप्युक्तं॥ एतेऽवैष्णवा:॥
विष्णुमंतरेण न मुक्तिप्राप्ति:॥ इति श्रुत्वाऽज्ञातपरमार्थो नृप: श्रीगुरूं पृष्टवा
न्॥ गुरुरपि देवजन्। सत्यमिदं॥ परं वैष्णवा जैना एव॥ सम्यक्विष्
णुभक्तिकारकत्वात्॥ यत: गीतायां॥ अर्जुनाग्रे विष्णुवाक्यं॥ पृथिव्याम
प्यहं पार्थ वायावग्नौ जलेप्यहं॥ वनस्पतिगतश्चाहं॥ सर्वभूतगतोप्यहं
॥१॥ यो मां सर्वगतं ज्ञात्वा॥ न च हिंस्येत्कदाचन॥ तस्याहं न प्रणश्यामि
॥ स च मां न प्रणश्यति॥२॥ तथा विष्णुपुराणे तृतीयेंऽशेऽष्टमेऽध्याये पाराश
र: प्राह॥ यज्ञान् यजनयजस्येनं जपञ्जप॥ घ्नंस्तथान्यान् हिनस्त्येनं॥
सर्वभूतो यतो हरि:॥१॥ परदारपरद्रव्यपरहिंसासु यो मतिं॥ न करो
ति पुमान् भूप॥ तोष्यते तेन केशव:॥२॥ यथात्मनि च पुत्रे च॥ सर्वभू
तेषु यस्तथा॥ हितकामो हरिस्तेन॥ सर्वदा तोष्यते सुखं॥३॥ यस्य रागा
दिदोषेण न दुष्टं नृपमानसं॥ विशुद्धचेतसा विष्णु॥ स्तोष्यते तेन सर्वदा
॥४॥ तत्रैव यमकिंकरसंवादे॥ यम:॥ न चलति निजवर्णधर्मतो य: स
ममतिरात्मसुहृद्विपक्षपक्षे॥ न हरति न च हंति किंचिदुच्चै: स्थिरमन

संतमवेहि विष्णुलक्षणं ॥ ८ ॥ विमलमतिरमत्सरः प्रशांतः शुचिविरतोऽखिल-
सत्वमित्रभूतः ॥ प्रियहितवचनोऽस्तमानमायो वसति सदा हृदि तस्य वा-
सुदेवः ॥ ९ ॥ स्फटिकमणिशिलाऽमलः क्व विष्णुर्मनसि नृणां क्व च मत्सरादि-
दोषः ॥ नहि तुहिनमयूखरश्मिपुंजे भवति हुताशनदीप्तिजः प्रतापः
॥ १० ॥ हिरण्यकशिपुं प्रति प्रह्लादः प्राह ॥ उर्व्यामस्त्युदके पुवा स्फुटतपता-
वन्हौऽस्ति वा यत्र तो वक्रौ दिक्षु विदिक्षु वायुनभसोस्तिर्यक्षु तिर्यक्षु
च ॥ अस्त्यंतर्बहिरस्ति सत्यतपसोः सारे ह्यसारेऽपु वा ॥ सर्वत्रास्ति सदा-
स्ति किं बहुगिरा स्वयमस्ति मय्यस्ति च ॥ ११ ॥ इत्यादि ॥ एवं न च वृत्तास्सर्व-
जीवरक्षकाजैनमुनयो वैष्णवाननुहिंसास्तद्विपरीताः ॥ परमार्थतो वि-
ष्णुः स एव यो जन्ममरणादिव्यतीतो नित्यश्चिदानंदमयो ज्ञानात्मना व्या-
प्नोतीति विष्णुरिति निरुक्तेर्जिन एव विष्णुस्तद्भक्तानां मुक्तिरेवेति नि-
श्चयः ॥ हे चौलुक्य ॥ एतावतायं परमार्थः जीवो बहिरात्मांतरात्मपरमा-
त्मभेदेन त्रिधा ॥ स्वगृहात्मसंवित्ति । समुत्पन्नवास्तवसुखप्रतिपक्षभू-
तं स्त्रियादि सुखासक्तो बहिरात्मा ॥ १ ॥ अथवा हेयोपादेयविचारपर- २५

स्परस्यापेक्षनवविभागज्ञानश्रद्धानरहितो बहिरात्मा ॥ २ ॥ एतद्विपरीतोऽ-
तरात्मा ॥ विमलकेवलज्ञानज्ञातलोकस्वरूपो ज्ञानात्मना व्यापकत्वेन ॥
गीतेन विष्णुः ॥ परब्रह्मसंज्ञनिजशुद्धात्मभावनात्मकत्वेन ब्रह्मा ॥ अनंत-
ज्ञानादिगुणैश्वर्ययोगत ईश्वरः ॥ व्यापिकत्वेन शिवज्ञानवत्वेन सुग-
तः ॥ रागादिजेतृत्वाज्जिनः ॥ निर्वाणं शांतमक्षय्यं प्राप्तं मुक्तिपदं ये-
न ॥ सशिवः परिकीर्तितः ॥ ३ ॥ एवमनंतनामभिर्वाच्यः परमात्मा वीतरा-
ग एव ॥ लौकिकैः सद्वस्तूनां ममत्वानुरक्तहृदयैः परमार्थविमुखैर-
न्यथा यते । वैष्णवानां मुक्तिरितिहृदयं ॥ यदुक्तं ॥ जिन एव महादेवः स्वयं-
भूः पुरुषोत्तमः ॥ परमात्मा सुगतोऽजश्च भूर्भुवः स्वस्त्रयेश्वरः ॥ ४ ॥ त्रैगुण्य-
गोचराः संज्ञा ॥ बुद्धेर्ज्ञानादिषु स्थिता ॥ या लोकोत्तरसत्वोत्था ॥ सा सर्वापि
परं जिने ॥ ५ ॥ रोहणाद्रेरिवादाय जिनेंद्रास्परमात्मनः ॥ नान्यनिधानर-
त्नानि विदग्ध्यैर्वज्ञानिनि ॥ ६ ॥ सुवर्णभूषणं न्यास्त्रकृत्वा स्वस्वमते-
ष्वथ ॥ तस्तद्दैवेष्वादितानि । कालांतरनाम तानगुः ॥ ७ ॥ यथा ॥ अमृता-
नि यथाऽब्दस्य ॥ तडागादिषु पातततः ॥ तत्तन्मानि जनाः प्राहुर्नामान्येवं

तथाऽर्हतः ॥५॥ लोकाग्रमधिरूढस्यापि लीनानिंद्रादिषु ॥ तेषां सत्कानि गम्यं
ते लोकैः प्रायो बहिर्मुखैः ॥६॥ किंचित्तान्येव नामानि विद्धि योगीन्द्र वर्त्तनं ॥
याति लोकान्तरं सत्वं ॥ ख्यापयंति प्रमाणतः ॥७॥ अपि नाम सहस्रेण ॥ मूला-
त्ष्टः स्वदेवते ॥ बदरीणापि हि नवेत् ॥ श्रृगालस्य महीमहान् ॥८॥ अन्यदा-
सभायां ॥ निषण्णे राजनि कोपि मत्सरी प्राह ॥ राजन्नेते जैना वेदान्न मन्यंतेऽतो
वेदबाह्या न नमस्कारार्हाः ॥ अत्र किमिति ॥ राज्ञोक्ते सूरिः प्राह ॥ राजन् वेदा
:कर्ममार्गप्रवर्त्तका ॥ वयं तु नैष्कर्म्यमार्गयायिनः ॥ अतः कथं वेदप्रामाण्यं ॥
यउक्तमुत्तरमीमांसायां ॥ वेदा अवेदा लोका अलोकाः यज्ञा अयज्ञा इत्यादि
॥ अविद्यापगते वेदे कर्ममार्गपितामहः ॥ तत्कथं कर्मणो मार्गं त्वं नु मामुप-
दिशसि ॥१०॥ रुचिभ्रता पतिस्त्रीत्रेपुत्रवाक्यं ॥ किंच ॥ यदि वेदेषु जीवदयास्ति
॥ तर्हि सकलशास्त्रसंवादश्रद्धां जीवदयां कुर्वाणाः कथं वेदबाह्याः ॥ यदुक्त
:॥ अहिंसा प्रथमो धर्मः सर्वशास्त्रेषु विश्रुतः ॥ यत्र जीवदया नास्ति ॥ तत्सर्वं प-
रिवर्जयेत् ॥११॥ श्रूयतां धर्मसर्वस्वं ॥ श्रुत्वा चैवावधार्यतां ॥ आत्मनः प्रतिकू-
लानि ॥ परेषां न समाचरेत् ॥१२॥ सर्वे वेदा न तत्कुर्युः ॥ सर्वे यज्ञाश्च भारत ॥ सर्वे ती- २६

७

र्थाऽभिषेकाश्च ॥ यत्कुर्यात्प्राणिनां दया ॥१३॥ क्रतुं प्राणिवधो यज्ञो ॥ नास्ति यज्ञस्त्व-
हिंसकः ॥ सर्वसत्वेष्वहिंसैव ॥ दयायज्ञो युधिष्ठिर ॥१४॥ अथ वेदेषु दया नास्ति ॥
तर्हि न प्रमाणं वेदाः ॥ नास्तिक धर्मशास्त्रवत् ॥ जीवो यत्र शिवस्तत्र न भेदः शिव-
जीवयोः ॥ न हिंसा सर्वभूतानीति न वेदैर्न वदानैश्च ॥ न तपोभिर्न वाध्वरैः ॥ क-
थंचित्स्वर्गतिं यांति ॥ पुरुषाः प्राणिहिंसकाः ॥१५॥ इत्यादि धर्मशास्त्राणि जानंति
: पण्डिताश्च वेदाः सर्वजीवहिंसा ॥ मातृपितृगोमेधादियागप्ररूपकाः ॥ प्रमाणी-
क्रियंते ॥ तैर्नास्तिकशास्त्राणि कस्मान्निराक्रियंते ॥ अथ तेन मत्सरिणा नमः प्रश्रु-
र्णियज्ञा मद्यं ॥ हिंसा नाम भवेद्धर्मो ॥ न भूतो न भविष्यति ॥१६॥ तथा ॥ भोजराजाग्रे
सरस्वतीदत्तश्लोक सर्वदर्शनसंवादे प्रोक्तः ॥ यथा ॥ श्रोतव्यः सौगतो धर्मः क-
र्त्तव्यः पुनरार्हतः ॥ वैदिको व्यवहर्त्तव्यो ॥ ध्यातव्यः परमः शिवः ॥१७॥ इत्यादि सू-
रिवचांसि श्रुत्वा द्विजास्तूष्णीं स्थिताः ॥ चमत्कृताश्च सश्री चौलुक्यः ॥ प्रवर्तितं ॥
मनो दयायां ॥ अथ भगवान् ॥ यज्ञार्थं पशवः सृष्टाः स्वयमेव स्वयंभुवा ॥ यज्ञो
स्य भूत्यै सर्वस्य ॥ तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः ॥१८॥ औषध्यः पशवो वृक्षास्तिर्यंचः पक्षिण-
स्तथा ॥ यज्ञार्थं निधनं प्राप्ताः ॥ प्राप्नुवंत्युच्छ्रितिं पुनः ॥१९॥ इत्यादि वदंतो द्विजा वेदो-

कहिंसाया॥धर्मसाधनत्वं प्राक्॥ तत्कथं सूरिः॥ राजन् नैतत्सत्यं। यतः स्कंद
०८५ अध्याये॥ अग्नीषोमीयमिति या॥ पश्वालंभनका॥ सा न प्रमाणं त्वातृणां॥
आमकामासंतापिद्॥१॥ वृक्षांछित्वा पशून्हत्वा॥ कृत्वा रुधिरकर्दमं॥ दग्ध्वा
वह्नौ तिलाज्यादि॥ चित्रं स्वर्गोऽभिलष्यते॥२॥ तथा श्रीभागवत पु० ११ अध्याये॥
श्लोकः॥ ये त्विह वै दांभिका दंभयज्ञेषु॥ पशून् विश्वसंति। तान् अमुष्मिन्
लोके वै शासेनरके पतितान्॥ निरपत्रपा यातयित्वा विश्वसंतीत्यादि॥ मीमां
सायां॥ अंधे तमसि मज्जामः॥ पशुभिर्ये यजामहे॥१॥ श्रीभाग० ११ अ० ब्रा
ह्मणउवाच॥ तथैव राजन् उरुगार्हमेधवितानविद्योरुविजृंभितेषु॥ न वेदवा
देषु हि तत्त्ववादः प्रायेण शुद्धो नु बकास्ति साधुः॥१॥ किंच॥ यज्ञार्थं पशवः सृ
ष्टा॥ यदीति वदति स्मृतिः॥ तन्मांसमश्नतः आर्त्ता॥ वारयंति न किं नृपान्॥२॥
यदि यज्ञार्थं पशवो ब्राह्मण सृष्टास्तर्हि श्राद्धादि निर्दैवाः किं न तर्प्यते॥ अहिंसा
संभवो धर्मः॥ स हिंसातः कथं भवेत्॥ न तोयजानि पद्मानि॥ जायंते जातवेद
सः॥२॥ तथा च धर्मसमुद्देशे॥ आत्मवत्सर्वजीवेषु॥ कलवृत्तिचिंतनं धर्माधि
गमोपायः शक्तितस्त्यागतपसी चेति॥ श्रीभोजराजाग्रे धनपालवाक्यं॥ना २७

हं स्वर्गफलोपभोगतृषितो नाभ्यर्थितस्त्वं मया॥ संतुष्टस्तृणभक्षणेन सततं साधो न
युक्तं तव॥ स्वर्गं यांति यदि त्वया विनिहिता यज्ञे ध्रुवं प्राणिनो॥ यज्ञं किं न करो
षि मातृपितृभिः पुत्रैस्तथा बांधवैः॥१॥ इत्यादि श्रीहेमसूरिवाक्यामृतसिक्तहृ
दयः श्रीचौलुक्यो वेदोक्तमार्गस्याप्रमाणत्वममंस्त॥ ॥इत्थं राजसभायां
विविधेषु विचारेषु जायमानेषु राजा श्रीजिनधर्मसत्तया मन्यमानः सर्वद
र्शनसमक्षं॥ सर्वसंवादेन देवगुरुधर्मस्वरूपं पप्रच्छ॥ तत्र सर्वेऽपि दर्शनो॥
मध्यात् ज्ञातस्वस्वागमाचारविचारं देवादिस्वरूपं प्राहुः॥ तत्र देवतत्त्वे नाद्या
ह्यास्तसंगीतरागद्वेषप्रसादजगत्सृष्टिसंहारपालनशस्त्रस्त्रीपरिग्रहा
दिसमग्रसंसारिकजंतुजातसाधारणगुणनिरूप्यमाणे राजा प्राह हेमा
चार्यां ऊचुः॥ श्रीचौलुक्यराज शृणु॥ सर्वज्ञो जितरागादिदोषस्त्रैलोक्यपू
जितः॥ यथास्थितार्थवादी च॥ देवोऽर्हन् परमेश्वरः॥१॥ सर्वज्ञस्यैव देव
त्वं नापरस्य॥ यतः॥ यो विश्वं वेद वेद्यं जननजलनिधेर्भंगिनः पारदृश्वा॥ पौ
र्वापर्याविरुद्धं वचनमनुपमं निष्कलंकं यदीयं॥ तं वंदे साधुवंद्यं सकलगु
णनिधिं ध्वस्तदोषद्विषंतं॥ बुद्धं वा वर्द्धमानं शतदलनिलयं केशवं वा शि

वंवा ॥३॥ राजन्नू सर्वज्ञत्वमपि सकलदोषरहितत्वेनैव साध्यं ॥ दोषाश्चाष्टा-
दशाप्यमी मताः ॥ तद्यथा ॥ अन्नाण १ कोह २ मय ३ माण ४ लोह ५ माया
६ रई अ ७ अरई अ ८ निद्दा ९ सोअ १० अलियवयण ११ चोरिआ १२ मच्छ-
र १३ भया १४ पाणिवह १५ पेम १६ कीडा १७ पसंग हासाय १८ जस्स इ-
इ दोसा ॥ अट्ठारस वि पणट्ठा नमामि देवाहिदेवं तं ॥१॥ तथा ॥ रागोऽनी-
ष्टेषु सर्वेषु ॥ द्वेषोऽनिष्टेषु वस्तुषु ॥ क्रोधः कृतोऽपराधेषु ॥ मानः परपरा-
भवे ॥२॥ लोभः पदार्थसंप्राप्तौ ॥ माया च परवंचने ॥ गतेमृते तथा शोको ॥
हर्षश्चागतजातयोः ॥३॥ अरतिर्विषयग्रामे ॥ वाञ्छते च घने रतिः ॥ चौरा-
दिभ्यो भयं चैव ॥ कुत्सा कुत्सितवस्तुषु ॥४॥ वेदोदयश्च संभोगे ॥ विलीये-
त मुनेर्वदा ॥ अंतः शुद्धिकरं साम्यासुन मुक्तं नतेनदा ॥५॥ एवं सति । मुंच-
ध्वं पक्षपातं ॥ नव तत्गुणवति स्नेहलामास्वशास्त्रे षेवाश्वासंदधीध्वं वि-
मृश्यात विशादीकृत्य चेतः क्षणार्द्धं ॥ ज्ञानं वस्तावदार्याः शमदमसमतासं-
नताद्या गुणाली कांक्षा कंदर्पदर्पानृतकलिकपटा मेष दोषप्रपंचः ॥६॥ २८
अमी गुणाश्च दोषाश्च कं सामस्त्येन नन्जिरे ॥ जिनं तदितरं वापि ॥ स्वयमेव

विविंचतां ॥२॥ प्रशस्तोत्तेजनावान्नृपजो न विष्णु ॥ राजोक्तेन वच्चरोन द्दिर-
लपगर्भः ॥ तेषां रूपगुणोन्मागमसंश्रुभावा ॥ ज्ञात्वा विचार्यतकोऽत्र परापवा-
दः ॥३॥ राजन्नू बक्त्रोक्तेन किं ॥ य एव सांसारिकभावविपरीतवृत्तिः स एव दे-
वो नाऽन्यः ॥ यदुक्तं ॥ यदेव सर्वसंसारि जंतुरूपविलक्षणं ॥ परीक्षंतां कृत-
धियः ॥ स्तद्देवत्वलक्षणं ॥१॥ क्रोधलोभभयाक्रांतं ॥ जगदस्माद्विलक्षणं ॥
न गोचरो मृदुधियां ॥ वीतरागः कथंचन ॥२॥ श्रीचोलुक्यराज एवंविधो निर्दो-
षो विश्वे जिनेंद्रदेवे यसरस्वावादामस्तारिणः स्युः ॥ तत्त्वशासनानुरागेन पर-
शासनाभिनवाभिमानस्य विजृंभितं ॥ यदाहु ॥ श्रीसिद्धसेनदिवाकरः ॥ हि-
तमुक्रमनोरथोपि संस्तवयिनश्रीतिमुपैति यस्मान् ॥ अतिनृम्मिविदारदा-
रुणं तदिदं मानकलेविजृंभितं ॥१॥ इति वीतरागः सर्वज्ञो देवः ॥ आतंको-
ऽयमुपास्योऽयं भयं शरणमिष्यतां ॥ अस्यैव प्रतिपन्नं ॥ शासनं चेतना-
स्ति चेत् ॥१॥ यस्त्रीशस्त्राक्षसूत्रादिरागाद्यंककलंकिताः ॥ निग्रहानुग्रहप-
रास्ते देवाः स्युर्न मुक्तये ॥२॥ देवतत्वं । स्फकदाराः सदाचाराः ॥ मुक्तभोग-
जितेंद्रियाः ॥ ज्ञायंते गुरवो लोके ॥ सर्वभूताभयप्रदाः ॥१॥ स्नातोपभोग

रहितःशृंगारालंकारवर्जितः॥ मद्यमांसनिवृत्तश्च॥ गुणवान्गुरुरुच्यते॥३॥ अ
थवाधर्मज्ञोधर्मकर्त्ताचधर्ममार्गप्रवर्त्तकः॥ सत्त्वेभ्योधर्मशास्त्रार्थदेशको
गुरुरुच्यते॥४॥ अवद्यमुक्तेपथियःप्रवर्त्तते॥ प्रवर्त्तयत्यन्यजनंचनिःस्पृ
हः॥ सएवसेव्यःस्वहितैषिणागुरुः स्वयंतरंस्तारयितुंक्षमःपरं॥५॥ वि
दलयतिकुबोधंबोधयत्यागमार्थंसुगतिकुगतिमार्गौपुण्यपापेव्यन
क्ति॥ अवगमयतिकृत्याकृत्यभेदंगुरुर्योभवजलनिधिपोतस्तंविनाना
स्तिकश्चित्॥६॥ गृणातितत्त्वमितिगुरुः॥ ननुनाममात्रेणकुलक्रमाया
तः॥ कस्यापिगुरुरस्ति॥ सर्वेषांप्राणिनामनादिकालमेकेंद्रियादिष्व
जद्धजीवयोनिषुभ्रमतांयत्रभवेयस्यापिप्राणिनोऽज्ञानांधकारवृत
स्यतस्यत्वाऽतत्त्वप्रकिंदर्शयतिसएवगुणैगौरवार्होगुरुः नोऽपरस्वा
र्थनिष्ठःसगृहस्थगुरवः॥ यदुक्तं॥ दुःप्रज्ञाबललुप्तवस्तुनिचयाविज्ञान
शून्याशयाविद्यंतेप्रतिमंदिरंनिजनिजस्वार्थैकनिष्ठानराः॥ आनंदामृ
तसिंधुसीकरचयैर्निर्वापिजन्मज्वरं॥ येमुक्तेर्वदनेंदुवीक्षणपरास्तेसं
तिकेचिद्बुधाः॥७॥ वाङ्मात्रसारःपरमार्थशून्या॥ नदुर्जनाश्चित्रकथा २८

मनुष्याः॥ तेदुर्लभायेजगतोमनुष्योहिताय॥ धर्मेस्थिताधर्ममुदाहरंति॥
॥८॥ मुग्धश्चलोकोविहितयत्रमार्गे॥ निवेशितस्तत्ररतिंकरोति॥ धूर्त्तस्तिवा
क्यैःपरिमोहितानां॥ चित्तंनकेषांभ्रमतीहलोके॥९॥ किंबहुना॥ अज्ञान
तिमिरांधानां॥ ज्ञानांजनशलाकया॥ चक्षुरुन्मीलितंयेन॥ तस्मैश्रीगु
रवेनमः॥१०॥ तथा॥ जीवोऽयंविमलस्वभावसुभगःसर्वोपलस्पर्धया॥ धर्म
संसर्गवशादनेकविकृतीर्धत्तेऽन्यरूपस्थितिः॥ यद्वाप्नोतिरवेरिवेंदुदे
गुरोःप्रसादसेवाश्रयं॥ तज्जातोजिततेजसेवककृतेकर्मेंधनंभस्मसात्
॥११॥ तथा॥ महाव्रतधराधीरा॥ भैक्ष्यमात्रोपजीविनः॥ सामायिकस्थाध
र्मोपदेशकागुरवोमताः॥१२॥ एवंविधाएवसेव्यानापरे॥ यथा॥ वर्यधि
र्मजलंतीर्थं॥ गोनमस्यागुरुर्गृही॥ अग्निर्देवोद्विजःपात्रंयेषांतैःकोस्तु
संस्तवः॥१३॥ इतिगुरुतत्त्वं॥ धम्मंजणविमगाइ॥ मग्गंतोविअनयाण
इविसेसं॥ धम्मोजिणेहिंभणिओ॥ जत्थदयासव्वजीवेसु॥१४॥ तलिस
यातेसया॥ तेसणेनेयापरुप्परविरुद्धा॥ नयट्टसंतिअहिंसंतंगिन्हह
जत्थसासयजा॥१५॥ धम्मोधम्मुत्तिजगंमिथोसए बहुविहेहिंरूवेहिं॥

॥सोनेपरीक्षकपृष्टो॥ कषणं वर्त्तिर्द्विपरीक्षकोह्निं॥३॥ लडंति सुंदरं तिक्ष। सघो
षोसेद अप्पणो पाणियं॥ कद्रएण युधित्तव्वं॥ सुंदरसुपरीक्षियं काउ॥४॥
यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते॥ निघर्षणछेदनतापताडनैः॥ तथैव ध
र्मो विदुषा परीक्ष्यते॥ श्रुतेन शीलेन तपोदयागुणैः॥ इति धर्मतत्त्वं॥ ॥इ
त्थं सम्यक् विज्ञातशुद्धदेवादितत्त्वोपि श्रीकुमारपालनृपः कुलक्रमाया
तत्त्वाद्धौकजलज्ञादिना मिथ्यात्वं मोक्तुं न समीहते॥ यतः॥ कामरागस्ने
हरागावीषत्करनिवारिणौ दृष्टिरागस्तु पापीयान् दुरुच्छेदः सतामपि
॥१॥ अथैकदा श्रीहेमाचार्यदिष्टं तत्प्रकटनेन कदाग्रहदुष्टतामाऊः
॥ सम्यक्गुरूक्रममवगम्युरं तमोद्वा मिथ्याकदाग्रहमिक्षोऽस्फतिनो नुपा
नृपः॥ सोऽनंततापकलितः किल लोहभार वाही वहीनपदसुक् विपदां
पदं स्यात्॥१॥ तद्यथा॥ कोशलापुर्यं चितारः सुहृदोऽभवन्॥ समदुःख
सुखाः प्रायः॥ परं निर्द्धनवृत्तयः॥२॥ अन्योन्यं मंत्रयित्वा ते॥ धनोपार्जन
कामयया॥ देशांतरे क्वचित्प्रापुः सुधापापामहाकरे॥३॥ बभस्तिबकम
लंसा॥ श्रोहमन्यत्रनीवृति॥ इति निश्चित्य ते तत्र लोहं जात्वा पुरोऽवज ३०

त्॥४॥ अग्रतो गच्छतां तेषां मार्गात् प्राक्करो महान्॥ दृष्टः परस्परं प्रोचुर्गृह्यत
रूप्यमत्र नो॥५॥ तत्र ते द्वित्रयो लोहं विक्रियासारतारकृत्॥ दीपक्रूप्यं गृहीत्वा
च॥ चतुर्थमित्रमूचिरे॥६॥ मित्र लोहमिदं दूरमस्त्यत्र उर्जनसंगवत्॥ गृहा
णानणु जानाय॥ तारं सज्जनसंगवत्॥७॥ सोप्याह यूयं मामूढा॥ अनवा
स्थितचेतसः॥ पदयोर्भ्रूठमियती॥ मुंचंतस्य पतेत्कथं॥८॥ श्रुत्वेति तद्
चस्ते ते॥ संप्राप्ताः कनकाकरे॥ विक्रीय तत्र तद्रूप्यं॥ सुवर्णं जगृहुस्त्रयः॥९
॥कदाग्रहगृहीतस्य॥ वादितो बहुयुक्तिभिः॥ चतुर्थेनामुचल्लोहं॥ तद्द्रोह
मिव उर्ज्जनः॥१०॥ क्रमेणैवं गतास्सर्वे॥ नास्वरं रत्नमाकरं॥ परस्परं वदंति
स्म॥ ते तत्र मुदिता ययुः॥११॥ गृह्यं तां स्वेच्छया रत्ना॥ नत्र मुक्त्वा चकांचनं
॥ यता ह्येकमपि प्राप्ये॥ रत्नं लाभाय भूयसे॥१२॥ विक्रियकनकं तेपि॥
खानिं खनितुमागताः॥ तत्र रत्नानि वांछाः सुदर्शांशाः स्वात्पुनर्न्नणा॥१३
॥ एवं व्यवस्थया खानिं॥ खनिता रत्नपंचकं॥ प्रत्येकं प्राप्य ते प्रापुः॥ मुदिता
मित्रमादरात्॥१४॥ इदानीमपि रत्नानि॥ गृहाणत्वं सुहृत्सम॥ विनष्टं ना
स्ति ते किंचन्॥ मुंचाऽमुंच कदाग्रहं॥१५॥ इत्यादिवादितोप्येष उरन्माद

तिवृक्षि च ॥ यूयं मोमिलिता यूके ॥ अजाश्च लविवेलसा ॥१६॥ एवं नवनवं जाला
॥ युष्मामिस्तरजीकृतः ॥ आश्रित इषिभिः स्वात्मा ॥ वातांदोलिततूलवत् ॥
१७॥ तस्मैतद्वनं श्रुत्वा निर्विचारशिरोमणेः ॥ मृतोऽयमिति निश्चिस्मा ॥ स्थि
तास्तूष्णीं त्रयोपि ते ॥ १८ ॥ कुत्राचक्षित मायाद्रि ॥ स्वदेशेन विवेत्सुमते ॥ धा
वेतिरजामादाय ॥ स्वस्थानं प्रति तेऽव्रजन् ॥ १९ ॥ तुरीयोऽपि मरीयोऽयः
पादिजं स्वरवत्स्वयं ॥ समुत्पाट्य समं सर्वै ॥ स्तैश्च चालजेऽत्राय्यः ॥२०॥ क्र
मेण सर्वे संप्रापुः ॥ स्वस्थानं क्षेमयोगतः ॥ त्रयाणां तु धनैरेभो ॥ जवेरपू
रि मंदिरं ॥ २१ ॥ महेभकुंजकन्याश्च ॥ परिणीय महोत्सवैः ॥ देवाद्रवसु
रवोऽत्रासा ॥ लोकपूज्याश्च जज्ञिरे ॥ २२ ॥ अन्यस्तु स्वल्पमूल्येन ॥ लोहं विक्री
य तद्रुतं ॥ उद्धारकं धनं दत्वा ॥ लोके भ्रष्टुटितः परं ॥ २३ ॥ गृहाद्यभावादे
काकी ॥ रंकवत्स परिभ्रमन् ॥ अप्राप्तभोजनः खेदमेदुरः समजायत ॥ २४ ॥
ऋद्धिं तदीयां जीवं च ॥ सोपत्रपं वीक्ष्य पदे पदे ॥ धिग्मां कदाग्रहस्तमिस्रान्धो
नानिंदसः ॥ २५ ॥ याज्ञापरः सतैर्मित्रैः कृपया दत्तभोजनः ॥ आजन्म दुः
खितां प्राप ॥ पश्चात्तापपरायणः ॥ २६ ॥ इत्थं लोहसमं विचारविकलं मि ३२

थ्यात्वग्रहं ॥ प्राणिनो विजहाति यः सज्जनतेजः स्वात्मनैकान्तहा ॥ ज्ञात्वैवं नि
पुणं विचार्य हृदये निःसीमसौख्यैश्रया सद्रत्नोपमितं सदा भजत भोः सद्दर्श
नं सज्जनाः ॥ २७ ॥ इत्येवं रूपदृष्टान्तपरमार्थं श्रुत्वा चमत्कृताः श्रीचौलुक्यस
भासदश्च सर्वे प्रमुदिताः ॥ संजातदृढश्रीजिनधर्मानुरागा बभूवुः ॥ किमस्मा
भिरतः परं विधेयमिति तैः पृष्टाः सूरयः प्राहुः ॥ हे राजन् प्राणित्राणप्रकारेऽ
गुप्रकृतिभिर्भक्तिभिः श्रीजिनानां ॥ सत्कारैर्धार्मिकाणां स्वजनजनमनःप्री
णनैर्दानमानैः ॥ जीर्णोद्धारैर्यतिभ्यो वितरणविधिना शासनोद्योतनैश्च ॥
प्राप्यः पुण्यैकभाजां भजति सफलतां श्रीरियं पुण्यलभ्यां ॥ २८ ॥ इति गुरूपदेशं
निशम्य ॥ राजा प्राह ॥ भगवन् ॥ निद्रामोहमयी जग्राम विजयं स्वद्धिष्टरुग्मी
लिता नष्टदुष्टकषायकौशिकगणा मायायमी यामिनी ॥ पूर्वाद्रिप्रतिमे
विवेकिहृदये स्वद्रुत्तानसूर्योदयात् कस्माणां कुजकोटयो विकसिता जातं
प्रभातं त्वमे ॥ २९ ॥ अतः परं च ॥ अलंकलंकाकुलितैः कुदैवतैरलं वतैर्भि
कुगुरुप्रलंभनैः ॥ अलं कुधर्मैरपि जीवहिंसकैरलं कृतकैः कुलकादृजागमैः ॥
सूरयोपि ॥ हे श्रीकुमारनृपेन्द्र नयुक्ता लोकहैरिः ॥ सत्त्वास्तात्राणां विवेकिनां

॥ विवेकिनां विचारवाचस्पतीनां ॥ कुलक्रमेण कुर्वंति मूढा धर्मं कुबुद्धयः । विप-
श्चितो विनिश्चित्य स्वचित्तेन परीक्षया ॥ ९ ॥ दृग्लग्नेय हृद जिनश्रुतः सालोनवि
बध्नाच यथा समुद्रे तथा परत्र स्वयमात्रदर्शी लोकः प्रमादान्न सिबंधमीति ॥
२ ॥ यावत्परत्र स्वयमात्रबुद्धिर्विवर्त्तते ॥ तावदपायमग्नो । मनः स्वधर्मेषु-
विषय हनीयं ॥ नह्यासवादानजनस्तः पतंति ॥ ३ ॥ आगमेन च युक्त्या च ॥ योऽर्थः
समभिगम्यते ॥ परीक्ष्य हेमवद्ग्राह्यः पक्षपाताग्रहेण किं ॥ ४ ॥ श्रोतव्ये च कृतौ
कर्णौ वाग्बुद्धिश्च विचारणे ॥ यः श्रुतं न विचारेत स कार्यं विंदते कथं ॥ ५ ॥
नेत्रैर्निरीक्ष्य विषकंटकसर्पकीटान् ॥ सम्यक् पथा व्रजति तान् परिहृत्य-
सर्वान् ॥ कुज्ञानकुश्रुतिकुदृष्टिकुमार्गदोषान् सम्यग्विचारयत कोऽत्र प-
रापवादः ॥ ६ ॥ इत्यादि प्राहुः ॥ तदनु श्रीचौलुक्यः सर्वदर्शनिराजपुरोधःप्रभृ-
ति द्विजसमक्षं ॥ सौवर्णीं श्रीशांतिप्रतिमां कारयित्वा ॥ देवतागृहे स्थापि-
तवान् ॥ पूजापरश्च जज्ञे ॥ परमीश्वरादयोपि कुलक्रमायातत्वेन ॥ शुद्ध-
देवत्वेन जिनं ज्ञात्वापि वसतं पूजयते स्म राजा ॥ ततः सोमेश्वरी वाणीं स्म-
रन् संजातप्रत्ययः ॥ सूरिपादान् नुनमस्या ॥ जगति स्म सद्धंसवित् ॥ ७ ॥ कदा ३२

१२

■ वसतिं गत्वा सहसा कार्यकर्त्वं चित् ॥ शुद्धधर्मरहस्यानि शृणोति स्म निरंतरं ॥
॥ ८ ॥ शनैः शनैर्मिथ्यात्वपराङ्मुखो द्विजवर्गनिरादरो ॥ नवत्र्यावेळंदधौ ॥ त फ
दनु पुरोधा राजगुर्वादिविप्रैः श्रीहेमाचार्यमहिमानमसहिष्णुभिर्देवबो-
धः संन्यासाचार्यः समाकार्यत ॥ अथ कोऽयं देवबोधः कथमागतः किंकृ-
तं च तेनेत्युच्यते ॥ भृगुक्षेत्रनिवासी देवबोधः संन्यासं न्यासी चकार ॥ तद-
नु च क्वापि पर्वणि गंगायां स्नानार्थं गतः तत्र पुरापि स्वर्णसिद्धि सिद्धसारस्व-
तमंत्रः स्वायुरंतं ज्ञात्वा लोकेभ्यः स्वर्णं ददानो दीपकाचार्यः समागतोस्ति ॥
तं विनयेन सम्यक् संतोष्य ॥ सारस्वतमंत्रं जग्राह ॥ ततः पश्चादागत्य न-
र्मदाजले आकंठं स्थित्वा ॥ मंत्रं तज्जाप ॥ षट्लक्षमितं तथापि भारती नागात्
॥ रुष्टोऽसमाजां नतसि प्रक्षेप्सीत् ॥ सा च मंत्रमाहात्म्यान्निरर्जं वा सो-
न्नित्थिता ॥ तां तथा दृष्ट्वा विस्मितो देवबोधः किं विद्यावत्र्चिंतयति ॥ ताव-
द्योमवाणी प्राह ॥ किं ध्यायसि मदागमात पश्चाद्विलोकयेति ॥ ततः दृष्टे प-
ट्रूपामवत्र्क्रजीवराजीन्तस्याः स्त्रीदृष्टवान् ॥ आकारयाश्चाप्रोक्ता ॥ हे दे-
वबोध त्वया भवांतरे कृताः षष्टिमा जीवहत्या ॥ एकैकलक्षजापेन तवा

मनः पृथक्कृताः ॥ एतासु सत्सु ॥ सप्तलयोपि मंत्रः किंकुर्यात् ॥ अतः परं
मया स्वं निशा मक्षमालामादाय जप्तमेकं मंत्रमजपतः त्रयोदशवर्ष-
... न्याविशीति श्रामवाचोत्साहितस्तथाकृतवान् ॥ भारतीमंत्राकृष्टा
गीर्ग्रामिवागता ॥ स्तुता दंडकस्तोत्रेण ॥ ऐंजयेत्यादिना ॥ अष्टनिरेवास्
रे वरं वृणु ॥ इत्यादिशंती ॥ भुक्तिमुक्तिसरस्वतीति ८ वर्णैस्तोषिता ॥ यथे
प्सितं वरं ददौ ॥ तदनु देवबोधिः प्रसन्नभारतीको ॥ महेंद्रजालादिविद्या-
वृंदमणिमंत्रादिशास्त्रेरतीतानागतादिज्ञाता ॥ सुसाधितपूरकरेचक
कुंभकवायुसंचारचतुरः ॥ इडापिंगलासुषुम्णा गांधारी हस्तिनी प्रभृति
दशमहानाडिवातसंनतसंचारणचरणः ८४ आसनकरणप्रवणः ॥
कायगतषट्चक्र १६ आधार ॥ पंचमोमहाशून्यस्थलवादिवेत्ता ॥ आमृततंतु-
सूत्रबद्धकमलनालयुक्तकदलीपत्रसुखासनाधिरोही ॥ आदिममातंग
पार्थकगृहेषु ॥ यथार्हरूपकरणेन भोजनविधाता ॥ श्रीजिनधर्मानुरक्तं
नृपं ज्ञात्वा ॥ सर्वद्विजैराका...रितः ॥ श्रीपत्तनपरिसरे समायातः ॥ इंद्र
जालवृंदमण्यादिकुव्याजैः समग्रराजलोकनागरान् ॥ रंजयन् ॥ सदा सर्वे

३३

२२

षां सीमोऽभूत् ॥ यतः निःकलोपि व्रतीमानः कलावांस्तु विशेषतः ॥ स्वभा
वतः प्रियं देम ॥ किं वा मंडलराचितं ॥ गुणाः कुर्वंति दूतत्वं ॥ दूरेपि
वसतां सतां ॥ केतकीगंधमाघ्रातुं ॥ स्वयमायांति षट्पदाः ॥ २ ॥ श्रीवो
सुकनृपेन सामंतलोके सोत्कंठदेवबोध्यागमकलाकौशलेन ॥ तन
सिवमस्कृतेन दृष्टमुत्सुकेन महता महेनाकारितः ॥ नलिनीनालसद्द
ढरंभापत्रमयासनं ॥ आमतंतुभिरानद्धं ॥ बाष्पच्छेद्यैरिवाणुभिः ॥ १ ॥
श्रीश्रुत्वा महष्टवर्णितं ॥ स्कंधमस्त्वं सुखासनं ॥ आरुह्य पर्षदं राज्ञो देव
बोधिः समासदत् ॥ २ ॥ युग्मं ॥ राज्ञाभ्युत्थानादि कृत्वा ॥ कायं द्विवं-
डिलः कोदंकदलीपत्रासनादीति विस्मितेन नमस्कृतः ॥ सुवर्णासनेनो
वेशितश्च ॥ सोपि ॥ शंकरः ॥ शंकरो ब्रह्मानंदश्रद्धायकः ॥ तुभ्यं भूयाद्धमा
स्वामी रमास्वामिवदो नृप ॥ इत्याशीर्वादं दत्वासनमलंकृतवान् ॥ तद
नु ॥ तेन दर्शिताद्भुतकलाविज्ञाना पूर्वप्रबंधादिभिर्विस्मेरितो राजा ॥
परिवारश्च ॥ मासमात्रदिने राजास्ताताल्पविवीवरणे कातरणात्प्राजि
गुः ७२ सामंत ॥ श्रीउदयनवाग्भटादिमंत्रिपरिवृतो देवतागारं दे-

देवावसरकरणाय प्राप्तः ॥ देवबोधिरपि वयमप्यद्य राज्ञो देवपूजाविधिं
विलोकयिष्यामः ॥ इत्यादिवादिराज्ञाकारितेस्तत्रागात् ॥ श्रीचौलुक्यो
पि कांचनपद्रींकरादिदेवान् पूर्वजकारितान् ॥ स्वयंकारितश्रीत्रिभु-
वनविहारप्रतिमां च निवेश्य ॥ गंधोदकादिनीरैः स्नानं कृत्वा ॥ पंचोपचारा
दि पूजां निश्चलमनाः करोति स्म ॥ तदवसरे जैनप्रतिमां दृष्ट्वा देवबोधिर
वादीत् ॥ राजन्न युक्तं त्वया वीतरागपूजनादि ॥ यतः ॥ अवेदस्मृतिमूलत्वाज्जै
नधर्मो न सत्तमः ॥ अतएव च तत्त्वज्ञैः सूरिभिः सोयमिष्यते ॥ १ ॥ न युक्तं
मर्यादामेरूणां स्वांगीकृतनिर्वाहिस्त्वमनुजन्मालिनां न्याय्यमुद्राऽतिक्र
मरूपं स्वकुलाचारपरिहरणं ॥ यतः ॥ नोल्लंघनीयाः कुलदेशधर्माः ॥
तथा ॥ निंदंतु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवंतु ॥ लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु
वा यथेष्टं ॥ अद्यैव वा मरणमस्तु युगांतरे वा ॥ न्याय्यात्पथः प्रविच
लंति पदं न धीराः ॥ २ ॥ तदनु राजोवाच ॥ हे देवबोधे श्रौतो धर्मो मि
हानपि हिंसाकलुषितत्वेनाऽसर्वज्ञप्रणीतत्वेन च मम मनसि न प्रा
तिष्ठत् ॥ ईश्वरादिदेवान् स्वपूर्वजांश्च प्रत्यक्षमूर्तिमितोऽत्रागतान् ॥ स्वमुखेन प्र ३४

इच्छेति निगद्य ॥ मंत्रशक्त्या तानाकृष्टवान् ॥ ततः ब्रह्मविष्णुरुद्रान् ॥ मूलरा
जादीन् पूर्वजानपि ॥ दृष्ट्वा पुरः स्फुरद्रूपान् राजाश्चर्यमयोऽभवत् ॥ १ ॥
ततस्तेत्रयोऽपि देवा ॥ वेदोच्चारेण सुधामिव किरंतो हस्तमुद्धृत्य राजानं
प्राहुः ॥ विद्धि कुरु नरेंद्रास्मान् ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ त्रयाणां जगतां सृ
ष्टिस्थितिसंहारकारकान् ॥ २ ॥ वयमेव स्वयं कैरपः कृतकमनुमानतः
॥ नवं [illegible] त्रिधं च संविंत्सद्धर्मद्वैधसवर्जिताः ॥ ३ ॥ तस्माज्ज्ञातिमुक्त्यादि
वत्त्वेनास्मान् ॥ श्रौतं धर्मं च मुक्तये समाचर ॥ अस्मत्प्रतिकृतिरेवायं
देवबोधियतीश्वरो गुरुत्वेन मान्य इत्युक्त्वा तिरोहिता ॥ देवत्रयीमू
लेष्वाजादयोऽपि पूर्वजाः स्म ॥ हे वत्साऽयं श्रौतो मार्गः पूर्वजक्रमेण न
त्याज्यो मनागपीति कथयित्वा ॥ यथास्थानं जग्मुः ॥ ततस्तेषु प्रयातेषु
नृपो मग्नोऽद्भुतांबुधौ ॥ किमेतत्प्रोक्तं तदुक्तं च ॥ स्मरन्नुद्वेगवान्निः ॥
४ ॥ तदनु देवबोधिं सन्मानं च विसृज्य राजा नृपेशाकुः ॥ अथ राज्ञापि
संत्रयां दोलितचेतसा सायं ॥ सर्वज्ञविसरः ॥ समायातः स्ववात्सल्यम
त्रिणाग्रश्रीकः ॥ देवबोधेः आदृष्टः कोपिकलाश्लाघी गुरुर्न दृष्टस्ते स्तंभ

ति॥ परं श्रीहेमाचार्यैर्निजगुरौ कलाकौशलं दृष्ट्वा संजातमतेन वेलिप्र-
वृत्तं॥ मंत्रमपि निजगुरावित्युक्त्वा हृष्टोऽभाणि॥ राजन् प्रातः सभायां ग-
त्वा देवबोधिः सर्वलोकसमक्षं पृच्छ्यंते॥ श्रीगुरवः स्वद्रष्टव्यकला॥ राज्ञोक्तं
श्री ॥ सूरयो निवेद्य स्वाश्रयं जग्मे॥ अथ प्रातः श्रीसूरिर्जितेंद्रियः स-
प्तग्रहिकमासनमध्यास्य स्थितः॥ अद्भुतदर्शिकया श्रीचौलुक्यभू-
पालं तराजगुरुपुरोधो देवबोधिराजवर्गप्रवृत्तारिषु॥ पर्वतादिमारु-
तानुऽयानुविद्यावशीकृतनाडीनिरोधपवनस्थिरत्वासनस्थ्या
निरुद्धकिंचिदासनाऊर्ध्वस्थ आस्थानमारेजे॥ यथा॥ साम्याद्वैतान-
रेकपदवीनानं तं नाथवर्णीयं॥ स्तेयं द्वेषं सुरतविरतिः सर्वसंगानि-
वृत्तिः॥ जैनो धर्मो यदि नरुचितः पापपंकावृत्तेसः सर्वदुष्टं किमिदं-
मियता पत्र मेही न भुंक्ते॥ १॥ लक्ष्मीर्दानविवेकसंगममयी श्रद्धाम-
यं मानसं॥ धर्मः शीलदयामयः शुचरितश्रेणीमयं जीवितं॥ बुद्धि
: शास्त्रमयी सुधारसमयं वाग्वैभवोज्जृंभितं॥ आपारस्थपरार्थनि-
र्मितमयं पुण्यैः परं प्राप्यते॥ २॥ इत्यादिदेशनां सर्वसाधारणां राजा- ३५

२०

दिसभानंददायिनीं कुर्वतः श्रीसूरेः कश्चित्पूर्वसंकेतितः शिष्योऽधरासनमा-
कृषत्॥ अथाकृष्टेप्यासने निराधार एव तिष्ठन्॥ सूरिराजोऽस्खलितवचनैर्व्या-
ख्यां कुर्वन्॥ राजादिभिरेवं तर्कितः॥ किं सिद्धः किमयं बुद्धः किं विरंचिः किमी-
श्वरः॥ अन्यथा कथमेतादृग्॥ शक्तिरस्य॥ भवसाति॥ १॥ देवबोधेपरिं
नासनमाधार आसीत्॥ मौनेन कायवायवः सुजयाः स्युः॥ परं व्याख्यानं-
कुर्वतोऽस्य स्थितिरतिकौतुककारिणीति॥ लोकाः॥ अहो महदाश्चर्यं
न दृष्टपूर्विणो वयं क्वापि॥ लोकोत्तरा स्थितिरस्य गुरुश्चेत्यादि वदंतश्च॥
परमानंदपूरिता आसन्॥ सूरिः प्रहरं सार्द्धं देशनां व्यधात्॥ अथासनं
सूरीनध्यास॥ राजाद्या॥ तिरोहिताः सर्वकलाकुलावतां॥ कलाविलासे-
स्तव सूरीश्वर॥ तेजस्विनां किं प्रसरंति दीप्तयः समंततो भास्वति विस्फु-
टे॥ ३॥ सूरयोपि मम देवतावसरं॥ पश्य॥ राजन्नित्युदीर्य श्रीचौलुक्य-
मपवरकांतर्निन्युः॥ तत्र पुरापि कांचनासिंहासनेषु निविष्टान्॥ चतुर्मु-
खान्॰ प्रातिहार्यादिविराजितान्॥ श्रीनाभेयाद्यान् २४ जिनेंद्रान् ६४ सु-
रेश्वरश्रेणीतं वाह्यमानपादपद्मान्॥ चौलुक्यादीन् २१ स्वपूर्वजांश्च ना-

नाजरणे॥ जांस्वयनू विश्वाति श्रापिदिंडू स्फुति द्योति तद्दिमुखान्॥ श्रीजिना
ग्रयोजितपाणीन्॥ श्रीजिनाग्रेयोजितपाणीनां स्तुतिपरांश्च दृष्ट्वान्॥ श्री
कुमारपालभूपालः॥ तत्र तथाभूतानां तेषां दर्शनात् प्रमोदविस्मयाद्वैतीसी
रनीरयोमग्नः स्ववक्षः एंस मजनिभूतानिः॥ ततश्चोत्सुकमादाय॥ हेमसूरिः
समीरेवं॥ नमस्कृत्य जिनाधीशांस्तेषामग्रे निषेदिवान्॥ ॥ श्रीजिनारजो
नं श्रोतुः॥ एकस्त्वमेव भूमींद्र॥ विवेकच्छेकमानसः॥ यो मुक्त्वा निर्मंथमं
वधकात्तुष्पदूषितं॥ एष धर्मः सर्वदयामूल॥ एवं भाभाषमस्मृते॥ तस्माज्ज्ञा
तिं परिहृत्य दयाधर्मस्थिरीनवः॥ ॥ अयं गुरुः सर्वदेवताऽवतारः॥ एतदु
क्तं देवादितत्वं॥ समाराधय॥ पूर्वजा अपि श्राद्धः॥ वयमद्यत्वयैव पुत्रि-
णः संजाताः यस्त्वं कापथवर्जनेन धर्मपथं नेतिषे॥ अतः परं जिनोदेवो गुरु
:साधुर्धर्मः सर्वदयामयः॥ एतत्तत्वं परिज्ञाय॥ गृहीत्वा च समाचरा॥ इदू-
स्यादिनिगद्य॥ गतेषु तेषु सर्वेषु देवाध्यितमनः स्थितिः॥ गुरून् पप्रच्छ राजें
द्रः श्रुद्धतत्त्वजिघृक्षया॥ ॥ अत्रांतरे सूरिः॥ एतल्लिंद्रजालकलावलितमि
वैतत्॥ नकश्चित्परमार्थः देवबोधिः पार्श्वे॥ एके वैषाममनुसरसंति॥ तच्छ्रु- ३६

२६

त्वा स्वप्नवदावामां दर्शितमेतत्॥ यदि न प्रत्येषि॥ तदावदा॥ यथा विश्वमपि स्वम
यं दर्शयामि॥ परं न किंचिदेवैतत् कूटनाटकपाटवत्॥ स संतदेवदेवः सोमेश्वरा-
स्त्वां तदाद्दिष्टवान्॥ ॥ अत्रांतरेऽवसरपाठकः॥ आधाराय त्रिलोकाजलधिज
जधराकेंदवो यत्र लियोगे॥ भुजंते यत्प्रसादादसुरसुरनराधीश्वरैः संपदस्ताः
॥ प्रादेत्यापायस्य चिंतामणिसुरसुरभीकल्पवृक्षादयस्ते॥ श्रीमान्नजैनेंद्रधर्मः
किलयतु सवः श्राश्वतीं मोक्षलक्ष्मी॥ ॥ राजा सपादलक्षं पारितोषिकमदात्॥ य-
थो विस्मयपरोपि पार्थिवाः॥ तदनु राजा तत्र धर्मदृढानुरागः स्वं सौधमलंचकार॥ दे
वबोधिरपि ज्ञातश्रीहेमाचार्यकलाप्रागल्भ्यमहिमातिशयो बाह्यवृत्त्या सूरि
गुणग्रहणं कुर्वन्॥ सर्वत्र मिलति॥ कदाचित् राजा याति॥ राजगुवहिः प्रेरितो
नृपं विलंबयति॥ राजापि प्रकाशांधकारांतरालस्थित इव सूरिदेवबोधिभ्यां
कृतः किंयंतं कालं॥ अथैकदा गुरुं राजा जगौ॥ भगवन् मिथ्यात्वधत्तूरास्वाद-
भ्रांततया मया॥ जेष्ठ देवबुद्ध्या गतवानपि तत्त्ववत्॥ ॥ अधुना तु श्री
गुरुवाणीशर्करास्वादेन गतभ्रमो निःशंकं धर्मदितत्वं॥ यथा स्थितं ज्ञातवा
न्॥ तत्प्रसादं कृत्वा॥ जितकल्पद्रुचिंतामणिकामकुंभादिवैभवं॥ समस्तमूलं

श्रावकधर्मं ॥ मध्यनिवेशाय ॥ सूरयो जिनधर्मं दिदेशयां ॥ सम्यग्दृष्टिविलोका ॥ २
दृष्टाः प्रतिवर्तः ॥ श्राद्धादिसर्वसाक्षिकं श्रीधर्मप्रवृत्तिपत्तिं विकीर्णता परलोकधर्म
स्थिरीकरणार्थं ॥ जिनशासनमङ्गलतिविधिसुगाकार्यं ते स्म निर्मलज्ञानादि
गुणसूरयः सर्वनगरादिस्थाः ॥ तीर्थकृन्नमस्करणीयत्वादिना गुरुमहिमो धाः
श्रीसंघाश्च सज्जीकार्यं ते स्म ॥ श्रीसंघस्य कारायरत्नसुवर्णपट्टकूलादीनि कर्पू
रपूरितसुगंधगंधस्थालानि ॥ विलानि ॥ दाप्यं ते स्म ॥ सर्वत्रामारिपटहाः स्थि
रांतैः सुगंधोदकैः सकलनगरमार्गवाद्यं ते स्म विविधातोद्यनिःस्वानानि सर्व
त्र ॥ एवं च संभाषे सत्यग्न समये श्रीचौलुक्यनृपासवः कनकपत्रवासपरिधा
नमुकुटपापटल्यं करहारवंशादिसात्त्विकंडल्याद्यलंकारसमलंकृत ७२ सामं
तादिसमग्रनागरादिपरिवृतः स्वपट्टगजेंद्राऽऽरूढशीर्षशालाद्वारमायातः श्रीम
द्वाग्भटमंत्र्यादिश्रीसंघेन मुक्ताफलाद्यैर्दिनतस्थालैर्वर्धापितः ॥ धर्मस्थैर्या
पादनाय पटुवः समागमतान्नित्यादिबहुमानवचनैः श्रीगुरुन्निर्दलबहुमानः
पूर्वमंडित ७२ जिनरत्नसुवर्णादिप्रतिमाऽभिरामनंदीदत्तप्रदक्षिणात्रयः
श्रीजिनवंदनादिसकलशुद्धविधिपूर्वकं विश्वैश्वर्यमिव सम्यक्त्वमूलं द्वा

दशविधं श्राद्धधर्मं श्रीहेमाचार्यविश्राणितं जग्राह ॥ तदा धर्मलक्ष्मीपु
रस्कृतवधूवरदृग्बारुचत् ॥ श्रावकसमवरणं ॥ पावकं परितो नृपः ॥ चौ
लुक्यसाधर्मिकसेः स्नोदैः श्रीखंडजैस्तलः ॥ अकालेपि तदा लेने ॥ क्रीडावा
संतिकी जनैः ॥ २२ ॥ श्रीसंघेनाप्तस्तताः हि सान्नपंचाति ॥ सूरयोपि प्रतिपन्न
धर्मस्थिरीकरणाय शिक्षामेवं ददुः ॥ यथा ॥ कोशाद्विश्वपते भर्यैवोविर्यं
नावुकः ॥ २३ ॥ आर्धिवा ॥ पट्टे वैरपि दुर्लभं च घटते येनोद्भयः श्रेयसां यन्मू
लं जिनशासने सुकृतिनां यज्जीवितं शाश्वतं ॥ तत्सम्यक्त्वमवाप्य पूर्वपुरु
षश्रीकामदेवादिवद्धीर्याः सुरमाननीयमहिमाश्राद्धोमहर्द्धिर्भव ॥
२४ ॥ इत्यादि ॥ एवं महोत्सवे प्रवर्त्तमाने श्रीसंघोऽहर्षप्रकर्षात् ॥ धर्मा
त्मा राजर्षिश्राद्धं श्रीचौलुक्यचूडामणिनामधेयं दत्तवान् ॥ राजापि लब्ध
विश्वाद्भुतनामधेयः श्रीसंघान् ॥ रत्नसुवर्णाभरणपट्टकूलादिभिः पूज
यामास ॥ समग्रचैत्येषु महांतमष्टाह्निकामहं कारितवांश्च ॥ विवेकि
नां पुण्यवतां धुरि स्थितः श्रीगुर्जरधरधीश्वर एष सत्तमः ॥ ७ उरं तनि
ध्यात्वमलं निरस्यपः सुनिर्मलात्माऽजनि विश्ववत्सलः ॥ २५ ॥ इत्यादि

नृपस्तु तिलकस्थाने महाजनास्तदा मंगलोपचारानकुर्वंति स्म सर्वत्र ॥ जात
श्चान्धकाले घूककुले भग्नावास्तावकाराः ॥ सम्यग्दृष्टिकुलकमलेषु स
ततं सूर्योदयश्च ॥ किं बहुना ॥ नाभेयजगिरितं सतामविरतं पुण्यश्रिया
गर्जितं ॥ पापैः संकुचितं मुनीश्वरगणैरुज्जृंभितं सर्वतः ॥ श्रीसंघानघ
मानसैर्विलसितं चौलुक्यभूमीविभोः ॥ सम्यक्त्वे समुपेयुषि त्रिभुवने जा
तः प्रभातोदयः ॥ ॥ तस्मिन्प्रस्तावे कश्चित्कविः ॥ संपन्ने कवितानरक्षि
कालेऽभूरयः सूरयः द्वापस्तु प्रतिबोधिते ॥ यदि परं हेमसूरेर्गिरा ॥
उन्मीलंति ॥ महामहांसि परितो लब्धानि रूपाणि खे ॥ नो राकाविना
विना बृहत्वसुज्जागरः सागरः ॥ ९ ॥ एतदौचित्यदाने चेदर्हं ॥ तदनु श्री-
कुमारविहारेश्वरादिप्रतिमाः पूर्वजकारिताः सर्वराजन्यसमक्षं ब्राह्मण
मोदत्वा २४ श्रीजिनप्रतिमाः सौवर्णीः स्वसदने हृदये च स्थापयामा-
स ॥ श्रीहेमसूरिपादुकाश्च सतास्त्रिकालमभ्यर्च्य कर्पूरकुसुमादिभि
॥ जैनेविश्वरसम्यक्त्वसुकृतामोदमेदुरः ॥ १० ॥ एवं श्रीजिनराजपूजा ३८
श्रीगुरुपर्युपास्त्यादिपरः कदाचित् श्रीचौलुक्यः श्रीहेमाचार्यैर्दी-

यमानं सर्वजीवदयापालनोपदेशमेवमश्रृणोत् ॥ तथाहि ॥ देहिनः
सुखमीहंते विना धर्मं कुतः सुखं ॥ दयां विना कुतो धर्मस्ततस्तस्यां रता
भव ॥ १ ॥ तथा ॥ दद्यात्तु दानं विदधातु मौनं वेदादिकं वापि विदां करो
तु ॥ वेदादिकं ध्यायतु संततं वा ॥ न चेद्दया निःफलमेव सर्वं ॥ २ ॥ यदु
क्तं ॥ फलमविकलं ज्ञानं ध्यानं तपांसि च संयमाः ॥ शमदमयमास्ताव
द्बंधुः सदोपवितान्नृणां ॥ नरकसरणीं हिंसां त्यक्त्वा जगज्जनवत्सला ॥
कलयति जनः सम्यक् यावद्दयादयितां हृदि ॥ ३ ॥ अहिंसा सर्वजीवा
नां सर्वज्ञैः परिभाषिता ॥ इदं हि मूलं धर्मस्य शेषस्तस्यैव विस्तरः ॥ ४ ॥
अहिंसा परमो धर्मो ॥ अहिंसैव परं तपः ॥ अहिंसैव परं दानं मित्याऊ
र्मुनयः सदा ॥ ५ ॥ कृपानदीमहातीरे ॥ सर्वे धर्मास्तृणांकुराः ॥ तस्यां शो
षमुपेतायां ॥ कियन्नंदंति ते चिरं ॥ ६ ॥ लौकिकैरपि प्रपुराणादि-
षु ॥ न देवैर्न वेदानैश्च न तपोभिर्न वाध्वरैः ॥ कथंचित्सद्गतिं यांति ॥
पुरुषाः प्राणिहिंसकाः ॥ ७ ॥ हिंसाविघ्नाय जायेत ॥ विघ्नशांत्यै कृता-
पि हि ॥ कुलाचारधियाप्येषा ॥ कृता कुलविनाशिनी ॥ ८ ॥ देवोपहार-

पालेन यत्नपालेनयेऽथवा॥ घ्नंति जंतूननुगतघृणा घोरं ते यांति दुर्गतिं॥ ७॥
॥ पूर्वस्मिन् वक्तौ लिकन्वे शूलाशीतदा॥ कुजीववधेन॥ मांडव्यर्षिजित्वेन यपुरे
चौरप्रबंधेन स सुदिनी शूलिकाऽः स्वं सोढवानिति॥ उक्तं च॥ एकयूकावध
धात्मा सो॥ मांडव्यः शूलरोपणं॥ नानाजंतुकृताद्धिंसा॥ कथं दसेन दुर्गतिं॥ ८
॥ दूत्यादि हिंसाफ जात्माऽः॥ अत्रबहूपदेशा ज्ञातव्याः॥ एवं जीवदयां कु
मारनृपतौ॥ धर्मस्य सर्वजीवितं॥ सर्वत्र प्रतिपादितो ति निपुणं ज्ञात्वा त्मना
संप्रलि॥ कुर्वन् शुद्धमनाः स्वयं परजनैस्तां कारयन् भूतले॥ नूपास्त्वं जग
देकमस्तकमणि लोकोत्तरः पौरुषः॥ ९॥ एवं प्रोत्साहितः श्रीमान्श्रीचौलुक्य
: पृथिवीपतिः॥ धर्मं दयामयं विश्वकृत्प्रवर्तयितुमैहत॥ १०॥ ततो वर्ण
चतुष्टये स्वस्मात्स्वस्थाहेतवे यः कोपि जीवान् मृगछागादीन् हंता॥ रा
जद्रोही ति॥ पत्तने पटहं दापयित्वा॥ जीवदयां कारितवान्॥ माथकर्णा
निककैवर्तकिल्पपाजादिपट्टकाः पाटिताः॥ मुक्तानि तद्भाणि॥ पापमू
लानि मानिति कृत्वा शौनिकादीनामपि निष्पापवृत्त्यानि वर्षिं कारयन्
दयामयुत्वं मथात्॥ राज्ञा बकूभानादिनाव॥ सर्वत्र मनुष्यास्तिर्यचोपि गा ३८

लितमेव पयः पानीयाः॥ दृत्यानूयाज्जात्मयेऽमुक्ताः॥ सत्पुरुषाः त्रैलोक्य
मखिलं दत्वा यत्सुखं वेदपारगे॥ ततः कोटिगुणं पुण्यं॥ वस्त्रपूतेन वारिणा
॥ १॥ ग्रामाणां सप्तके दग्धे॥ यत्पापं जायते किल॥ तत्पापं जायते राजन्नी
रस्यागलिते घटे॥ २॥ संवत्सरेण यत्पापं॥ कैवर्तस्येह जायते॥ एकाहेन
तदाप्नोति॥ अपूतजलसंग्रही॥ ३॥ यः कुर्यात्सर्वकार्याणि॥ वस्त्रपूते
न वारिणा॥ स मुनिः स महासाधुः स योगी स महाव्रती॥ ४॥ म्रियंते मिष्ट
तोयेन॥ पूतराः क्षारसंभवाः॥ क्षारतोयेन तु परे॥ न कुर्यात्संकरं तत
ः दूति श्लोकपत्रिकाहस्ताः स्वाप्तजनाः स्वदेशे स्वकुरण परमहीशदेशे
षु वर्षिहिता॥ जीवदयानिमित्तं॥ तथा॥ षट्त्रिंशदंगुलायामं॥ विंश
त्यंगुलविस्तृतं॥ गुणीकृत्य गालयित्वा दकं पिबेत्॥ ५॥ तस्मिन्वस्त्रे स्थि
तान् जंतून्॥ स्थापयेज्जलमध्यतः॥ एवं कृत्वा पिबेत्तोयं॥ स याति परमां
गतिं॥ ६॥ दूति लिंगपुराणोक्त विधिना राज्ञो गृहे ११ अतहस्ति ११ लक्ष तुरं
ग ८० सहस्र गवादयो॥ गलितजलं पायंते स्म॥ तता श्रयाव सर्वत्र॥ स्था
ने २ देशे २ पुरे २ ग्रामे २ चामारिपटहाः॥ मायपं टाश्रीचौलुक्येन राज

हट्टंगजलनकंकार्यं भूलो
जीवान् विशोधयेत् २
सान्मशाली। विंशदंगु
लमानं तु त्रिंशत्यंगुल
मायतम्। तद्वस्त्रं द्वि३

सिंहद्वारे बंधिता ॥ एवं प्रवर्त्तमाने जीवरक्षामहोत्सवे ॥ श्रीकुमारनृपः ॥ किं
कोपि क्वापि जंतून् हिनस्ति ॥ न वेति ज्ञातुं विप्रकृतछन्नचरान् ॥ स्ववरा
नु प्रेषितुं ॥ ते चाजस्रं सर्वदेशेषु ॥ भ्रमंतो हिंसकान् ॥ प्रेक्षमाणाः सपाद
लक्षदेशे एकस्मिंश्च ग्रामे महेश्वरवणिजा ॥ वेणीविवरणे भार्यया शिरः
कंपितां ॥ हस्ते मुक्तां ॥ यूकामेकां ॥ आपाद्यमानां दृष्टवंतः ॥ ततस्तैश्चरैः
: स श्रेष्ठी यूकासहितः पत्तने नीतो राज्ञोऽग्रे ॥ राजा रे दुष्ट श्रेष्ठिन् किमिदं
दुष्कृतं कृतमसि साहस ॥ श्रेष्ठी प्राह ॥ एषा मम मूर्द्धनि मांसं कृत्वा ॥ रक्तं पिब
ती तस्मात् मया कारिता व्यापादिता ॥ राजा रे दुष्टवादिन् ॥ जीवानां स्वस्थिति
दुःस्थजेति ॥ ज्ञानं न लपि ॥ यथेनां हतवान् ॥ स्तथा मम ज्ञा खंडनापराधका
री त्वमपि हंतव्योऽसि पंको पाशः ॥ यदि रे जंतुहत्या पातकान्न बिभेषि ॥ तर्हि
मत्तोपि नेति ॥ सर्वनगरस्य महद्दंडितः ॥ ममत्वजेन जीववधं प्रति कृत्वा
॥ गृहसर्वस्वं भ्यो लेखस्य ॥ यूकाविहारं ॥ कारय ॥ पश्चात् तं विहारं दृष्ट्वाऽतःप
रं न कोपि जीववधमाचरति ॥ एवं नृपाज्ञया महेश्वरश्रेष्ठिना पत्तने यू
का पापप्रायश्चित्तगृहसर्वस्वेन यूकावसतिः कारिता ॥ एवं वरस्तु वोत्तु ४०

५८

कस्य तथा नु वि ॥ ३ ॥ अमारिकरणं तस्य वर्ण्यते किमतः परं ॥ द्यूतेपि कोपि य
न्नो वै मारिरित्यक्षरद्वयं ॥ ४ ॥ माधान्वीक्ष्य विहारिणः त्रिक्ष मृगाः स्वोक्ता पितृन्
रे ॥ यामः सांप्रतं तत्र बिभ्रद् न चेदेते हनिष्यंति नः ॥ तेतान् अस्य वदन् बिभी
त किं मतो ॥ वत्साः सुखं तिष्ठत ॥ श्रीचौलुक्य जियान्निरीक्षितुमपि प्रोज्ञानयु
स्मान् नमी ॥ ५ ॥ आकल्पं भगवानसौ विजयतां श्रीहेमसूरिप्रभुर्यद्वाक्यैर्विहि
तो ध्रमेन नरपतो हिंसां समुच्छिंदति ॥ शंके शंकर वक्त्र भ्यादिम हिष प्राणि प्रसं
ग्राहिणी ॥ संत्रासाकुलचित्तवृत्ति विधुरा यत्रास्त नोतानवं ॥ ६ ॥ कलाकलापे
: खुमहे महेंद्रं श्रीहेमचंद्रं तु महेनवंदं ॥ ररक्ष दक्षः प्रथमः स मग्रान् ॥ मृगा
न् यदन्यो मृगमेकमेव ॥ ७ ॥ तथा ॥ द्यूतं च मांसं च सुरा च वेश्या ॥ पापर्द्धि चौर्यं
परदारसेवा ॥ एतानि सप्त व्यसनानि लोके ॥ घोराति घोरं नरकं नयंति ॥ ८ ॥ द्यू
ताज्जय विनाशनं नलनृपः प्राप्तोऽथवा पांडवाः ॥ मद्यान् कृष्णनृपस्य राघवदि
ता पापर्द्धितो दूषित ॥ मांसाच्छ्रेणिकनृपतिश्च नरके चौर्यादिनष्टा नके ॥ वे
श्यातः कृतपुण्यको गतधनोऽन्यस्त्रीमृतो रावणः ॥ ९ ॥ इत्थं ह्यनर्थहेतुत्वा
त् द्यूतान्यपि नृपतिः ॥ हिंसायाः कारणानीति ॥ निषिध्यानखिलेजने ॥ १० ॥ प

ट्ठो दूयोषंणपूर्वं मृन्मयानि नररूपाणि ॥ मषीलिप्तमुखानि सप्तापि व्यसना
नि ॥ रासभमारोप्य ॥ काहलादिवादना ८४ चतुष्पथभ्रमणयष्टिमुष्ट्यादिह
ननाद्यनेकविडंबना पूर्वं पत्तनान्निष्काश्य देशाच्च निरवासयत् ॥ एवं निरपा
यां जंतुरक्षां कारयित्वा ॥ श्रीगुरोरग्रे धर्मं शृण्वन् ॥ सुखानंदामृतोपशांत-
पापतापो यावदास्ते ॥ तावन्नवरात्रेषु आसन्नेषु देवतार्चका आगत्य नृपमे-
वं अःजिज्ञपन् ॥ हे श्रीचौलुक्यवंशकंटेश्वर्यादिकुलदेवतानां ॥ बलिपूजार्थं ॥
७ । ८ । ९ । दिनेषु ॥ यथाक्रमं ॥ हेमसूरिः एतन् देवताजीवान् घ्नंति ॥ मांसं
वनोऽश्नंति ॥ अमृताहारित्वात्तेषामिति जैनेंद्रं वचः प्रमाणमेव ॥ परं किंजी
कियत्त्वेन काश्चित् दुष्टदेवता जीवान् मार्यमाणान् दृष्ट्वा तुष्यंति ॥ परमाधार्मि
कवत् ॥ एते देवार्चका एव देवीपूजा आजादिना मांसभक्षणलंपटा जीवान्
मारयंतीति ॥ देवता भोजीवंत ॥ एवात्र महिषादीयंते ॥ रक्षापुरुषाश्च मुं
चंते तत्र यदि रात्रौ देवता गृह्णंति ॥ तदा तथास्तु नोचेत्तर्हि ॥ प्रातस्तेषां
॥ विक्रयद्रव्येण ॥ भोगः क्रियते ॥ देवतानामिति ॥ श्रीगुरुवचोऽमृतैः सञ्जी
वितकृपाविष्णुत्जीवितः श्रीकुमारनृपस्तथा चकार ॥ प्रातर्जीवतः पशून्-

४१

१८

विलोक्य हृष्टो नृपः ॥ रुष्टा देवार्चका ॥ रे दुष्टा ज्ञाता मया यूयमेव मांसलो
लुपा जीवहिंसाकारयथा संप्रति यथा वक्रो स श्रीजिनवचनैः कथं ब्राह्मण-
एलक्ष्मी रक्षणीया ॥ इत्युदितानि मुग्धैव जीववधादि पापानि कारितः त
तोऽत्र महिषाद्यैर्देवीनां कर्पूरादि महाभोगः ॥ एवं अष्टमीं नवमीं च का
रयित्वा ॥ दशमीदिने कृतोपवासः श्रीजिनेश्वरध्याने कृतानो रात्रौ स्वावा
से ॥ यावत्सुखमास्ते तावत्कंटेश्वरी त्रिशूलमग्रहस्ता ॥ आगत्य ॥ राजा-
नमाह ॥ हे चौलुक्य ॥ तव कुलदेवी कंटेश्वरी अहं ॥ एषा साऽस्मदीयं सर्व-
पूर्वजैः पुरा दत्तं ॥ कस्मात्त्वया नादायि ॥ एतान्नो ध्रुवं घनीयः कुलदेव-
ता कुलक्रमाचारश्च ॥ प्राणांतेऽपि ॥ इति श्रुत्वा नृपः हे कुलदेवते ॥
विश्ववत्सले ॥ संप्रति सञ्जीवदयात्मकधर्ममर्मज्ञोऽहं जीवान्न हन्मि
॥ पश्चात् ज्ञातधर्मतत्त्वैः पूर्वजैर्मया च जीववधश्चक्रे पुरा ॥ सममां तरात्मा
नं ॥ संतापयति ॥ यतः ॥ यावंति पशुरोमाणि पशुगात्रेषु भारत ॥ तावद्वर्ष-
सहस्रेषु ॥ पच्यंते पशुघातकाः ॥ १ ॥ देवी प्रहार आजेन ॥ ४ ॥ इत्यादिशा
स्त्रदृष्टिः कथं जीवहत्यां कुर्वे ॥ तथापि ॥ देवि नो युक्तं जीवहिंसाविधा-

पनं॥ देवंताद्दिदयागृह्याः शास्त्रेलोके च विश्रुताः॥१॥ यदि सत्यतया
स्ति त्वं॥ मम त्वं कुलदेवता॥ तदा जीवदया कार्या॥ साहाय्यं कर्तुमर्हसि॥२॥
कर्पूरादिमयी भोग॥ स्तव वच्चके मयार्पितः॥ कथं तस्याः प्राणमांसानि॥ न तेऽर्पि
तानि सर्वथा॥३॥ मांसं जीववधेन स्यात् जीवं दृष्टासि सर्वथा॥ तस्मात्त्वं सत्व
तैर्भोगैः संतुष्टा भव सांप्रतं॥४॥ इति वदंतं नृपं मूर्द्धि त्रिशूलेन हत्वा दुष्टा
तिरोऽभूत् कंटेश्वरी। तेन दिमघातेन तत्क्षणमेव नृपः सर्वांगीणकुष्टकुष्टा
दिरोगग्रस्तोऽजनि॥ इष्ट्वा तन्नाहं ग्रांकष्टं नृणां गुरुवैराग्यमागमत्॥ संसारे
स्वशरीरे च॥ नाहं धर्ममनागपि॥१॥ स्वकर्मखिलो भोक्तुमभवत् स्पृहितः॥
चिंतयत्॥ कुलदेव्या मयि द्वेषं नपुनो मदामतिः॥२॥ अथ वाग्भट मंत्रि
णमाकार्य॥ देवीव्यतिकरं प्राह॥ स देहं वादर्शयत्॥ तदृष्ट्वानादेव॥
वक्त्राद्गतद्रव मंत्री हृदि त्रासितो जगौ॥ राजाह॥ मंत्रिन्॥ न मे कुष्टादिबा
धते॥ किंतु॥ मद्धेतुकं जैनधर्मस्य लांछनं नवं॥ यतः॥ परतीर्थिका एतत्क्षा
त्वा वदिष्यंति॥ अहो जिनधर्मफलं एतत्॥ इहैव जातं॥ अन्योऽपि कोऽपि
पः स्वकुलक्रमागतं धर्मं सक्त्वाऽपरं धर्मं करिष्यति॥ सकुमार पालनृ ४२

पवत्कुष्टपात्रमत्रापि जायेत ततो ब्राह्मणा अपि अस्मद्देवस्य आदिसेवया कुष्टा
दि सर्वं विजियते। जैनसेवया तु प्रादुष्यात्॥ इत्यादि वदंतो धर्मनिंदां विधा
स्यंति॥ ततो यावत्कोपि न वेत्ति तावदत्राग्नौ वेव वह्नि॥ रात्मानं तृणमिवाग्नौ॥ व
क्वो इति नृपोक्तिं श्रुत्वा मंत्री प्राह॥ श्रीचोलुक्यावतंस त्वयि जीवति राजन्न्व
तीयं वसुमती॥ सर्वोपायैस्तु स्वामिरक्षैव कार्या॥ यतः शरीरमाद्यं खलु धर्म
साधनं॥१॥ यस्मिन् सर्वजनन प्रीनमहिमा धर्मः प्रतिष्ठां गतो॥ यस्मिंश्चिंति
तवस्तुसिद्धिसुखदः सोऽर्थः समर्थः स्थितः॥ यस्मिन् कामनहोदयो त्रामर
ती कारा निरामा दयो॥ सोऽयं सर्वगुणालयो विजयते पिंडः करंडो धियां॥
१॥ अतः स्वामिन् स्वात्मरक्षायै पशवो दीयंते देवीम्॥ इति मंत्रिवचः श्रु
त्वा निः सत्वा वाणगू नक्षि ग्रथिलो नक्षि ववांसि भाषसे॥ इत्यादि वदति स्म
राजा श्रृणु॥ नवे नवे नवे देहोऽन्य विनांनवकारणं॥ नपुनः सर्वविश्वोक्तमु
क्तिकारिकपावृतं॥१॥ आराधितो जिनो देवो हेमसूरिर्गुरुर्नतिः॥ निर्मि
तश्च दयाधर्मो न्यूनमद्यापि किं मम॥२॥ श्वासश्च पलवृत्तिः स्याज्जीवितं च
तदात्मकं॥ तत्कृते हं कथं मुंचे॥ स्थिरं मोहकरीं कृपां॥३॥ मरणोत्सा

पीबिजेति॥ नपुण्येवानृ॥ यतः आह्निपंमरणं आह्निपंच जीवियं॰ ततस्त्वरयस्व
कुरु चितां चंदनैः॥ रात्रिर्गुप्तकर्मक्रम ध्रुक्रुद्धको मंत्री राजानंप्राह पुनः॥ राज
न्नेकरात्रः श्रीगु●वृः दुःस्थंते॥ गुर्वादिष्टा वस्त्रां वस्तानां गुरुरेव प्रमाणं मित्युक्त्वा राजा
२ नमास्वास्य गतः श्रीहेमचंद्रसूरिपार्श्वे निवेदितश्च सर्वो विमतिकरः॥ ॥ उक्तवाचे
न सूरिः प्राह॥ मंत्रिन्नूनक वार्त्तायां॥ विश्वानयश्रीप्रभुश्लोकं॥ येनसूरिमं
त्रेण निमंत्र्य॥ ददामीति कृत्वाऽर्पितं पयः॥ मंत्री गतो नृपपार्श्वे दर्शितं॥ गुरुप्र
सादीकृतं॥ पयः एजापि मूर्त्तं श्रीगुरुप्रसादमिव मन्यमानस्तत्पयः पपौ॥ स्फुरी
रंखुंटितं॥ तेन च पीतमात्रेण सिद्धरसेनेव॥ राज्ञो देहो देदीप्यमानकांतिमयः
सकलकल्याणमयश्च जज्ञे॥ मद्यानुद्धर्षस्ततो राज्ञो मंत्रिणो प्यजनिष्ठ णात्
गवपुकी स्याधिकज्योतिः पूर्वतो पि जाततः॥ ॥ वाचामनी गोचरः सूरेः प्रभावो
जगदद्भुतः॥ दृष्टः न मदियत्कष्टंधन्वंतरिरिवाद्भुतः॥ ॥ ॥ अहो गुरोर्मयि मंद
ती कृपालुता॥ निस्सीमः श्रीजैनमंत्राणां महिमेति॥ परस्परमानंदमेदुरया
तजातवे॥ नृपमंत्रिणो रात्रिराक्षसी प्रणष्टा॥ जातः प्राभातिकोत्सवः॥ श्रीचौलु
क्योपि॥ हृस्यारूढो घनश्वेतापत्रः सर्वसामंतादिपरिवृतः श्रीगुरुचरणारविंद ६२

२१

वंदनार्थं समीगच्छति यावत्तावद्धर्मशाला प्रथमप्रवेशे स्त्रीकरुणस्वरं
श्रुश्राव॥ ततस्तामेव रात्रौ दृष्टं कंटेश्वरी मंत्रयंत्रितां वपश्यति॥ सापि देवता
राजन्मां जीवंती॥ मोचय श्रीप्रभु प्रमुक्तमंत्रबंधा सवाज्ञावधि देशेषु॥ जी
वरक्षातत्परकलं करिष्यामीति राजानं॥ विज्ञपयंती॥ श्रीगुरूनू प्रसाद्य
मोचिता॥ तदनु १८ देशेषु॥ जीवरक्षा तत्परत्वं॥ कुर्वती सुखेन तिष्ठति
॥ राजभवनद्वारे॥ यदुक्तं च॥ यो पूर्वं नवमी महेषु महिषु॥ महिष॥ स्कंधत्तु
टत्कीकसत्राट्कारैरेजनिष्टकणत्कंटकैः कंटेश्वरी नश्वरी॥ सापि द्वेषप
राङ्मुखी रसयति श्रीहेमसूरेर्गुरो॥ जीतं वारिनिवारि राजभवनद्वारि
स्थिता सुस्थिता॥ ॥ ॥ राजांतर्गत्वा गुरुपदपद्मं॥ वावंद्य हस्तद्वयमाबध्या
द्॥ भूमीश्वरः भगवन् जिह्वैकया त्वत्प्रभावो जगज्जीवातुः कथं स्तोतव्यः॥
त्वत्त्वामो पक्रिया॥ अद्यापि ऽकृतनिःक्रमा जायते॥ अद्य तन्माः पुनः कृत
मोऽस्कनिःक्रयः॥ सीमा सर्वोपकारेषु॥ यत्प्राणपरिरक्षणं॥ तूलेव तस्यो
पर्येषा॥ यन्मे सद्धर्मबोधनं॥ ॥ प्रदक्ष्यास्तत्री तर स्मिन्नुयया गोत्री पर
सौरे गाढद्वेवो॥ जिह्माऽस्मर्चसारेन नरस्वर्णप्रसूनैः सदा॥ तसाद्दी पदिवा

वह्नीमिश्रिरसात्वक्कर्टकोपक्रिया ॥ श्राम्राएदृष्टिश्रयामिनागवल्लापर्णतां
कल्हिविल्लू ॥ ३ ॥ इष्टंराज्ञो वचः प्रथालिकांतकृतइतयाश्रतुर्नरांतुष्टश्रा
ह्लापदेशोनराज्ञः स्तुतिं ॥ कृपाः संतिसहस्रशः स्वभरणमात्रपारमात्रो य-
तां स्वार्थोयस्यपरार्थएवसपुमानेकः सतामग्रणीः ॥ ४ ॥ उः पूरोदरपूरणाय
पिबतिस्रोतः पतेर्वाडवो ॥ जीमूतस्तुनिदाघसंभृतजगत्संतापविच्छि
त्तये ॥ त्र ॥ सूराः संतिसहस्रशः प्रतिपदं विद्याविदोऽनेकशः संतिश्रीपत-
योनिरस्तधनदास्तेपिक्षितौ भूरिशः ॥ किंताकर्ण्यनिरीक्ष्यवान्यमनुजं दु
खा :र्थितं यन्मनः ॥ स्वात्रूप्यंप्रतिपद्यतेजगतितेसत्पूरुषाः पंचषाः ॥ ५ ॥ राजन्
नूनमस्यघाकेनसर्वतोऽमारिं कुर्वतात्वयाकृतएवसर्वोपिक्रियमाणोनिः
कयः ॥ कष्टेलमीद्रप्येत्रमष्टोर्ध्वआसनान्नचेत् ॥ नवास्तांतल्हिपरमा
र्हतेतिविसदं नृप ॥ ६ ॥ एवं श्रीगुरुदत्तं परमार्हतबिरुदं देवैरपिदुर्लभं
प्राप्यप्रमुदितः कृतार्थंमन्यमानः स्वसौधमलंचकार ॥ जातः पारणंस्वच
: प्रातश्च परतीर्थिकैरपिदेवताकृतव्यतिकरेः दृष्टाः सज्जनाः परिम्ला- ४४
नाद्विजातयः ॥ किं बहुना ॥ मन्ये तस्यवनयंभ्रश्चत्रयंसमभवत्तदा ॥ सर्व

मासीद्दसीमोधुक्तिनयम्भिक्षोमर्यः ॥ १ ॥ अथान्यदाकाशिदेशे ॥ वाराणस्यां
गोविंदचंद्राङ्गजः श्रीजयचंद्रो नृपः स सप्तशतयोजनभूमीभुक् ॥ असमरा-
जानकं ॥ दासश्चाप्यंमन्यमानः ४० शतगजाः ॥ षष्टिलक्षवाजि २० लक्षपदा-
ति १२०० पित्तलमयनिः स्वानादि ऋद्धिसमृद्धो ॥ गंगायमुनाख्ययष्टीविना
क्रापिगंतुंनशक्नोतीतिपंगुराजेतिबिरुदं ॥ वहति ॥ तस्यसंगोमतीदासी
६० सहस्रश्वेषु अश्रसरांनिवेशपाऽजिणेणयंती ॥ परचक्रंत्रासयति ॥ एक-
: श्रमणएवकृतः ॥ तत्रप्रायः सर्वेषामपिवर्णिनां मीसाननतयाद्विंसासद्दी
यसीहत्वा ॥ तन्निवारणाय एकं पटं पुण्यपापफलभोगभूमिस्वर्गनरक
स्यादेवनारकादि विचित्रमनोहरं ॥ मध्यदेशस्थसिंहासनाधिरूढश्रीहे
माचार्यमूर्त्तिस्तपुरः स्वमूर्त्तिविन्याससम्मिपासकजविश्वविलोकनियं ॥
२ कोटिस्वर्णे २ सहस्रजात्यतुरगादिच श्रान्तं ॥ समर्प्यवाराणस्यां मंत्रिण
: प्रहिताः ॥ स्थिताः ॥ किंयंतं कालं पूर्वमेव स्वर्णादिप्रदानेवंगीकृताश्चराज
वर्गाः मेलिताश्च तैः श्रीजयचंद्रराज्ञः कृतोपदा यावता चित्रपटं विलोक
यति राजा ॥ तावता विक्रप्तं ॥ स्वविवेकः हेकाशीश ऽयं राजमूर्तिः तत्सुरश्चा

राजा सर्वसभासमक्षं। युक्तं श्रीगुर्जरेंद्रे श्रीविवेकेनबद्धस्थितिः सर्वतोदीप्यते यस्मिन्नीदृग्रूपः कृपा
मयः॥१॥

य मस्माद्राजा श्रीचौलुक्यः श्रीगुरुणा नरकस्वर्गप्राप्तिहेतु हिंसाजीवदया
फलं भोगभूमिनरकादिदर्शनेन प्रबोधितोऽस्मन्नृपः॥ प्रतिपन्नश्च जीव
दयाधर्मः॥ वादिताः सर्वत्राऽमारिपटहाः॥ संप्रतिन प्रवर्त्तते हिंसा॥ नि-
र्वासितास्वदेशेभ्यो मारिर्जगद्वैरिणी॥ सा सांप्रतं श्रीकाशीशादेशं प्राप्नुव-
त्यस्ति॥ ततस्तन्निवारणाय स्वगुरुमूर्त्तिर्हि मया दिशाम तद्दृत्ता॥ अत्र प्रहि
तास्मः इति मंत्रिगिरा तेन तादृग्राजाज्ञातेनां तस्तोषितः प्राह श्रीजयचं
द्रः किंचानुपायः क्वचनोपिऽस्ति॥ जीवरक्षाप्रवर्त्तने॥ तमेव धर्मं मन्येहं॥
पुरैय स्तोत्रं पूर्णं मन॥२॥ तस्स्वयं कारयन्नास्ति॥ कृपां तस्येरितोप्यहं॥ नका
रये यं यद्गीनां॥ मतिर्मे नहिं कीदृशी॥३॥ इत्युक्त्वा स्वदेशादिन॥ आनाय्य
१ अत्र ८० सहस्रमितजालानि॥ सहस्रशश्च मत्स्योपकरणानि चौलु-
क्यमंत्रिप्रत्यक्षं ज्वालितानि॥ हिंसादग्धोलिपट्टो दापितः स्वदेशगतो॥
द्विगुणं प्राभृतं दत्वा काशीशाविसृष्टाः प्रधानाः पत्तनं प्राप्य॥ श्रीहेमाचार्य-
पुरःस्थितं श्रीकुमारनृपं प्रति प्रतिप्राभृतदानपूर्वं सर्ववृत्तांतं निवेदित-
वंतः॥ तेनाद्भुतकृत्येन तोषितो गुरुरेवमुपश्लोकयति स्म॥ राजानं॥ नृपां ४५

सोरनंदादयः क्षितिधवास्तेयाम्निकाजज्ञिरे॥ नानूतोननिताजवसपनिवा
चौलुक्यतुल्यस्तव॥ नत्काश्चापिधियाश्च विदूयन स्वर्णादिदत्वाश्च विद्वेषी
स्वस्य परस्स्वमस्वयजीवावनं यद्भवान्॥१॥ अत्रांतरे कश्चित्कविः॥ स्व
स्तिब्रह्मांडभांडा प्रलयपरिगतः पानूः श्रुतीदं त्वां भो श्रीहेमसूरे तव
विशदयशोराशिना प्रापि पूर्णं॥ एतद्ब्रह्मांडभांडं पुनरखिलजीवमारीनिवा- जग
रणात्॥ प्राडनूतं यशोयं तदिह कथय मे कुत्रसंस्थापयामि॥१॥ हृष्टेन राज्ञा
लक्षंदत्तं॥ इति एवं नृपस्य हृदये वदने गेहे पुरे देशे पुच्चस्थानमनाप्नुव-
ती॥ करुणां सपत्नीमिवाऽसहंती॥ स्वपित्रमोहांतिकं ययौ मारिः॥ मो-
होपि भ्रांविलक्षत्वात्॥ बकुकाजादर्शनाच्चालक्षयन्नेव मनुयुक्तवान्
॥ मध्या॥ कालं सुंदरि मारिरस्मितनया तेतात मोहं [illegible] प्रिया॥ किं दीनेव
परानवेन सकृतः किं कथ्यतां कथ्यतां॥ हेमाचार्यगिरा परार्ध्यगुणवान् हृ-
द्यक्रद्युस्तोदरांभा चौलुक्यकुमारपालनृतिः पृथ्वीतलादाकृष्यतु॥१॥
इत्यादिश्रुत्वा रुष्टः प्राह मोहनृपः॥ वत्से मा रोदीस्त्वं॥ रोदयिष्यामि ते वैरि- दी
णः॥ ज्ञानलंस्मिय द्विपतारक हेमाचार्य चौलिवरिकस्त्वां स्वराज्यालि

रवासयत्॥ कुमारनृपः॥ अतः परं स कोपि न लोकरिष्यतो॥ यस्त्वराज्ञ मस्त्व-
लितं करिष्यती साश्वास स्थापिता स्वपार्श्वे मारि मोदेन॥ द्रष्टुं श्रमदयाम्बु-
धारसमरैर्जीवा समुज्जीवयं स्तत्क्षाणी र्वचनैर्वि वप्रतिदिनं सर्वर्द्धि वर्द्ध-
यन्॥ देमावाप्य स्थितो पदेशाविलसत्तत्व प्रकाशोदयः प्राणित्राणपरायणे-
कमुकुटश्चौलुक्यवंशोऽजनि॥ ७॥ अथान्यदा कृतप्राभातिककृत्यः पट्टग-
जाधिरूढः श्रीराजर्षिः श्रीगुरुवंदनार्थमायातः॥ राजद्वारे कांचनकनी-
देवकन्यामिव लीलाविलासिनीं दृष्टवान्॥ चिंतितवांश्चेति॥ निम्नानव-
नवैः रत्रासि॥ लावण्यामृतसारणी॥ त्रीणयंती ममात्मानं॥ कस्यैषा कन्य-
काद्भुता॥ ८॥ ततो वंदिताः श्रीगुरुपादाः निजितप्रसकलसभेषु पृष्ठ-
सूरीन्॥ भगवन् राजद्वारे दृष्टपूर्वाहितमन्मना कस्येयं कन्या किंना-
म्नी॥ ततः सूरिरपि राजकुंजरं राज्ञातिप्रायोऽत्रासितं॥ ज्ञात्वा तन्मनो वि-
नोदनाय॥ तस्याः कुलजातिशादि॥ देवी चौलुक्यवंशदत्तावधानः श्रू-
णु॥ विमलविलाकं पुरं॥ विनयपालभूमदिापरि खोल्वणं॥ तत्राऽर्हद्ध- ६६
र्मनामा नृपः॥ यन्महिम्नैव॥ सुकुलजन्म विभूतिरनेकधा॥ प्रियसमा-

२५

गमदृष्टपरंपरा॥ नृपकुले गुरुताविमलं यशो भवति यत्नतरोः खलु सेवया॥ ९॥
असौ सेव्यमानं स्वान्यपुरुषवस्त्र प्रतिबंधं॥ प्रवर्त्तयति सत्क्रियासु पात्रय-
स्यात्मवत्स्वामि तत्तिसादिगुणयोगान् स्तु राज्ञेति प्रसिद्धः॥ तस्यास्ति विरतिः प-
त्नी। देवेंद्रैरप्यलमदर्शना॥ समग्रैहिकामुष्मिकसौख्यप्राप्तिहेतुः॥ तयोः प्रा-
मोदयस्तनुजाः॥ अथ कदा तयोः पुत्रीजन्म तेनाखिलमनोवल्ली वीरस्तुता
पिता मद्यो विश्ववेदी जिनः प्रादुः॥ सुता जातेति किं खेदं वहथ॥ इयं सुता दुष्प्र-
ति कोलविज्ञा॥ युवयोः स्वमत्तुश्च लोकोत्तरप्रतिष्ठाप्रापकत्वेन॥ ततो हृष्टः स-
र्वकृता जन्मोत्सवः कृपासुंदरीनामदत्तं॥ जातासंप्रतियौवनस्था॥ तादृग्मनोम-
तवरप्राप्त्यभावेदृढ कुमारीति लोके प्रसिद्धा॥ अथ राजा प्राह॥ भगवन् अत्रागमनकारणं
निवेदयंतु सूरयः प्रोचुः॥ सावधानैः श्रोतव्यं राजन्॥ राजसद्विलपुरे॥ मोहनाम-
मा नृपः पापसकोराज्यं भुनक्ति॥ स्वमोहस्वरटोली जयापि राजानं रंकति॥ शाका-
दीनपि स्वाज्ञाकारिणः करोति॥ मद्यापिदासीकुरुते॥ प्रवर्त्तयति मद्या पापम-
क्रियासु॥ किं बहु त्रैधे जगति कोप्यस्ति न देवो नापि मानवः॥ यस्तदाज्ञां विना-
स्थातुं शक्नोति क्षणमप्यहो॥ तस्या विरतिर्जयाज्जगत्त्रयवत्सलदर्शना॥ सुखा

सेव्यास्व॥ तयोः सुताः कृपाख्याः पुत्री हिंसानाम्नीति॥ एवमनयोर्द्धर्ममोहनृपयोरना
दिसिद्धो वैरिभावः कटकबंधश्च॥ प्रवर्त्तते द्वयोरप्यनिशं युद्धोत्सवः॥ परं क्वापि
कस्यापि विजयः अपरस्य तु पराजयः॥ गतश्च नृपानने हौः॥ अत्रांतरे श्रीचौलुक्यो
युद्धवीरतया ध्वसितमनोवृत्तिः श्रोते॥ भगवन् सम्यगवगम्यमानोऽयं प्रबंधः
श्रीए यतिमम समानांतरात्मानां॥ परं द्वयोर्नृपयोरेकदा सेनादि स्वरूपं श्रो
तुमुत्सुका मनोवृत्तिः॥ वत्स सद्य भजनो निवेदयंतु॥ रक्ष रक्ष एवासर समः॥ हे पा
रस्माईतविवास्वतु मुख श्रीकुमारपाल सूक्ष्माभोग परिभावनीयमेतन्निरू
पमाणं॥ तथाहि॥ धर्मनरेंद्रस्य सद्गागमो मंत्री॥ सद्गासद्बुद्धिदानदक्षोऽपरश्च
साक्षापरैर्नृपांतरैः॥ विवेकचंद्रः सेनाध्यक्षो विपक्षक्षोददीक्षितः॥ शुभाध्य
वसायः परिचारकः॥ सम्यक्त्वयमनियमाद्यान्नटाः॥ किमुच्यते बहु राजनृ॥ धीर
शांतः श्रीधर्मनृपेंद्रः॥ अथ मोहनृपतेः कदागमो मंत्री सर्वदुर्बुद्धिमूलमंदि
रं॥ अज्ञानराशिः सेनानी॥ मिथ्यात्वं उरस्थवसायाद्यान्नटाः [illegible] धीरोद्धतश्चायं मो
हः॥ एवं सति संप्रति श्रीछत्रस्वबलउष्ट्र विधातक कलिकालसर्वाधिकराज
विजृंभितैः समस्तजनिसमुज्जीवितो मोदरतः प्रवर्त्तितं॥ सर्वत्र स्वाज्ञैश्वर्यं॥ ४७

२५

॥ परानृपसन्निवासितः श्रीधर्मनृपतिः सपरिकरः॥ राजलोकमग्रतः सूरिः श्री
मन्नाममं सर्वत्रिभ्रांतः क्वापिस्थिति॥ मलभमानः सांप्रतं॥ श्रीगुर्जरत्राधरित्री
स्त्रीरोमणीयिते श्रीमति पत्तनमहास्थानेऽस्मदाश्रमस्याश्रितमनाकुलस्व
स्थितिवनृ॥ समयाकरोति॥ श्रीधर्मनृत्तुमूः॥ श्रीचौलुक्यतवसौरभ्यात्सु
दयेन तु संजातनजोत्सर्पणः स्वश्रोत्रिमानमासादयिष्यत्येवेति मन्यामहे
त्वामेव शरणागतवज्रपंजरं राजानमिति सूरिः॥ उवचोऽमृतैः पुनर्नवीनव
॥॥ कृपासुंदरी श्रोत्रिस्कृत्वा संजातसहर्षगुणद्रानुरागः कदामयेयं परि
णेतव्येति चिंतावक्रितात्मा गुरून्नत्वा स्वभवनमलंकृतवान्॥ तदनुसा
वापि सा च हृदि [illegible] सा पथि सा च धाम्नि॥ सा चाग्नि सा पयसि सा
नृपविसाव दिक्ष स्वप्नेपि सान्याशिमुखी परिवर्त्तते मे किं वाऽपरेण जनितन्मयमे
व विश्वं॥ १५॥ इति पठन् कृपासुंदरी विरहपरवशोऽयं नृपस्थितिज्ञातः॥ श्रीवाग्भ
टादि मंत्रिमंडलेन ज्ञापितश्चायं वृत्तांतः श्रीगुरुभ्यः आकारितः शालायां नृ
पालः परिपारश्रमं॥ वाग्भटादिः कथितं गुरूणा॥ राजन् श्रेयते कश्चिद्धुरंधरः प्र
धानपुरुषः श्रीधर्मनरेंद्रपार्श्वे॥ मार्ग्यते धर्मनंदिनी॥ सत्कार्यमद्यादरेण॥

क्वापि सुस्थेन निवासस्ते ॥ महोत्सवपूर्वमानीयं श्रीधर्मः ॥ महान्तो हि स्वल्पस्त्रस्थानि म-
न्यंति लज्जा महान्तं बुधा नापि कुर्वंति महद्भिः सह संबंधादि यदि तैः किमपराद्धी
तं मा वीति विकल्पिता ऊर्जनि कवौ निचये ॥ तत एव कृते श्रीतोदासति कृपासुंद-
री नवते श्रीधर्मनृपः ॥ इत्यादि स्वपरिवारेण सह पर्यालोच्य गृहीता मतिप्रक-
र्षः प्रधाना सद्गुरुभः ॥ गतोऽसौ श्रीहेमाचार्यश्च मनिवासिनः श्रीधर्मनृपस्य पा-
र्श्वे निवेदितश्च ॥ कृपासुंदरीदर्शनादिवृत्तांतः ॥ तदनु मार्गिता धर्मसुता ॥ ज्ञा-
पिताः श्रीचौलुक्यगुणा एवं ॥ यथा ॥ सम्यक्त्वधारी करुणैकसिंधुः बंधुर्जनानां
परमार्हतश्च ॥ चातुर्यगांभीर्यमुखैर्गुणैर्यैरगाधदेशो भुवनाधिवीरः ॥ ४० ॥ इति
मतिप्रकर्षेणोक्ते ॥ श्रीधर्मनृपः प्राह ॥ सत्समेतवत्से मतिप्रकर्ष किमु मते ॥ श्री-
चौलुक्यवंशस्य लोकोत्तरगुणसंपदः निरुपमस्य योग्यता ॥ परमेषा पुरुषद्वेषिणी
स्वभावतः ॥ तः पूरणबंधप्रतिज्ञातपाणिग्रहा ॥ तेन मनाग् ॥ मनो दोलायते ॥
मतिप्र० कः पणबंध इति ॥ श्रोतुमिच्छामि धर्मः ॥ इह नरहृनिवाऊं नकेणाधि-
वंतं ॥ सुयकृमयप्यणं जातं पिपाविश्कमूलं ॥ निपुण एव यः सीमं माये एजोय
जयप्रमुद्वस एव वक्तं सावरा मफल्हो ॥ ४१ ॥ मतिप्र० प्रतिज्ञातमेव श्रीहेमवं- ४९

द्रपादांबुजसमस्तं निःशेषधनमीक्षणं ससमसन निवसितं चंदवेनेति संपू-
र्ण एव पणबंधः किं वा ऽनयस्य मयं सक्ता परनारीपराङ्मुखः ॥ स्वदेशे परदे-
शे च हिंसादिकमवारयत् ॥ ४२ ॥ इति श्रुत्वा प्रमुदितो धर्मनृपः निवेदितं वि-
रतिपत्न्याः ॥ इष्टः सदागमसम्यग्दर्शनादिमहत्तराः ॥ श्रीधर्मसिल्लस्यान्तरित-
न्नुः श्रुत्वा ॥ प्रमुदिता मैत्री समता सखीभिर्ज्ञापितं ॥ कृपासुंदर्याः इति
श्चिदुःप्रायं प्रयोजनमिति निश्चित्य ॥ धर्मविसृष्टः प्राप्तः श्रीकुमारनृपास्थ-
नं मतिप्रकर्षः ॥ विज्ञप्तः समग्रोऽपि पुरुषद्वेषपणबंधादिव्यतिकरः ॥ नि-
शम्य प्राह ममिदमिति साधु सुंदरे ॥ रमता युष्माभिः ॥ पुनः कथ्यतां ॥ ममसादि वद-
नृपरमसुदं तो यमनः समस्तनिजृजानिः ॥ ततो महता महेन प्रवेशित-
श्च ॥ श्रीधर्मनृपालः सपरिकरः स्वराजधानीमंडपे ॥ अथ संप्राप्ते शुभल-
ग्ने निर्मलभाववारिभिः कृतमंगलमज्जनः सत्कीर्त्तिचंदनावलिप्तदेहः ने-
कानिग्रहोद्धस सद्भूषणालंकृतः दानकंकणरोचिष्णुदक्षिणकोटिवृजनांगः
सुभगलक्ष्मलोकपरिवृतः ॥ श्रीदेवगुरुभक्तिदेव्या विरतिजाननीमिणी
यमानयवं जमंगलः क्रमेण प्राप्तः ॥ पौषधागारसारतोरणे पंचविधस्वा-

णपाणिः संवेगरंग
आधिरूढः सदाचा
रछत्रोपशोभितः श्र
द्धासद्धोदर्याक्रिय
माणलवणोत्तारण
विधिः १२ प्रत ॥
३१२

ध्यायवाद्यमानातोद्यध्वनिपूरे प्रसर्पति विरति॥ अथ श्राद्धकृतकौतुकलग्नाचार
: श्रीमदर्हदादिश्रावकदत्ततिसरणि मंत्रिग्रहमध्यस्थितायाः श्रीजैनधवल-
चीवरध्यानदयाकंडजनवपदीस्मरतपोभेदमुद्रिकाद्यलंकृतायाः कृपा
सुंदर्याः सं० १२१६ मार्ग० शुदि २ दिने पाणिं जग्राह॥ श्रीकुमारमहीपालः
श्रीमदर्हद्देवतासमक्षं॥ ततः श्रीआगमोक्त श्राद्धगुणग्रथितद्वादश-
व्रतकनककलशावलिविचारचारुतोरणां नवतत्त्वनवांगवेदीं कृत्वा प्रबोधा-
ग्निमुद्दीप्य भावनासर्पिस्तर्पितं॥ श्रीहेमाचार्यभूदेवः सवधूकं नृ-
पः प्रदक्षिणयामास॥ चत्वारि मंगलानि तिवेदीचारपूर्वं॥ ततः ज्ञानात्
ददिवान् धर्मः पाणिमोचनपर्वणि। सौभाग्यारोग्यदीर्घायुर्बलसौख्या-
न्यनेकशः॥ एवं महेन संपूर्णे पाणिग्रहणमंगले॥ प्रणिमवां संयत-
र्षिसूरिराजोऽस्वयादिति॥ श्री याचा येन पुराणि राधि तु मदर्पि श्रीश्रेणि
काधीने पोः कन्यां तां प रिणायितोसि नृपते त्वं यमनूमीत्रितुः॥ अस्य
स्यां प्रेमसहधिध्येयमनिशं स्वं प्रवचनेते ह्यौपस्मादेतउरुप्रसंगवशा-
तो मा वीतरागं निवर्तः॥ ततः श्रीकुमारनृपः स्वसदनं प्राप्य विधिना ४८

२१

कृपासुंदरीदेव्याः पदबंधं व्यधात्॥ तां च सर्वप्रकारैः प्रीतिकारिणीं पश्यन् स्वात्मानं दारवंतं तथैव मे-
ने कृतज्ञशिरोमणिः श्रीराजर्षिः। अथैकदा प्रियमतिप्रीतं प्रेमपरवशं वल्लभं ज्ञात्वा वाच। धर्मनंदिनी
। हे प्रियतम स्थापय पुनः स्वस्थाने मे जनकं मोहं जित्वा। पूरयास्मन्मनोरथांश्च। सतां हि प्रति-
पन्नं मे सचूलासहोदरं। यतः। जं जस्स कयं जं जस्स जं पियं जं च जस्स पडिवन्नं तं पालंति
तह च्चिय। पच्छररेहव्व सुयणजणा॥१॥ तथा प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचादि। प्रियाप्र-
णयवाणीश्रवणप्रोत्साहितः श्रीचौलुक्यो युद्धवीरतां आत्मन्याविर्भावयन् श्रीधर्मभूपेन समं
विमृश्य प्रारब्धवान् मोहं प्रत्यभिषेणनोद्योगं। आकारितः सध्यानसेनाध्यक्षः सज्जीकारिता
अंतरंगचतुरंगसेना। वादिता जैनेश्वरवाणीसंग्रामभेरी मिलंति स्म सर्वतो यमनियमादि-
भटाः प्रक्षरिताः पवनवेगाः शुभाध्यवसायतुरगाः। गर्जंति स्म स्थैर्यधैर्यास्तिक्यानेका-
नेकपाः प्रस्थितः शुभवेलायां विजयाचोचितवेषभृत्। जितात्मा वज्रशीर्षकः नव गु-
प्तिगुप्तांगः सत्त्वखड्गः ब्रह्मास्त्रमूलोत्तरगुणबाणप्रगुणितार्जवार्जितधनुरादिदुर्ल-
क्ष्यः श्रीहेमाचार्यकृतरक्षाविधिः २० वीतरागस्तवांतर्ध्यानकारिगुटिकार्पणजातमोहनि- जय
श्रयः श्रीधर्मश्रामदमविवेकादिमहासुभटविकटमूर्तिः जगदजेयमनोजयगजा-
धिरूढः श्रीचौलुक्यः प्राप्तः क्वापि मोहराजासन्नप्रदेशे निवेशितः स्कंधावारः प्रेषित-

ज्ञानदर्पणनामा दूत:। अज्ञरात्रिमतीहारेण नीतो ऽसौ मोहराजमयदि दृष्टो मोहराज कुं
जर: सर्वैवं। क्रूराचारचतु:कषायचरणो मिथ्यात्वकायस्थिती। रौद्रार्त्तध्यं वसायलो
चनधरो मीनध्वजो द्युकर:। रागद्वेषरदीं कुरोनववनक्रोडेपरिक्रीडतां। केषां मोहम
तंगजो न तनुते वैधुर्यधुर्यं मन:॥१॥ भाषित: पार्श्वस्थेन मोहनृपमंत्रिणा कदागमेन। भो
दूत। कस्त्वं केन च प्रहित: किमर्थं चेत्क्षत्रे प्रहितो ऽसि। ज्ञापितं च श्रीचौलुक्यसिंहे
न। यत्पुत्र नो मोह त्वया घ्नउ:कलाबलिवञ्चनेन पराभूय निर्वासित: श्रीधर्मन्नृपति:
सच न्यायनिष्ठ: समाश्रित:। सांप्रतमस्मद्राजधानीं बहूपकृतश्च श्रीगुरुगिरा तुष्टे
न च श्रीधर्मभूभुजा गुरूपरोध: प्रेरितेन दत्ता कृपासुंदरी निजसुता श्रीकुमारभू
मीभुजे जातसंबंधबंध: संप्रतितु शरणागतवज्रपंजर आश्रितवत्सर: समीहते च श्वशुरं
स्वराज्ये ऽभिषेक्तुं कृतज्ञचूडामणि: श्रीचौलुक्यकुलपर्वत: संप्राप्त एव त्वाम भिषेण
यितुं ससैन्य: श्रीधर्मसहाय: श्रीचौलुक्यस्त्वत्पुरासन्ने। तस्मात्त्वमत्रागत्य तदाज्ञा
मात्यस्फुरजितं कुरुस्व शिर:। तदनु श्रुत्वैतन्मोहमहागजो सुखकोटिका पूर्वं प्राह। रे
दूत वाचाट किमेवं प्रलपसि कोऽयं मुष्टिंधय: कुमारपाल: यदेवं निर्वासितवरा
कधर्मनृपाधम प्रेरित: मां त्रिभुवनाजेयपराक्रमम भिजनवितु मभिवांछति। नखलु ५०

ज्ञानदर्पणः प्राह। अहं
हो मोहमंत्रिन् ज्ञानद
र्पण कः श्रीचौलुक्य
भक्त नर्ति नाऽन्यमित्री
ण नृप श्रेणी शिरोमणि
ना ३।५

॥सकलत्रिभुवनाभोगाक्रमणलंकमरिणप्रतापवैभव:॥ श्रीमोहनृपीपाल: परीलक्षैरपीदृशैर्नृपकीटकैर्न्नप
श्चितव्य:। रेदूताधमयादि। ज्ञापयस्वराज्ञे समागत एव मोह:॥ ज्ञानदर्पण: प्रोचे। रे मोहनृपपाश॥ किमेवं गर्जसि श्रूणाय
स्त्वां प्राक् संपरिग्रदं निदतवान्। ध्यानाग्निज्वालावितस्तत्पादाबुजषट्पदो विजयते चौलुक्यवंशी नृप:। येनेदं तव वस्तुमं नि
जपुरादेशाच्च निर्वासितं॥ इत्याद्यं विटपेटकं क्षितिमुखं तत्किंनु धागर्जसि।।२॥ मोहराज: पुनरुच्चै रेदूत॥ अ
सौ धर्म: परं केन मुखेन प्राप्तवानिद॥ यो मयाक्रीबवच्चक्रे स्थानभ्रष्टो निजोजसा॥२॥ वर्षीयस्त्व पुरी जीवन्मुक्तो
ऽयं साप्रतं मया॥ करिष्यते रणमखे निश्चितं प्रथमाकृति:॥२॥ युक्तं धर्मो ऽतिवृद्धत्वाज्जन्मेमरणसंमुख:॥ परं परार्थ
तद्रूप: किमुमूर्षतिमूर्खवत्॥३॥ कं ज्ञातं धर्मनंदिन्या प्रेरितस्तात संपदे॥ म्रियते यं दृढायो विद्रूपानां कियतीदिधी:॥४॥
मत्करेण मर्त्तव्यमिति विधिलिपि सत्यीकरणाय यातएवा दं त्वत्स्वद्दराद॥ त्वमपि स्वस्वामिनं धर्मं च रणे त्वं गेदर्शयि:॥
रत्यादि निर्भर्त्सित: समायातो ज्ञानादर्शो नृपपार्श्वे॥ मोहो ऽपि ड्डतंनिडध्वानिसेनान्यादिष्टत: मात्सर्यो भव्यकवचधारी
ड: कृतप्रमादाश्वपरंपरा जासुर:॥ नास्ति कद्विपारूढ:। कुशास्त्र वादित्रध्वनितासितानेकलोक:॥ क्रोधादिभटकोटिरक्षित:। श्रीचौ

लुक्यसेनासन्नेसन्नेनिवेसितंसैन्यं॥ आरूयप्रोत्साहितारागकेसरीसुरवा॥ रावबद्दतिस्म॥ तथाहिरागः॥ अदोजायतिमयिकोधर्मः॥
कः कुमारपालस्य। यतः अदित्याबांजारः सुरपतिरन्हदात्मतनयां॥ प्रजानाथोऽप्यासीदऽनजतगुरोरिंडरवलां॥ इतिप्रायः कोवानपदमपदेऽ
कार्यतमया। अमीमत्राणना। कऽवत्सुवनोन्मादिविधिषु॥ ए॥ इत्युक्तेक्रोधः॥ अंधीकरोमिसुवनं॥ बधिरीकरोमि। धीरंसचेतनमचेतनतां
नयामि॥ कृत्यंनपश्यतिनयेनहितंश्रृणोति॥ धीमानधीतमपिनप्रतिसंदधाति॥ २॥ अत्रांतरेलोभदंभाभिमानादयो। भुजास्फोटाटोपंकोल
हलाकुलमिलामंडलंकुर्वाणागर्जतिस्म। श्रीचौलुक्यसिंहोऽपिज्ञानदर्पणादवगतसमग्रवैरिबलप्रोत्साहोत्तेजितात्मात्तणमात्रंमोहन्टपंगणय
न्। निजसैन्यंविनापिमोहंजिगीषुः॥ श्रीगुरुप्रसादितवज्रकवचंपरिधायांतर्धानिकारि॥ २०॥ वीतरागस्तवरूपदिव्यगुटिकाश्रीपद्मज्ञ
सहजांतर्धानिपाटवपटुं॥ श्रीमदार्यधर्मराजामात्यपुण्यकेतुज्ञानदर्पणादिस्वल्पसहायः सैन्यप्रच्छन्नहत्याप्रतस्थे। प्राप्तश्चक्षणेन देवाप्र
त्यर्थिस्कंधावारंराजाऽज्ञोज्ञानदर्पणदत्तयिमोहन्टमीत्राश्चयं॥ येनकरोमि। तंहतप्रतापंहेलयाऽज्ञात्॥ २०॥ देवपुरस्तादवलोकमात्रात्त्रपि
कातरनरकृतज्वरमिदंमोहराजसैन्यं। इदप्रविशपते। ततः प्रविश्य। सर्वेऽपिस्थिताः प्रच्छन्नहत्याक्रियदेवं। दृष्टोमोहराजः परितः परिवारश्च। कृतास्त
इत्राणएवं। तथाहि। मोहः॥ पुस्फोटः किलकोऽपितिष्ठतिसवश्रीमोहन्टमीपतेः प्रासोवैरिपदंरणायहतको। निःशंकमुत्तिष्ठते। दोर्दर्पात्त्रिजगद्विलुंठनक ५१

रा दुर्बुद्धिरसमंजसंव्यवसितंदेवस्यरिपश्यत १ अत्रपापकेतुरमात्यः हेदेव मनुष्यमात्रमितिमाऽवमंस्था जगदेकवीरं
श्रीचौलुक्यनृपतिं। पश्य। अवतारस्थरापवि जनस्यसुकृतोदयात् नावितीर्थंकरः कोपि रूपिणस्यमहीपतेः २ मोहः स
क्रोधं वज्राग्निनेवक्षपिता यत्प्रतापेन नूनं ततः मोहिमोहमहोकंठे स्फुरेत्यरिपराक्रमान् ३ इतिवदन् कोपाविशान्मोहः
समादायखड्गं मासनीउत्थायच अरेक्षासौ कुत्रास्मामद्वैरिपोषकः अत्रांतरे रागसूनुः तातकिमिदमस्थाने क्रोधावेशः सं
मयेव ननुविद्धि सिद्धमखिलकार्यं यतः गर्जगजेंद्रभ्रमतः पयोदवृंदेपियः सजयतिक्रमंस्वमुक्तोवरंतस्यगतामृगा
रेः किमस्तताया तिकुरंगजातिः १ द्वेषः देव मर्त्यमात्रेतपस्विनिकथंमहान्संभ्रमः किंनविदितमालस्यनोविक्रमलसि
तं यतः दंताग्रघातैर्मदितो मदांधान्समूलकाषंकषतिक्षितौयः क्षुद्रद्रुमोन्मूलनमात्रमस्यानश्रयेत्केलिमपिद्विपस्य २ धर्मे
कदनश्री जदोर्बल इत्यादिनापरिवृपिनिवारयत्सुमोहराजः प्रोचे किंबहुना क्षुद्रक्ष्मापतिकोटिकीटपटलीकूटाकदोर्विक्रमाध्मातस्वांतम
मुंचुलुक्यनृपतिं दलारणप्रांगणे स्वर्गस्त्रीगणगीतविक्रमगुणः कर्तास्मिनिःकंटकं साम्राज्यं भुवनत्रयेपिनितमामिकात
पत्रंपुनः धि धर्मः दुरात्मन् विफलमनोरथोभूयाः पुण्यं प्रतिहतममंगलं ज्ञान सर्वथाशासनदेवताः कुर्वंतुरक्षांराजर्षेः
राजा अवसरप्राप्तोपसर्प्पणोऽयंकलितशत्रुः संप्रतिमोहनृपः अप्रहरणंत्वशस्त्रे कुलहतं खलुचौलुक्यानामितिविचिं
तमुखाग्रगुटिकाऽऽकृष्यप्रकटीभूयच जगाद रेरेदुरात्मन् कश्मलाचार मोहाधम सएषगूर्जरनरेश्वरोहं यमात्तशास्त्रस्त्व
मन्विष्यसि श्रृणु एषोहंभुवनोपकारकरणैकव्यापारबद्धादरो दारस्फारमरीचिविसोदरयशस्काम्योरिपोर्निर्द्दलं सोहं
मोहममुंकृतांतनगरंनेष्यामिवः पश्यतां रेरेपंचवशारादयः कृतदयास्वायध्वमात्मप्रभुं १ राजानंवदायुधंदृष्ट्वापलायिता कंदर्पादि
रागादयः मोहसक्रोधं अरेरेमनुष्यकीटचिरादन्विष्यतांप्राप्तोसि तदेषनभवसि श्रीचौलुक्यः साक्षेपं अपसररेदुरात्म यः
शानक पिराश्र त्रिरा न् परिवारवन्नक्वापासि नेदिदममुनाबहुसोत्रैर्णयमातिथीकार्यं एव मोहः रागद्वेषमनोभवः प्रभृतियस्तिष्ठंतुवाया
तुवा किंतैर्नामनमेक्षचित्परमुखप्रेक्षीजयाडंबरः एकोप्येषतवाहमाहवतलेत्रैलोक्यजिष्णुर्भयंशस्त्रैर्निखिपनत्रपतोपिति

ग्रितैर्नैर्व्यिग्रतप्राणितं २ चौलुक्यः अस्त्रं शीघ्रगरे विमुंचसमरे त्वं याहि विज्जीवितं वांछस्यत्र तवैव मस्यति जिने शरणं नमिव त्वाति
नोवेदेतदकाल एव नविता संग्रामसीमांगणे अन्यैः प्रतिपक्षपक्ष्मलदृशां नेत्रांबुभिः पंकिलं ३ मोहः दृष्टपूर्वमिदं त्वया न
कश्चनप्युवैरं नाग्योदयात्सत् किं न प्रसन्नं श्रुतोप्यरिवधूर्वैधव्यदीक्षागुरुः येनैवं शरणागतैरेकसुहृद्दर्पेकैणवल्लातुला थ
त्से सुप्तमृगारिजागरविधेस्त्वं दंभमेवस्वयं ४ अरे मोह किमेवंविधवागडंबरमात्रमातनोषि मुंचमुंच प्रथमं प्रहारं दत्तोयं
तवावकाशः अप्रदरत्सु प्रहरणकलाकुशला न खलु चौलुक्याः श्रुणु किंच प्रतिज्ञां मे जित्वा त्वां प्रधनेऽधुना धर्मं वित्त
स्थापयाम्यव राज्ये तद्वीरकुंजरः ५ तन्निशम्य त्रसंक्रुधो मोहो वीरधुरंधरः अस्त्रालिवर्षिणं तुलग्नोजलानिव पयोधरः ६
राजापि प्रत्यस्त्रैस्तानि निराकृतवान् एवं रणे तस्मै राजर्षिर्विस्ताम्बं आदाय यावन्मोदं निपातयति तावत् तैस्तैः शास्त्रैरमोघैः
स्वजनधनवधूसंगसाम्राज्यमुख्यैः कुंठीभूते नृनिर्लुः पविमयकवचं बिभ्रतो योगभंगे मुक्त्वा लज्जां रणं च द्विपइव सदसासि
दुनादेन दिशाजीदर्शितोर्दृश्यमानः सदयमयमपक्रांतवान्मोहराजः ८ सर्वेसदस्यैर्प्रियंतः सदसोपस्त्यज यत्र सश्रीराजर्षिः
सम्यग्दृष्टिदिवाः प्रस्पष्टदृष्टिब्धधुः सर्वत्रजयजयारवः श्रीपरमार्हतो धर्मराजं प्रणम्योवाच देवश्रीधर्मनृपमीड्लद तुग्रदान्ति।
स्त्रीर्णप्रतिज्ञोस्मि तदलंकुरु स्वराजधानी निर्मलमनोवृत्तिमिति विज्ञप्तः परमां मुदमधिगतः सन् श्रीधर्मोपि स्वराज्यपदा।
वीभारोपितः प्राह श्रीकुमारनृपं राजन्नूयः किं ते प्रियं करोमि श्रीचौलुक्यः निर्वीरधनमुक्तितं विदलितं द्यूतादिलीला
यितं देवानामपि दुर्लभा प्रियतमा प्राप्ता कृपासुंदरी ध्वस्तो मोहरिपुः कृता जिनमयी पृथ्वी भवत्संगमात् तीर्णः संगरसाग
रः किमपरं तत्स्याद्यदाशास्महे ९ तथापीदमस्तु श्रीस्वेतांबरहेमचंद्रवचसा पात्रे मम श्रोत्रसी श्रीसर्वज्ञपदारविंदयुगले कर्णौ
भृंगायितं चेतसः त्वत्सुप्राकृपयासमं परिचयो योगस्त्वया सर्वदा भूयान्मे भुवनेयशः शशिसखं मोहांधकारच्छिदे १० एवं
श्रीधर्मनृपं स्वराज्ये निवेश्य धर्मशालायामागत्य वंदिताः श्रीगुरुपादाः विज्ञप्तः सर्वोपि मोहविजयश्रीधर्मस्थापनादिवृत्तांतः
श्राधितश्चेत्थं यथा सत्पात्रं परिचिंत्य धर्मनृपतिस्तुभ्यं स्वपुत्रीं ददौ तद्योगात्त्वमजायथास्त्रिभुवनेश्लाघ्यः प्रियासंगमः स्मृता ५२

ऽस्योपकृतिं निरस्य चरितं मोहारत्यमत्युत्कटं राज्येप्येन मथाः कृतज्ञसुविरेचौलुक्य नंद्यास्ततः ११ इति श्रीगुरुदत्ताशीर्वादमुदि
तमनाः स्वसौधमलंकृतवान् तदनु स्वजनकराज्यस्थापनवैरिमोहमारितिरस्कार सततात्मज्ञाकारितादिगुणसंपन्नोपि तया
प्रतिदिनं प्रवर्धमानप्रेमप्रकर्षातिशयया कृपासुंदरीदेव्या सह निस्सीमसौख्यांबुधिमग्नो धर्मसाम्राज्याद्वैतमयं विश्वं चकार
अथैकदा बसलकविः कृतकृत्रिमदेवरूपः केनाप्यनुपलक्ष्यमाणः करगृहीतलेखपत्रः सभायामायातः कृतप्रणामः पृष्ठो
राज्ञा भो कुतः कस्त्वं समागतः तेनोक्तं देवदेवेंद्रेण प्रेषितोस्मि युष्मदंतिके लेखसमर्पणायेत्युक्त्वा लेखमर्पितवान् सभायां
लेखः प्रस्फोट्य वाचितः यथा स्वस्ति श्रीमति पत्तने नृपगुरुं श्रीहेमचंद्रं मुदा स्वःसक्रः प्रणिपत्य विज्ञापयति स्वामिंस्त्व।
यासत्कृतं उंछवंद्रस्यांकमृगेयनस्य मदिषेयादस्तु यादःपते विंध्यो मांस्यवराहकच्छपकुले जीवाभयं तन्वता १ तस्य
राजा लक्षं पारितोषिकमदात् श्रीसूरिपार्श्वे ज्ञनर्वाचितः एवंनानावदातोद्भूतयशाः कर्पूरपूरस्तुरत्रिभुवनाभोगो
कुमारनृपतिरथैकदा सुराष्ट्रादेशीयं समरनामानं नृपं विग्रहीतुं श्रीमदुदयनमंत्रिणं सेनानायकं कृत्वा सकलसा।
मंतकटकबंधेन प्राहिणोत् स उपादलिप्तपुरे वर्धमानेन त्वा श्रीयुगादिदेवं निनंसुः नमस्कर्तुमिच्छुः प्ररः प्रयाण
कायममग्रसामंतानादिश्य स्वयं शत्रुंजयं जगाम विशुद्धश्रद्धामहोत्सवैः स्नानपूजारात्रिकादिकं विधाय जिनावग्रहाद्व
हिः स्थित्वा तृतीयनैषेधिकीं कृत्वा चैत्यवंदनां यावद्विधत्ते तावत्प्रदीपवर्तिमादायोंदिरः काष्ठमयप्रासादभित्तिविशन्
देवांगार्चकैस्त्याजितः तदनु मंत्री स्वसमाधिभंगः काष्ठप्रासादापायसंभवनादिदृनो ध्यातवान् धिगस्मान् क्षितिपाऽपार
व्यापारिकपरायणान् जीवंतीत्यमिदं येन प्रोध्वरमः क्षमाश्चपि १ नृपव्यापारपापेभ्यः सुकृतं स्वीकृतं नयैः तानृधूलि
धावकेभ्योपि मन्येऽधमतरान्नरान् २ तयाभ्युपाश्च किं त्वापपापव्यापारजातया कृतार्थ्यति नतीर्थादौ यानि वेश्याधिका
रिनिः ३ ईदृगुब्वेपदंनीतः श्रीयादमनयायदि तदा ममापि युक्तेयं तन्लेतु तीर्थरीपस्पन्त् ४ इतितदनुजीर्णोद्धा
रंचिकीर्षुः अदिवपादानां प्ररेतोब्रस्तेकनकृ नूशयनतांबुलत्यागाद्यभिग्रहानजग्राह ततः शीर्ष्यकृतप्रयाणः स्वस्कंधा

वारमुपेत्य तेन प्रत्यर्थिना समरे जायमाने स्वसैन्ये भग्ने स्वयं संग्रामरसिको वैरिबलं दारयन् रिपुप्रहार जर्जरितो
पि मंत्री बाणेन समरं निर्दल्य तद्ध्वजलक्ष्मीं सहादाय तत्सुतं तत्र निवेश्य पश्चाद्वलितः मार्गे वैरि प्रहारवेदनाभिर्मीलिते
क्षणो मूर्छितः पपात पवनाद्युपचारैः प्राप्तसंज्ञः सकरुणं क्रंदन् सामंतैः पृष्टः स्वमनसः शल्यचतुष्टयं प्राह श्री अंब
डस्य दंडनायकत्वं १ श्रीशत्रुंजये पाषाणमयप्रासादनिर्मापणं २ श्रीरैवताचलनवीनपद्यानिर्माणं ३ निर्यामकगु
रुं विना मृत्यु ४ रिति ततः सामंता आद्यत्रयं तवांगजो बाहडदेवः कारयिष्यति अत्रार्थे वयं प्रतिभुवः आराधनार्थं
साधुमानयाम इत्युक्त्वा कमपि विटं साधुवेषधरं कृत्वा ऽऽनिन्युः समागता गुरव इति मंत्रिणे कथयामासुः मंत्री
तं गौतममिवानमत् मम यत्किंचन दुरितं पुण्यमगण्यमनुमोदस्व १ सम्यक्त्वं पुनरुच्चार्य तद्दोषालोचनं कृत्वा शुभभावनया भावितः स्वर्गममात्योदयनोऽगमत् २ ततः जिनवसतिषु तस्मिन् त्रिभुवनैक चिंतामणौ कृ
त्वा नमस्कृतिं धीसकलंकलोकबद्धांजलिः समस्त नवभावना प्रतिकृतिं समभ्यस्यतां सर्वात्मसमयः सतां कपिदपे
ति पुण्यैद्दिनि १ वंदन्क्रते श्रहो मुनिर्विषमदीक्षा यदहं निर्दात्परोपि सर्वलोकपरासवपात्रं जगद्वंद्येन मंत्रिणावंदितः त
दयं भावतोपि मे शरणमिति निश्चित्य श्रीरैवते ६० लपणैर्दैवभूयं जगाम तेपि सामंताः पत्तने श्रीचौलुक्यायवैरिव
स्यादि प्रागनतिकृत्य श्रीउदयननामात्यवीरवृत्तादि निवेद्य राज्ञा सद्बाहडांबडयद्दे गत्वा तयोः शोकमुत्तार्य प्रोचुः
युवां यदि पितुर्भक्तौ धर्मवर्मविदावपि तद्धि येषां तदा तीर्थेयद्दीत्वा तदभिग्रहान् १ ऋणमन्यदपि प्रायो नरो दुःखाय
जायते यद्देवस्य ऋणं तत्तु महादुःखनिबंधनं २ स्त्रैत्ताः सुतास्त एवस्तुः पितरं मोचयंति ये ऋणाद्देवऋणाद्वा तं मोच
येथां युवां ततः ३ सवितर्यस्तमापन्ने मनागपि हि तत्पदं अनुहरं तत्स्तनया निद्यंते शानिवर्ज्जनैः ४ इति तद्वचोऽनंते
रुद्धासितौ बाहडांबडौ वैकैकमभिग्रहं जगृहतुः श्रीबाहडेन निजापरमातृकांबडबांधवे दंडनायकपदं दापितं स्वयं
राजाज्ञामादाय रैवतके ६३ लक्षद्रव्यव्ययेन सुगमां नवां पद्यां मंबिकाप्रतिष्ठा आत्र नरायस्ततमार्गेण कारयित्वा श्रीशत्रुं

जयतलहट्टिकायामावासान्दापयित्वा ससैन्यस्तस्थौ मिलिता अनेके सूत्रधाराः चैत्योद्धारोऽकृत्वा समायाता ब
हवो व्यवहारिणः स्वलक्ष्मीव्ययेन पुण्यविभागलिप्सया तदवसरे वटीमाणकवास्तव्यो भीमः कुतपिकः षट्द्रम्मनीवि
कस्तत्र कटके घृतं विक्रीय शुद्धव्यवहारेण रूपाधिकं द्रम्ममर्ज्जयत् रूपककुसुमैः श्रीनाभेयं मनोरंगेण पूजयि
त्वा पश्चादायातः कटकांतस्तितस्ततो भ्रमन् श्रीवाग्भटं मंत्रिणं पटमंडपासनस्थमनेककोटीश्वरव्यवहारिश्रेणीसेव्यमा
नं दौवारिकैर्दूरीक्रियमाणोपि दृष्टवान् ददध्यौ च अहो मर्त्यतया तौल्यमस्य मयि गुणैः पुनः द्वयोरप्यंतरं तत्तोपला
योरिव द्राकियत् १ श्री यते ऽयं श्रीया ऽश्रांतां पुरुषोत्तमविभ्रमात् तदीर्ष्ययेव श्रीयेदमलक्ष्मा पुरुषाऽधमः २
स्वकीर्त्तिस्पर्द्धयेवायं मंत्री विश्वोदरं नरिः अहं उदरकोनास्मि स्वनिर्वादेपि शक्तिमान् ३ महातोपि स्कवत्स्येनं दान
मानवशीकृताः दारिद्र्योपद्रवोद्विग्ना स्तातिमां मत्रीयापित ४ एतादृक्सम दाता तीर्थमप्यद्धर्त्तमयं क्षमः नकायमानैमप्य
स्मिन्नवी कर्त्तुमिदं क्षमः ५ अयमिवत नोमंत्री मल्पेपुण्ये निदर्शनं ईदृग्लीलायितं यस्य चक्रवर्त्तिविजित्वरं ६ इति ध्या
यन् भीमो द्वास्थैर्गलहस्तितो मंत्रिणा दृष्ट आकार्य पृष्टश्च भीमेनापि घृतविक्रयलाभ पूजादिकथितं ततः धन्यस्त्वंनि
र्द्धनो प्येवं योजिनेंद्रमपूजयत् धर्मबंधुस्त्वमसि मे ततः साधर्मिकत्वतः १ इति समग्रव्यवहारि समक्षं स्कत्वा स्वार्द्धास
ने बलात् उपवेशितश्चिंतयति अहो जिधर्ममहिमा जिनार्चन लीलायितं यदहं दरिद्रसिरोमणीरपि मानितः तस्मिन्नव
सरे स्थूललक्षाः साधर्मिका ऊचुः प्रनविघ्नस्त्वमेकोपि तीर्थे द्वारे सिधी सखबंधु निचतथाप्यस्मान् पुण्येस्मिन् योक्तुं
अर्हसि २ पित्रादयोपि वंच्यंते कदापि क्वापि धर्मित्तीर्थोद्धारे के नतु साधर्मिका धर्मस्निद्पाशनियंत्रणात् २ ततोस्मद्ध
नमपि तीर्थोत्र विन्यस्य कृतार्थी कुरु इत्युक्त्वा कनकोत्करे पुदीयमाने पुते मंत्री तेषां नामानि लिखयामास बहिका यां भीमो
पि दध्यौ यदि सप्त द्रम्मा मम अपि तीर्थे लगति तदा कृतार्थो भवामि परं स्तोकत्वादातुं न शक्नोमि मंत्रिणापि तदिंगिताकार

निपुणेनवादितः नोसाधर्मिकिदेहित्वमपियदिदित्सा अत्रेतीर्थेविभागोमदन्नागपलन्यश्पुक्तो ७ द्रम्मान्ददौमं
त्रिणोवोचित्यचाणाक्येनतस्यनामसर्वेभ्यः नामापरिलिखितं एतद्दृष्ट्वा व्यवहारिणोविच्छायवक्त्रामंत्रिणाप्रोक्ताः कस्मा
देवंक्रियते अनेनयद्सर्वस्वंदत्तं युष्माभिस्तुशतांशमात्रमपियदिसर्वस्वंदीयते तदाभवतांसर्वोपरिनामस्यादितिमंत्री
वचसाप्रमुदिता लज्जिताश्च अथमंत्रिणादीयमानं ५०० द्रम्मपट्टकूलत्रयंकोटिकःकाणकपर्दिद्र्ययेनगमयंतीतितिनिषि
ध्ययद्ंजगाम पत्नीपिशाच्याक्लिश्यन् तदावपल्यपिप्रियवाक्यैस्तंस्तोषितवती कथितःसर्वोपिवृत्तांतः पत्नीप्राहभव्यं
कृतंयत्तीर्थेभागोगृहीतः नव्यादपिनव्यंतत्यन्मंत्रिदत्तंनायादीति अथधेनोः स्थाणुन्यासायचूतजेखन्यमाने ६०००
मितसौवर्णटंककलशोलब्धः अदोभ्दणोदयोऽद्य ततोयमपिकलशः पुण्येदीयतइतिविचिंत्यभार्यायाअनुमत्याकलशं
लात्वामंत्रिणमुपस्थितः तत्स्वरूपंनिवेद्यतीर्थोद्धारायतंकलशंढौकयामास मंत्रानग्रहाति परकीयमिदंकथंगृह्यते
इतितांपेमाहूर्दवलाद्गीमोदशेएवमाग्रहेरात्रिरजायततत्रौकपर्दियक्षः प्राह नोनीमयेनभवताएकरूपकपुष्पैः प्रथमा
जनोऽर्चि तेनाहंतुष्टः निधिमयादत्तः तद्दिदंनिर्विशंस्वैरंत्वमित्युक्त्वातिरोभूतोयक्षः नीमोपिप्रातरेतन्मंत्रिणेज्ञापयित्वा
स्वर्णरत्नपुष्पैः प्रथमंदेवमभ्यर्च्यनिधिंलब्धागृहागतो मंदिरस्यवस्तुण्यपरेबभुव अथसुमुहूर्तेकाष्ठचैत्यंदूरीकृत्यहिरण्य
मयीवास्तुमूर्तिंन्यस्मौविधिनाऽधोन्यस्य खरशिलान्यासादिपूर्वंवर्षद्वयेनपाषाणचैत्यंसंपूर्णं समजायतवर्द्धापनिकदातुर्द्वा
त्रिंशत्स्वर्णजिह्वादानं यतः नवंतिनूरिनिनागेयेधर्मकर्ममनोरथाः फलंतियत्पुनस्तेपितत्सुवर्णस्यसौरभं १ एवंदृष्टेसि
विपुनर्द्वितीयपुरुषेणदेवप्रासादोविदीर्णइतितेविज्ञप्तंश्रीमंत्रिराजसत्रमप्रासादेपवनः प्रविष्टोननिर्यातीतिस्फुटनेद
पुः भ्रमदानेपुप्रासादेक्रियमाणेकारयितुः संतानाभावइति ततः संतानः सुस्थिरः कस्यसचभावीभवेनवे सांप्रतंध
र्मसंतानएवास्तुममवास्तवः १ किंचतीर्थसमुद्धारकारिणांभववारिणांभरतादिमहिपानांपंक्तौनामास्त्वनेनमे २ इतिवि ५८

धस्यनिस्सीमश्रीधर्मवीरेणमंत्रिणाभ्रमभित्त्योरंतरालंशिलादिनिचितंविधायवर्षत्रयेणकारितः श्रीजिनजीर्णो
द्धारः त्रिलक्षैरहितात्रिस्वकोटीद्रव्याणिमंत्रिणः कर्मस्थायेपुलग्नानिवदंत्येवंविरंतनाः २ यत्पुरुं जगत्त्रयी
विरहिताद्वीणस्यकोटी स्तिस्त्रोविविच्यकिलवाग्भटमंत्रिराजः यस्मिन्युगादिजिनमंदिरमुद्दधार श्रीमानयं
विजयताद्धिमजाचलोसौ २ अथप्रतिष्ठार्थंश्रीहेमाचार्यान् सश्रीसंघानाकार्यमहामहोत्सवैः सं० १२११ वर्षे
शनौ सौवर्णदंडकलशध्वजान्प्रतिष्ठाप्यप्रासादेन्यवेशयत् तत्रचदेवपूजाकृते २४ ग्रामांश्चदत्वाबलदृहिकायांच
बाहडपुरंनिवेशितवान् तत्रत्रिभुवनपालविहारःश्रीपार्श्वप्रतिमालंकृतः कारितः एवंलोकोत्तरचरितावदा
तैः प्रीणिताः श्रीहेमाचार्यावाग्भटमंत्रिणमूचुः जगद्धर्माधारंसगुरुतरतीर्थाधिकरणं स्तदप्यर्दन्मूलंसपुनर
धुनातत्रतुलिधिः तदावासःश्रेत्यंसचिवभवतोद्धृतमिदं समंस्वेनोद्दधेभुवनमपिभव्येदमखिलं १ एवंसक
लश्रीसंघैःस्तूयमानः सचिवसिंहः पत्तनंप्राप्तः श्रीकुमारपालनृपंतदुद्दारकृत्यैरानंदयामास अथविश्वविश्वैक
सुभटेनश्रीमदाम्रभटेनपितुःश्रेयसेश्रीभृगुपुरेश्रीशकुनिकाविहारप्रारंभे खन्यमानेगर्तापूरे नर्मदासान्नि
ध्यादकस्मान्निमिलितायांभूमौखादितेपुकर्मकरेषुकृपापरवसतयात्मानमेवामंदंनिंदनूसकलत्रपुत्रतत्रझंपाददौ
अधः पातिपऽत्ततांगोनिस्सिमतत्सात्विकप्रीणितया कयाचिद्देवतयास्त्रीरूपयावादितः कात्वमित्यऽपृच्छत् अ
हमस्यक्षेत्रस्याधिष्ठात्रीतवसत्वपरीक्षार्थमितन्मयाकृतं स्तुत्यस्त्वंवीरकोटीरयस्येदृशसत्वमुत्कटं नोच्छिज्जनेघने
प्येवंमतेत्वद्धन्नियेतकः १ एतेसर्वेपिकर्मकराअक्षतांगाःसंति असमाधिर्नकार्यः कुरुस्वकार्यमित्याद्युक्त्वादेवी
तिरोधत्ते मंत्र्यपिसकुटुंबःकर्मकराश्चनिर्गताः ततोदेवीनांभोगंकारयित्वा १८ हस्तोच्चः श्रीसुव्रतप्रासादः शकु
निकामुनिनृपगोथादिमूर्त्तियुश्चजेप्यमयः कारिताः विक्रमाद्यामनेत्रार्कवर्षे १२२० हर्षादचीकरद्देवीलायणीःश्री

कुनिकाविहारोद्धारमंडपः प्रतिष्ठार्थं श्रीकुमारपालनृपदेनाचार्य संकलश्रीसंघानां आकारणं महामहैः श्रीसु
व्रतप्रतिष्ठामल्लिकार्जुनकोशीय श्रीकुमारपालप्रसादित द्वात्रिंशत् स्वर्णघटिमितकलशदंडपट्टकूलमय
ध्वजान् यथाविधि प्रतिष्ठाप्य दत्तवान् प्रासादेद्घोत्कर्षविशालप्रासादमूर्ध्नि चटित्वा स्वर्णरत्नोत्करान् ववर्ष निरीक्षिता
भूराप्यासी हृष्टीजनैर्मिथिजने; तदा उद्दडसिद्धोनस्वर्णरत्नमयी भवनः १ स्तुष्टु विष्टपस्य स्थाने भुणमयी प्राणैरपित
करैः शक्तिः काप्यतिशायनी विजयते यद्याचकानां जनो मालिनेन निवेशितामति दृढां दारिद्र्यवल्लीवल्लीं दानिन्ना
ऽऽमूलनटैष सूरिविनवैर्निर्मार्ष्टि मूलादपि २ द्वात्रिंशद्धम्मलक्षानायुधरवसतेः सुव्रतस्यार्दतोग्रे कुर्वन्मंगलदीपं
ससुरनरवरश्रेणिभिः स्तूयमानः योऽदाद् थिंब्रजस्य त्रिजगदधिपतेः सञ्जुणिकीर्तनायां स श्रीमानाम्रदेवो जग
ति विजयतां दानवीराग्रयायी १ इत्यादिकविजनैः स्तूयमानः प्रासादादवतीर्य कौतुकप्रेरितआम्रनटमंत्री आरा
त्रिकादिकर्मारंभे श्रीसुव्रतपुरः तत्र श्रीकुमारपालदेवो विधिकारकः प्र२ सामंताः कनकदंडचमरधारिणः
श्रीवाग्भटादिमंत्रिणः सर्वोपस्करसंपादितः तत्रारात्रिकमुत्तार्य मंगलप्रदीपे क्रियमाणे प्रथमं प्रथिवीमर्त्तांशाता
सामंतमंडलैः संघाधिपैस्ततः श्राद्धैर्मात्रिनम्वीसुतादिभिः १ श्रीखंडमिश्रघुसृणैर्नवागार्वाभरैः सरं भालस्थले
मुदुः क्षतमाल्यलन्यविशेषकः २ कंठेवारोपितानेकस्मेरसूनवचः सरः निरीक्षितमुखांभोजोनिः स्पृहैरपि सस्पृहं
३ तुरगान्स्वारमदेभ्यः शेषेभ्यः कनकोत्करान् तदभावेपरिस्काराल्पर्यन्निजदेदतः ४ धृत्वाकराभ्यां नृपेन बला
दपि विधापितं आरात्रिकविधिं चक्रे सधार्मिकशिरोमणिः ५ अत्रावसरे कश्चित्कविः प्राह: द्वात्रिंशद्धम्मलक्षा॰ एत५
त्पारितोषिकलक्षं ततश्चैत्यवंदनां कृत्वा गुरुं श्रुनत्वा साधर्मिकवदनापूर्वं नृपतिं सत्वरारात्रिकदेदुपप्रच्छ यथाद्युत
कारोद्धतरसातिरेकात् शिरः प्रभृतीन् पदार्थान् पणीकुरुते तथा भवानपि अतः परं अर्थिप्रार्थितस्त्यागरसातिरेकात् ५५

शिरोपि तेभ्यो ददातीति नृपेण आदिष्टे सति भवच्चोक्तोत्रस्व चरित्रेणापहृतहृदया विस्मृताजन्म मनुष्यस्तुतिनियमाः
प्रभुः श्रीहेमचंद्राचार्याः प्राहुः किं कृतेनेन यत्र त्वं यत्र त्वं किमसौ कलिः कलौ चेत् भवतो जन्म कलिरस्तु कृतेन किं १
इत्थमाम्रनटमनुमोद्य क्षमापतिर्यथागतं जग्मतुः अथ तत्र गतानां प्रभूणां श्रीमदाम्रनटस्याकस्मिकदेविदोषात्
पर्यंतदशां गतस्य आप्रच्छन विज्ञप्तिकायामुपागतायां तत्कालमेव तस्य महात्मनः प्रसादशिखरेन त्यतो मिथ्यादृशां देवी
नां दोषः संजात इत्यवधार्य प्रदोषकाले यशश्चंद्रतपोधनेन समं खेचरगत्या ऽत्यल्पनिमिषमात्रात् अलंकृतभृगुपुर
परिसरभुवः प्रभवः सैंधवीदेवीमनुनिरुद्धकृतकायोत्सर्गाः तयाजिह्वाकर्षणात् अवगणनास्पंदनीयमानां: उड्रखले रूखः
शालितंदुलान् प्रक्षिप्य यशश्चंद्रगणिनाप्रदीयमाने मुसलप्रहारे प्राक् प्रासादप्रपंकः द्वितीयप्रहारे दीयमाने देवी मू
र्त्तिरिव स्वस्थानादुपलवज्रप्रहारे भ्योरक्षरक्षेति ब्रुवंती प्रभोश्चरणयोर्निपपात इत्थमनवेद्यविद्याबलात् तन्मूलानां मिथ्या
उपसंतराऽमरोणां दोषं निगृह्य श्रीसुव्रतप्रसादमासेदिवांसः संसारार्णवः सेतवः शिवपथप्रस्थानदीपांकुरा विश्वाले
बनयष्टयः परमतध्वामोदकेतूद्गमाः किं वास्माकमनोमतंगजदृढालानैकलीलाभुषआयं तां नखरस्मयश्चरणयोः
श्रीसुव्रतस्वामिनः १ इतिस्तुतिभिः श्रीमुनिसुव्रतमुपास्य श्रीमदाम्रनटमुद्धाघस्नानेन पटूकृत्य यथागतमीयुः श्री
मदुदयनचैत्ये शकुनिकाविहारे राज्ञोघटीयस्त्वकोंकणनपतेः कलशत्रितयं न्यास्थत् श्रीमदाम्रनटो राजपितामहः
अथैकदा मार्गिताऽदत्ते कापूर्वं प्रच्छादवस्त्र निमित्त संजाताभिमानवशात् सपादलक्षं प्रतिसैन्यं सज्जीकृत्य श्रीबाहडांब
डानुजन्मा श्री श्रीबाहडनामा मंत्री दानशौंडे तयाभ्रंशं डषितो बाढमनुशिष्य श्रीकुमारपालदेवेन सेनापतिश्चक्रे तेन प्र
याणद्वित्रयानंतरं अस्तोकमर्थिलोकं मिलितमालोक्य कोशाध्यक्षाध्वस्तद्रव्ये याचिते सति नृपादेशात्तस्मिन्नददाने तं का
शाप्रदारेणादत्यकटकान्निरवासयत् स्वयं यदृच्छादानैः प्रीणितार्थिलोकश्चतुर्दशशती संख्या सुकरभीश्वारोपितैः सुभ
टैः समं संचरन् शीघ्रं स्तोकप्रयाणैरात्रौ बंबेरानगरप्राकारमवेष्टयत् तस्मिन्पुरे तस्यां निसि सप्तसती कन्यानां विवादः प्रा

रब्धोऽस्ति इति कुतोऽप्यधिगम्य तद्विवादार्थं तस्यां निशि स्थित्वा प्राकारपरावर्त्तमकार्षीत् तत्र गृहीताः सुवर्णकोटयः
सप्त एकादश सहस्राणि घोटकानां प्राकारं घरट्टे चूर्णीचकार इति संपत्तिगर्भां विज्ञप्तिकां विगतवैरेर्नरेंद्रं प्रति प्राहिणो
त् स्वयं तत्र देशे श्रीचौलुक्यनृपतेराज्ञां दापयित्वाऽधिकारिणो नियोज्य व्याघुटितः सप्तदश शतीं कलावतां तंतुवायाना
मादाय श्रीपत्तनं प्रविश्य राज्ञः सन्मानमधिगम्य नृपं प्रणनाम नृपस्तदुचितकलायावसरे तच्चरणं जितोऽपि एवमवादीत् त
व स्थूललक्ष्यतैव मदुद्भूषणं स्यात् मंत्री नो चेद्वक्रदोषेण कर्द्द्य एव विदीर्यसे यं वयं भवान् कुरुते तं तादृशं कर्त्तुमहं
मपि न प्रभूष्णुः सबाहडमंत्री इति श्रुत्वा नृपादेशे नृपं प्रति तथ्यमेव समादिष्टं देवेन एवंविधव्ययं कर्त्तुं प्रभुर्न प्रभवति
यतोऽहं स्वामिबलेन व्ययं करोमि स्वामी तु कस्य बलेन । तो मयैव द्रव्यव्ययः साधीयान् क्रियते इति वदन् प्रमुदि।
तेन राज्ञा सत्कृतो राजसंसद्य अनर्घ्यतां जनमानो राजघरट्ट विरुदं लब्ध्वा नृपतिं विसृष्टः स्वं पदं प्रपेदे तस्य कनिष्ठान्।
[illegible]उ स्वकीयेऽद्वार्यावर्जितसमस्तराजवर्गः सोलाक नामा सामंतमंडलीसत्रागारमिति विरुदं बभार अथजयसि।
हराजराज्ये पाण्डित्येन स्पर्धमानो वामराशिनामा विप्रः प्रभूणां प्रतिष्ठानिष्ठामसहिष्णुः यूकालिक्षशतावलीवलत्खोल
त्खलत्कंबलो दंतानां मलमंडलीपरिस्रवियाद्दुर्गंधरुद्धाननः नाशावंशनिरोधनात् गिणगिणत्वावप्रतिष्ठास्थितिः सोऽयं
द्विमडसेवडः पिलपिलत्खड्डिः समागच्छति १ इति तदीयमंदनिंदाश्लोकमाकर्ण्य प्रभुभिरभिहितं पंडितविशेषणं।
पूर्वमिति भवतानाऽधीतं अतोऽतः परं सेवड इति अभिधेयं इति कृतपश्चात्तापेन वादत्वमुक्तः श्रीकुमारपालरा
ज्ये शस्त्रवध इति तद्वृत्तिच्छेदः कारितः स ततः परं कणभिक्षया वृत्तिं कुर्वाणः प्रभुपौषधशालायाः भरतस्थितोऽ
नेकभूपतितपस्विभिरधीयमानं श्रीयोगशास्त्रमाकर्ण्य शावतयाऽपाठीदिदं आतंककारणमकारणदारुणानां वक्त्रेषु
गालिगरलं निरगालि येषां तेषां जटाधरफटाधरमंडलानां श्रीयोगशास्त्रवचनामृतमुज्जिहीते १ इति तद्वचसामृतधा
रासारिणा निर्वाणि पूर्वोपितापास्तस्मै द्विगुणं वृत्तिं प्रसादीकृतवंतः अथैकदा सोमेश्वरपत्तने कुमारविहारे बृहस्पतिनामा ५६

गंडः काममप्यरतिं कुर्वाणः प्रभोः प्रसादात् प्रभ्रष्टप्रतिष्ठः श्रीमदणहिल्लपुरं प्राप्य षोढावश्यके प्रौढिं प्राप्य प्रभून् सिषे।
वे कदाचित् चतुर्मासकपारणके प्रभूणां पादयोः १२ वंदनकदानानंतरं चतुर्मासी मासी तव पदयुगं नाथ निकषाकषायप्रध्वं
साद्विकृतिपरिहारव्रतमिदं इदानीमुद्भिद्यन्निजचरणनिर्जीवितकलिजलक्लिन्नैरन्नैः स्तुति तिलक वृत्तिर्भवतु मे १ इति।
विज्ञपयन् तत्कालागतेन राज्ञा प्रसन्नान् प्रभून् विमृश्य स भवनरपितत्वदद्दानपात्रीकृतः एवमनेकधर्मनिंदकप्रबोधा
ज्ञेयाः अथैकदा हेमाचार्यः श्रीकुमारपालनृपं प्रत्युपदेशमाह यथा देवश्रेणिकवत् प्रपूजय गुरुं वंदस्व गो।
विंदवत् दानं शीलतपः प्रसंगसुभगां चाभ्यस्य सद्भावतां श्रेयांसस्य सुदर्शनस्य भगवानाद्यः सवैकीयथा धर्मकर्म।
णि कामदेववद्दोषतच्चिरं स्थापय १ तत्र पुरा राजगृहे राजा श्रेणिकः श्रावकाग्रणीः सौवर्णैः सद्यवैरष्टशतैर्जिन
मपूजयत् १ तादृग्सद्भक्तियोगेन त्रिर्जिनार्चा वितन्वता तेनार्जितीर्थकृन्नामकर्म्मकर्म्मभंजापदं २ यदुक्तं जिण।
[struck-through] तिसंभ्रंकुणमाणो सोहिणइसम्मत्तं तित्थयरनामगुत्तं पावइसेणीनरेंदुव्व ३ इति श्रुत्वा गुरोर्भूपस्त्रिर्जिनार्चाप
रायणः पूजां भ्रातिकीं शाश्वत्स्वसौधे सोविशुद्धधीः ४ विदधाति तथा सायं सप्तमष्टोपचारतः मध्याह्ने श्रीकुमारवि।
नपालके चैत्ये उत्सवे ५ स चैवं सर्वत्र जिनचैत्यमेत्य नृपतिर्नैकोत्सवाडंबरैर्निःस्वानस्वनगर्जदंबरमुरुस्नात्रं विधा।
यादरात् सामंतैर्व्यवहारिभिः परिवृतः सर्वोपचारार्चनं कुर्वाणः प्रतिवासरं व्यस्वयज्जैनेंद्रधर्मोन्नतिं ६ अथैकदैवं
जिनपूजनोद्यतः कृतांगपूजाविविधैः सुमोत्करैः आरात्रिकस्यावसरे पुरः स्थितो न्यभालयद्भूपदबालभक्तियुक्
७ सद्वर्णको द्वासिविचित्रभंगिभ्यत् सर्वर्तुपुष्पाऽविनियोगयोगतः विशेषसोभाऽभवदादिनां तथा पूजा सुभंगी सुभ।
गीकृतामपि ८ युग्मं तथाप्रपस्यन्निति प्रपस्यतां गुरुव्यचिंतयच्चेतसि खेदमेदुरः मयेदमिंदुप्रभमत्र कारितं दर्षप्रक
र्षाज्जिनचैत्यमुत्तमं ९ परं सर्वर्तुभिः पुष्पैः न पूजा संभवो न वत् तेन दर्षप्रकर्षोऽपि विफलो मे ह्यजायत १० धन्यास्तेच
क्रवर्त्याद्याः सर्वर्त्याः जिनपूजकाः येषां ह्यनेकाः सर्वर्तुपुष्पपूर्णाः सुवाटिकाः ११ अथ नृपसेखरो न नूनमदं राजेतिनाम

भूत् यस्यैकमपि नीयानं सर्वर्द्धिपरिमंडितं १२ अर्हन्नाम्नैव श्रद्धालुर्लोके ह्यात्मनरिः सदा ङप्यपूजापि नीकर्त्तुंपा
र्यतियद्यदृच्छया १३ विनामाध्यंदिनीमर्चामन्वर्थ्यस्वनोज्वलां नकर्त्तुंयुज्यतेयुक्त्या भुक्तिंमुक्तिंयियासतां १४ मौक्त
वंजीवतं ह्येतदेकदाकार्यसिद्धये नत्वादृशोर्द्दस्यासिद्धो युक्तं तुश्लाध्यतांनजेत् १५ एवं वशो विनोदी विवातस्वांतोन
रेश्वरः नोविधत्ते जिनस्यांघ्रयदारात्रिकमंगलं १६ तदैकांतिकसद्भूतभक्त्यावर्जितमानसा व्योमसंस्थाऽवदद्देवी
शासनस्यनृपंप्रति १७ माखिद्यस्वजगत्श्रेष्टस्वचेतसिपुण्यकराट् कोन्योमान्योजगत्यस्तित्वत्समोजगतीपतिः १७
यएवंश्रीजिनेंद्रार्चाविशेषरसलालसः तत्सिद्ध्यर्थंनिजप्राणव्ययाणमपिवांछसि १८ नदिद्गुणिजनानांवर्जितानं
दसौख्यान्युदयसदयशश्चन्नंदवोलुकचंद्र जितभवतवदीव्यन्नंदनोद्यानलीलं वनमविकलमेकंभाविलेन।
प्रसादात् १९ इत्युदित्वाजगामस्वंधामशासनदेवता राजापिमुदितः कल्पपूजोलंकृतवान्यदान् २० तदनु
नुवनमासीद्दिव्यंसेविताशंसमश्रामयविलासोद्यासिसर्वर्त्तुसेव्यं अजनिधरणिजानिर्मानिमान्मस्तसर्वोचित
मिलितजिनार्चार्थैर्भवोविकृतार्थः २१ इत्थंवैभवमद्भुतंजिनपतेर्भक्तिप्रभावोद्भवं साक्षाद्वीक्ष्यसविस्मयाः सम
भवंस्तेरिवबोधादयः सर्वत्रैवभवादिभश्यडतश्रीमज्जिनेंद्रंजनादेवंसेव्यतमंभजध्वमधुनासस्वर्गापवर्ग
प्रदं २२ तथाचोक्तं प्राभ्रयमदाकाव्ये जावतिचोकयपूक्क आरतियमंगलंनजाकुणई तोदेवउलेमरूबयपूर्व
अणुसोइंडेलग्गो १ मइंतावदेउलमिमं निम्मविअंसद्दलजीविअमणेण सच्चरिउकुसुमपूअानोजईजीअंनमेस
हलं २ अद्दमणिअंखेसासणदेवीएएवमेवमाजूर आवत्तमाणजसउममिमेअकिमत्तमाणमलं ३ गुणिपाचारय
पारय उदअडविंताबडेसुमापडसु दोदीउदउज्जाणंसइसव्वरिउदिंकयकुसुमं ४ इत्यादि तथा वंदणयंसाकू
णं जोसम्मंदेइगुणसयरयाणं सोपावईसयेलमुदं दरिद्दकम्मरकेयंकुलइ १ पुराद्वारवतीउर्यांश्रीकृष्णेनोर्द्ध ५७
वक्त्रेण श्रीमान्नेमिजिनो।वंदितसदानेकमुनिस्वरैः २ सम्यक्भावाज्जिनमुनीन्वंदमानेनविद्मुना अर्जितंतीर्थक्र

त्वंसम्यक्त्वंक्षायिकंतथा ३ सप्तम्यादित्रङः प्रथ्वोर्नरकायुर्वियोजितं राजन्नेवंफलंसाधुवंदनंलंददस्वनो ४
तदत्रश्रीप्रभोः पादपद्मयोर्वंदनंविनानभोक्तव्यंमयेत्येवंजग्राहाभिग्रहंसुधीः ५ एवंदानशीलतपोभावनासुदृ
ष्टांताअत्रश्रेयांसादयोज्ञेयाः तथाकामदेवादिश्रावकवत्सुश्रद्धधर्मेमनोविधेहि तत्रसाधुश्राद्धाश्रितत्वे
नधर्मोविस्फूर्जितोद्विधा तंसमासेव्यभविकास्तरंत्येवभवार्णवं १ तत्राद्योदशधाक्षांत्यार्जवाद्यावर्जितः परः
द्वादशव्रतरूपः स्याद्वितीयोऽपिशिवप्रदः २ द्वयोरपिविशुद्धयोर्मिथ्यसम्यक्त्वमूलमेतयोः तच्चस्याद्भविनांव्यक्तमव्य
क्तमपिनेदतः ३ तदेवसत्यंनिःशंकंयज्जिनैःप्रतिपादितं तदव्यक्तंभवेत्सम्यक्तत्त्वव्यक्तेरयोगतः ४ व्यक्तंज्ञा
नस्तदेवस्याद्यन्मिथ्यात्वपरिक्षयात् जीवाजीवादितत्वानांहेयोपायेद्बोधतः ५ तिर्यग्नरकयोर्द्वारिस्थितस्सम्यक्त्व
मर्गला देवमानवनिर्वाणसुखासौप्रतिभूः पुनः ६ भवेद्वैमानिकोवश्यंजंतुः सम्यक्त्ववासितः यदिनोक्षांतसम्यक्त्वो
बद्धायुर्वापिनोध्रुवं ७ उक्तंच अंतर्मुहूर्त्तमपियः समुपास्यजीवः सम्यक्त्वरत्नममलंविजहातिसद्यः बंभ्रम्यतेन
वपथेसुचिरंनसोपि तद्बिभ्रतश्चिरतरंकिमुदीरयामः ८ अणुव्रतानिपंचाद्योदिग्विरत्यादिकंत्रयं शिक्षाव्रता
निचत्वारिस्युरित्येवंद्वादशव्रती ९ द्विधात्रिधादिनास्थूलंहिंसादेर्विरतिः सदा अहिंसाद्याभवेत्संवाण्व्रतीग्रहमे
धिनां १० त्रसानांमंदबुद्धिनांहिंसांसंकल्पकल्पितां स्थावराणामपिव्यर्थांवर्जयेत्करुणापरः ११ देवातिथ्यादिपू
जार्थंविदध्मत्वादिवाक्यतः क्रियंतेयोवधः सोपिनरकप्राप्तिलग्नकः १२ यडक्तं मेरुगिरिकणयदाणंधन्नाणंदे
इकोडिरासीउ इक्कंवदेइजीवं नछुट्टयतेणदाणेण १ माउर्व्वनतः पिष्टकृतकुर्कुटहिंसनात् राजायशोधरःप्रा
त पदुरंताङ्ःखसंततिं १३ तस्मांश्रियोर्थिनाहिंसात्याज्यावनदवाग्निवत् दयितेवदयाकार्याहृद्यानंदप्रदायिनी १४
लघीयस्त्वमिदाऽमुत्रमूकत्वादिवतत्फलं विलोक्यपापहेतुत्वात्स्थूलाऽसत्यंत्यजेत्सुधीः १५ एकतः कूटसाक्ष्यो
क्तेः सप्तमेनरकोतिथिः बसुववसुनृपालस्तदलीकैरलंसतां १६ नवेभवेभवेत्पुंसांदासत्वंपरमंदिरे परद्रव्या

पद्मारायमतिर्येषां विजृंभते २७ पापात्तेनां विविधा मत्र परत्र नरके गतिं दौर्भाग्यं च दरिद्रत्वं लभंते चौर्यपरो नरः
२८ दानशीलतपोभावैरर्जितं सुकृतं महत् निखिलं निःफलं ज्ञेयं परद्रव्यापहारिणां २९ वधादप्यधिकं स्तेयं
तेनैकोपद्धिपद्यते धने हृते पुनः प्रौढसुधीवसकलं कुलं ३० त्यक्तचौर्यो रौहिणेयो यदाप सुरसंपदं आरणेपि
परस्वं तन्न दत्तव्यं विवेकिना ३१ यदुक्तं देह्यकार्ये कुलीनो नश्ता स्वंतेपि करोति न परद्रव्यापहारं स्वपरस्त्रीपरि
त्मणं ३२ जगत्यकीर्त्तिं स्वकुलक्षयं दुर्गतिगामितां अब्रह्मणः फलं पश्यन् न पश्येत्परयोषितं ३३ स्वकीया पा
रकीया वेश्या एषु स्त्री च कुमारिका एवं भवित्तमयापि स्त्रीणां जाति चतुष्टयी ३४ तन्मध्ये स्ववधूरेव सेवनीया विवे
मात्रवत् विकिना शेषास्तु स्वसवित्री वर्जितं नियाः सचेतसा ३५ परस्त्रीसंगमाकांक्षामात्रेणापि स रावणः आसीद्यासीन्न
वधिस्थस्य तुर्थे नरकेतिथिः ३६ तस्मा गांगेयवन्नित्यं ब्रह्मचारी भवेद्बुधः तदशक्तोस्वदारेषु सुसंतुष्टश्च सर्व
दा परिग्रहाधिकः प्राणी प्रायेणारंभकारकः स च दुःखखनिर्नूनं ततः कल्पांतदल्पता असंतोषवतां सौख्यं नैवलो
व केपिनंदत्रितां हैमीपत्रसममनसामपमानपदेपदे ३७ कृत्वा परिग्रहे क्लेशं मम्मणस्य गतिं तया धर्मान्विषी सुखा
र्थी वा कुर्यात्स्वल्पपरिग्रहं ३८ दशादिग्गमने यत्र मर्यादा कापितन्यते दिग्विरत्याख्यया ख्यातं तद्गुणव्रतमादिमं ३९
यतः तप्तायगोलकल्पा प्रमत्तजीवोनिवारितप्रसरो सर्वत्र किं न कुर्यात्पापं तत्कारणानुगतो १ जोभानिभूतो दिवि
भुवनमपि मनोरथैरेकाकी भ्रमति संख्या विधीयते यत्र शक्त्या भोगोपभोगयोः भोगोपभोगमानं तत्स्याद्द्वितीयं गुणव्रतं
४० सकृत्सेव्यो विभोगो ज्ञेयोऽन्नकुसुमादिकः भूयः सेव्यो विज्ञेय उपभोगस्त्वंगनादिकः ४१ इदं व्रतं भोग्यपरि
माणेन भोगायोग्यवर्जनेन च पालनीयमिति वर्जनीयान्याद्द्वाविंशतिरभक्ष्याणि सूत्रोक्तानंतकायिकाः वर्ज्यान्यता
नि विज्ञाय सम्यक्कुर्याद्दयापरो नरः ४२ आर्त्तरौद्रं च दुर्ध्यानं हिंसोपकरणार्पणं पापकार्योपदेशश्च प्रसादपरिवर्षणं ४३
सर्वोप्यनर्थदंडोयं तथाकल्मषकारणात् अपाकरणमस्यस्यात्तार्त्तीयिकं गुणव्रतं ४४ त्यक्तसावद्यकर्त्तव्यदुध्यानि ५८

स्य शारीरिणः समतायां भवेन्नूनं स्यात्तत्सामायिकमुच्यते ४५ यदागमः सावज्जजोगविरओ तिगुत्तो छसु संजओ उ
वउत्तो जयमाणो आया सामाइयं होई १ आजवमाणपरउरक्क अकरणं रागदोषमज्झत्थं नाणाइतियं तस्साय पोयणंजाव
सामइयं २ दिग्व्रतप्रतिमिरक्तिनिशिपद्मालयनं पुनः देशावकाशिकं तस्याद्व्रतं सुकृतकारणं ४६ उपलक्षणत्वात्सर्वत्र
यत्र तत्रारंभपरिहारस्य पंदेशावकाशं ग्रह्णाति पूर्वदिग्व्रते बहूनि योजनानि मुत्कलानि कृतानि देशावकाशिकेत्वपस
रयति हगविषादि ४२ योजनानि हग्विषयो विद्यावतान्पुनीकृतो योजनमात्रं स्थितः यथा वा शरीरस्थं विषं अगदबले
नांगुल्यां स्थाप्यते एवं विवेकिना यावत्कथिकदिग्व्रताद्दिग्रपसारयितव्यं एवं सर्वव्रतेष्वपि येनियमाः स्थापिताः ते पु
नः २ दिवारात्रौवापसारयितव्याः यथा जदविगदुअगणिमारुयवणस्सइतसेसु पाणेसु आरंभमेगसो सव्वसो य सत्ती एव
ज्जिज्जा १ तं नणिज्जं रागदोषेहिं दूसियं न विगिदत्थसंबंधं नासेज्ज धम्मसद्दियं माणं च कुलिज्जसत्तीए २ नयगिण्हिज्ज
अदिन्नं किंचि वि वेसमिरिकयं च दिन्नं पि भोयणमइवाक्तिं च पगसेसव्वसोवावि ३ एवं सर्वव्रतेष्वपि सर्वोत्सारांगसत्कार
ब्रह्माव्यापारवर्जनं चतुष्पर्व्यां निगवदत्सोपधं पौषधं व्रतं ४७ यावान्प्रयाति विधिवत्पौषधव्रतसेवने कालस्तावान्स
चाखिवश्वमान्योभनीषिणा ४८ अतिथिभ्योऽशनावासवासः पात्रादिवस्तुनः यद्दानं तदतिथिसंविभागव्रतं भवेत् ४९
प्रायः शुद्धैस्त्रिविधविधिना प्रासुकैरेषणीयैः कल्प्यप्रायैः स्वयमुपहितैर्वस्तुभिः पात्रकाद्यैः काले प्राप्तान्सदनमसम
श्रद्धया साधुवर्गान् धन्याकेचित्परमविदितादेवसन्मानयंति ५० यथा रत्नत्रयीयोगे मोक्षः क्षेमेण लभ्यते तथा शुद्ध
मनः पात्रवित्तप्राप्तावपि ध्रुवं ५१ इत्थं व्रतानां द्वादशतयीमेवा शिवार्थिना आनंदकामदेवादिश्रावकैरिवासेव ५२
एतेष्वेकैकमप्येषां धत्ते सोऽनंतसौख्यभाग् भवेद्यस्तु समग्राणि सद्व्रतं मुक्तिनायकः सम्यक्त्वनिसम्यक्सुगुरोरितिश्र
द्धर्मं मर्माणि कर्मदलनैकमनामनस्वी सर्वव्रतोद्यविधिसाधनसावधानः श्राद्धोप्रमौलिरभवत्कुविभूमिपालः ५३ य
दुक्तं एवं नरिंदइदअकिरियाइं इयाइवारसवयाइं रन्नाभणियं नयवं अनुयंदाभिकजंतुमए १ पंचमदव्वयभारोध्धु

वंगिरिंदुव्वदुव्वदोताव तंजेवदंतिसम्मंतिउक्करकारएवंदे २ तेविकुसलादिणिद्या नकस्सपरिमियपरिग्गदा
रेना सक्कंतिपालिउंजे इमाइंबारसवयाइंपि ३ गुरुणा नणियंआणंद कामदेवाइणो पुराजाया जेहिंपरियालि।
याइं इमाइंसावयवयाइंदढं ४ इण्दिं तुवरगदिणो इदत्थिनामेणछड्डुउसेढी परिमियपरिग्गदोउसोविद्दिय।
पावपरिद्दारो ५ जोअदिगयनववतनोसंतोसपरोविवेयरणयनिदी देवगुरुधम्मकज्जेसु दिन्नं नियभुयविढत्त निजभुजो
धणो ६ सोअमूपायमूले पुव्विपडिवज्जिऊणनाविणबारसवयाइंएयाइं पालणनिरइयाणइं ७ रत्ता नणियंपसो पार्जितधन
आसिधणदोन्निमअगोरवो सादंमिउन्निसंपरं बंधुव्वविसेसउज्जाउ ८ नयवंअदंपिकादं सावयधम्मस्सवारस।
विदस्स परिपालणेपयत्तं वसुदेसामित्तअणुरूवं ९ तोगुरुणावागरियंनरिंदउममेवपुणवंतोसि जोपरिसोवि
सावय वयाणंपरिवालणं कुणसि १० अथ प्रतिपन्नसमस्तमूलद्वादशव्रतस्य श्रीकुमारपालराजर्षेर्यथाक्रम
मवदाताः तत्र प्राणातिपातविरमणव्रते धर्मोजीवदया तुल्यो नक्कापिजगतीतले तस्मात्सर्वप्रयत्नेन कार्याजीवद
यान्नृभिः १ एकतः क्रतवः सर्वेसमग्रवरदक्षिणाः एकतो भयभीतस्यप्राणिनः प्राणरक्षणं २ सर्वेवेदा नतत्कुर्युः
सर्वेयज्ञाश्च भारत सर्वेतीर्थाभिषेकाश्च यत्कुर्यात्प्राणिनां दया ३ मेरुगिरिकणयदाणं धन्नाणंदेइकोडीरासीउ।
एक्कं वदेईजीवं नछूट्टयंतेणपावेण ४ दन्मितीजन्मजनितंसुकृतंनिदंति शस्त्रप्रदाश्चिनवसं नवमेवधर्मं शस्त्राभि
घातसमयेशतजन्मजातं यत्किंचिदस्ति नवमात्रमिदंपरासो १ ईत्यादि स्वपरसमयज्ञेनराज्ञा कर्णाटे १ गुर्ज्जरे २ ला
टे ३ सौराष्ट्रे ४ कच्छ ५ सैंधवे ६ उच्चायां ७ चैव नंभेर्यां ८ मारवे ९ मालवे १० तथा १ कोंकणेच ११ तथाराष्ट्रे १२ की
रे १३ जालंधरे १४ पुनः सपादलक्षे १५ मेवाडे १६ दीपा १७ भीरख्ययो १८ रपि २ इतिस्वदेशेषु अमारिपटहो
दापितः अगलितजलव्यापारनिषेधश्च अश्वलक्ष ५ दस्तिसदस्र १ गोधन ८० सदस्र उष्ट्र ५० सदस्राणांगलितज ५९
लपानं कुमरगिर्यादौ काशिगाजण्यादि चउदशदेशेषु धनविनयमैत्र्यादिबलेनजीवरक्षाकारिता एकदाश्रीकुमार

नृपस्त्रैलोक्यालोकप्रसादजिनेंद्रं प्रणम्य पश्चाद्वलमानः प्रासादद्वारबहिरवल्लिकेक्षेत्रपालायतआमिषादिपूर्णबलि
शरावंदृष्ट्वा खिदमेतरश्चिंतितवान् अहोममजीवरक्षापालनाज्ञामुधैवाष्टदशदेशेष्वमारिपटहवादनंच यावन्मापत्र
नमध्येपिनसम्यक्जीवरक्षाज्ञा अद्यापिलोकः पश्वनंजीवान्हंति ततश्चिलिचनंतलारक्षमाकार्यप्राह अयंबलिका
रकः प्रगटीकार्यः तलारक्षकोपिसर्वकुंनकारानाकार्यकेनेदंसरावंकृतमितिपप्रच्छ तेषांमध्ये एकेनोक्तं मयैतत्कृ
तं पृष्टं पुनस्तस्तलारक्षेन केनकारितं कुंभकारेणोक्तं नड्डुलपुरेशराजश्रीकील्हणस्थगीधरभार्यया ततोराज्ञेविज्ञप्तं
नृपेणाकारितः कील्हणसामंतः प्रोक्तश्च त्वयास्वदेशेत्वस्मामदाज्ञयाबहिः स्थातव्यमिति ततस्तेन नीतिनपादयो
र्लगित्वा विज्ञप्तं श्रीचौलुक्यदेवकोयंकोपाटोपोऽकांडे राज्ञापिस्थगीधरभार्याबलिवृत्तांतः कथितः तदनुतेनसामंते
नतंस्थगीधरंदत्वा नृपः प्रसन्नीकृतः मारीत्यत्तरिष्वारणेत्तपणे नवराश्चपशुबल्यदानपिकुपितकंटेश्वरीत्रिशूलघा
तसंजातसर्वांगकुष्ठादिवेदनायां मंत्रिवाग्भटविज्ञप्तदेवीबलिदानविषयेऽनुमतिरपिनादायिदयालुनायेन ११ ज
लादिपर्याणेषु प्रमार्जनार्थंप्रोंछनिकाः कारिताः अथ एकदा पर्याणप्रमार्जनेन नड्डुलसामंतेनादसेऽपरैरपिसामं
तैः १ परस्परंहृग्संज्ञया ज्ञातेच राज्ञा सप्तलोदकटाहीबाणेन नीता सांगिकया १६ मणगोणिमुत्पाद्यबलंदर्शयि
त्वा जर्जिताः सामंताः नवत्स्विदंविधोऽस्मीति एकदाकायोत्सर्गस्थिनृपेमर्कोटकः पादिलग्नः पार्श्वस्थैः पस्विारिकै
रुत्सार्यमाणोपिराज्ञा तस्यांगमाधिसेनावनयास्वत्वक्वासददूरीकृतः मदेश्वरग्रामीयवणिजायूकावधेयूकाव।
सतिः कारिता इत्यादिकिंपुच्यते यतः यः कृपैकजीवितो धर्मः सर्वशास्त्रैः प्रतिष्ठितः इतिज्ञात्वासधर्मात्मातन्म
यं कृतवान्जगत् १ अपिच श्रीकुमारधरणीभुवः कथं कथ्यतेऽत्र महिमाप्रमातिगः यःकृपाव्रतमिदाश्रितः
स्वयं तन्मयंचनिखिलंजगद्व्यधात् २ एवंदयांपरिपालयतः श्रीकुमारपालनृपतेरुपश्लोकनाकाव्यं श्रीगुरुभिरु
क्तं यथा स्वर्गेनक्षितिमंडलेनवडवावक्त्रेनपिन्नेस्थितिं त्रैलोक्येकदितप्रदापिविधुरादीनादययाचिरं चौलुक्येनकु

मारपालविभुना व्रतसमावासिता । निर्नीकानित्तमोक्ष सिवारके नोपनीयेत सः ॥ १ ॥ शरणागतत्राति तिविरुदं च दत्वा
मृषावादविरमणव्रतमपि । एकत्रासत्यजं पापं पापं निःशेषमन्यतः । द्वयोस्तुलाविधृतयोस्तत्राद्यमतिरिच्यते ॥ १ ॥ अश्व
मेधसहस्रं च सत्यं च तुलया धृतं । अश्वमेधसहस्राद्धि सत्यमेव विशिष्यते ॥ २ ॥ सर्ववेदाधिगमनं सर्वतीर्थावगाहनं
सत्यं च वदतो राजन् समं वा स्यान्न वा समं ॥ ३ ॥ सत्यं ब्रूयात्प्रियं ब्रूयान्न ब्रूयात्सत्यमप्रियं । प्रियं च नानृतं ब्रूयादेष धर्मः
सनातनः ॥ ४ ॥ सत्यार्जवे धर्ममाहुरित्यादि जानानः । पारुष्यपैशून्यासभ्यरागद्वेषयुक्तात्मस्तुतिपरनिंदादिपरिहारे
ण मधुरं निर्जलं यथावमित्यादि आगमानुसारी वचो मया वाच्यमिति प्रतिज्ञाय सत्यवाक्यो युधिष्ठिर इति विरुदं बभार
तथा सत्यं मित्रे प्रियं स्त्रीषु निर्व्यलीकं मधुरं द्विषां । अनुकूलं च सत्यं च वक्तव्यं गुरुणा सह ॥ १ ॥ इति नीतिपथोपि येन ध
र्मार्थिना न संतापितः । कदाचित्केनाप्याकारेण मृषानापरो विशेषतः । पत्युर्वधं बंधुकी ध्यायत्यर्थयते निषंकुणे
दमलोभात्तं करोति नारदः । दीयथा द्विजनश्वपश्यति परछिद्रं छलेशाकिनी । निःपुत्रं म्रियमाणमाद्यमवतीपालोदद्वा
वांछति ॥ १ ॥ इति श्रीचौलुक्यनृपराज्ञस्तृतीयव्रतपालनं कथं । इत्युक्ते सूरिभिः राज्ञा प्राह निःपुत्रो म्रियते यो यस्तस्य
नरदत्ताशया । पुत्रतां प्रतिपद्यंते नृपाः कष्टधनाशया ॥ २ ॥ तदद्य प्रभृति मुक्तमेव मया मृतस्वं नव तृतीयव्रतांगी
कार ॥ संसारतारणायेति प्रतिपद्य राजपर्षदि सर्वसामंतादिसमक्षं तत्पंचकुलमाकार्य प्रष्टाच प्रतिवर्षं लि ७२ लक्षद्रव्याय
पदं ज्ञात्वा संतोषपोषितात्मा रुदतीवित्तं मुक्तवान् । पाटितं च पट्टकपत्रं । तथा निःपुत्रकेः शकितं नयन्नपतिर्निस्वा
कृच्छ्रविश्राकृते । पत्न्याः त्वा रइव तत्तिपतिमृतौ यस्यापहारः किल । आपाथोधि कुमारपालनृपतिर्देवी रुदत्या धनं ।
विन्नाणः सदयंप्रजासुहृदयं मुंचत्ययं तत्स्वयं ॥ इति मृतस्वपरिहारपटदोदापितो ॥ १८ देशेषु । अथान्यदा सववि स
रसनामुपेयुषि श्रीचौलुक्यदेवे प्रतिहार प्राह । देव महाजनो द्वारे तिष्ठति देवदर्शनार्थी । राजा प्रवेशाय सद्यः । ततः प्र ६०
तिहारानुमतास्तत्वारि महत्तराश्चागत्य राजानं प्रणम्य लब्धासना वेलक्ष्योपलक्षिताऽ उपविष्टाः राजा कोहेतुरद्य राजस
ण

नागमे किमिदं वैलक्ष्यमिति । किं कोपि परानवो समाधिर्वोपद्रवो कोपि । तदनु महाजना कुतः प्रजानां राजेंद्र
त्वयि सासति मेदिनीं । परानवो समाधिर्वा जायते जनवत्सल ॥ १ ॥ कदाचिदंधकारः स्यात् किंत्वेनास्वति नास्वति परं त्व
दुदये स्वामिन् न किंचिदसमंजसं ॥ २ ॥ परं संप्रत्येव गुर्जरनगरवणिक्मूर्द्धन्यः कुबेरश्रेष्ठी देवपाद विदितो बहुस्व
र्णकोटिद्विजः समुद्रे समागच्छन् कथाशेषतया स्वामीपादानामसेवकतामगात् । इति तत्परिच्छदो निःपुत्रश्चा
क्रंदन्नस्ति । तद्द्रव्यं राजा यद्यात्मसात्कुरुते तदा तस्यार्द्धदिदिकं क्रियते । कियत्तद्धनमिति पृष्टे ति उक्तमित्या
हुस्ते महत्तराः । ततः कृपापरिणतो राजा स्वचेतसि चिंतितवानेवं । आसाबंधाद दद सुचिरं संचिते केशदत्तैः केयं
नीतिर्नृपतिदत्ता यन्मृतस्वं हरंति । क्रंदन्नारीजघनवसनत्तेपपापोत्कटानां आः किं तेषां हृदि दयिदृक्कृपा नास्ति
त्किं त्रपापि ॥ १ ॥ ततो महत्तरानभयाम्मृतस्वग्रहणं तृतीयव्रतप्रतिपत्त्यवसरे श्रीगुरुपादपार्श्वे प्रत्याख्यातं परं कौतु
कात् स्वयं व्यवहारिणो गृहदशां स्वविलोकयामि इत्युक्त्वा महत्तरादिपरिवृतः सुखासनारूढः स्त्रकृदमाजगाम राजकुंज
रः । तदनु सौवर्णकलसपरंपराक्कणत्किंकिणीकाणवाचालितव्योममंडलकोटिध्वजावलिदस्तिशालादानशालातु
रंगसालादि विराजितं कुबेरगृहं विलोक्य विस्मयस्मेरहृदयो महत्तरदर्शितं स्फटिकशिलानिर्मितं चैत्यालयं गतः । त
द्रमणीयतां विलोक्य प्राह नृपः । पर्यायस्कंदिनावलस्यमकं पीयूषकुंडस्य च क्षीराब्धेरभिधां तरं प्रतिकृतिः शीतां
शुलोकस्य च । दीप्ता चंदनकाननोदरभुवोऽभ्यासस्य धाराग्रहस्यादेवत्वमिदं प्रपंचयति नः शैत्यं वपुश्चेतसोः ॥ १ ॥ तत्र
चैत्ये मरकतमणिमयी श्रीनेमिजिनप्रतिमां नमस्कृत्ये तवान् । रत्नसौवर्णकलशस्थालारात्रिकमंगलप्रदीपादि देवगृ
होपकरणादि विलोक्य कुबेरपुत्रिका स्वयं परिग्रहपरिमाणपत्रं वाचितवान् । यथा गुरुपादकमलमूले गृहमेधि
जनोचितानि माल्लियमान् प्रतिपद्यते कुबेरो वैराग्यतरंगितस्वांतः ॥ १ ॥ जंतून्नद्यमि नवध्नि नानृतमहं स्तेयं न कुर्वे प
र स्त्रीनैयामि तथाऽन्त्यजामि मदिरामांसंमधुम्रक्षणं । नक्तं नास्मि परिग्रहेमम तु न स्वर्णस्य षट्कोटयस्तारस्याष्ट

तुलाशतानिपमहार्घ्यमणीनांहस्ता २ कुंभरवारीसहस्त्रैहृ प्रत्येकंस्निग्धमूल्ययोः पंचायुतानिवाहानांसहस्त्रमपि हस्तिनां ३ अयुतानिगवांमुख्यैपंचपंचशतानिच हलानांसमनांयानपात्राणामनसामपि ४ एवंजोपार्जितालक्ष्मीरियत्य स्तुयदिमम इत्तानिजंतुजांपातां करिष्येपात्रसात्पुनः ५ एवंकुबेरव्यवहारिऋद्धिपत्रवाचनेनत्दतहृदयोराजाग्रहांग णेयावदागच्छति तावत्ताकुबेरमातागुणश्रीः पुत्रकुबेरेणाधरगतेसितंकर्णेदेद्दिपडिवयणं हावच्छपिच्छजच्छीतपा विलाजाइरायदारे १ एतत्श्रुत्वाराजाचिंतितवानेवं नरकांतंभवेद्राज्यमित्यार्यैर्यदुदीर्यते तन्नूनंरुदतीविस्तसमाकर्ण लपाप्मना २ पृष्टवांश्चकेएतेस्त्रियो महाजनः देवकुबेरमातागुणश्रीरेषा अपरास्तुकमलश्रीश्चास्तज्जाया अत्रांत रविस्ततत्रकुबेरस्यजायामाक्रंदकारिणी मातरंचद्वावत्सक्वगतोसीतिवादिनी २ तत्रासन्नैश्चसिंहासनादिस्तुढः धि प्राहः हेमातः किमेवंशोकविक्लेदासि यतः आकीटाद्यावदिंद्रंमरणमसुवतांनिश्चितंबोधवतां संबंधश्चैकवृत्तोपि न वक्तुविद्रंगत्वाद्संगतयद्भल्पः प्रत्याहृत्तिर्मतस्योपलतललिहितभ्रष्टबीजप्ररोहं प्रायाप्राप्येतशोकाश्रुदयमकुशा लैःक्लेशमात्मामुधैव ४ इत्युपदिश्य पृष्टकः समायातः गुणश्रीराह वामदेवनामामित्रं आकारितश्चसराज्ञा पृष्ट श्च समुद्रगमनादिवृत्तं वामदेवोपिनत्वाविज्ञापयतिस्म देवश्रीबोधकस्वंद इतः कुबेरव्यवहारी चतुर्थमहत्तरेभ्रग्
प्ररुवतः द्सारंन्यासीकृत्यन्दगुपुरात् पंचपंचशतमनुष्योपितपंचशतरप्रवहणैः प्राप्तः परकूलं तत्र १४ कोटिस्वर्णलाभः ततः प्रतिनिवर्त्तनांप्रतिकूलवायुनापंचसतप्रवहणानिपातितानि विषमगिरिवलयसंकटे पूर्वमपितत्रकस्यचित् पंचशतप्रवहणानिपतितानिसंति पोतानां मनिर्गमेनेनबाढंविषणः सपरिवारः कुबेरस्वामी अत्रांतरेसमागतः कश्चिन्नौविन्तोनावारूढः भणितंचतेन भोलोका दर्शयामिनिर्गमोपायं भणितश्चकुबेरेण भोबांधवः कुतः समायातः किंनामाचेति ततस्तेनोक्तं अस्त्यत्रासन्नेलेपंचश्रृंगोद्वीपः तत्रसत्यसागरोराजा तेनचैकदामृगया गतेनहतासगर्भामृगी मृगोपितन्मरणंदृष्ट्वास्वयंमृतः तेनवैराग्येनसत्यसागरनृपेणस्वदिशोःमारिपटहोदापि ६१

तः अद्यपूर्वप्रेशितकीरमुखात्युष्मदापदंज्ञात्वा अहंनौनासौनाविकोनिर्गमोपायदर्शनायप्रहितोस्मि राजा कुमारश्चयः अहोमहात्मनोमहतीकृपासर्वसत्वसाधारणि ततःकिं वामदेवः देवकुबेरस्वामीनानिर्गमोपायंपृष्टः प्राहः नाविकः एतस्यगिरेः कटकेद्वारमस्ति तेनप्रविश्यगिरेः परत्रपार्श्वेगम्यते तत्रभुरंमुद्रसमस्ति तत्रचजि नचैतेगत्वापटहावाद्यंते तेषांमहतानिस्वनेनगिरिश्रृंगस्थाराशेभारुंडपक्षिणः समुड्डीयंते तेषांपक्षवातेन प्रवहणानिमार्गेपतिष्यंतीति तदनुकुबेरस्वामीनातत्रगमनायपृष्टाः सर्वेजनाः कोपिनप्रतियुज्यते ततोऽसम सादसीपरमकृपापरवसः कुबेरएवगतः नाविकोक्तमनुष्ठितं तत्रगत्वानिर्गतानि १००० प्रवहणानि अगुरुस्विशा न्तानिक्षेमेणेति अतोग्रतः कुबेरस्वरूपंनावगच्छामि एवं २० कोटिरूप्य १००० तुलामितरत्नानिकुबेरधनंनपद्य दानुपतिष्ठते इत्युक्ते महत्तरे निरीद्शिरोमणिस्तद्द्रव्यंतृणवद्वगम्यैष्यएवंविधाऽसमदयासादसधनीसभुरु षोत्रमोजीवन्नेवसमागमिष्यतीति गुणश्रियमास्वास्ययावतापश्चान्निर्गच्छति तावताकुबेरोविमानाधिरूढः स
सस्त्रीक जायः समागात् विमानादवतीर्यमाढः पादौप्रणम्यराजानंप्रणनाम राजासर्वोपिमहाजनोऽहोमहदाश्चर्यं कुबेरः समायातः इतिवदंति राजापृष्टवान् देसादसधनस्थस्त्यपुरेकिमभूत् कुबेरः स्वामिन् तत्रपुरे एकत्रप्रासादे कन्याऽद्दृष्टापृष्टाच तयाचोक्तं अत्रपातालतिलकपुरेपातालकेतुर्विद्याधरोराजा पातालसुंदरीभार्या तयोः सुता पातालचंद्रिकानाम्नीइमांकन्यकांविधि सचमत्स्यितामांसलोलुपतयाकियताकालेनमार्जारीभक्षित पूर्वसंस्कृतमां
असती सान्नावात्वंधुकीत्यक्तबालकमांसभक्षणसंजातमहामांसाशनव्यसनोराक्षसोजनि नगरंसर्वंभक्षितं संप्रतिसा स्वादारायकापिप्रतोस्तीति अत्रावसरेपातालसुंदरीसमायाता पातालकेतुरपिभार्यायापर्यवसाप्यकन्यांपरिण

चितोहं मयापिपातालकेतुः प्रतिबोधितः तेनविद्याधरेणविमानमारोप्यसमायोदिमत्रानीयमुक्तः सचस्वस्थानं
प्राप्तः इतिश्रुत्वाविस्मितः श्रीचौलुक्यभूपः निर्मूल्यंगणितंनिजंपरपरित्राणेनयेनंजीवितं पाणौकृत्यनभस्वरीय। परिणीय
मचिरात्कल्याणिनीश्रीर्णिता प्राप्तः कीर्णपतांनपोविविधवशाद्धर्माध्वनिस्थापितः स्वेधामात्तुंसतंकुबेरनववताकिं आश्रित
किंकृतेनाद्भुतं १ यदाण्कस्वलक्ष्मीकुबेरदत्तेऽत्यनिनंद्यगुरुवंदनायजगाम तत्कर्तव्यंनृपोयज्ञंविज्ञायजनताभु
खात् उद्वेश्रमत्कृतश्चित्तेहिमाचार्यस्तमूचिवान १ नयन्मुक्तंपूर्वैरघुनघुषनाभागनरगप्रभृत्युर्वीनाथैःकृत।
युगकृतोत्पत्तिभिरपि विमुंचन्संतोषात्तदपिरुदतीवित्तमधुनाकुमारक्ष्मापालत्वमसिमहतांमस्तकमणिः २
श्रुत्वात्मधनंगृह्णन्पुत्रोभवतिपार्थिवः त्वंतुसंतोषतोमुंचन्सत्यंराजपितामहः ३ इत्थंश्रीगुरुणानरेश्वर
शतेराशास्यमानोमुनानिर्वीराभिःरनेकधात्वसकलैर्लोकैःसलीकोत्तरः लक्ष्मीणांद्विलस्परेणवदिहासमतिं
वर्जयन्प्रत्यब्दंस्कृतिभाजनंनदिन्नवेल्कस्यप्रशस्यात्मनः १ चतुर्थव्रतेपरदारगमनवर्जनरूपेस्वदारसंतोष।
रूपेच यःस्वदारेषुसंतुष्टःपरदारपराङ्मुखः सगृहीब्रह्मचारित्वाद्यतिकल्पःप्रकल्पते १ मनसापिपरस्त्रीयः
कलत्राणिनसेवते सद्विलोकद्वयेदेवस्तेनवैश्यधराधृता २ तस्माद्धर्मार्थिनात्याज्यंपरदारोपसेवनं नयंतिपर
दारास्तनरकानेकविंशति ३ इतिश्रुताधिगतपरमार्थः श्रीराजर्षिःराजराजश्चांगीकृतपरनारीसहोदरव्रतः।
स्वदारसंतोषव्रतिजातः अतःपरंपाणिग्रहणनियमः श्रीचौलुक्यनृपेणधर्मप्राप्तेःपूर्वंबह्व्योपिराजकन्याःप
रिणीताः परंधर्मप्रतिपत्त्यवसरेताषांस्वल्पायुष्कत्वात्एकैवनृपध्वदेवीपट्टराज्ञीबभूषते तदवसरेविवाद।
नीयमिनोदेईकिणयकोंउ अदवाकारिइकणयजिणनवणं तस्सनततिययउणंजत्तियबंभव्वयधरिए १ एकराज्ञ ६२

चितस्यापियागत्रिब्रह्मचारिणः नसाकृतुसहस्रेणकर्तुंशक्यायुधिष्ठिरः २ इतिस्वपरसमयज्ञःसर्वदाब्रह्मचर्या।
भिलाषीवर्षासुचमासचतुष्टयेत्रिधाशीलपालनंप्रतिपन्नः तथामनसाचंगेत्तपणं वचसावाक्लं कायेनविकृतित्यागः।
यदुक्तं एकानार्यासदायस्यत्रिधाशीलंप्रपालनं घनागमेनव्यपाणिग्रहनियमश्चचतुर्थव्रतपालने २ कियताकालेनभोप।
ध्वदेवीपरासुरजायत तदनु ७३ सामंतमंत्रिवर्गोविज्ञपयति श्रीचौलुक्यकुलावतंसानुग्रहतांपुनःपाणिग्रहमहो।
त्सवेनस्वसेवकजनः राजा अलममुनासंसारदुःखोपायेनपाणिग्रहाग्रहेण नवत्रयमेऽतः परंयावज्जीवंब्रह्मचर्यंस
र्वत्रितनयोनियमादिक्रियाकलापसाफल्यकारी यदागमः जेणसुद्धवरिएणवयाणिदाणाणितवोनियमाइणिसवरि
याणिनवंति सामंतादयः राजन् पट्टराज्ञीविनाकथंमंगलोपचाराराज्ञोजायंते नहिसत्यलोकवत्भूमीधवाग्रहिणुप
चारवर्जिताः श्रुताद्दृष्ट्वा राजा अहोराजकन्याः श्रीगांगेयःपितामह आजन्माऽकृतपाणिग्रहएवसकलमहीपाल
मौलिमिलीयिताज्ञः किंचित्स्मृतिपथमानीयते तस्माःसंप्रतिमयापियावज्जीवंब्रह्मचर्येतोपचारमहोत्सवः कर्तुमुचि
संबोधयित्वा तः इत्यादिधर्मवचोयुक्त्यापर्यवसाप्यसकलसामंतादिलोकसमक्षं महतामहेनाबालब्रह्मचारीश्रीहेमाचार्यश्रीमु।
खेनब्रह्मव्रतमंगीकृतवान् यदनुमंत्रिभिःसमग्रराजधर्ममंगलोपचारारात्रिकमंगलप्रदीपकरणावसरे स्वर्णमयी
नृपध्वदेवीनिर्माय्यराज्ञः पार्श्वेस्थाप्यते अयंराजर्षिरिसाक्षात्प्राप्तशोढिवितन्वतः अजिह्मब्रह्मलीनस्यचौलुक्यता।
चकःसमः १ इत्युपश्लोकितः प्रत्यक्षोकोलोकोत्तरैःनरैः श्रीकुमारनृपःशुद्धश्रद्धाजुर्जयताच्चिरं २ पंचमव्रतेपिरि
पापं मितपरिग्रहप्रत्याख्यानपूर्वमिच्छापरिमाणप्रतिपत्तिरूपो एनः केनधनप्रशाक्तःमनसानासादिहिंसात्मनाकेस्त
स्याजनरत्तणहृयकृत्येतेनदादिडःखानले तत्त्वागेवविचार्यवर्जयचिरंव्यामूढवित्तस्पृहांयेनैकास्पदतानयासि।

विषयेपापस्यतापस्यच १ संसारमूलमारंभास्तेषांहेतुः परिग्रहः तस्मादुपासकः कुर्यादल्पमल्पंपरिग्रहं २ इत्या
दिगुरुवचः श्रवणतः प्रापन्नीरुतयायदधिकंस्वर्णादिमर्वेलद्धर्मस्थानेनियमितपरिग्रहवता सुखेनव्ययीक्रिय
(मति) तइतिमान् श्रीपरमार्हतएवंकृतवान् परिग्रहप्रमाणं इर्वद्रष्टश्रुतइर्वमदागुरुषपरिग्रहानुसारतः यथास्वर्णकोट
यःषट् रूप्यकोटयअष्ट मद्दार्घ्यमणिनांसद्दस्रतुला अपरद्रव्यकोटयोऽनेका एवंकुंभरवारीसहस्रेद्वेप्रत्येकं।
स्निग्धधान्ययोः पंचलक्षाश्ववाद्दानांसहस्रंवोद्रुद्दस्तिनां १ अयुतानिगवामथोपंचपंचशतानिच गृहापणसभायान
(सकटानां) पात्राणामनसामपि २ एकादशशतानिन्नारथाःपंचायुतप्रमाः द्वयेकादशलक्षाश्चपत्त्यष्टादशलक्षकाः एतत्सैन्य।
मिलाकप्रमाणं सर्वप्रकारैःपापव्यापारनिवृत्तिमिच्छोस्तस्यश्रीधर्मात्मनोऽपरवस्तूनांप्रमितःकिमुच्यतेयेकेवनल
वणतिलजीरकगुल्मादिपापद्रव्यागमास्तेषांनियमएव रत्नस्वर्णादिवस्तूनांसत्तांदृष्ट्वाबनेकधा स्वल्पपरिग्रहंचक्रेध
र्मात्मापंचमव्रते १ अपिच सर्वःकोपिपरिग्रहंबहूत्तरं ह्याशापिशाचीदतः संप्रत्यत्रकरोतिसोवविभवात् प्रायःसतो
ऽनेकधा यस्तुस्वर्णधनादिभूरिसंपदिदपिप्राज्यांचकारस्वयं संतोषात्सकथंकुमारनृपतिर्नस्यात्प्रणम्यःसतां २
जगच्चेतस्सुमत्कारिपंचाणुव्रतधारकः परमार्हतभूमीशश्चिरंजीयात्कुमारराट् ३ षष्ठव्रतेदिग्यात्राविरतिरूपेचरा
चराणांजीवानांविमर्दननिवर्त्तनात् तप्तायोगोलकस्यसद्व्रतंप्रदीणोप्यदः १ विवेकाद्भूतगुरुषेणसर्वदापिजीवदया
निमित्तं दिग्गमनवृत्तिर्विधेया विशेषतश्चवर्षासु यतः दयार्थंसर्वजीवानांवर्षास्वेकत्रसंवसेत् इत्याज्ञानिमजी
नोपदेशात् श्रीकुमारपालोक्तस्कायाबहिर्निर्गमनियमंजग्राह तथा दर्शनेसर्वचैत्यानांगुरोरपिचवंदनं मुक्त्वा पुरो
पिनप्रायोत्रमिष्ठामियानागमे १ वाचायुधिष्ठिरःश्रीमान्निजमंगीकृतंव्रतं तत्रतत्राजचौलुक्यकोसिंहःकार्येम ६३

हत्यपि २ सत्यस्यनियमः सर्वत्रतादृग्पप्रथे अथतंतथाभिग्रहंगुर्जरसमृद्धिंचवैरिभ्यो ज्ञात्वा गूर्जरदेशभंं।
जनायगर्जनिसः शाकानिकदुर्धरः प्रयाणमकरोत् तदवसरेगर्जन्यागतत्वरेविज्ञप्तं श्रीचौलुक्यतवाभिग्रहं श्रु।
त्वागर्जनप्रभुर्देशादिनंगंचिकीर्षुरागच्छन्नस्तीतिचरविज्ञप्तिं श्रुत्वाचिंताक्रांतोऽमात्यसहितोवसतिमभ्येत्यगुरुमा
ब्रवीत् वैरेरद्यप्रजोक्तंउत्तुरक्षाधिपतिः स्वयंप्रस्थायगर्जनादत्रागच्छन्नस्तिमदाबली १ सद्दिषुरपितंनंकुमस
द्विषुरिवास्मदं वर्षारात्रेग्रदान्नेवबहिर्यामीत्यभिग्रहात् २ यद्यदंसंमुखंनयामि तदादेशभंगेजोकपीडागम
नेचनियमोच्छघनं गुरुः श्रीचौलुक्यत्वदाराधितधर्मएवसहायीतव चिंतासर्वथापिनकार्या इत्यास्वस्यनपंसूरिः
पद्मासनमधिश्रितः परमंदेवतंकिंचिदंतर्ध्यातुंप्रचक्रमे १ अतिक्रांतेमुहूर्त्तेथसमायातंनभोध्वना पल्यंकमेक
मद्राक्षीद्दिव्यतोमास्वृतंनृप २ अंबरेसोनिरालंबोविद्याधरविमानवत् कथमेतीतिविस्मेरःसतंमुहूरवैक्षत
३ गगनात्तावदुत्तीर्यसपल्यंकस्तत्क्षणादपि गुरोः पुरःस्थिरस्तस्थौसुप्तेकेपुरुषाश्रितः ४ पल्यंकः कोयमत्रायं
कःपुमानितिचेदकिं इतिप्रश्नपरंभूपंबभाषेगुरुपुंगवः ५ ततोपर्यापतन्योस्तिशाकाधीशोमहाबली पल्यंक
सःप्रचयितःसोयंमयानीतोऽत्रसैन्यतः ६ श्रुत्वातत्संभ्रमाद्भूपस्त्यावत्तन्मुखमीक्षते तावत्कश्चोत्थितःसोपि
शाकाधीशोविमृष्टवान् ७ क्वतत्स्थानंक्वतसैन्यं कथमिहागमः कोयंसिंहासनस्थोध्यानीद्धः कोयंचैतदग्रेसमा
(त्या) सीनोलीलावदेलितिश्रीराजेंद्रः इतिश्रीदिचिंतयन् किंध्यायसिशाकेशादिशाःपस्यन्नितिसूरिराट् एकातपत्र
मैश्वर्यंस्वस्यधर्मस्यचद्विती कुर्वंतीयस्यसदायंकुर्वंतित्रिदशाऽपि १ गृहमध्यान्मूमध्यादपियोरिपुन्नृपती
न् स्ववशकादासवद्बध्वासूपानानाययतित्वत्क्षणात् २ सोयंश्रीचौलुक्यसिंहोऽपरराजकुंजरोज्जासीत्वामायोतम।
त्रोपरिज्ञात्वाबध्वानीतवान् सांप्रतंत्रिभुवनशरण्यंस्वहितेदयार्दवैर्यप्यनुलंघनीयशक्तिंशरणागतवज्रपंजरंशर।
णीकुरु ततोऽद्भुतनयोद्विगचिंताज्ज्ञादिव्यभिवास्थिरोरुचेष्टितोऽप्यनिवारिभक्तियुक्तः सद्दर्पेणपल्यंकंत्यक्त्वा

गर्जनेशः सूरींद्रं प्रणम्य श्रीकुमारनृपोऽर्हन्नमस्यक्रि कवेच दत्त्वाचार्योज्य राजन्मयात्तव इहैकदेवतासादृश्यंना
शायि अतः परंमया यावज्जीवं त्वया सह संधिरेवचक्रे कुमारनृपः देशकाधिशमल्लोडाथैर्द्विषंतपंस्थएवन्नपि
क्रिमिदागछन्नन्नृवंस्थैरमीहक्गुरोजायतित्वंकथंछल्पसि शाकंड्भादः श्रीकुमारपालदेवसंप्रतित्वंहनस्थैः
र्यनिर्जितः ध्रुवः उराकृद्दिविष्यसि इतिबलेनबलिनोदेशानंगंधिकीडरागच्छन्नभूवं परमीहग्गुरोजायतित्वंकथं
छल्पसे पूर्वंकृतोपिनिवीरविक्रमोविश्रुतोभवत् विस्मरिष्यसि सोजात्रनेवंप्रतिभःउनः १ अन्यं स्वस्य स्तुमांस्माश्च सं
यंप्रतिषिषय भसैन्यामांविभाऽऽकुलान्नविधंतिति राजर्षिः प्राह यदि स्वपुरे षण्मासीममारिकार्यते तर्हि तव
मन्दिदमिवाज्ञाकरणंवांछितंच यद्बलेनछलेनापि प्राणित्राणकारापणं भल्पंतवभावि २ जीवरक्षाकृते श्रीहांदत्वा
सांत्वसमं निजानू आदिश्य वशकेंद्रतं स्वस्थानं प्रापयन्नृपः ३ गर्जनेषण्मासीजीवरक्षांकारयित्वान्पाराः शकें
द्रविस्मिथभूरिद्रव्यंप्राभृतंदत्वा पत्तनमागत्य श्रीचौलुक्यमानंदयामासुः आगच्छंतं शकाधीशं देशभंगविधित्स
या ज्ञात्वासाध्वि यदाराजानिनिवर्षासु संमुखः १ राज्ञोधर्मस्थिरीकर्तुं बध्वाभिन्योऽत्र सूरीणां पण्मासीजीवरक्षा
याः पणमुक्तः रूपाजुना २ सत्कृत्यानिकधाशकी अत्रं जीवदयाकृते मुंचतस्तं रिपुप्रोठमदोराज्ञोविवेकिता ३
इहमूजगद्गुरुः शक्तिमुक्तिभुक्तिप्रदायकः इहमध्यदव्रतो राजाश्चाद्यकालेकलोकुतः ४ एवंनरेंद्रेरपिस्कृतेध्व
निनियमानः षष्ठंव्रतंकष्टशतेपि सुद्धम पालय भूमिपतिः कुमारः ५ अथभोगोपभोगपरिमाणव्रते भोजनतः
कर्म्मतस्त्रद्विविधे तत्रभोजनतो मद्यमांसमधुम्रक्षणादि २२ अभक्ष्य ३२ अनंतकायादिनियमो भवतिकष्टेरो
गादावप्यनाकारः देवपूजाऽवसरंदेवाऽग्रतोऽढौकितपत्रवस्त्रदाराविवर्जनं सचित्तमेकंनागवल्लीपत्ररूपं दि
वाष्टविष्टकानि रात्रौचतुर्विधाहारप्रत्याख्यानं वर्षासुघृतैकविकृतिशाकंज सर्वशाकनियमः एकभुक्तप्रत्याख्या
नंचसर्वदातपः पारणोत्तर पारणे विना दिवाब्रह्मचारी सर्वपर्वाऽब्रह्मसचित्तविकृतिवर्जकः सर्वप्रकारेर्भोगोपभोगे ६४

भुनिस्पृहोपिराजधर्मादिपारवश्यादिवपरिमितमिवनिस्पाप भोगोपभोगादिभुक् श्रीचौलुक्यराजर्षिः कदा
चित् घृतपूरभोजनं कुर्वाणः किंचिंद्विचिंत्य कृताहारः पवित्रोन्यशालायां गुरून्नत्वा पप्रच्छ यदस्माकं घृतपूरा
हारो युज्यते नवेति प्रभुभिरभिदधे वणिक्ब्राह्मणयोर्युज्यते कृताऽभक्ष्यनियमस्यतु त्वत्रियस्य न तेनपिशि
ताहारस्याऽनुस्मरणं भवति इत्थमेवममापी तु क्ताकथं प्रभुभिर्ज्ञायते गुरुभिः सर्वज्ञागमौज्ज्वलादिविज्ञानं सम्यगि
त्युक्तेसंजातश्रीजिनागमबहुमानस्थैर्यः समग्रश्रीसंघसमक्षं घृतपूरा अतः परं मयानाऽऽहार्य इतिनियमं ला
त्वा पूर्वभक्षिताऽभक्ष्यप्रायश्चित्तंप्रतिपद्य लोकानां ज्ञापनाय प्रायश्चित्तस्य ३२ दंतसंख्यया एकस्मिन्भिडबं
धे ३२ राजविहारान्कारयामास गुरोरादेशात्तस्मिन्भूमौ सितोच्छ्रितौ ध्वजौ शिखरे द्धौरकौशेयनालंगोषोडशस्वर्णरी
तिषु १ चतुर्विंशतिर्वेत्येषु नाभेयप्रमुखान् जिनान् चतुर्षुचतुरः सीमंधरादीन् भुकृते पृथाः २ रोहिणीसम
वसृतिं स्वपुरे पादुकाद्वयीं अशोककुंजविस्तीर्णसविधापन्यविविशत् ३ एवंघृतपूरादिसरसाहारनियमी
कर्मतः १५ कर्मादानेभ्योऽगारवनशकटादिरूपेभ्यः समागच्छहायपदनिषेधकस्तत्पट्टकान्पाटयामास एवं
भोगोपभोगपुविरक्तः परमार्हतः निस्पृहः पापविजेषु सप्तमव्रतमग्रहीत् १ अष्टमव्रतेऽनर्थदंडविरमणेचतु
र्धाऽनर्थदंडस्तद्यथा अपध्यान १ पापोपदेश २ हिंस्रप्रदान ३ प्रमादाचरणा ४ नि एतानिचाचरतोमुधापापवृद्धि
रितिनसेव्यानि विवेकिनेतिज्ञात्वा सप्तव्यसननिषेधं सर्वत्रकारितवान् स्वयं प्रसादकृत्वाऽऽगदास्योपचारदेहा
तिसंस्कारविकथाकरणादि विवर्जनपरो जाग्रधर्मध्यानामृतां बुद्धिमग्नएवाजनि श्रीकुमारभूजानिः सप्तव्यसन
त्विज्ञासीदुर्ध्यानाविषयास्थितिः राजर्षिः रम्यतत्त्वसर्वदंडमदंडकृत् १ नवमंसामायिकंव्रतं सावद्ययोगपरि
वर्जनं निरवद्ययोगासेवनं तस्मिन्व्रते वीतरागस्तवगुणनं विनाना परकार्यकरणं सामायिकं प्रतिलेखितवस्त्रप्र
मार्जितदिशाप्रोंछनादिशुद्धसमाचारी पूर्वकमेव नयथातथा इतोरागभद्रांभोधिरितोद्विषदवानलः यस्तयो

मध्यमः पंथास्तत्साम्यमितिगीयते॥ १॥ एवं साम्यसुधास्वादमुदितात्मा महीपतिः॥ सामायिकपरो जज्ञे संलीनक
रणस्थितिः॥ १॥ दिग्व्रतयदीतदिग्परिमाणस्य प्रतिदिनं प्रमाणकरणं देशावकाशिकव्रतं॥ तत्रश्रीपरमार्हतस्य
रात्रौ स्वगृहांतरेऽवस्थितिः नवद्रिगमनं दिवापि प्रायः श्रीजीनालयशालागमनं विनाराजपाट्यादिभ्रमणनिषेध
जं तु जातदयोध्यासीमितक्षेत्रकृतस्थितिः॥ संलीनात्माकृपानाथो दशमव्रतमादधौ॥ १०॥ एकादशव्रते आहारश
रीरसत्कारब्रह्मचर्यअव्यापाररूपचतुर्विधपोषधोपवासरूपे एतस्मिन्पालिते एकादशव्रतानि सम्यग्पालितानि
भवंति॥ सर्वपापाश्रवनिरोधहेतुरेतद्व्रतं॥ महाफलं वेति विज्ञाय राजा पर्वसु पोषधग्रहणं नियमेन ग्रहीतवान् पोष
धेत्तपणं रात्रौ शयननियमः गुरूणां विश्रामणा अप्रमार्जनत्वे क्रमणे द्वाटमुखभाषणादिनिषेधः प्रायो रात्रौ त्स
र्गः॥ तदशक्तौ दंतासनमुप्राणायामप्रणयी॥ नेत्रद्वंद्वेश्रवणयुगले नासिकाग्रललाटे वक्त्रे नाभौ शिरसि हृदये ता
लुनि भ्रूयुगांते॥ ध्यानस्थानान्यमलमतिभिः कीर्तितान्यत्र देहे तेष्वेकस्मिन्विगतविषयं चित्रमालंबनीयं॥ १॥ इ
तिध्यानस्थानं निविशन्निश्चलचिता एकासनस्थ एव तिष्ठति॥ नृपतियोगींद्रः देहोपध्यादिनिःसंगवृत्तिः पोषधम
ग्रहीत्॥ सर्वपर्वसु राजेंद्रः सदा नियमपूर्वकं॥ १॥ द्वादशमे तिथिसंविभागव्रते॥ अतिथिश्चारित्री येन तिथिपर्वो
त्सवाः सर्वेत्यक्ता येन महात्मना अतिथिः स विजानीयात् शेषमभ्यागतो विदुः॥ तस्य संविभागो न्याया गतकल्पनी
यान्नपानादिवस्तूनां देशकालश्रद्धासत्कारः पूर्वकं दानं राज्ञा तु न तदा संभवति॥ राजपिंडस्य यतीनां निषिद्धत्वात्
इत्येतत् श्रुत्वा श्रीपरमार्हतः॥ पप्रच्छ श्रीगुरून् भगवन् मम द्वादशं व्रतं कथं भावियत् तयतयः॥ संसारतारका
दन्नपानादि न गृहिष्यंति॥ किंच साहूणकप्पणिज्जं जेन विदिन्नं कहिपि किंचि तहिं॥ धीरा जहुत्तकारी सुसावगातं
न भुंजंति॥ तत्कथमहं सुश्रावकः॥ एवं वसतिमयि कृपामवधार्य मह्यं देयतयोऽन्नादि गृह्णंतु॥ गुरुभिरुक्तं श्रीचौ ६५
लुक्यनकल्पते नृपपिंडः प्रथमजिनसाधुनां॥ रायपिंडे किमिच्छिए इत्यागमनिषिद्धत्वात्॥ परं नरेंद्र तव देशविरता

अविरतसम्यग्दृष्टयश्च धर्मोपष्टंभेन पोष्याः॥ पुरापि प्रथमचक्रिणा प्रथमजिनेन निषिद्धे राजपिंडे साधर्मी
का एव सर्वप्रकारैः पोषिताः॥ यदुक्तं विव्रन्नपाणसयणखाइमेहिं पुप्फेहिं पत्तेहिं य सप्फलेहिं सुसावयाणं करा
म णिज्जम्मश्रीः कयंतु जम्हा भरहाहिवेणं॥ १॥ नतो द्वादशव्रते तव साधर्मिकवात्सल्यमुचितं॥ ततो राज्ञा वधिश्राधानां
करो मुक्तः॥ प्रतिवर्षं ७२ लक्षद्रव्यमितः त्रुटितः साधर्मिकस्य समागतस्य दीनारसहस्रदाने श्रेष्ठी आभडो नियुक्तः
श्रीगुरूणां कथितं॥ यदुत साधर्मिको भग्नो ज्ञाप्यः॥ एकदा वर्षलेखके विलोकिते एका कोटिरायाता॥ यावत्तां दा
पयति तावता आभडेनोक्तं॥ देवद्विधा कोशः॥ स्थावरो जंगमश्च वयं जंगमकोशस्थानीया इति जल्पन् निषिद्धः॥
मम नियमभंगः॥ स्यादिति सर्वं दत्तं एवं बहुवर्षाण्यतिवाहयत्॥ एकदा कश्चिच्चारणः एकवर्णान् ५०० तुरगान् दृष्ट्वा
द्रष्ट्वा कंचन पप्रच्छ॥ कस्यैते तुरगा इति॥ तेनोक्तं॥ श्रीकुमारपालस्य शालायां मुखवस्त्रिकायोऽयति सारां च करो
ति॥ तस्यैते २ श्यामाश्च राज्ञा दत्ता इति श्रुत्वा पपाठ॥ रूउं ऊपारसनवि जइ पद्वतउ पजाइ सिई॥ सदसिइमेवड
सहु कुमारनरिंद दवादिरउ॥ १॥ एकदा श्रीराहितिसुखासनान्यः पटवो नागान् द्रह्यान् स्कंधोपस्तांबूलाद्युप
भुंजते नटविटाः खादंति हस्त्यादयः॥ प्रासादे वटकादयोऽपि निवसंत्येतेन पात्रांस्तते॥ सम्यत्वे भुवने प्रयच्छति
कृती लोका यय कामितं॥ १॥ तत्रापि अन्नदानं महते फलाय यतः॥ अन्नं वै प्राणिनां प्राणा अन्नमोजः सुखौ ष
धे॥ तस्मादन्नसमं दानं न भूतं न भविष्यति॥ १॥ ददस्वान्नं ददस्वान्नं ददस्वान्नं नराधिप॥ सद्यः प्रीतिकरं
लोके॥ किं दत्तेनापरेण ते सज्जीताभूतस्वपरस्परमणीकर्पूरकस्तूरीकाश्मीरखंडागुरुवाजिवारणमणिस्वर्णादि
वस्त्रव्रजः॥ योगेयस्य सुखं करोति विरहे दुःखं करोत्यंगिनां सद्यः॥ प्रीतिकरं तदन्नमनघं यत्नेन देयं बुधैः॥ १॥
यतः॥ अन्नदातुरधस्तीर्थकरोपि कुरुते करं॥ तदपि कृपया दीयमानं न पात्रापात्रविभागमपेक्षते॥ धर्मोपष्टं

मच्छुध्यात्रपात्रायैव तच्चत्रिधा यदाह् उत्तमपत्तं साहू मज्झिमपत्तं तु सावयानणिया अविरयसम्मद्दिट्ठी जहन्न
यंपत्तमस्कायं १ मिथ्यादृष्टीसहस्त्रेभ्यवरमेकोह्यणुव्रती अणुव्रतिसहस्त्रेभ्यवरमेकोमहाव्रति १ महाव्रतिसह
स्रेभ्यवरमेकोहितात्विकः तात्विकेनसमंपात्रंनभूतोनभविष्यति २ इतिश्रीगुरूपदेशोच्छ्रसितसाधर्मिकवा।
त्सल्यबद्धादरः श्रीकुमारपालः सत्रागारंकारयामासिवान् यदुक्तं अहकारावइराया कणकोडागारघयघरोवे।
यं सत्तागारंगुरुयंविन्नूसियंजोयणसहाए १ तस्मासन्नेरन्ना कारविया दियउत्तुंगवरसाला जिणधम्मदत्थिसा
ला पोसहसालाअइविसाला २ तत्राध्यक्षाः सुश्रेनासतेशेरतेच तद्यसिरिमालकुलनहनिसिनाहो नेमिनाग।
सुहो अभयकुमारोसेट्ठीकउयअहिगारिउरम्मा ३ इत्थंतरंमि सिद्धिपालेण सिरिपालसुएणकविणाउरा ज्ञिप्ता।
तोयनिधिस्तलिमूणिगणंरत्नोत्करंरोहिणो रेणावृत्तसुवर्णनाभनिहितंबध्नासुवर्णाचलः तोमधोबधनंनिधायधन।
दोविभ्यत्परेभ्यः स्थितः किंस्यात्तैः कृपणैः समोयमखिलार्थिभ्यः स्वमर्थंददत् १ जोताजुत्तंविवकयंतुमएजंइत्थ।
धम्मठाणंमि अभयकुमारोसेट्ठी एसो सद्दोसरोविदिन ४ तत्रवानयारीत्यासाधर्मिकभक्तिः थय क्रूरमुग्गमंड
वगंनयावउयाइकयच्चमक्कारं सक्कारउब्वगंसावयाणसोनोयणंदेई ५ वत्थाइपत्तठाइकुटंबनिव्वारणत्थमन्नंत्र एव
सत्तागारकयंनरिंदेणजिणधम्मे ६ पारणकदिनेश्रीत्रिभुवनपालविहारस्नात्रावसरमिलितसाधर्मिकाः सार्द्धं भुं
जते भोजनावसरेसदाप्यिवर्दनदुःस्थितानाथचतुर्तादीनांदयादानप्रवर्तनायपटहवादनेनान्नप्रदानपूर्वांसर्वरा।
जद्वारेषु उद्घाटद्वैनिवारितप्रवेशानिर्गमेषुसत्सुभुक्तिः यदागमः नेवदारंपिहावेईभुंजमाणोसुसावउ अणुकंपा
जिणिंदेहिं सड्ढाणंनतिवारिया १ इत्थंव्रतेद्वादशमेवितन्वन्समग्रसाधर्मिकभक्तिमुख्यैः सैसंप्रतीन्श्रीभरतादि
नृपान्संस्मारयामासकुमारनूपः १ धर्मंध्वादशधास्वयंसुविधिनाशुद्धंसमाराधयन् दानाद्यैरपरानपिस्थिर ६६

नरान्कुर्वन्स्वधर्मेजनान् निर्जित्योर्जितदुःकलिंखलुजिनध्यानैकतानोकरोत् श्रीचौलुक्यनरेश्वरःकृ
तयुगैश्वर्यंसदोज्जागरं २ अथान्यदाव्रतानिएवंमनःशुद्ध्याप्रपालयन् गुरून्स्वरूपंपप्रच्छसप्तक्षेत्र्यान्नृ।
पुंगवः १ गुरुराह जैनप्रसादबिंबानिश्रीमान्जैनागमस्तथा संघश्चतुर्विधश्चेतिसप्तक्षेत्रीजिनाजगुः २
एतेषुस्वधनंन्यायोपात्तंभक्त्यासदावपन् अन्यथापियथोचितान्महाश्रावकउच्यते ३ तत्रजिनभवनानि।
कार्यमाणानिजनयंतिकारयितुः सम्यक्त्वशुद्धिं तेषांतथाविधानांदर्शनेबोधिमनेकेभव्यजीवाः धर्मस्थैर्यं
च जिनधर्मोन्नतिः मिथ्यादृक्जनविस्मयःन्यायविशुद्धधनमात्सर्यादिकृतिमहत्वाकांक्षादिमलरहितमनो
भिसंधिविधिनाकारितानिजिनचैत्यानि उपानुबंधिपुण्यंदिउतयाप्रत्सतीर्थकृदादिपदसंपदेचजायंते।
यदुक्तं रम्यंयेनजिनालयंनिजभुजोपात्तेनकारापितं मोक्षार्थंस्वधनेनसुद्धमनसा पुंसांसदाचारिणा वेद्यंते
नरएमरेंद्रमहितंतीर्थेश्वराणांपदं प्राप्तंजन्मफलंकृतंजिनमतंगोत्रंसमुद्योतितं १ कारयंतिजिनेंद्राणांमत्त।
द्यावासानपीद्दृये मणिरत्नविमानानितेलभंतेत्रिविष्टपे २ माणिक्यहेमरत्नाद्यैः प्रासादान्कारयंतियेतेषां।
पुण्यैकमूर्तीनांकोवेदफलमुत्तमं ३ काष्टादिनांजिनावासेयावंतः परिमाणवः तावंतिवर्षलक्षाणितत्कर्त्तास्व
[illegible]
वननिर्मापणविधिरेवं शल्यारहितभूमौस्वयंसिद्धस्योपलकाष्टादिदलस्ययद्दलेनसूत्रकारादिभृतकादितिसं
धानेनभृत्यानामधिकमूल्यवितरणेनषट्जीवनिकायरक्षायतनापूर्वंजिनभवनविधापनंविशेषतः सतिविभ
वे भरतादिवद्दलशिलादिभिर्बद्धचामीकरकुट्टिमस्य मणिमयस्तंभसोपानरत्नमयतोरणशतालंकृतस्यविशाल
शालाबलानकस्य शालाभंजिकाभंगीभूषितस्तंभादिप्रदेशस्यदह्यमानकर्पूरकस्तूरीकागुरुप्रभृतिधूपसमु।

च्छलद्धूमपटलजातजलदभ्रांकान्तत्कलकंठकुलकोलाहलस्य॥ चंचद्विंधाती घनोद्दी निनादनादितरोदसी
कस्य दिवांगप्रनृति विलिस्वच्छ्वेतोवरवचितमुक्तावचूलालंकृतस्य॥ विचित्रचित्री यितसकललोकस्य चामर।
ध्वजछत्रालंकारविभूषितस्य मूर्द्धरोपित विजयवैजयंतिनिबद्धकिंकिणीरणत्कारमुखरितदिगंतस्य कौ
तुकाक्षिप्तसुरासुरकिंनरीनिवहाद्भदभिकाप्रारब्धसंगीतस्य गंधर्वगीतध्वनितिरस्कृततुंबरुमहिम्नो।
निरंतरताडारसदुहीसकप्रमुखप्रबंधनानिनयनस्य शक्कुलांगनाचमत्कारितनव्यलोकस्याभिनीयमान।
नाटककोटिरसाक्षिप्तरसिकजनस्य जिनभवनस्योत्तुंगगिरिशृंगेषु जिनानां जन्मदीक्षाज्ञाननिर्वाणस्थानेषु
संप्रति राजवच्च प्रतिपुरं प्रतिग्रामं पदे पदे विधापनं॥ अथ प्रचुरतरविभवविनियोगायोगे स्ववित्तानुसारेणापि
जिनभवनकारयितव्यमेव॥ यतः॥ पढमं वियजिणभवणं॥ नियदव्वनियये णकायव्वं॥ जम्हातं मूलाउसुद्दकि
रियाउपवत्तंति १॥ जिणबिंबपइठ्ठाउसाहूजिणधम्मदेसणाउ॥ वछ्याणगाइ अठ्ठाहियाउनिच्चंचपूयाउ।
२॥ एयं संसारोदहिमज्झमिबुड्डाणताराणतरंउजंदंसणसुद्धीए॥ एएणविणानसंनवई ३ तेसिं असिन्नेसिविय
जीवाणं विरमणंच पावाउ॥ पाणवहाईयाउसंजाइतत्थपरिसुद्धं॥ ४ असतितु विभवेतृणकुट्यादिरूपस्यापि।
यदाह यस्तृणमयीमपि कुटीं कुर्याद्द्यात्तथैकपुष्पमपि॥ भक्त्यापरमगुरुभ्यः पुण्योन्मानं कुतस्तस्य १॥ किं
पुनरुपचितदृढघनशिलासमुद्घाटितघटितजिनभवनं येकारयंति शुभमतिविमानिनास्ते महाधन्याः २॥
किंबहुना तं नाणं तं च विन्नाणं तं कला सु अ कोसलं सा बुद्धि पोरिसं तं च देवकज्जेणजंवए १ राजादिस्तु विधाय
यतः प्रचुरस्वर्णभांडागारग्रामनगरमंडलगोकुलादिप्रदानजिनभवने तथा जीर्णशीर्णानां चैत्यानां समारचनं
नष्टभ्रष्टानां समुद्धरणं च॥ नवीनजिनभवननिर्माणादपि जीर्णोद्धरणं महत्पुण्याय॥ यतः नविनजिनगेहस्य ६७

विधानेयत्फलं भवेत् तस्मादष्टगुणं पुण्यं जीर्णोद्धारेण जायते १ जीर्णोद्धारकृतो येन विभवेन सुचारुणा जि
नाज्ञा पालिता तेन ह्युहिता कूपारपारदा २ यतः रायाअमच्चसिठ्ठीकोडुंबीए विदिसणंकाउ जिन्ने पुव्वाययणे जिणक
प्पीवा विकारवई ३ जिणभवणाइं जिउद्धरंति भत्तीइ सडीयपडियाइं तेउद्धरंति अप्पं भीमाउभवसमुद्दाउ ४
अप्पाउद्धरिउच्चिय उद्धरिउ तहयतेणनियवंसो अन्नेयभवसत्ता अणुमोयंता य जिणभवणं ५ इहलोगंमि
सुकित्ती सुपुरिसमग्गो यदेसिउहोई अन्नेसिं भवाणं जिणभवणं उद्धरंतेणं ६ कप्पद्दुमव्वचिंतामणिव्वकिंव
वासुदेवव्व पूइज्जंति जणेणं जिन्नुद्धारस्सकत्तारो ७ तथा जिनबिंबस्य तावच्छिष्टलक्षणलक्षितस्यप्रसादनी
यस्य वज्रेंद्रनीलांजनचंद्रकांतसूर्यकांतरिष्टांककर्केतनविद्रुमसुवर्णरूप्यकंचनोपलमहादिभिः सारद्रव्यैर्वि
धापनं यदाह सन्मृत्तिकामलशिलातलरूप्यदारुसुवर्णरत्नमणिचंदनचारुबिंबं कुर्वंति जैनमिहये स्वध।
नानुरूपं ते प्राप्नुवंति नृसुरेषु महासुखानि १ यः कारयेत्तीर्थकृतः प्रतिष्ठां प्राप्नोत्यसौ तीर्थकृतः प्रतिष्ठां यच्च
प्यते यद्विधमेववीजमवाप्यते तत्र दवस्य मेव १ जोकारवेई पडिमं जिणाण जिअरागदोसमोहाणं सोपावइ अन्न
भवे भवमहणं धम्मवररयणं २ तथा पासाइया पडिमा लक्खणजुत्ता समत्तलंकरणा जहपल्हायइ मणं तह।
निज्जरमो वियाणाहि ३ तथा बिंबानि श्री जिनेन्द्राणां मणिरत्नैः सुवर्णमैः रूप्यैः काष्ठैर्दृषद्भिश्च मृदा वा चित्रक।
र्मणा ५ एकांगुष्ठादिसप्तशतांगुष्ठमितानि यः कारयत्यत्र भावेन सर्वपापैः प्रमुच्यते ६ मेरोर्गुरुर्गिरिनान्यः
कल्पद्रोर्न परो द्रुमः न धर्म्मोजिनबिंबानां निर्माणात्परो गुरुः ७ धनादित्ययशोक्तो ५०० धनुः प्रमाणाः प्रतिमा
कार्यंते सर्वथापि धनाद्यप्राप्तावेकांगुलमपि बिंबं कारितं मुक्तिसुखायापि यतः अंगुष्ठमानमपि यः प्रकरोति बिंबं

विरावसानदृषनादिजिनेश्वराणां स्वर्गप्रधानविभलब्धिसुखानि भुक्त्वा पश्चादनुत्तमपदं समुपैति धीरः १ त
था निष्पन्नस्य श्रीजिनबिंबस्य शास्त्रोक्तविधिना निजविभवानुमानेन महोत्सवैः शुद्धब्रह्मचारिचारित्रिगुरुपार्श्वे
प्रतिष्ठापनं पंचाष्टसर्वोपचारपूजाप्रकारैरर्चनं नित्ययात्राविधानं यथाप्रस्तावं विशिष्टाभरणभूषणं दमयंत्यादि
वत् विचित्रैः पंचवर्णपुष्पैः वस्त्रैः परिधापनं यदाह गंधैर्माल्यैर्विलेपनैर्बहुलपरिमलैरक्षतैर्धूपदीपैर्नैवेद्यैः प्राज्यभे
दैश्चरुभिरुपहृतैः पाकपूतैः फलैश्च अंभःसंपूर्णपात्रैरिति हि जिनपतेरर्चनामष्टभेदां कुर्वाणा वेश्मभाजः पर
मपदसुखस्तोममाराद्भजंते १ तथा वस्त्रैर्वस्त्रविभूतयः सुचितराऽलंकारतोऽलंकृतिः पुष्पैः पूज्यपदं सुगंधि
न तु तागंधैर्जिनपूजिते दीपैर्ज्ञानमनाहतं निरुपमा भोगर्द्धिरत्नादिभिः संत्येतानि किमद्भुतं शिवपदप्राप्तिस्त
तो दिने २ ननु जीनबिंबानां पूजादिकरणेन कश्चिदुपयोगः न हि पूजादिभिस्तानि तुष्यंति तुष्यंति वा तत्प्रसा
दात्तुष्टाभ्यो देवताभ्यः फलप्राप्तिः नैवं चिंतामण्यादिभ्योऽतुष्टेभ्योऽपि फलप्राप्त्यविरोधात् यदुक्तं अप्रसन्नात्
कथं प्राप्यं फलमेतदसंगतं चिंतामण्यादयः किं न फलंत्यपि विचेतनाः १ उवगाराभावंमि वि पुज्जाणं पूययस्स ।
उवगारो मंताइसरणजलणादिसेवणे जह तहेहंपि २ एवं स्वकारितानां बिंबानां तावत्पूजादिविधिरुक्तः अन्य
कारितानामप्यकारितानां च शाश्वतप्रतिमानां यथार्हं पूजनवंदनादिविधिरनुष्ठेयः त्रिविधा हि जिनप्रतिमा भक्ति
कारिताः स्वयं परिणतावान्ये पुण्याः कारिताः इदानीमपि मनुष्यादिभिर्विधाप्यंते मंगल्यकारिताया गृहेषु द्वारपट्टे
षु मंगलाय कार्यंते शेषास्त्वस्य अकारिता एव अधस्तिर्यगूर्ध्वलोकावस्थितेषु जिनभवनेषु वर्त्तत इति न हि लोक
त्रयेपि तत्स्थानमस्ति यन्न पारमेश्वरीभिः प्रतिमाभिः पवित्रितमिति जिनप्रतिमानां च वीतरागस्वरूपाध्यारोपेण

पूजादिविधिरुचित इति ननु निरवद्यजिनधर्मसमाचरणपराणां जिनभवनबिंबपूजादिकरणमनुचितं प्रतिभा
संति षट्जीवनिकायविराधनादिहेतुत्वात् भूमीखननदलवाटकानयनगर्त्तापूरणेष्टिकाचयनजलप्लावनवनस्प
तित्रसकायविराधनामंतरेण न हि तद्भवति उच्यते यः आरंभपरिग्रहप्रसक्तः स्वकुटुंबपरिपालननिमित्तं धनोपा
र्जनं विफलं मा भूदिति जिनभवनादौ धनव्ययः श्रेयानेव यतः आरंभपसत्ताणं विरयाविरयाण एस खलु जुत्तो संसा
रपयणुकरणे दव्वथए कूवदिट्ठंतो १ न च धर्मार्थं धनोपार्जनं युक्तं यतः धर्मार्थं यस्य वित्तेहा तस्यानीहा गरीयसी
प्रक्षालनाद्धि पंकस्य दूरादस्पर्शनं वरं २ इति न च वापीकूपतडागादिखननवदशुभोदर्कमेतत् अपितु संघसमा
गमधर्मदेशनाकरणव्रतप्रतिपत्त्यादिहेतुतया शुभोदर्कमेव ब्रह्मसेनादिवत् यदाह शिखरिपरियात्रोऽबाऽवलो
कनशिरस्करंगमंडपके शंबीबलानकस्यास्ति सिद्धिविनायकः प्रतीहारः १ श्रीब्रह्मसेनेन रैवतके पूर्वाभिमुखः प्रसादि
कारीति षट्कायविराधना चायतनाकारिणामगारिणां कूपपायरवज्ञातेन सूक्ष्मानपि जंतून् रक्षयनामविराधनैव
यदाहुः जोजयमाणस्स भवे विराहणा सुत्तविहिसमग्गस्स सा होइ निज्जरफला अज्झत्थविसोहिजुत्तस्स यस्तु
निजकुटुंबार्थमपि नारंभं करोति प्रतिमाप्रतिपन्नादिस्तस्य माभूज्जिनबिंबविधानामपि यदाह देहाइनिमित्तं
पि हु जे कायवहंमि इह पयट्टंति जिणपूयाकायवहंमि तेसिमपवत्तणं मोहो २ इति तथा जिनागमो हि कुग्रा
हजनितसंस्कारविषसमुच्छेदमहामंत्रायमाणो धर्मकृत्याकृत्यगम्यागम्यसारासारादिविवेचनदक्षः संतम
से दीप इव समुद्रे द्वीप इव मरौ कल्पतरुरिव संसारे दुरापः जिनादयोऽप्येतत्प्रामाण्यादेव निश्चीयंते जिनागमब
हुमानिनां च देवगुरुधर्मादयोऽपि बहुमता भवंति केवलज्ञानादपि जिनागम एव प्रामाण्येनातिरिच्यते यतः उदासु

उववन्ना सुयनाणीजइकुगिन्दइयंअस्कठं तंकेवलीविंत्तुजई अपमाणसुयंनविइद्दरा १ एकमा
पि जिनागमवचनं लिखनपुत्रादिभिर्विनांभविनाशहेतुः संपन्नं यद्यपिमिथ्यादृग्मिश्रा तुरेन्यश्च
पथ्यान्नंनरोचते जिनवचनं तथापिकृतीयंनिवंद्धितीयो दिवाकरोनान्यस्त्वपवर्गमार्गप्रकाशनसमा
र्थमितिसम्यग्दृष्टिभिरादरेणश्रोतव्यं यतः समासन्नकल्याणभागिन एवभावतोभावयंतिजिनवचनं इतरेषां
तुकर्णशूलकारित्वेनामृतमपिविषयते दुःषमाकालवशाऽछिन्नप्रायमितिमत्वा भगवद्भिर्नागार्जुनस्कंदिला
चार्यप्रभृतिभिः पुस्तकेन्यस्तं ततो जिनागमबहुमानिनातः पुस्तकेषुलेखनीयं वस्त्रादिभिरभ्यर्चनीयं यदा
ह येलेखयंतिजिनशासनपुस्तकानि व्याख्यानयंतिचपठंतिचपाठयंति शृण्वंतिरक्षणविधौचसमाद्रियंते ते
मर्त्यदेवशिवसर्मनराल्लभंते १ नतेनरादुर्गतिमाप्नुवंतिनमूकतांनैवजडस्वभावं नैवांधतांबुद्धिविहीनतांच येलेख
यंत्यागमपुस्तकानि २ लेखयंतिनराधन्यायेजिनागमपुस्तकं तेसर्ववाङ्मयंज्ञात्वासिद्धिंयांतिनसंशयः ३ जि
नागमपाठकानांभक्तिपूर्वकंसम्माननंच यतः पठतिपाठयतेपठतामसौवसनभोजनपुस्तकवस्तुभिः प्रतिदि
नंकुरुतेयउपग्रहं सइहसर्वविदेवभवेन्नरः ४ लिखितानांचपुस्तकानांसंविज्ञगीतार्थेभ्योबहुमानपूर्वकंव्या
ख्यानार्थंदानं व्याख्यायमानानांचप्रतिदिनंपूजापूर्वकश्रवणंचेति जिनागमक्षेत्रेधनवपनं तथा यः संसारनि
रासलालसमतिर्मुक्त्यर्थमुत्तिष्ठते यंतीर्थंकथयंतिपावनतयायेनास्तिनान्यः समः यस्मैतीर्थपतिर्नमस्यतिसतां
यस्माच्छुभंजीयते स्फूर्तिर्यस्यपरावसंतिचगुणायस्मिन्ससंघोऽर्च्यतां १ इतिचतुर्विधश्रीसंघेसाधुसाध्वीश्रा
वकश्राविकारूपेसर्वशक्त्यास्वर्णरत्नाभरणपट्टकूलान्नपानादिप्रदानैः स्वधनवपनमिति तथा व्रतादिधर्मैःस ६९

१

यीपितिनः शुद्धभावतः स्वस्यैवभवपाथोधेस्तारकः खलुकीर्तितः २ सप्तक्षेत्रीधनरोपसंभवस्फविशेष
तः स्वात्सयामुक्तिदः शश्वन्मदास्याद्भवदायकः २ इत्यादिश्रीगुरूपदेशामृतरसोज्जीवितप्रभावनाधर्मभिनारःश्रसुर
नृरुद्रः स्वलक्ष्मीकृतार्थीकिर्कर्मदाश्रावकपदमधिरोढुंचेत्यादिनिर्मापणविधौप्रावर्त्तत श्रीपरमार्हतः नृपः
तव पत्तनेश्रीत्रिभुवनपालविहारः २५ हस्तोच्च १२५ अंगुलमितश्रीनेमिप्रतिमालंकृतः स्वपितृश्रेयसि ७२ जिना
लयसमन्वितः कारितः यदुक्तं तत्रोहदेवनयरेकराविउकुमरवालदेवेण गुरुतत्तिदुणविहारोगयणतलुंगेण
स्कंभो १ कंचणमयश्यामलसारकलसकेउपदादिपंजरिउ जोनइन्नसवंचिय जणणमेरुत्तिपासाउ २ जम्मिमह
प्पमाणसघुत्तसर्वलिरयमेणत्रिमाया मूलपडिमानिवेणं निवेशियानेमिनाहस्स ३ कुसुमोदअच्छियाजा जणण
काउपवित्तयंपन्ना गंगातरंगतच्चंगीमासहइजउएम्च ४ वद्दंताणजिणाणंरिसहप्पमुहाणजत्थचउवीसा पित्तल
मयपडिमाउकराविायादेउलियासुं ५ एवमइक्कंताणंतदभावीणंजिणाणंपडिमाउ चउवीसा २ निवेसियादेउ
लियासु ६ पयडियधयजसउंबराहिंबावत्तरीइजोतुंगो सप्फुरिसोव्वकलाहिं अलंकिउदेवकुलयाहिं ७ तथा
पुरोडरदव्यंग्रहीतमन्नूसत्राय्यश्चित्ते जंदुसहिकाकारिता पुरामार्गेदिवश्रीयाकरंबोदनस्तनाम्नाकरंबवसहिकापि
प्राक्कृत पतलाहारपापशुद्धये ३२ प्रसादा एकविंशं १६ संमुखाः षोडशप्राशादाः तेषु २४ जिनविहरमाणजि
नः प्रतिमाशिहिलीसमवसरण २ चेत्यदुः ३ श्रीगुरूसुवर्णपादुका ४ एवं ३२ अन्यदाजैनधर्मप्रतिपत्तेः पूर्वंसर्व
तोपिद्विषोजनियावतर्कस्टरैखंदयादिपुभवनगहनादिनादुर्ग्राह्योऽजयमेरुदुर्गेऽर्णोराजजयार्थमिकादशवाराः श्रीकु
मारनृपस्तत्रजगाम परंदुर्गोग्रहीतुंनशेके ततोऽतिखिन्नेनराज्ञामंत्रीवाग्भटः प्रष्टः सत्रअस्तिकोपिभवतांसप्रतापो

देवीयद्उपासनात् ॥ ९ दिनारिष्ठरसोजीयते ॥ ततो मंत्रिणा विज्ञप्तं ॥ इदं श्रीपत्तने पितुः श्रीउदयनमंत्रिणः श्रे
यसे मया कारितदेवकुलिकायां खत्तके श्रीबाउडाकारितं श्रीहेमसूरिप्रतिष्ठितं श्रीअजितनाथबिंबं जाग्रन्महि
मोदयं समस्तीति तद्बिंबं पूजाजपादिनाऽवश्यं स्वामिना वैरि जीयत एव ॥ ततो राज्ञा तच्चमत्कारादि विलोकनाय
तत्र गत्वा तदजिनबिंबाय पूजोपचारादि विधाय विजययात्रायै प्रस्थितः ॥ तन्महिमानुभावात् वैरिणं निगृह्य ज
यश्रीयं प्राप्य पश्चादागच्छता मार्गे तारणदुर्गे मनोहरो दुर्गाह्योद्दष्टः तदनु मदोत्सवैः पत्तनमलंचक्रे ॥ जैनधर्मश्राम
चैकदा श्रीगुरुवंदनायागतेन राज्ञा श्रीगुरवः ॥ श्रीअजितनाथस्तुतिं पठंतो दृष्टाः ॥ तदा श्रीअजितबिंबप्रभावः स्मृतिप
थमायातः ॥ हृष्टेन श्रीगुरुभ्यो विज्ञप्तं तत्स्वरूपं ॥ गुरुभिरपि देशीचौलुक्यनृपाऽयं तारणदुर्गोऽनेकमुनिसिद्धिप्रापक
त्वेन श्रीशत्रुंजयतीर्थप्रतिकृतिरूप एवेति व्याख्याते ॥ श्रीकुमारनृपेनात्र जगन्नयनकुवलयोल्लासकारिणी चंद्रमु
त्रिव ॥ २ ॥ अन्नाउ विबकूयाउ चामीयररूप्पपित्तलमईउ लोयस्स कस्सन कुणंति विम्हयं जत्थ पडिमाउ ॥ ३ ॥ इति
चैत्यस्य कनाशे छिद्रीकृते पूर्णे कुरसंगमादमृतरसः स्रवति स्म ॥ तेन दिव्यौषधायमानेनवाकृसतापादिदोषाः
शाम्यंति स्म ॥ यदुक्तं ॥ कविनाम्ना पालेन स्तंभैः कदलितेव कांचनमयैरुत्कृष्ट पट्टांशुकोल्लोचैः ॥ पल्लवितेव तैः
कुसुमितेवोच्चूलमुक्ताफलैः ॥ सौवर्णैः फलितेव यत्र कलशैः शान्तिसिक्तासती ॥ श्रीपार्श्वस्य शरीरकांतिजदरीज
क्षेण लक्ष्मीलता ॥ १ ॥ एतद्भुसर्वचैत्येषु महामहिमपूर्वकं हेमाचार्यः स्वहस्तेन प्रतिष्ठां विधिवद्दधात् ॥ २ ॥ अर्थार्थि
मिषां वेतानामारामान् ॥ आदायानपि नो गायन्नूरिसोन्नूपतिर्ददौ ॥ ३ ॥ ततोऽस्मादयदंडेन युष्माभिर्निर्जिनीहंति विद
राबद्वः कार्या ॥ शिवशेलायजाड्व ॥ ४ ॥ इति प्रधानेरादेशपविषयेभ्य परेष्वपि सतान् विधाय पयामास नृपेराज्ञावशंवदैः ७०

५ ॥ गूर्ज्जरीलाटसौराष्ट्रभंभेरीकच्छसैंधवाः ॥ उच्चाजालंधरः काशिः सपादलक्ष इत्यपि ॥ ६ ॥ अंतर्वेदिर्मरुर्मेदपा
टो मालवकस्तथा ॥ आभीराख्यो महाराष्ट्रं कर्णाटः कुंकुणोऽपि च ॥ ७ ॥ देशेष्वष्टादशस्वेषु चौलुक्यनृपकारिताः ॥ वि
हाराः जिरिमूर्त्ताः स्वकीर्त्तिप्रकरा इव ॥ ८ ॥ त्रिभिर्विशेषकं श्रेयः पल्लवयंभवो नलितयः ॥ श्रीहेमसूरिप्रभोर्याः श्रु
त्वाञ्छितिवासवेन विहिंतेनिःशेषजीवाऽवने ॥ पक्षछेदनयं विहाय कुहराहंनोनिधेर्निर्गतैः ॥ स्थानः २ विहारमूर्त्ति
मिमिषतः शैलैर्दराऽलंकृता ॥ १ ॥ इत्थं चतुर्दशशतप्रमितीतान्विहारान् नव्यान् विचित्रशुभबिंबविराजमानान् ॥
निर्माप्य षोडशसहस्रमिताश्च जीर्णोद्धारान्नृपो निजरमां सफलीचकार ॥ ९ ॥ अथ जिनागमसमारंभनत्परे
ण राजर्षिणा एकविंशति ज्ञानकोशाः कारापिताः ॥ त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरित्राणि श्रीमुखेषु तान्वश्रीगुरुभ्यश्च
नवीनंशिलाकापुरुषचरित्रं ॥ २६ ॥ सदस्रमितं कारापयस्वर्णरूपाद्यक्षरैर्लेखयित्वा स्वावासेनीत्वा रात्रिजागरणप्रा
तः ॥ पट्टगजेंद्राधिरूढधृतानिकातपत्रकनकदंड ॥ ७२ ॥ चमरोपवीज्यमानादि महोत्सवपरंपरा पूर्वकं शालायां नी
त्वा स्वासनतिसामंतादियुतेन श्रीगुरुभिर्व्याख्यायमानं सौवर्णरत्नपट्टकूलादि पूजाविधिना श्रुतं च ॥ एवं ॥ ११ ॥
अंग १२ उपांगादि सिद्धांतप्रतिरेका सौवर्णाक्षरैः लिखिता वाच्यमानाव श्रीगुरुपार्श्वे श्रुताश्च विधिना योग
शास्त्रवीतरागस्तव ॥ ३२ ॥ ८ प्रकाशाः सौवर्णाक्षरादस्तपुस्तिकायां लिखिताः प्रत्ययं मौनेनैकशो गुणनं ॥ साधुश्रास्ति
कादिवतावसरे पूज्यते स्म ॥ स्वगुरुकर्तृकाग्रंथा मयानीय मेन लेखनीया इत्यभिग्रहं जग्राह ॥ ७०० लेखका लिखं
ति ॥ एकदा प्रातर्गुरुन् प्रत्येकं सर्वसाधुंश्च वंदित्वा लेखकशालाविलोकनाय गतः ॥ लेखकाः कागदपत्राणि लि
खंतो दृष्टाः ॥ ततो गुरुपार्श्वे पृच्छा गुरुभिरुक्ते श्रीचौलुक्यदेव संप्रति श्रीताडपत्राणां त्रुटिरस्ति ज्ञानकोशेऽतः काग

दपत्रेषु ग्रंथलेखनमिति श्रुत्वा लज्जितो नृपतिः श्रीहेमगुरुभिर्नवग्रंथकरणशक्तिः असवलिता ममतु तल्लेख
नेपि न सामर्थ्यं किंमम श्राद्धत्वमिति ध्यात्वाऽभ्युत्थाय तत्क्षण प्रत्याख्यानं कारयेत्स्माह अद्य किमर्थमुपवास
इति गुरुभिः पृष्टः अतः परं तदा भोक्तव्यं यदा श्रीताडपत्राणि पूरितानि नवं लिखकानामित्याह श्रीनृपतिसिं
हः ततो दूरे श्रीताडाः कथं शीघ्रमायातीति गुरुसामंतादिभिः सबहुमानं वार्यमाणोपि स्वयं कृतोपवासः श्रीहे
जिनागमभक्तिः श्रीहेमगुरुभगौरवं आकुमारमहोत्कर्षिहेतोनिस्सीमसादरं १ इत्यादिश्रीसंघेन स्तूयमानः स्वा
वासोपवनमागत्य खरताडान् चंदनकर्पूरादिभिरभ्यर्च्य मंत्रसिद्धएवैवमाह स्वात्मनीवमतिर्जैनेयदिमे सादरं
मनः यूयं हंजतसर्वेपि श्रीताडद्रुमतां तदा १ कथयित्वेति गांगेयमयग्रैवेयकं नृप कस्याप्येकस्य तालस्य स्क
धदेशे न्यवीविशत् २ तस्थौ च सौधमागत्य धर्मध्यानपरो नृपः श्रीताडद्रुमतां तांश्च निन्ये शासनदेवताः
३ आतरारामिकाराज्ञे निवेदितवंतः राजापि तान् पारितोषिकदानेन समानं यपत्राणि पूगसः समानाय
गुर्वग्रे मुक्त्वा वंदिताः श्रीहेमसूरिपादाः किमेतदिति प्रष्टः सन् गुरवे राट् व्यजिज्ञपत् तंवृत्तांतं चमत्कार
कारणं सर्वपर्षदः १ हेमाचार्यस्तदाकर्ण्य कर्णयोरमृतोपमं नृपेण पारिषद्यैश्च सदालमं तमागमन् २ एत
दहष्टाश्रुतपूर्वाणि ब्राह्मणदेवबोध्यादयोऽन्येपि लोकाश्च खरताडेषु श्रीताडतां दृष्ट्वा विस्मयाश्चर्यमया
बभूवांसः तदा च हेमाचार्यो जैनमतमुपश्लोकयितुमिदमाह अस्त्येवातिशयोमहान् त्रिभुवनविद्धर्मस्य धर्मो
तरात् यच्चास्मात्र युगेपि ताडवैतरवः श्रीतालतामागताः श्रीखंडस्य नसौरभं यदि भवेदस्मदुः श्रुक्कलं तद्योगे
न तदा कथं सुरभितां दुर्गंधयः प्राप्नुयुः १ एवं त्रिभुवने जिनधर्मसाम्राज्यं विधाय गुर्वौ धर्मावासमलं चक्रुः ।

राजर्षिरपि एकोपवासावर्जितशासनदेवता कृतमहिमाऽभ्युदयविशेषप्रथितप्रतापप्रभाववैभवः स्वसौ।
धमागत्य समहोत्सवं पारणं कृतवान् ॥ ततस्तद्भवैर्नैकैर्विशालैः कोमलैर्दलैः लिलिखुर्लेखका ग्रंथा ग्रंथान्।
प्रभुकृतान् सुखं ॥१॥ तथाच अविधि श्रीसंघेपि प्रत्यहं पूजासन्मानदानादिविधौ निस्सीम एव विभवव्ययः ॥ एवं त्रि
त्रिषु सर्वेषु वपन् लक्ष्मीमनेकधा महाश्रावकतां लोकोत्तरामापन्नृपोत्तमः ॥२॥ अथान्यदा अन्नदिणं भिमुणंदो
कुमरविहारे कुमारपालस्स वउविहेद संघसमेउ चिटइ धम्मं पयासंतो ॥१॥ बहुविहाद से हिं तो धणवंतो।
तत्थ आगओ उपदं सुयकणयविन्नूषणेहिं काऊण जिणपूयं ॥२॥ कणयकमले हि गुरुस्मि चलणज्जुयं
अविऊणपणमेई तत्तो कयंजलिउओ नरवरस्सि कुणइ पणिवायं ॥३॥ तो पत्थिवेण भणियं ॥ किमज्ज मित्त आग
उइ मो लोउ एक्केण सावएणं भणियमिणं सुणह महाराय ॥४॥ पूर्वं वीरजिनेश्वरेपि भगवत्याख्याति धर्मस्वयं।
प्रज्ञावत्यऽभयेपि मंत्रिणि न यां कर्तुं क्षमः श्रेणिकः ॥ अक्लेशेन कुमारपालनृपतिस्तां जीवरक्षां व्यधात् यस्याध्याय
स्यवचः सुधांसपरमः श्रीहेमचंद्रो गुरुः ॥ तत्पादांबुजपांसुतः प्रथयितुं शुद्धिं परां सात्मनः स्तद्वक्रेंदुविलोक।
नेन सफलीकर्तुं निजे लोचने ॥ तद्वाक्यामृतपानतः श्रवणयोराधातुमत्युत्सवं ॥ भक्त्युत्कर्षकृतुद्गलाकुलम।
तालोकोयमत्रागतः ॥ ता नरनाह कयत्था अम्हे अम्हाण जीवीयं सहलं ॥ जे दिंति मिउ मुणिंदो पच्चक्खो गोयमोव्व इमो ॥१॥
जिणधम्मे पडिवत्तीदुसमं समए असंभवा तुज्झ ॥ देसंतरट्ठिएहिं सोउं दिट्ठायपच्चक्खं ॥ संपइ वट्टिसामी सुरद
देशंमिति भमणंब ॥ अन्यसमयं मितोदितमयेसुं किमेरिसमुव्वं ॥ इत्यादि वैदेशिकश्राद्धानां तादृग् गुरूः भक्ति
गर्नविधनस्वनात् चमत्कृत ॥ प्रसदंमया सौवर्णकमले गुरुपादौ पूजनीयाविति नियंदं जग्राह ॥ यात्रोत्सवे पिकृत।

महोत्साद् कतिचिद्दिनान्यतिक्रम्याथ श्रीजिनशासनप्रभावनाविधानसावधानो भगवन् कतिधा यात्रेति पा
प्रष्टः श्रीगुरून् गुरुः प्राह श्रीचौलुक्यदेव यात्रां त्रिधा प्राहुः यथाष्टाह्निकाभिधा मे रथयात्रा तथा परां
तृतीयां तीर्थयात्रां चेत्याहुर्यात्रां त्रिधा बुधाः १ तत्र च तीर्थयात्रा क्रियमाणा सर्वप्रकारपुण्यपरिपोषकारणं यतः
अग्रणीश्च जनकृत्यानां तीर्थयात्रैव निश्चितं दानादिधर्मः सर्वोपि यत्र सीमानमश्नुते २ आरंभाणां निवृत्तिर्द्रविणः
सफलता संघवात्सल्यमुच्चैर्नैर्मल्यं दर्शनस्य प्रणयिजनहितं जीर्णचैत्यादिकृत्यं तीर्थोन्नत्यप्रभावो जिनवचनकृ
तिस्तीर्थकृत्कर्मिकत्वं सिद्धेरासन्नभावः सुरनरविभुता तीर्थयात्राफलानि २ पूर्वेषां द्योतितो मार्गः स्वयं चात्मे
च दर्शितः उन्नतिं शासनं नीतं तीर्थयात्रां प्रकुर्वता ३ यातः श्रीभरतः समं निजकुलैरष्टापदं श्रेणिको वैभारगि
रिमुज्जयंतमदिराद्यमोपि नंतुं जिनान् तत्रैव यथा क्रियते सपद्य विधिना तीर्थेषु यात्रामिमां कुर्वाणो निजविक्रमे
ण पुरुषैः केरप्यभूदन्योऽधुना ४ यात्रायामपि संघेशपदं प्राप्येरवाप्यते तीर्थकृन्नामकर्मापि बध्यते येन मा
नवैः ५ ऐंद्रं पदं चक्रिपदं श्लाघ्यं साध्यतरं जनः संघाधिपपदं तावन्नवीनसुकृतार्जनात् ६ संसारेऽसुमता नरा
मरभवाः प्राप्ताः श्रियोऽनेकशः कीर्तिस्फूर्तिमदर्जितं च शतशः साम्राज्यमप्यूर्जितं स्वाराज्यं च क्षुधासुधासनचया
राध्यं समासादितं नैतत्पुण्यमयं कदापि न जनः ७ अर्हतामपि मान्योऽयं संघः पूज्यादिः सर्वदा तस्याधि
पो भवेद्यस्तु स हि लोकोत्तरस्थितिः ८ चतुर्विधेन संघेन सहितः सुभवासनः रथस्थदेवतागारजिनबिंबमहो
त्सवैः ९ यच्छन् पंचविधं दानमुद्धरन् दीनसंचयं पुरे पुरे जिनागारे कुर्वाणो ध्वजरोपणं १० शत्रुंजये रैवते च वैभा
रेष्टापदाचले सम्मेतशिखरे चैवानर्चयन् शुभदर्शनः ११ सर्वेष्वप्यथ चैकस्मिन् शत्रुंजयगिरीश्वरे इंद्रोत्सवादि ५२

कं कृत्यं कुर्वन् संघपतिर्भवेत् १२ हे श्रीचौलुक्य नृपते तीर्यते तेन भवांभोधिरिति तीर्थं तच्च द्विधा तथाहि जंगमं
स्थावरं चेति तीर्थं द्विविधमुच्यते जंगमं मुनयः प्रोक्तं स्थावरं तद्विवेचितं १३ तत्र श्रीजिनगणधरादयः श्रीसं
घश्चतुर्विधश्च जंगमतीर्थत्वेनाराधनीयाः स्थावरतीर्थानि त्वमूनि श्रीआचारांगनिर्युक्तौ प्रोक्तानि यथा जंमा
भिसेयनिक्खमणचरणनाणुप्पयाय निव्वाणे दियलोयभवणमंदरनंदीसरभोमनगरेसु अट्ठावयमुज्जिंते गयग
पयए अ धम्मचक्के य पासरहावत्तनगं चमरुप्पायं च वंदामि २ परं राजन् सकलतीर्थावतारमहाप्रभावभवनादिका
लीनं सर्वतीर्थयात्राफलदं च श्रीशत्रुंजयतीर्थं समस्ति यदुक्तं श्रीअतिमुक्तकेवलिना नारदाग्रे जं लहइ अन्न
तित्थे उग्गेण तवेण बंभचेरेण तं लहइ पयत्तेणं सित्तुंजगिरिम्मि निवसंतो १ केवलनाणुप्पत्ती निव्वाणं जत्थ
आसि साहूणं पुंडरियं वंदित्ता सव्वे ते वंदिया तत्थ २ अट्ठावयसम्मेए पावा चंपाय उज्जितनगे य वंदित्ता पुन्नफ
लं सयगुणियं तंपि पुंडरिए ३ पूयाकरणे पुन्नं एगगुणं सयगुणं च पडिमाए जिणभवणेण सहस्सं णंतगुणं पा
लणे होइ ४ नवितं सुवन्नभूमीभूसणदाणेण अन्नतित्थेसु जं पावइ पुन्नफलं पूयान्हवणेण सित्तुंजे ५ जं किं
चि नाम तित्थं सग्गे पायाले तिरियलोगंमि तं सव्वमेव दिट्ठं पुंडरिए वंदिए संते ६ विद्याप्राप्ते श्रीशत्रुंजयस्य
नामान्येवं शत्रुंजयः पुंडरीकः सिद्धिक्षेत्रं महाचलः सुरशैलो विमलाद्रिः पुण्यराशिः श्रियः १ पर्वतेंद्रः
सुभद्रश्च दृढशक्तिरकर्मकः मुक्तिगेहं महातीर्थं शाश्वतः सर्वकामदः २ पुष्पदंतो महापद्मः पृथ्वीपीठं प्रभाप
दं पातालमूलः कैलासः क्षितिमंडलमंडनं शतमष्टोत्तरं नाम्नामित्याद्यकमनुष्यादि अशीतियोजनान्याद्ये विस्तृतो
ऽयमरे जनः द्वितीये सप्ततिस्तानि तृतीये षष्टिमद्गिराट् १ तुर्ये पंचाशतं तानि पंचमे द्वादशापि च सप्तरत्नी तथा

षष्टिप्रभावोऽस्य भुवनमहान् ॥२॥ हानिर्यथाऽवसर्पिण्यामुत्सर्पिण्यां तथोदयः ॥ मानस्यैतस्य तीर्थस्य महिम्नो न।
कदापि हि ॥३॥ पंचाशद्योजनानि मूलेऽस्य दशचोपरि ॥ विस्तारउछ्रयस्त्वष्टौ युगादिशितपत्यऽभूत् ॥४॥ नान्यती
र्थेषु यद्यात्रासहस्रैः पुण्यमाप्यते ॥ तदेकयात्रया पुण्यं शत्रुंजयगिरौ भवेत् ॥५॥ सद्द्रव्यं सत्कुले जन्म सिद्धिक्षेत्र
समाश्रयः ॥ संघश्चतुर्विधो लोके सकाराः पंच दुर्लभाः ॥६॥ जिनोऽनंता अत्रैयुः सिद्धाश्चात्रैव वासव ॥ अनंता मुन।
यश्चापि तेन तीर्थमिदं महत् ॥७॥ अज्ञानाद्यत्कृतं पापं यौवने वार्द्धकेऽपि वा ॥ तत्सर्वं विलयं याति सिद्धाद्रेः स्पर्शना
दपि ॥८॥ अन्यत्रापि कृतं पुण्यं नृणां बहुफलं भवेत् ॥ अत्रानंतगुणं तच्च भवेत्क्षेत्रानुभावतः ॥९॥ नंदीश्वरे तु य।
त्पुण्यं द्विगुणं कुंडलगने ॥ त्रिगुणं रुचके हस्तिदंतेषु च चतुर्गुणं ॥१०॥ एतत् द्विगुणितं जंबूचैत्ययात्रां वितन्वतां ।
षोढा तु धातकीखंडे तच्चाष्टि जिनपूजनात् ॥११॥ पुष्करोदरबिंबानां द्वाविंशत्युणसंमितं ॥ मेरुचूलार्हच्चैत्येषु पु
ण्यं शतगुणं भवेत् ॥१२॥ सहस्रं तु समेताद्रौ लक्षसंख्यांजनादितः ॥ दशलक्षमितं श्रीमद्रैवते ष्टापदे च तत् ॥१३॥ श
त्रुंजये कोटिगुणं स्वभावात्स्पर्शतो मतं ॥ मनोवचनकायानां शुद्ध्याऽनंतगुणं फलं ॥१४॥ एकैकस्मिन्पदे दत्ते शत्रुं।
जयगिरिं प्रति ॥ भवकोटिसहस्रेभ्यः पातकेभ्यः प्रमुच्यते ॥१५॥ ऋषिहत्यादिभिः पापैर्भवकोटिकृतैरपि ॥ मुच्य
ते दर्शनादस्य स्पर्शनात्तु किमुच्यते ॥१६॥ नमस्कारसमो मंत्रः शत्रुंजयसमो गिरिः ॥ गजेंद्रपदजं नीरं निर्द्वंद्वं भुवन
त्रये ॥१७॥ कृत्वा पापसहस्राणि हत्वा जंतुशतानि च ॥ इदं तीर्थं समासाद्य तिर्यंचोऽपि दिवं गताः ॥१८॥ स्पृष्ट्वा शत्रुंजयं।
तीर्थं नत्वा रैवतकाचलं ॥ स्नात्वा गजपदे कुंडे पुनर्जन्म न विद्यते ॥१८॥ योऽदृष्टे दुरितं हंति प्रणतो दुर्गतिद्वयं ॥ संघेसा
र्हत्पदकृत्स जीयाद्विमलाचलः ॥१९॥ पल्योपमसहस्रं तु ध्यानाल्लक्षमभिग्रहात् ॥ दुष्कर्म क्षीयते मार्गे सागरोपमसं ७२

मितं ॥२०॥ शत्रुंजये जिने दृष्टे दुर्गतिद्वितयं क्षिपन् ॥ सागराणां सहस्रं तु पूजास्नानविधानतः ॥२१॥ एकभुक्तो भूमी
शायी ब्रह्मचारी वशेंद्रियः ॥ सम्यक्दर्शनसंयुक्तः षडावश्यककारकः ॥२२॥ त्रिकालं देवपूजायां रक्तः सत्यं प्रियं
वदन् ॥ कूटक्रियां कषायांश्च वर्जयन् शमशीतलः ॥२३॥ एतत्तीर्थस्य यो यात्रां करोति नरपुंगवः ॥ त्रैलोक्यगततीर्था
नां स प्राप्नोति न संशयः ॥२४॥ इहास्यामवसर्पिण्यां प्रथमं प्रथमसंघपतिना श्रीभरतचक्रिणा सर्वरत्नसुवर्णम
यस्त्रैलोक्यविभ्रमनाम्ना ॥८४॥ मंडपालंकृतः प्रासादः कारितः ॥ श्रीयुगादिशस्य प्रतिमाः सुवर्णरत्नमयः क्र
मेण संख्यातादुद्धाराः प्रतिमाश्चात्र जज्ञिरे ॥ असंख्याताः कोटाकोट्यश्च सिद्धाः ॥ श्रीऋषभसंतानेन भरतेश्वर।
राज्ये श्रादित्ययशो महायशोऽतिबलाद्यास्त्रिषंडभोक्तारः ॥ श्रीभरतवत्संघपतीभूय संप्राप्तकेवला बहुतरैस्ता
कुराजकुमारपरिवृता ॥ श्रीशत्रुंजये सिद्धाः ॥ पंचाशत्कोटीलक्षसागराणि यावत् ॥ सर्वार्थसिद्धेतरितचद्रदश
लक्षादिश्रेणिभिरसंख्याताभिरत्र मुक्तिं गताः ॥ किं बहुना अन्यत्र वर्षकोट्यां यत्तपोदानदयादिभिः प्राणी बध्ना
ति सत्कर्म मुहूर्त्तादिह तद्ध्रुवं ॥१॥ नास्त्यतः परमं तीर्थं श्रीबोधिकृज्जगत्त्रये ॥ यत्रैकवारं नामापि स्मृतं पापापहं।
भवेत् ॥२॥ अतः संघपतीभूय राजन् यात्राविधीयते ॥ शत्रुंजयादितीर्थेषु प्रभावकशिरोमणे ॥३॥ राज्ञा सं।
घपतिः कीदृग्गुणः स्यादित्युक्ते श्रीहेमाचार्यः ॥ भक्तो मातापितॄणां स्वजनपरजनानंददायी प्रशांतः श्रद्धालुः
शुद्धबुद्धिर्गतमदकलहः शीलवान् दानवर्षी ॥ अत्तोन्यः सिद्धिगामी परगुणविभवोत्कर्षहृष्टः कृपालुः संघेश्व।
र्याधिकारी भवति क्षितिजनैर्दैवतं मूर्तमिव ॥१॥ मिथ्यात्विभिर्न संसर्गस्तथा कोप्यपि नारदः ॥ विधेयः संघपतिना॥
स यात्राफलमिच्छता सहोदरेभ्योऽप्यधिका दृष्टव्या यात्रिकाजनाः ॥ सर्वत्रामारिपटहो वाद्यः ॥ शक्त्या धनैरपि ॥३॥ सा।

धूत्सधर्मसिद्धितान्वस्थास्तनमनादिभिः प्रत्यहं पूजयेत्येष हार्दभक्तिसमन्वितः ४ इत्यादिश्रीप्रभुपदेशा
मृतपल्लवितश्रीतीर्थयात्रामनोरथः श्रीकुमारपालस्तदैवशुभलग्नादिनिर्णीय सौवर्णजिनप्रतिमालंकृत
सुवर्णरत्नजटितपट्टगजकुंभस्थलस्थापितदेवालयः प्रस्थानमकरोत् सकलचैत्याष्टाह्निकोत्सवामारिप
टहदानकारागारविशोधनसमयश्रीसंघपूजादिमहामहोत्सवपरंपरापूर्वकं तदनु ७२ सामंतदेवालयाः
ततः २४ प्रासादकारकश्रीवाग्भटादिमंत्रीणां तदनंतरं १८०० व्यवहारिणां देवालयाः श्वेतातपत्रमेघाडंबरसौ
वर्णमौक्तिकादिछत्रचामरश्रेणिशोभिताः एवं प्रस्थानमहोत्सवे जायमाने चरैरागत्य निवेदितं देवडाहलदेशाधि
पः कर्णदेवः प्रौढबलाकुलितनृपवलयस्त्वामभिषेणयन् द्वित्रिदिनैरागमिष्यति विग्रहेच्छया तदाकर्ण्य मंत्रि
णा जितप्रस्वेदबिंदवः चिंतांभोधेरिवाद्भुता नृपभुजः प्रोज्जजंभिरे १ वाग्भटेन सभं गत्वा तदैव गुरवे रहः कर्णयोः
कथवानंतद्विजप्यति नृपोवदत् २ यदि प्रस्थीयते तीर्थे पश्चादेत्य तदारिभिः मद्देशो विलोड्यते अथ तत्संमुखो
नृपयुद्धं क्रियते तदा द्वयोरप्यतिबलत्वेन भूयानऽनेहा लगति तावत्स्वकालं परदेशिकलोकः कथं तिष्ठति इति
चिंताशमुद्रे पतितोस्मि धिग्मामधमाग्रण्यं यथा यात्रामनोरथो भग्नः वणिजोमी परं संघपतयः स्युः सुखेन ये नत्व
द्देसंघपत्याप्तिनाग्यहीनः सुपर्ववत् १ इति श्रुत्वा प्रभुर्निरूचे माविषीद नरेंद्र त्वं सुरेंद्रेणेव यत्त्वया श्रेयस्कृतं
समारंभि न ज्ञप्ते तन्न जातु चित् २ स्वास्थ्यं द्वादशभिर्यामैर्भावितिगुरुभिर्न्नर्देशं धारितो विकिंभावीति चिंताभरः स
न्नास्थित श्चारैरागत्य विज्ञप्तः देव श्रीचौलुक्यनृपकर्णदेवो दिवंगतः राजा प्राह कथं चराः प्रोचुः पत्तनं प्रात
रेवाहं रोत्स्ये निजबलैरिति स्वामिन् नवद्भिः कर्णो निशि प्रास्थित सत्वरं १ हस्तिकंधाधिरूढस्य तस्य निद्राण ७५

चेतसः निशीथे गच्छतो मार्गे कंठस्थं स्वर्णशृंखलं १ लग्नं न्यग्रोधशाखायां एकविहाबद्धपाशवत् अधस्तात्स्था
स्थिते नागे तयोलंबितविग्रहः २ गजरोधेन सद्योपि रिपुराप गतासुतां तस्मोद्दिष्टं कृत्यं दृष्ट्वा त्रसमुपाग
ताः ३ हाकिमस्य संजातमिति शोकाकुलः क्षणं तद्दूचे गुरवे नृपस्तज्ज्ञानातिशयमक्षतः ४ चतुर्भिः कुलकं
ततो महामहोत्सवान् कृत्वा यात्रा निरीमदापयत् तत्र श्रीसंघे मुख्यसंघपतिः श्रीकुमारपालदेवः ७२ सामंताः
वाग्भटादिमंत्रिणः नृपमान्यो नागश्रेष्ठीसुतश्रीआभडः षड्भाषाचक्रवर्ती श्रीदेवपालः तत्पुत्रः सिद्धपालः कवी
नांदात्तॄणांच धुर्यः भांडागारिकः कपर्दी प्रह्लादनपुरनिवेशकारी राणप्रह्लादः ९९ हेमलक्षस्वामी श्रेष्ठी छाडो
कः राजदौहित्रकः प्रतापमल्लः १८०० व्यवहारिणः श्रीहेमाचार्यादिसूरयः अन्येपि लोकाः ग्रामनगरस्थाननिवा
सिनः कोटिमिताः षट्दर्शनानि ११ लक्षतुरंगमाः ११ शतगजाः १८ लक्षपत्तयः अनेके मार्गणगणाः एवं यात्रो
त्सवाद्वैते जायमाने नरेश्वरः सद्यात्रायाविधेमोलं पप्रच्छ स्वच्छभावतः १ श्रीजैनधर्मधुर्यस्य गुरु गुणोज्वलः
यात्रा शुद्धविधिं राज्ञः पुरः प्रोवाच सत्यवाक् २ यथा सम्यक्त्वधारी पथि पादचारी सचित्तवारी वरशीलचारी
भूत्वापकारी सुकृती सदैकाहारी विशुद्धां विदधाति यात्रां ३ गुरूदिताः षडविदधद्विशुद्धारीः सर्ववीरैरधुरी
णवृत्तिः यात्रार्थमित्यं स्थिरतासमेरुर्नरेश्वरः प्रास्थित तत्ववेत्ता ४ राजानमनुपानत्पादचारिणं दृष्ट्वा गुरुराह
निरुपानत्पादचारात्तव क्लेशो महीपते आद्रियस्व तदऽस्मादिधत्स्व सोपानहौ पदोः ५ ततो व्यजिज्ञपन्नस्मापोहो
स्थ्य प्राग्पारवश्यतः पालन्यां नकियज्ज्ञां तं परं तस्य वर्ततां गतं ६ अयं तु तीर्थहेतुत्वात्पादचारोऽस्ति सार्थकः येना
नंतानवज्ञां तिर्मम प्रत्ते शतेऽर्जितः ७ एवं युक्त्या गुरोर्भक्त्या वादनग्राहणाग्रहं अभिग्रहीवराजर्षिस्तथैवश्रा

स्थितो ऽ ध्वनि ॥ ८ ॥ दृष्ट्वा राज गुरुं राजे प्रपदश्चारिणं ॥ तयो र्भक्ति कृते ऽ न्येपि पश्चाच्चेलुर्मुनी द्रवत् ॥ ९ ॥ भूपि ।
या पृष्टेन संघोयं मा स्मन्न्यथिष्ठवत्मनि ॥ इति चक्रे ष्ठलानि पंचकोशानि सो ऽ न्वहं ॥ १० ॥ स्थाने २ प्रभावना जिने २
द्रिम छत्र चामरादि दानं प्रतिप्रासादं स्वर्णरौप्य मुक्ताफलप्रवालपट्टकूलादि ध्वजारोपाः सर्वत्र सर्वेषां ऽ वतारीत
भोजनानि ॥ संमुखागतानेकनृपव्यवहारी श्रीसंघ परिधापनानि प्रतिदिनं ७२ ॥ सामंतादि श्रीसंघ मेलन पूर्वकि ।
स्नात्रोत्सवाः ॥ प्रतिग्राम नगरादिसाधर्मिकवात्सल्यानि भोजनाच्छादन प्रच्छन्न द्रविण प्रदानादिभिः प्रतिदिनं भो
जनावसरे सीदतः ॥ श्रावक लोकान् भोजयित्वा दयादानश्रेयार्थे च बुभुक्षित जन भोजन दानपटह वादनं ॥ त्रिका
लजिन पूजा सामायिक प्रतिक्रमण पर्व पोषधादि सर्व क्रियाकलाप स त्यापनं ॥ याचक जन वांछित सिद्धिः ॥ एवं ।
लोकोत्तरकरणीय परंपराभिः ॥ पथि जनजन मनांसि विस्मयन्मेरश्री जैनधर्माभ्युदयरसमयानि विदधानः सा
वधान वृत्तिर्धंधुकपुरे श्रीहेमाचार्य सूरिजन्मस्थाने पुराकारित ॥ १७ हस्त प्रमाण झोलिका विहारे कृतस्नान ध्व
जारोपादि कृत्यः ॥ क्रमेण वलभीपुरीपरिसरे प्राप ॥ स्थापयिष्यं जिनरिति यौ विद्येते तस्य गोचरे ॥ गुरुस्तदंतरे स्थित्वा प्रा
तरावश्यकं व्यधात् ॥ ९ ॥ धर्मध्यानपरं तत्र विज्ञतं सूरिशेखरं ॥ महीशः श्रेयसी भक्तिस्तद्भिरिद्वय मूर्द्धनी ॥ २ ॥ का
रयित्वा विहारौ द्वौ ॥ ताविवोच्चैः समुन्नतौ ॥ श्रीमन्नाभेय वामेय प्रतिमे स प्रतिष्ठिपत् ॥ ३ ॥ ततः प्रस्थितः श्री शत्रुं ।
जय दृष्टे समग्र श्रीसंघ समेतो दंडवत् क्षणमेकं कृत्वा पंचांग प्रणाममकरोत् ॥ तद्दिने तत्र स्थित्वा कृततीर्थोपवासः ॥ सा
रतरमौक्तिक प्रवाल सौवर्णादिभिः श्री शत्रुंजय पर्वतं वर्द्धाप्य पर्वताग्रे ऽ ष्टमंगुली कुंकुमश्चंदनादिभिः कृतवान्
अनेक धानैवेद्य ढोकनानि पूजोत्सवान् श्रीगुरूपदेश श्रवण रात्रिजागरणादि विधाश्चक्रे ॥ राजपत्नी श्रीभूपल्लदे ७५

वी राजसुता लीलू प्रमुखाः ७२ सामंतास्ततः पुरी सहिताः सुवर्णस्थाल स्थापित मुक्ताफलाक्षतांजलिभिः पर्वतं व ।
र्द्धापयंति स्म एवं निखिलोपि संघः प्रातः पात्रदानातिथि पोष पूर्वक पारणोत्सवः तृतीय दिने श्री शत्रुंजय तलह
ट्टिकां प्राप्तः श्री चौलुक्य नृपः तत्र श्री पादलिप्तपुरे स्वयंकारित श्री पार्श्व विहारे सौवर्ण कलश दंड ध्वजारोप विधि
स्नात्रादि कार्याणि दर्ष प्रकर्षाद् ऽ कृत सुकृति जनावतंसः प्रातः श्री गुरून् दक्षिण पार्श्वे स्थापयित्वा ७२ सामंत श्री
वाग्भट श्रीमदांमडदेवादि परिवृतः श्रीमल्लकपर्द्दि मंत्रिणा समर्प्यमाण पूजोपहारः श्री परमार्हतः श्री शत्रुंजय गिरि
पतिमारोहन्मार्गे प्रतिवृत्तं पट्टकूलादि परिधापनं प्रतिस्थानं सौवर्णादि पुष्प चंदनादि पूजोपचारांश्च समास्वयन् ।
श्री मरुदेवा शृंगं प्राप तत्र जगन्मातरमादियोगिनी श्री मरुदेवी श्री शांतिजिनं कपर्दियक्षादींश्च सर्वोपचार पूजाभि
रभ्यर्च्य प्रथम प्रतोली प्रवेशे मार्गणश्रेणी पंचविध दानैः प्रीणयन् श्री युगादिदेव प्रासाद द्वारं सपाद सेतिका मित ।
मुक्ताफलैर्वर्द्धाप्य प्रदक्षिणावसरे मंत्रीश्वर वाग्भट कामित प्रासाद रमणीयतां लोकोत्तरां विलोक्य प्राह पार्श्वस्थं प्र
त्रिराजं मंत्रिन् मदीय सामान्यस्त्वं लोकोत्तर पौरुषः येनेदं जगदाधार मुद्दध्रे तीर्थमुत्तमं १ त्वयैव रत्न गर्भेयं भू ।
तधात्री प्रकीर्त्यते अतस्त्वमग्रणीर्भूत्वा यात्रा साहाय्यमातनु २ इत्थं प्रसंसितो राज्ञा मंत्री नम्रशिराः पुरः राज्ञो
ऽ भवद्दत्तहस्तो वित्रीवन्मार्गदर्शकः ३ अथ प्रदक्षिणावसरे सरसा पूर्व स्तुति करणार्थमभ्यर्थिताः श्री हेमसूरयः
सकलजनप्रसिद्धां जय जंतुकप्पेति धनपाल पंचासिकां पेठुः राजादयः प्राहुः भगवन् भवंतः कलिकाल सर्व
ज्ञा परकृत स्तुतिं कथं कथयंति गुरुभिरूचे राजन् श्रीकुमारदेव एवं विध सद्भूत भक्ति गर्भा स्तुतिरस्माभिः कर्त्तुं
न शक्यते एतन्निशम्य प्रान श्री गुरुवाक्यामृतोच्छासित स्वांतान् पाद यस्तामेव स्तुतिं भणंतो राजादन तरुतले प्राप्ताः ।
श्री गुरुभिरिति ज्ञापिताः यथा यदधः समवासार्षीद् वीनाभि नरेंद्रसूः तेनेयं वंदनीयेव तीर्थात्तीर्थमिवोत्तमं १ पा ।

राजादनं फलाध्यक्षः इत्यमरः खीरणी (राण) भाषया

त्रिफलिचशाखायां प्रत्येकं देवताजयः ततः प्रसादतो प्यस्या नो छेद्यं द्विदलादिकं २ यस्याः प्रदक्षिणां कर्तुः संघे।
शस्य शिरस्य सोत्तारं त्तरतितस्य स्यादायतिः सुखदायिनी ३ सुवर्णरूप्यमुक्ताभिः पूज्यते वंदनादिभिः ततोऽसो
त्तरतितस्य स्यादायतिं त्वीरं सर्वविघ्नविनाशकृत् ४ शाकिनीभूतवेतालदुष्टज्वरविषादयः एतत्पूजाप्रभावे
न प्रयांति विलयं क्षणात् ५ स्वयं निपतितं शुष्कमप्येतस्य दलादिकं गृहीतं विघ्नहृत्सर्वसुखदं पूज्यते य
दि ६ योगं कृतोभिवः सख्यमिमां कृत्वाथसाक्षिणीं विंध्ये श्चर्यसुखं तौतु प्राप्य सातां पदे पदे ७ अस्याः पश्चि
मदिग्भागे रसकूपी दुरासदा अस्तियद्रसयोगेन जात्यस्वर्णं निवेदयः ८ कृताष्टमतपा देवपूजाप्रणतिभाव।
भाक् अस्याः प्रासादाद्यभ्यंतिरसंतमपि कश्चन ९ एतत्त्रलेप्युगादीशपादुकाः इंद्रकारिताः उपासिता जग।
ज्जीवैः स्वर्गमोक्षसुखप्रदाः १० कृष्णे कुंडरिकेत्वराजादन्यांचयेनराः पादुकायां शांतिनाथे सूरिमंत्राभिमं।
त्रितैः ११ अष्टोत्तरशतमितैः कुंभैः शुद्धांबुसंभृतैः गंधपुष्पादिभिः स्नात्रं कुर्वंति कृतमंगलाः १२ युग्मं ज
यश्रीयं सर्वकामानानंदं दोषनिग्रहं प्रेत्यच प्रवरान् भोगान्प्राप्नुवंतिदृतिसदा १३ इत्यादिगुरूक्तानुसारेण राजा।
दनीपादुकामौक्तिकादिवर्धापनपूजनोत्सवपुरस्सरं प्रादक्षिण्यत्रयं दत्वा गर्भगृहं प्राप्तः श्रीराजर्षिः प्राप्तत्रिभुवने
श्वर्य इव परमानंदोपनिषन्निषिक्तस्वांत इव निखिलनिस्तुषपरमसुखास्वादमेदुरित इवा समग्रकरणव्यापार।
मुक्त इव सिद्धिसौधाधिरूढसिद्ध इव निर्निमेषोन्मेषाजसस्तिमितलोचन इव श्रीयुगादिदेवं दृष्ट्वा क्षणमेकं जिन।
मुखकमलन्यस्तदृष्टिर्दर्शाक्षपूरदुरिताखिलतापव्यापस्तिष्ठतिस्म ततो जगदीशतवपूजनं मयादरिद्रेण कथं क्रि
यते मत्पूजायोग्योपि देवनत्नवसिवितिस्कतित्वचनमुच्चरन् नवलक्षरूममंमूल्यैर्निस्कल्येनवनिर्मदरत्नैर्नवांगमुजि
राजं पूजयामास पूर्वोपवासाष्टाह्निकामहद्विधेस्नात्र २१ स्वर्णरूप्यादिध्वजप्रदानमौक्तिकातपत्रचमरसौवर्णमु। ७६

का प्रवालनिर्मितस्थालढौकन सर्वप्रकाररत्नानादि देवोपकरणमोचनादिप्रकारैर्लोकोत्तरमहिमा ऽ थैतमनोत्त
मां श्रीकुमारपालभूपालः चिरंतननरेंद्रकृतदेवदायचिरंतनछत्रचंद्रोदयनिस्वानादिनैकदेवपूजोपकरणादि
दर्शनैः श्रीतीर्थस्यानादिकालीनतां लोकोत्तरमहिम्नोन्नतिंच मन्यमानश्चेतस्येवमचिंतयत धन्योहं मानुषोजन्म
सुलब्धं सफलं मम यद्वापि जिनेंद्राणां शासनं विश्वपावनं १ यावन्नूबुर्बुताः स्वर्ग्यपरपाः षोणीशावश्चत्वाः प्रति
चेत्यं प्रमंतिस्मता अप्यर्वनकाम्यया २ राज्ञोन्नापलदेव्यायाली लान्नपसुता पिच उद्यापनाद्यैः सत्कृत्यैः स्वश्रीयंती
र्थगां व्यधुः ३ महापूजावसरे चारणः इक्कदकुलदमाटिदिइज्जुनरसिवसुदइ एदाकरइ कुसाटाबउ नोलिम
जिणवरतणी १ नवकृत्वः पाविनवलक्ष दानं मालोद्घट्टन समये मिलितेषु श्रीनृपादिसंघपतिषु मंत्रीवाग्भट इद
माला मूल्यं लक्षचतुष्कमुवाच तत्रच राजान्यष्टौ लक्षान् मंत्री षोडशलक्षी राजात्र २ लक्षान् एवं स्पर्धया माला मूल्ये।
क्रियमाणे कश्चित्पच्छन्नदाता सपादकोटीं चकार ततश्चमत्कृतो नृपः प्रोचे दीयतां माला विलोक्यते मुखकमलं प्र।
व्यवतः इति श्रुत्वा मधुमती वास्तव्य मं दा सा धारुसुतो जगड आढ्यः सामान्यमात्रवेषाकारः प्रकटीबभूव तं द्र।
ष्ट्वा मंमंत्रिणं प्राह नृपो विस्मयाकुलमनाः मंत्रिन्नयमसुस्थं कृत्वा दीयतां माला जगडोपि राजवाचांतः कषायितः
सपादकोटीमूल्यं रत्नं ददावत् श्रीपरमार्हतभूप इदं तीर्थं सर्वसाधारणमत्र च द्रव्य स्वस्थमंतरेण न दिकोपि वक्ति।
तत्वे क्ष्वसाश्चमत्कृतो राजा तं आह समालिंग्य त्वं मम संघे मुख्यः संघपतिरिति समानेघ मालामर्पितवान् तेनापि ६८
तीर्थस्यापितीर्थभूतास्वमालपरिधापित लक्ष्मीवंतः परेप्येवं बद्धस्पर्धाः श्रुभश्रीयं स्वयंवरणमाला वन्माला जगृ
हुरादरात् १ सर्वस्वेनापि कोमालां नगृह्णीयाज्जिनौकसि इहलोकेपियत्पुष्पैः स्फुरेद्दिंद्रपदं नृणां २ एवं कृता।
रात्रिकमंगलोद्यत्प्रदीपपूजाद्यखिलोपचारः जिनं नमस्कृत्य सत्कृत्य विज्ञाप्रजागुरुः प्रांजलिरित्युवाच ३ यतीश्वर्दि

वसादिवयेत्वत्सेवाविनाकृताः तेवर्थैतिमनुष्यदिकरच्युतसुरत्नवत् ४ सार्वभौमोपि मानुवं त्वदर्शनपराङ्मुखः ।
त्वद्दर्शनपरः स्यांच त्वचेत्त्रिविद्गोष्पदं ५ ततः पंचशक्रस्तवैर्देवानूवंदित्वा प्रणिधानदंडकपाठांते प्राप्तस्तेवक्ष
भिः मुनेस्त्रिजगतश्चूडामणिर्देवतानिर्वाणप्रतिभूरसावपिगुरुः श्रीदिनचंद्रप्रभुः किंवातः परमस्तिवस्तु किमपि
पिस्वामिन्नूयदन्यऽर्थये किंतुत्वद्दवतादरः प्रतिभवंस्ताद्वर्द्धमानाममम १ इतिपवित्वागुरुनूववंदे गुरुभिन्नपस
पृष्टोदस्तिदत्तेचारणः देमतुम्हाराकरमरठं जदिंअच्छशुभ्रसिद्धि जेवंपइदिवामुद्दातादंकपदरीसिद्धि २ नव
कृत्वः पाविनवलक्षादानं तदनु तेश्चंडेलिरिवितंस्वनामविशदं धात्रीपवीत्रीकृता तेवंधाः कृतिनोनराः सुकृ
तिनोवंसस्पतिभूषणं तेजीवंतिजयंतिभूरिविभवस्तेश्रेयसांमंदिरं सर्वांगैरपिकुर्वतिविधिपरायेतीर्थया।
त्रामिमां १ वक्त्रः पवित्रीकुरुतीर्थयात्रया चित्तंपवित्रीकुरुधर्मवांछया वित्तंपवित्रीकुरुपात्रदानतः कुलंप।
वित्रीकुरुसच्चरित्रैः २ इत्यादिगुरूपदेशामृतमुदितात्मा श्रीराजर्षिः स्वर्णमणिमौक्तिकमदस्तितुरंगादिदानैर्याच
कव्रजानुपजीव्यसमग्रश्रीसंघसमेतः सर्वतः श्रीकंउरीकाचलंपट्टकूलादिभिः परिधापयत् क्रमाद्दुर्तीर्थपाद
लिप्तपुरेप्राप तत्रच राजन्शत्रुंजयगिरेरैवताद्रिरयंजिनैः कथितः पंचमंस्त्रंगंपंचमज्ञानदायकं १ कैलाश
उज्जयंतश्चरैवतः स्वर्णपर्वतः गिरिनारनंदभद्राश्चस्यारेश्वितिवाभिधाः २ मदातीर्थमिदंभूप सर्वपापहरंस्मृतं।
शत्रुंजयगिरेरस्यवंदनेसदृशंफलं ३ इत्यादिकल्पोक्तानुसारिणमदिमोपदेशोदितेनपतिरात्मानंकृतार्थमन्यमा
नः श्रीरैवतिश्वरमनस्याधायसुखप्रयाणैः पथिचकृत्तानपिसर्वप्रकारपूजोपचारेणसन्मानयन्क्रमादुज्जयंत
तीर्थंप्राप्य समीरितिसूरीजैनरेंडेणसमंतदा सचकंपेगिरिर्लकापमुत्पाटितशैलवत् १ तत्कंपकारणंपृष्टः
सूरिराचष्टतंप्रति दिवास्मिन्वर्त्तिमार्गेशिलाछत्रशिलाकया २ अधस्तात्कच्छतोऽप्येणालिनोर्युगपद्दयोः निपति ७७
स्यत्यसौमूर्ध्निश्रुतिरित्यस्तिदृष्कृतः ३ ततश्चावयोर्युगपदत्रागदनंपुण्यवतोनयुक्तं कदाचिदियंपतेत अतः प्रा।

थमंश्रीपरमार्हतः श्रीनेमिंप्रणमतु पश्चाददमपिजिनंवंदिए इत्येकेउयतिर्विनयलोपतोयात्राफलंनस्या
दितिवदन्श्रीगुरुन्पूर्वंशापयतिस्म स्वयंतुपश्चादारूढः श्रीरैवतं एवंकृत्वासस्त्रीडो गुर्जरेंद्रोपिसंघयु
क् क्रमाप्रणिमतुर्जैनेश्वरंप्रवत्तदेवतं १ जिनपूजनांगरागाद्यैर्भूयोभिः स्नात्रविस्तरैः संचिक्षतेस्मपुण्यानि
राजर्षिरपरैरपिच तत्रचश्रीनेमिनः प्रतिमांवज्रमयींसर्वातिशयशालिनीदृष्ट्वाकेनेयंमूर्त्तिः कदाचकारितेतिप्र
ष्टराजाश्रीगुरवः प्राहुरेवं इदैवभरतेस्वऽतीतचतुर्विंशतिकायांतृतीर्थकृत्सागरसमयेउज्जयीन्यांनरवाहननृ।
पोभूत् तत्रान्यदाश्रीसागरजिनः समवसृतः राजावंदनायगतः धर्मोपदेशश्रवणानंतरंसभांविलोकयता
केवलिपरिषद्दृष्ट्वापृष्टंचस्वामीपार्श्वे अहंकदाकेवलीभावीस्वामिनोक्तं आगामिचतुर्विंशतिकायां २२ जिनस्य।
नेमेर्वारिकेत्वंकेवलीभावीइतिसम्यग्ज्ञात्वातस्मिन्भवेश्रीसागरजिनपार्श्वेव्रतंग्रहीत्वातपस्तप्त्वाब्रह्मलोके १०
सागरायुरिंद्रः समुत्पन्नः तत्रचस्थितेनतावधिनापूर्वभवंज्ञात्वावज्रमयींमृतिकामानीयपूजार्थंश्रीनेमिबिंबं
कृतं स्वर्गे १० सागराणियावत्पूजितं आयुःप्रांतेश्रीनेमिरुत्पत्तिस्थानेश्रीरैवताचलदीक्षाज्ञाननिर्वाणकल्याणि
कत्रयस्थानंविलोक्यस्वर्गात्श्रीनेमिप्रतिमांग्रहीत्वाश्रीरैवतेवज्रेणोत्कीर्यभूमिमध्येपूर्वाभिमुखः प्रासादः कृतः
तत्रचैत्येरूप्यमयेगर्भगृहत्रयंकृत्वारत्नमणिसुवर्णमयबिंबत्रयंस्थापितं तदग्रेकांचनबलानकंकृत्वावज्रमृत्ति
कामयंबिंबंस्थापितं यदुक्तं शिखरोपरियत्रांबाऽवलोकनशिरस्करंगमंडपके शांबबलानकेसोसिद्धिविनाय
कः प्रतिहारः १ ततः सइंद्रः स्वर्गाच्च्युत्वाबहुसंसारंभ्रांत्वाश्रीनेमितीर्थेपश्चिमदापश्चिदेशेक्षितिसारपुरेनरवाह
ननृपजीवः पुण्यसारनामानृपोऽजनि अन्यदातत्रपुरेश्रीनेमिराजगाम राजावंदितुंययौ तत्रदेशनांश्रुत्वा।

श्रावकोबभूव श्रीनेमिः पार्श्वे पूर्वं जवहृतां तं ज्ञात्वा रैवते गत्वा स्वकृतं तद्बिंबं संपूज्य नत्वा स्वपुरे गत्वा सुतं राज्ये
निवेश्य नेमिपार्श्वे व्रतं जग्राह् तपसा केवलं प्राप्य मोक्षं गतः श्रीनेमिरैवताचले कल्याणिकत्रयं जातं तत्रैत्पलेप्य
मयं च बिंबं लोके पूज्यमानं जातं श्रीनेमिनिर्वाणात् ९०९ वर्षैः कास्मीरदेशाद्रत्नश्रावकः कल्पप्रमाणेन स्व
मरोश्रीनेमियात्रार्थे समायातः दर्पोत्कर्षवशेन जलपूर्णैः कलशैः स्नानं कृतं जलेन बिंबं गलितं रत्नश्रावके।
न तीर्थविनाशं दृष्ट्वा मासद्वयमुपवासाः कृताः ततो बिंकादेशेन कांचनबलानका पृज्जमयं बिंबं समानीय स्था।
पितः नववाससप्तदिन छुत्तरैर्दिर्यणे णरेवय गिरिम्मि संठवियं मणिबिंबं कंचणबलाणउ नेऊण १ श्रीब्रह्मे
न्द्रकृते यं नेमिमूर्त्तिर मरगणपूज्या विंशति सागरकोटीः स जयति ०२ श्रीचौलुक्यनृपवामनावतारे द्विवामनेन
श्रीनेमिनाथाग्रे बलिबंधनार्थं तपस्तेपे इति लौकिका अपि प्राहुः यथा भवस्य पश्चिमे भागे वामनेन तपः कृतं।
तेनैव तपसा तुष्टः शिवः प्रत्यक्षतां गतः १ पद्मासनसमासीनः श्याममूर्त्तिर्दिगंबरः नेमिनाथः शिवेत्युक्त्वा नामं च।
क्रेस्य वामना २ कलिकाले महाघोरे कलिकल्मषनाशनः दर्शनात्स्पर्शनाद्देवी कोटियज्ञफलप्रदः ३ उज्जयंतगि।
रौ रम्ये माघे कृष्णे चतुर्दशी तस्यां जागरणं कृत्वा राजानो निर्मलोदरिः ४ प्रभासे कृमेतत् एवं श्रीरैवतमहिमा
श्वेतश्रवणसद्गुणोत्साहितः सर्वप्रकारोत्सवैः शत्मानं कृतार्थयन् बहुदिनान्यस्थात् स एव जगडः प्रा
ग्वताद्रग्माणिक्यमहार्घ्ये मालात्तेणे पुनर्दत्वा जग्राहेंद्रपदं सुधीः १ तीर्थीवीताः क्रियाः सर्वा विधायविधिना
नपः विज्ञप्तिमतनोद्देवं देवस्याग्रे कृतांजलिः २ तथा प्रसीद विश्वेश त्वदेकशरणे मयि यथा त्वद्ध्यानयोगेन मे ७९
मनस्त्वन्मयेभवेत् ३ ततो मत्वा दुरारोहं गिरिश्रृंखलपद्यया सुराष्ट्रादंडनाथेन श्रीमाजसाति मोलिना ४ राण।

श्रीआंबदेवेन जीर्णदुर्गदिगाश्रितां पद्यां सुखावहां नव्यां श्रीचौलुक्यो व्यदीधपत् ५ ततः कतिपयप्रयाणकैः
देवपत्तने श्रीचंद्रप्रभायां कृतवान् तत्रापि जगड एवेंद्रमालां जग्राह् सपादकोटिमूल्यमाणिक्येन तेन च चरित्रे।
णजगदतिशायिना चमत्कृतः श्रीकुमारनृपः समग्रसंघसमक्षं तमभ्यधात् सपादकोटिमूल्यानि दुरापाणि
नृपैरपि एतानि त्रीणि रत्नानि कुतस्त्वमुपलब्धवान् ६ लब्धवांश्चेत्कथं पुण्यकर्मण्येवं वितीर्णवान् स्थाने।
स्थाने दितद्रत्नं तत्त्वद्दत्तेन कश्चन ७ ततो जगडो जगौ राजन् मधुमती पुर्यां प्राग्वाटीय मं० हंसस्य मत्पितुः
पूर्वजक्रमायातं रत्नपंचकमासीत् स तु मत्पिता जात्राविकीर्षुरपि तादृग्मद्रत्नसंघयोगाभावे ऽकृतयात्र एव प्रा
तसमये इदं रत्नत्रयं श्रीशत्रुंजयरैवतदेवपत्तनेषु क्रमाद्देयं भवता द्वयेन च स्वनिर्वाहः कार्य इत्युक्त्वा परासुर।
जायत तद्वचसा मत्पितुः पुण्यवृद्धये रत्नत्रयेण इंद्रमाला परिदधे मया रत्नद्वयमिदं तु सर्वतीर्थाधार श्रीसं
घस्वामिन स्तवनवत परमहं श्रीसंघवात्सल्येन कृतकृत्योऽभवामीत्युक्त्वा राज्ञः पद्मदस्ते मुक्तवान् राजापि तथौ
दार्यादिगुणचमत्कृतचित्तः श्रीसंघसमक्षं रत्नद्वयं दर्शयन् प्राह् नादृशस्यो मदाशीः पिशस्यो यं वणिगप्ययं ।
यो माणिक्यमयी पूज्यां तनोति विजगद्गुरोः १ धन्यस्त्वं श्राद्धकोटीरप्रथमः पुण्यकारिणां ऐन्द्रंपदं यथैवं त्वं प्रा
प्तं तीर्थत्रयेप्यहो २ इत्यादि श्लाघयित्वा स्वार्धासने निवेश्य स्वर्णाभरणपट्टकूलादिभिः सत्कृतः सार्धकोटिद्र
व्यमितं धनं दापयित्वा रत्नद्वयं गृहीतं तन्मध्यनायकि कृत्य हारयुग्मं विधायैव शत्रुंजयरैवतयोः प्रैषीत्पूजार्थं। ५५
मर्हतः २ ततः प्रस्थितो महामात्यः पत्तनमलंचकार तत्र च पडिक्कंते संघदिद्धमदिद्धि श्रसाकुंज्जे कोटीगुणं
च अदिट्ठदिट्ठि अआणंतयं होई १ इत्यादि स्मरन् श्रीसंघं सौवर्णाभरणपट्टकूलादिप्रदत्तैः सत्कृत्य यात्रिकान्।

विससर्ज अथ तीर्थयात्रापवित्रात्मा श्रीराजर्षिरष्टाह्निकारथयात्रामहोत्सवं कारितवान् यथा होसासयज
त्ताउत्तत्ते गोड्डिइवित्तमौसंमि अट्ठाहिअमहिमा बीयाउ णं अभिणमासो १ एयाउ देविसासयजुत्ताउ करंति
सव्वदेवताविनंदीसरंमि संथयरातेरायनिए सुट्ठाणेसु २ उत्त०ह० इत्यागमोक्तमार्गसमाचरणचणः श्रीकुमा
रविहारे ७२ सामंतादिसकलश्रीसंघसहितो विधिस्नात्रपूजाबलिविधानाद्यनेकप्रकारैरष्टदिनीमहोत्सवेर
नयत् यदुक्तं तस्यांतरमणिवक्कं दिसालबलिथालराकुलंराया कुणइ कुमारविहारे सासयअट्ठाहियामहि
मं १ नट्टठकम्मंमंमठविहिलाइस यमेवजिणवरं एहविउं सद्यावयारपूयापरायणो विहइनरिंदो २ रथयात्रा
प्येवं चित्तस्सं अट्ठमिदिणे वज्जबपहरमहाविभूइए सहस्सिमिलंतनायरजणकयमंगलजयसद्दो ३ सावन्न
जिणवररहो नीहरइ ज्वलंतसुरगिरिसमाणो किंणगोरुदंडधयछत्तचमरराईहिं दिप्पंतो ४ एहवियविलित्तं
मुकुलीहपूईयंतत्थपासजिणपडिमं कुमरविहरदुवारे महायणो उवरइ रिट्ठीए ५ तूररवभरियभुवणे सर
नसतत्थं तत्थरुतरुणिगणे सामंतमंतिसहिउ चडई निवमंदिरंमि रहो ६ रायारहत्थपडिमं पहंसुयकणयचू
षणाईहिं सवमिव अश्विउकारवेइ विविहाइं नट्टाइं ७ तत्थगमिऊणरयणीं नीहरिउ सीहदुवारबाहंमि ठाइ पवंधि
यधयंतंउच्चेसिपडंमंडवंमि रहो ८ तत्थपहाएरायारहजिणपडिमाइ विरइउं पूयं चउविहसंघसमक्खं सेयमे
वारत्तियं कुणई ९ ततोनरयंमि रहो परिसक्कइ कुंजरेहिं जुत्तो दिंगाले २ पडवसुविउलेसु विहंते १० किंच प्रे
खन्नं उपमुख सहजपटं न त्यक्तधूमंउलं चंचलोच मुदंचत्कदलीस्तंभस्फुरत्तोरणं विष्वग्जैनरथोत्सवं पुरमि ७९
दं यातोकी तुंकौतुकाद्यौकानि त्रसदस्त्रनिर्मितकृतेत्वकुर्विधेः प्रार्थनां १ अपिच संगर्जद्गजराजसंस्थितमहासा

मंतदस्ताघ्नुलसंव्रचामरवीजितः ॥ प्रतिपदं राजन्यराजिश्रितः ॥ संपन्नार्थिमनोरथोथ स्नाष्टकं सर्वतो लीलासंवरणे महो
त्सवमयं विश्वत्रयं निर्ममे २ एवं अट्ठविणिइरइजत्तं जणियजणचमक्कारं कुणइ जहा कुमरनिवो तहेव आसो अमा
सेवि १९ जं पइनियमंउलिए एवं भुंजितविकुणइ जिणधम्मं तिवियनियनयरेसुं कुमरविहारे करावंतो १२ विपरंतिवि
ब्बरेणं जिणरहजत्तं कुणंति मुणिनंति तत्तो समयमेयं जिणधम्ममयं जयं जायं १३ इत्यं निस्सीमयात्रात्रयततसुकृतो
द्यासीपीयूषपूरैरुज्जीवं जावलोकं विदधदधिपतिर्भूपतीनां समंतात् पापव्यापप्रकारैः सकलमकलितस्वासयन्दु
र्विलासं कालव्यालस्यलीलां कुमुरनरपतिराज्यलक्ष्मीं चकास्याप्रभुनक्ति १४ अथान्यदा श्रीवीरचरित्रे वाचत्यमाने श्रीगुरुमुखे
न देवाधिदेवप्रतिमासंबंधं श्रुत्वा श्रीअभयाभात्यपृष्ट श्रीवीरस्य मुखोक्त श्री कुमारपाल भूपेनाणहिलपत्तने वीतभया
दानीयपूजयिष्यतिमहोत्सवभरस्सरमित्यादिकं सुचरित्रं निसम्य च श्रीचौलुक्योत्तदात्यचिंतयत् ॥ अहमेवेह धन्यानां
प्रसिधन्यतमः भ्रमात् अगण्यपुण्यलक्ष्मीनामहमेवैकमास्पदं १ ॥ भविष्यतोपि मे यस्य दृष्टमित्यमयाग्रतः सुरासुरन
राध्यस्तं श्रीवीरः स्वयमूचिवान् २ ॥ ततस्तत्प्रतिमाप्राप्तिवाक्ये श्रीगुरुभिर्वर्धितोत्साहः स्वसागतानवीतभयपत्तनेप्र
थमप्रतिमां पतनं नाति कमानयन्नृपः ॥ ततो गुरुं पुरस्कृत्य प्रमोदमिव देहिनं ॥ तत्संमुखं ययौ नृपः सर्वसंघसमन्वितः ३
प्रीतस्तद्दीक्षणात्साक्षात् श्रीवीरप्रेक्षणादिव ॥ अभ्यर्च्य कुसुमैर्देवं नैश्चेत्यवंदनमादधे ४ रथारोप्य ॥ यंकरीद्गमा
धिरोप्य च पुण्यलक्ष्मीमिवात्मीयां मध्येसौधसमानयत् ॥ अंतः क्रीडालयं चैत्यं विधाप्य स्फाटिकं नवं तत्र तां पूजयामास
त्रिसंध्यं भूमिवासवः ६ तत्सन्ताविणतस्पर्द्धिरवर्द्धिष्ट दिने दिने एकाग्रमनसो नित्यं श्रीमज्जैनेंद्रसेवने ७ प्रतिमां तां
नमस्कर्तुं पुंडरीकादितीर्थवत् समापतन् परेलत्तादवायां सोपिधार्मिकः ८ एवं सर्वात्मना जैनं शासनं भासयन्नृपः जै
नधर्ममयी जज्ञे स विश्वं त्रिश्वरमंडनं ९ सा प्रतिमा रामसैन्ये ऽस्तीति लोकोक्तिः इयदि मस्सूरीपुणिपुंगवस्स सुणि ज्रणं
देशाणं राया जाणियसमत्ततत्तो जिणधम्मपरायणो जाउ १ तोपंच न मुक्कारं सुमरंतो जग्गओ य णिसेसे चिंतइ य हो विहि

यए देवगुरुधम्मपडिवत्ति २ कावणेकायसिद्धिं कुसुमामिसंघोत्तविविहथयाए भुज्जइजिणपडिमाउपणमइहिनि
दियसिरो घुणइत्तेहिंदंडेहिंवंदेइ ३ निच्चंरकाणंकुणइजहासत्तिसत्तगुणेनिलत्तु सयलजयलच्छितिलउतिलयावा
सरमिउववसिइ ४ करिकंधराणिरूढोसमत्तम्रामंतमंतिपरियरिउ उच्चइजिणिंदभवणंविहिभुवंतवपविसेइ ५ अठ
प्पयारपूयाइपूइउवीयरायपडिमाउ पणमइमहिनिहियसिरोघुणइपवित्तेहिं ६ गुरुहिमचंदपलणेवंदणकपूरका
यणकमलेहिं संपूइकुणंपणमई पच्चरकाणंपयासेइ ७ गुरुभरउठविसिउपरलोयसुहावहसुणइधम्मं गंतूण
गिहंवियरइजिणस्सविन्नियावसरं ८ विहियपरूरथालोभुणेविघरविहियाइअच्चेइ कयउवियसंविभाणभुंजेई
पवित्तमाहरं ९ भुत्तुत्तरंसहाए वियारए सहबुहेहिंसत्थत्थं अच्छाणीमंडवमंडलंमिसिंहासणेठाइ १० अहमिववदसि
पक्कंभणेविभुंजइहिणठमयाणा कुसुमाइएहिंपरविंयाइअच्चेईसंझाए ११ एवंखुभुणेनेहिणेवच्चइकालासुवरिणहिं
अथैकदाजगदानृणकरणमनोरथोऽनेकधाविभुण्यरसामृतास्वादिनाऽनेना — नाम्याश्रीवोलुकः सुवर्णसिद्धयश्रीगुरुप
देशान्श्रीहेमसूरिगुरून्श्रीदेवचंद्राचार्यान्श्रीसंघन्पतिविज्ञप्तिकाभ्यामाकारितवान् तीव्रव्रतपरायणमहसंघका
र्येविमृत्रपविधिविहारक्रमेणपथिकेनाऽप्यनुपलक्षमाणाः पोषधशालामागताः राजापिप्रत्युत्थानादिसामग्रीकुर्वन्
प्रत्युत्तापितस्तत्रायथौ अथद्वादशावर्त्तवंदनोपदेशनवनानंतरंगुरुभिः संघकार्येपृष्टेसमाविस्रज्यजवनिकांतरितौ
श्रीहेमाचार्यनृपतीगुरुपदयोर्निपत्यसुवर्णसिद्धियांचक्राते ममबाल्येविद्यमानस्यताम्रखंडंकाष्ठभारवाहकाद्याचितवा
ल्लीरसेनाभ्यक्तं द्वादशाहाद्वह्नियोगा--- स्सुवर्णविभूव तस्यावच्छेन्नमिसंकेतोहिश्रीहिरयतामितिहेमसूरीणोक्तेकोपा
टोपात् श्रीहेमसूरिदूरतः प्रक्षिप्यनयोग्योसीति अथैतत्कुरसप्रायप्रदत्तविद्ययालमजीर्णभाक्कथमिमांविद्यांमोदका
नांतवमंदाग्नेर्ददामितिनिषिध्यनृपंप्रतिएतद्भाग्यंभवतोनास्ति येनजगदानृण्यकारीणीसुवर्णसिद्धिविद्यातवसिद्ध्यति ८०
ति अपिच मारिनिवारणजिनमंडितपृथ्वीकरणादिभिः पुण्यैः सिद्धिजोकथयेकिमधिकमभिलषसीत्यादिरूपतदेव

विस्तारंकृतवंतः एकदाहेमसूरिम्नृंकरिकिसउद्दरइईकाइउइजिणकारणिहुं थच्छिउसच्चिहूवंजणखेदि १ अतःपा
रंनरटिष्यतियुष्माभिः स्वनामादीनस्तत्वात्मात्रयाधिकीकृतत्वाच्चेत्यादिप्रश्नोत्तरैः पूर्वमेवप्रणीतमनसाव्याख्यानम
ध्येश्रीहेमाचार्यैर्दर्दिति श्रोक्तेराज्ञासहायातदेवबोधिनादस्तोहद्धानकिंपपातिश्रोक्तंमुक्तेव्याख्यानेतुराज्ञाप्रष्टंभगवन्
युवाभ्यांकिंकृतंश्रीगुरवः प्राहुः राजन्देवपत्तनेश्रीत्वंदप्रभप्रासादेदीपेनाखुनागृहीतेभवंपादयोलग्नोऽस्मान्निर्दृष्टः
सतुदस्तघर्षणेनदेवबोधिनाविध्यापितः राजाप्यमत्कृतः स्वपौरुषैर्निर्णयमकारयन्तथैतिजातेऽहीनिरतिशया
कालेपिश्रीगुरुणांमहान्ज्ञानातिशयइतिश्रीगुरुश्लाघापरः प्राहः कोहंपूर्वभवेऽभूवंभविताकश्चभाविनि सिद्धरा
जकुलेमत्यंप्रसत्यकुह्यतिमव १ कस्माद्भुदयनामासौयुयंचमयिवत्सलाः कथ्यतांकथ्यमितन्मेज्ञात्वाज्ञानेनकेनचित्
२ नहिप्राग्जन्मसंबंधंविनाकस्यापिकुत्रचित् वैरंवसौरदयंवस्यातामात्संतिकेध्रुवं ३ उक्तंच यंदृष्ट्वावर्धतेक्रो
धंस्नेहश्चपरिहीयते सविज्ञेयोमनुष्येणएषमेपूर्ववैरिजः ४ यंदृष्ट्वावर्द्धतेस्नेहःक्रोधश्चपरिहीयतेसविज्ञेयोमनु
ष्येणएषमेपूर्वबांधवः २ ततोगुरुभिरूचे राजन्निरतिशयःकालोयं यतः श्रीवीरनिर्वाणात् ६४ वर्षेचरमकेवलि
जंबूः सिद्धिंगतः तेनसह १२ वस्तूनित्रुटितानि मणपरमोहिपुलाएआहारगखवगउवसमेकप्पोसंजमतियकेवल
सिज्झणयजंबुमिविच्छिन्ना १ वर्षसहस्रेणसर्वपूर्वगतंश्रुतंव्यवच्छिन्नं संप्रतित्वल्पंश्रुतं तथापिदेवतादेशेनविज्ञा
यकिमपिकथयिष्यतइत्युक्त्वासिद्धपुरेसरस्वतीतीरेऽष्टमंविधायसूरिमंत्राधिष्ठात्रीत्रिभुवनस्वामिनींदेवीमा
राध्यतन्मुखेनपूर्वभवादिश्रुत्वाराज्ञः पुरः समस्तमेवंप्राहुः यथा राजन्पूर्वभवेमेदपरिसरेजयकेशिनृपस्तत्पुत्रो
नरवीरः सप्तव्यसनवान्पित्रानिष्काशितोमेदपाटपरिसरेपर्वतश्रेण्यांपल्लीपतिर्जातः अन्यदाजयतासार्थवाहस्यमा
लवकाहागच्छन्सार्थःसर्वोपिलुंटितस्तेन सार्थवाहस्तपश्चात्कृत्वामालवेशंसंतोष्यतदर्पितसैन्यमानियपल्लींप्रविष्ट
यत् तन्महद्बलंज्ञात्वानष्टोनरवीरः तत्पत्नीसगर्भाहिता नृपतितोबालोपि पद्भ्यांकोटमारिःकारिः ततोमालवेकेग

म

त्वारात्तो येस्वरूपे निरूपितेराज्ञादत्वा क्ष्यंतवलग्नवैतो ऽद्रष्टव्यमुखोसीतिनिष्काशितः स्वदेशात् सपसार्थवाहो
जयताकः पदे २ लोकैर्निंद्यमानः पश्चात्तापपरोवैराग्यात्तापसो भुत्वा तिव्रतपस्तप्त्वा मृत्वाचजयसिंहदेवोऽजनि
सवद्त्वाघपपापादभुत्रः अतः पशुपंक्तिमानुषाणांबालेजो विहूवितवएपावोसो अणवङोजायए ३ अहजाय
इतोविवज्जिजा ४ नरवीरोपिदेशांतरं गच्छन् श्रीयशोभद्रसूरीणां मिलितः श्रीकृश्रगुरुभिः भोमत्रायरूपसो
भाग्यवानाकर्णकथितकोदंडोमृगयापरएवं विधंत्वा त्वगोत्वंप्राप्यकथं कुरुषे तत्रायोसानराधीशप्रतिसंदरसा
यकंश्यातत्राणयवः सत्वेन प्रहर्तुमनागसि ६ वैरिणोपि दिश्क्ष्यंते प्राणांते तणधारणात् तणाहारासदैवैतेहन्य
तिपशवः कथं ? ७ वरमाजन्मदारिद्र्यं वरं दास्यं परोकसि नतु आहरस्त्रेयसेन्नवोविन्नवोमहान् ? एतदाकर्ण्यलज्जि
तः आह महात्मन् बुभुक्षितः किंनकरोति पापं ततो गुरुवचसा व्यसनानि मुक्तानि श्राद्धैः सबजादिकंदत्तं सवु
कमेणनवलक्षतिलंगदेशस्थएकशिलापुर्यांगतः नवबठरव्यवहारिणांग्रहे भोजनादिकृत्यास्थितः श्रीयशोभद्रसूर
योपितत्रैवपर्यंविभ्रमासीस्थिताः तत्रापि चरममध्ये गुरूपदेशेन नठरश्रेष्ठिना श्रीवास्चैत्यंकारितमस्ति समग्रचरलोक
प्रसिद्धं तत्र चैत्ये पर्युषणापर्वणि श्रीमान्नठरः सकुटंबः सप्रधानपूजोपकरणः पूजार्थं गतः विधिनास्नातपूज्या प
दिक्षत्वा सार्धमायातंनरवीरं प्राह यद्दाणेदं पुष्पादि कुरुश्री जिनेंद्रपूजां फलं यदि विधेहि स्वजन्मजीवितादि नंतो
नरवीरेणाचिंति अहदृष्टपूर्वोयं परमेश्वरः सकलभुक्तिप्रदश्च कथं परकीयपुष्पादिभिः पूज्यते ततः स्वकीयपंच
वराटककृतैः पुष्पैः रानंदाश्रुप्लावितदृक् प्रसन्नमनोवाक्कायः पारमेश्वरीं पूजामकरोत् तदनु अहीयधेते भोगिन्नाः
जोपिव्यवहारिणोऽष्टतपः कुर्वंति ततः अण्यमयतनां दितमित्यहमपिविशेषतपः करोमीतिगुरुमुखेनोपवासमकरो ८१
त् पारणे श्रद्धं श्रधयासाधुदानमदात् ततः प्रभृतिजिनधर्मानिमुखात्माप्रकृतिभद्रकः सन्मृत्वा त्वं त्रिभुवनपा
८ लनपन्नर्भूमापतिर्जातः उदेरस्तदयनमंत्रीयशोभद्रमुरुरेयस्कवयं त्वंपुनरितोनिजायुःप्रांते महर्द्धिर्व्यंतरदेवत्वम

मधिगम्यततः श्च्युत्वात्रैव भरते नद्दितपुरेशातानंदनृपधारिण्यापुत्रः सनबलाकःपेतकराज्यमवाप्यभाविप
न्नतानिर्विद्दि जिनधर्मदेशनांश्रुत्वा प्रबुद्धोराज्यलक्ष्मीत्यक्त्वा प्रवज्ये कादशगणधरोभूत्वा केवलज्ञानमासाद्य
मोक्षंयास्यसि एवंराजन्नयादस्मात्तत्रीयाके भवितव जिनधर्मप्रभाविणमुक्तिश्चाभविताध्रुवं १ इतिश्रीसूरि
मंत्राधिष्टात्रदेवीगिरामया कथयामासिरेसम्यग्नवास्तेभूतभाविनः २ आसन्नसिद्धिश्रवणात्तद्धात्मा दिवनिश्रुतिः
अथविज्ञापयामासप्रांजलिर्गुर्जरःप्रभुः ३ ज्ञानेगिलिकलावस्मिन्सर्वज्ञश्वसंप्रतिः अतीतानागतंभूतेकःपूज्या
दपरोनतु ४ यथा भागवतीभाषानविन्नव्यभिचारिणी आत्मव्यपितथैवेयं नध्यानातिशयादिव ५ परंकौतुकमा
त्रेणहासीनांप्रच्छयाम्यहं आसमेकशिलांप्रेष्यया दिशति मांप्रभुः ५ विशेष्यप्रच्छतामेवंजल्पिने गुरुणानृपः
प्रेषीहायतंनंवन्नकौतुकायेन लालसः ७ सगत्वैकशिलास्थानमोटरांगजसद्मनि तांहासीं स्थिरदेवाख्यांपृ
ष्ठात हृत्तमादितः ८ हृष्टाश्रीवास्चैत्यंचस्वयमाठरकारितं आगत्यचमहि भन्तेजगौसर्वंयथास्थितं ९ युग्मं
प्रतीतोऽथनृपः संघप्रत्यक्षं गुरवे मुदा विरुदंकलिकालश्रीसर्वज्ञइतिदत्तवान् १० श्रीसिद्धराजेन सदैवैरकार
णंज्ञात्वाचिंतितंराज्ञामनसि अहोदारुणः संसारः इकमरणाजवादसि अणंतमरणेभवंमिपाविहिसि जम्हा
अणिगकोडाजीवा दिणिवाइया तुमए ११ घिवडसंहस्स विवादसि अणंतङरके भवंमिपाविहिसि जम्हाअणिग
जीवाभुरकेसंतावियातुमए १२ एवंसंवेगनिर्वेदालिंगितात्मनोयांतिवासराः ङत्यभासुराः अन्यदासुखसुप्तस्य
भूपतेःकोपिदेवतानिसार्थेऽजनिप्रत्यक्षा स्यामांगाक्रूररूपभृत् १ नृपप्रष्टावदत्सापिभूताधिष्टात्रदेवता त्व
द्देगप्रविविक्षपाभिपूर्ववैरप्रपात्तवान्वये २ गतायामथतस्यां सचिंताशोऽभूत् नृपः प्रगे सूरिप्रष्टोवदत्सर्वंतंमुवेसूरि
रप्यथ ३ नाविनावो नवत्येवनान्यथा सीमरैरपि पूर्वकामजदिव्यायदशापितोभूलन्नृपतिः ४ यतः अवश्यंभा

[न्ती] विनीताचाप्यवंतिमहतामपि नम्रवन्तीव कंवस्य महाद्विशयतं दरे: ५ पाता लमाविशत्तुयावसकरें प्रजीक मारो
दवृत्तितिधरापतिं सुसेलं मंत्रीपथे: प्रदरणेश्च करीश्वरस्तीयज्ञावितद्भवतिनात्रक्विचारदेवुः ६ परंराजन्
प्रलंकुरु यतः दीपोद्दितमस्मिमं रसोरोगभरंयथा सुधाबिंदुर्विषावेगं धर्मः पापदरस्तथा ७ रात्री महा
व्यथाऽभूत्प्रष्ठे राज्ञी काकणोपम: पिटक: प्रादुरभूत् प्रतीकारैरनुपसमनेश्रीगुरव: समायाता: राजानंड
स्वार्त्तंदृष्ट्वा प्राहु: सृजतितावदशेषगुणाकरंप्रुरुषरत्नमलंकरणंभुव: तदपितत्क्षणभंगिकरोतिविदहदहा
कष्टमपंडितावेधे: ८ राज्ञ: श्रीगुरुदर्शनेतत्क्षणं सुखमभूत् सूरय: प्राहुः दुःखेदुःक्रांतसंसत्यायमहतां त्तो
तेपदंवैरिण: कायस्याध्रुविता विरागपदवी संवेगदे तुर्जरा सर्वत्यागमहोत्सवाय मरणंजातिः सुहृत्त्रीतय:
संपद्विपरिध्रुरितं जगदिदं स्थानं विपत्ते कृत: १ इत्याद्युपदिश्य मंत्रिणं प्राहु: मंत्रिन्नपायानामुपाया: सु
बहूरत्नावसुंधरा मंत्रीप्राह भगवन्ननुसुवर्णधावैवः अनुचंदनंकाष्ठानि तथाऽनुपूज्यात्रकलाकोविदाः। त
यथातमोऽन्तकोभानुः सुधासर्वविषापहा जगत्संजीवनोमेघस्तथाराज्ञो गुरुर्भवान् २ श्रीगुरुरभ्यधात्मात्रमं
त्रयंत्रतंत्रभेषज्यप्रभावप्रसरः किंतुबुद्धिप्रकारोस्ति यदिराज्यमनस्य कस्यापिदीयते तदाराज्ञः कुशलंस्यात् प
रंनायं धर्मः श्रीजिनधर्मविदां यतः सद्योनद्विसियधेजदमदिपाजीतदानुदयपाजीनयत्रअनयदाणवरणाजणे
वसिलेलद्दोयव्वं १ ततोऽस्माकमेवराज्यमस्तुराजाकर्णौपिधात् कोनामकोजिकादितो: ग्रासाद्दोखिदमिच्छतिभस्म
निभस्मसात्कुर्यात्कोऽपिचंदनकाननं २ महाराजयुक्तमेतत् यदिममशक्तिर्भवतिपरंशक्नोदनुमान्यदाऽबंधयत्स्व
यं विधुर्दधौयद्वसिवास्वरूपं सैरंध्रिकाकारधरस्य भीमस्तथाहमप्यत्रकृतो समर्थः २ कष्टमपिममभनसादं य
तः यालोभाद्यापरद्रोहात् यः पात्राद्यः परार्थत: मैत्र्यालक्ष्मीव्यय: क्लेशः साकिंसाकिंसकिंसकिं १ ततोराजासनेशनै
र्यथासुखपवितोऽभूत् राजानंतथाभूतंविलोक्यसर्वः कोपिविधुरोजातः यतः महतामापदं दृष्ट्वा कोदिदुःखीनजाय

६२

32

तिकाकोप्यंधत्वमायाति गच्छत्यस्तं दिवाकरे २ श्रीगुरु: सर्वसंमतेन राज्येस्वयंमुपविष्ट: तत्क्षणमेवराज्ञोव्यथासूरीस
रीरेसंक्रांता गुरुव्यथांज्ञात्वाराजावज्राहतइवगतसर्वस्वइवमनसिखेदमेदुराश्चिंतयति स्वांगदाहेपिकुर्वंतिप्रकाशंदी
पिकादशा: लवणंदहनेवन्हौपरलोकापशांतये २ अहोउत्तमानांस्वभाव: यत: चरित्रंनवपाषाणश्लाघनीयंसतामपि
दग्ध्वायेनाग्निनात्मानंदत्तोरंग: परानने ३ छायामन्यस्यकुर्वंतिस्वयंतपन्तिचातपे फलंत्विपरस्यार्थेनात्मदेतोमहिद्रु
मा: ४ गुरुरुवाच राजन्माचिंतांकुरु नमेशक्तिमतोऽसुखं मूलाच्छिन्नोन्मूलयाम्येनांतदाममवंस्यानांस्यात् ततःप
कंकुम्भोउकमानाय्यप्रविश्यांतः स्वयंगुरु: तत्रन्यवाविशाद्भूतां तदेवाभूत्तदन्यथा ६ उत्ताद्यंधप्रथोत्तिप्रंकश्चिन्नो
लंघतियथा एवंस्वस्थमभूत्सर्वंसूरे: शक्तिरहोस्फुटा ७ तत: पुनर्गुरोराज्ञश्चजन्मोत्सव: सर्वस्मिन्पुरेधवलमंग
लोत्सवा: सर्वचैत्येषु अष्टादिका: अनिवारितदानानिश्रीजिनराजसासनोन्नतिश्चसर्वत्रप्रससारजैनधर्मेमहिमापि
अनहा लधेमाणुसजम्मेनिम्मलकुलाइगुणकलिए घडियव्वंमोखकरणेनरेणबहुबुद्धिणाधणियं १ धम्मोअत्थो
कामोजउतपरिणामसुंदराएए किंपागफलसरिसालोयसंगविसमोयणसमाण १ जंमिनसंसारभयंजंमिनमोरकाभि
लासावि इदधम्मासोनेउविणकह्नजोजिणाणए ३ पावाणुबंधिणोच्चियमायाइगहदखसदखदासेणएत्तोभोगान्तुयग
च्छंतीसएवसलवसलयदिकं ४ जोधुलस्वमापदाणोपरूविउपुरिसंपुडरीएहिं सोधम्मोमुक्कोविय जमरकउत।
फलंमुक्को ५ पच्चकमेविअंशो कामोयअणवदेउनाविण दोसंतेपरिमेता किमहियमिहभाणियव्वमउ ६ भुवण।
सुयाविविदवाभोगाविदुणे। द्ावरविलासा मरणंमिविरसभावा नकिंचितिप्पुत्तमोमुक्को ७ मोत्तोपायश्चायंनिच्चं।
तिकाजविइवंदणेणसइविविदपूयधुवेण चेइयकञ्जाणंविदु विहाणमइइत्तुणकरणेणं ८ आयारपरालबद्धस्सु
यालसुमुणीणवंदणेणंच बहुमाणबहुमाणेणंगुणीमुनदवखजतेणं १० दंसणविसोहणेणंविहिणसिद्धंतसारसव।

लिणनव २ मुयषढणिणंउव्वपढियस्स ११ तत्तागुपिद्दिणिंवउदाभावणविभावणेणेव सरउप्पसूत्तणणंगुणणण
मनिलीसकरणेण १२ इयगुणरयणपद्दाणसकयन्नवेवजम्मंमि सरयससिसरिसजसप्पवन्नरियदियंतानियं
ता सुदं १३ परलोपउणकधाणमालिकामालिया स्समेवेण अणुरूयपीरकसो रकालदं तिमोरकंपिरवीणरया १४
इत्यादिधर्मदेशनांश्रुत्वा राजा संसाराऽसारतां विभाव्य मोक्षैकरसिकांतःकरणः श्रीगुरून्नत्वा भगवन्नद्य कातिथि
तिऽपप्रच्छ श्रीगुरुः सहसाऽमावास्यादिने पूर्णिमेतिप्राह अत्र देवबोधिर्लब्धावकाशो मिथ्यादृक् बाह्यमित्र
मध्यांतरधर्मशत्रुराह अहो कलिकालसर्वज्ञः श्रीहेमसूरिरद्य पूर्णिमां कथयति तदा लोकानां भाग्येन पूर्णिमेव
भविष्यति इत्युपहास्यगर्भितवचः श्रुत्वा गुरुः प्रोचे सत्यमेतन्नववचः तेनोक्तं कोऽत्र प्रत्ययः श्रीगुरुभिरुक्तं
महीकियं भवनं श्वाउरीचंद्रोदय एव प्रत्यय इति श्रुत्वा सर्वेपि विस्मयपराः परस्परमाहुः किमिदमपि भविष्यति त
तो राजा विस्मितस्वांतः देवबोधि उर सामंतादिपरिवृतो राजसभाया मागत्य कचंद्रोदयो भविष्यतीति परिज्ञानाय ष
ष्टीयोजनगामिकरभ्यारूढान्निजउरुषान् पूर्वस्यां दिशि प्राहिणोत् ततः श्रीहेमाचार्यैस्यः पूर्वप्रदत्तवरसिद्धचक्र
सुरप्रयोगेन पूर्ववत् पूर्वस्यां संध्यासमये चंद्रउदयं कृत्वा निखिलां रात्रीं ज्योत्स्नामयं विधाय चउरिया मानूगगनमं
डलमवगाह्य सर्वलोकसमक्षं प्रत्युषे पश्चिमायां गतोऽस्तमगात् प्रातस्तेपि पूर्वप्रहीतउरुषाः समागत्य तथैव प्रोचुः
सर्वेषां महान् विस्मयः अहो श्रीगुरूणां कापि महती शक्तिः अहो जैनानां कोपि महिमा लोकोत्तर इति लोकोक्तिः स
र्वत्राजायत अथ देवबोधेस्तदैव छलवचनं स्मरन् श्रीगुरून् राजा पप्रच्छ भगवन् सत्वपि बहुदर्शनिब्राह्मणानां
 कस्माज्जिनधर्मे महान् विशेषः गुरुः राजन् उरा युगादौ प्रथमजिनः परोपकाराय विनीतासन्ने उरिमताल उरे
समवसृतः भरतश्चक्री प्रमुदितो जिनागमज्ञापनीयसार्द्धद्वादशस्वर्णकोटीप्रीतिदानं दत्वा विविधाहारादिभृतबहू
शकटानि लात्वा सपरिकरो जिनवंदनाय गतः सवितदद्ध मणुज्जलं मणिगसाउउत्तरासंगमंजली सिरसिजिणदिठे

१ अयं पंचधा अभिगमं छवीवाणंद मजउव मस्सेरियपंचमपूर्वकं प्रदत्वा प्रभुं प्रणम्य यथास्थाना ८ धर्मदेशनामिति
सुश्राव यथा सब्बा कला धम्मकला जिणाई सब्बा कहा धम्मकहा जिणाइ सब्बं बलं धम्मबलं जिणाई सब्बं सुहं धुत्ति
त्ति सुहं जिणाइ १ त्रिजगदीश किं धर्मस्वरूपमिति चक्रिणा प्रष्टे श्रीजिनः श्रीधर्म्मउरुषस्यास्य दानमोदारिकं
वउः शीलं वस्त्रं तपस्तेजो भावो जीवस्तदीशता २ एवं श्रुत्वा दानमेव धर्मरूपमिति चिंत्य प्रभुं नत्वा सार्द्धमानीत
भक्तादिग्रहणार्थं साधुन्निमंत्रणमकरोत् भगवानाह राजन् आधाकर्म्मिकाऽभ्याहृतराजपिंडादिदोषदूषि
तमिदं भक्तादि साधूनामकल्प्यमिति श्रुत्वा दुःखी श्रीभरतचक्री एवं ज्ञात्वा शक्रः स्वामिनः पार्श्वे देविंदराय उगिह
वइ ३ सागरि ४ साहम्मि ५ उग्गहो चिय पंचविहो पन्नत्तो अवग्गहो वीयरागेहिं १ इत्येवं पंचविधाऽवग्रहस्वरू
पं पृष्ट्वा प्राह राजन् माविषादं कुरु सर्वज्ञशासने सप्त क्षेत्राणि श्रीजिनभवनबिंबागम चतुर्विधश्रीसंघरूपाणि
संति तत्र ये सुधार्मिका गृहारंभपराङ्मुखाः संयमपरिणामभाजः संवेगवैराग्यादिगुणजुषस्तेषां वात्सल्यं
कुरु इति सुरेंद्रवचः श्रुत्वा पूर्वानीतवस्तुभिः साधर्म्मिकभक्तिमकरोत् श्रीभरतः तेषां गृहारंभादिकं निवार्य त्र
त्रिमकार्षीच्च दृष्ट्याचार विचारवाच्यंवउरध्ययनि बद्धं श्रावकप्रज्ञप्तिग्रंथं जिनप्रणीतमर्थतो देशविरत्यास्ते
पठंति माहन २ इति परिषिं कथयंति ते माहना लोके प्रसिद्धिमगुः कालेन तेषां वृद्धिः ततः षष्ठे २ मास्यावारादि
परिक्षां कृत्वा अयं ज्ञानदर्शनचारित्राचारशुद्ध इति कन्यारत्नेन कंठे रेखात्रयं कृतं ततः कालेन परिक्षापूर्वकं
कनकसूत्रत्रयं क्रमिणा रोप्यं जातं ततः कालेन नवमदशमजिनयोरंतरे सकलसाधुच्छेदे सति सर्वेषां लोकानां
अपरधर्मप्रकाशकाऽभावादिति गुरवः संजाताः क्रमेणाऽब्रह्मचारिणः कंठे सूत्रत्रयधारिणश्चाऽभवन् ततः

क्रमेणोत्पन्नकेवलेदशमजिनेधर्मप्रकाशयति गृहारंभप्रदत्तोऽब्रह्मचारीगुरुर्नभवतीत्युक्तेतेषां जिनेजिनधर्मे
वमहान् विध्वेसोऽभूत्तद्दृढमतीनां लोकानामपि द्वेषमुत्पादयंति ततः कालेन मिथ्यात्वगताः यदुक्तं समसर
णभत्तउग्रदत्त्वंगुलीकयसरूसावयाअदिया जेआवट्टइकामिणि लंबणअणुसज्जणाअथ १ असावग्गपडि
सेहो छट्ठे २ यमासि अणुसंगा कालेणयमिच्छत्तं जिणतरे साहुछिन्नु २ इतिद्विपकारणं ब्राह्मणानांश्रुत्वा राजा चिं
तयद्दीचंद्रमंडलादग्निः सुधाकुंडाद्विषं प्रादुरभूत् लोकानामभाग्योदयेन श्रीजिनधर्मान्मिथ्यात्वमभूदिति
एवं श्रीहेमसूरिभिरनेके कुतीर्थिनः प्रवादिराजसभायां निरुत्तरीकृताः श्रीसर्वज्ञशासनस्यैकातपत्रं साम्राज्यं का
रितं राजप्रतिबोधश्चकृतः यदुक्तं सत्यनेकविताविततरसिकास्ते भूरयः सूरयः क्ष्मापस्तु प्रतिबोध्यते यदि
परं श्रीहेमसूरेर्गिराउन्मीलंतीमहांस्यपिपरीलत्ताणिकृत्तानि खिनीराकेस-- दिनाबतभवत्सुजागरः सागरः
१ स्तुमस्त्रिसंध्यं प्रभुहेमसूरेरनन्यतुल्यामुपदेशशक्तिं अतींद्रियज्ञानविवर्जितोपि यः क्षोणिभर्तुर्व्यधित प्र
बोधः २ श्रीकुमारपालदेवेनतु ७२ सामंतास्ताज्ञां ग्राहिताः १८ देशेषु अमारिपटहो दापितः १४ देशेषु मैत्री
बलेनार्थबलेनचजीवरक्षाकारिता १४४४ नवीनजिनप्रासादेषु कलशाधिरोपणं कारितं १६००० जीर्णोद्धारेषु
कलशध्वजारोपोऽकारि सप्तभिः श्रीतीर्थयात्राभिरात्मापवित्रितः प्रथमयात्रायां नवलक्षसुवर्णमूल्यनवरत्नैः
जिनः पूजितः २१ श्रीज्ञानकोशलेखनं ७२ लक्षमितद्रव्यपत्रंपाटितं ९८ लक्षमितद्रव्यमौचित्यदत्तं ७२
लक्षमितः श्राद्धकरो मुक्तः आजन्मपरनारीसहोदर शरणगतवज्रपिंजरविचारचतुर्मुख परमार्हत राजर्षिः
जीवदान जीमूतवादनादीनि जगद्विस्मयावहानि बिरुदानि लब्धानि सप्तव्यसनानि निवारितानि श्रीसंघभक्ति
साधर्मिकवात्सल्य त्रिजिनार्चादि शावश्यक पर्वदिन पोषधदान सांवान प्रभावनादीनोद्धार सत्रागार परोपकारादि ८४
पुण्यान्यनेकधाकृतानि कुमारपालनृपस्य किमिकं वर्ण्यते कृतो जिनेंद्रधर्ममासाद्य योजगत्त्रय्यं व्यधात् १

अत्रांतरे चनिर्व्यूढराजव्यापारो विहितानेकनवीनप्रासादजीर्णोद्धार परोपकारादिनोद्धारादिपुण्यकृत्यो श्रीजिनशा
सनप्रभावको मं० वाहडदेवो वड्डो स्वर्जगमत्तु अत्रचार्थिसार्थप्रार्थनाकल्पद्रुस्त मं० आबडदेवं प्रति
कविवाक्यं वरं नटैर्नार्य वरमविचक्षणैर्धनकृते वरं वेश्याचार्यैर्वरमपि महान्मटनिपुणैः दिवंयाते दैवा
दुदयनसुते दानजलधौ नविद्वद्भिर्नार्व्यं कथमपि कुदे भूमिवलये १ अथैवं कालेकविलितानेकपुरुषर
त्ने श्रीकुमारपालभूपालः श्रीहेमसूरिश्च कृतकृत्यौ महासातपसाच वयसा च ८ वृद्धौ जातौ परं हेमसूरिग
च्छेविरोधः रामचंद्रगुणचंद्रद्वंद्वमेकतः एकतो बालचंद्रतस्यच राजभ्रातव्याजपालेन सहमैत्रि अथवा
र्धकमालोकयौधुक्त प्रथ्वापतिः स्थित्वातुरहसं राज्ञो गुरुं प्रत्येवमूचिवान् १ सत्यपित्वाद्दशेसर्वेवियांभो
धौ गुरौ मम फलंगार्हस्थ्यधर्मस्य नाभाग्यैस्तनयोऽजनि १ दिने दिनेवं जरात्वेपाजनयं तिऋशंगतां जायते
तु समं राज्यत्प्रादानार्हचिंतया २ दहाम्यजयपालाय स्वराज्यं जामत्सूनवे उतप्रतापमल्लाय दौहित्राय निवे
द्यतां ४ ततो विमृश्य सूरिभिर्नागिराजन्भ्रातव्योनयोग्यो दुराशयत्वात् सत्संगरतत्वात् धर्मनिष्ठत्वादि
कारणैर्नैवराजगीयप्रजासंमतः भ्रातृव्यातुल्यकारितधर्मस्थानक्षयःकियानस्ति प्रतापमल्लप्रजाप्रि
यन्यायधर्मनिष्ठत्वादिगुणैर्योग्यः यदुक्तं धर्मशीलः सदान्यायी पात्रत्यागी गुणादरः प्रजानुरागसंपन्नो
राजाराज्यं करोति सः १ एतं मंत्रं कृते बालचंद्रेण स्वरूपमेतदजयपालाय न्यवेदितस्य वेतदनुरामचंद्रादिष्वा
चौलुक्यं महान्द्वेषः अत्रांतरेच उरसातिवर्षायुषः श्रीहेमाचार्याः परिज्ञातनिजावसानसमयाः समग्रश्रीसंघं
स्वकायगच्छं श्रीकुमारपालनृपं वाक्य राजन् नवापिषण्मासीशेषमायुरस्तीति प्रज्ञापनां कृत्वा दशधाराधनां

विधायसमाधियोगसमाधितस्वकृत्याः तदवसरेच [redacted]
पतित्वाथपदोर्नोजेराजर्षिर्त्तामणेत्तर्णे बाष्पायमानोनेत्राभ्यां प्रभुमुवेसगद्गदं ॥१॥ इपद्मनंप्रतिम्नवंस्त्रेण
राज्यादिकंखलु कल्पद्रुस्विडः प्राप्तः त्वादृग् नद्धंकरोगुरुः ॥२॥ नकेवलमन्नूस्त्वंमेभगवन् धर्मदाः जी
वितव्यप्रदः किंतुततस्त्वत्तोः नृणः कथं ॥३॥ त्वयिस्वर्गेन्मुखेस्वामिन् कोधुनासिंचयिष्यति ॥ मामखंडतमंडु
एपप्रक्रियांकंडतांडवं ॥४॥ अगाधेमोहपाथोधौ धोपर्यंतेमजतोमम ॥ निर्यामिनाकराजंबंबोविनाकः करिष्यति
॥५॥ इतिन्नूनत्विजापिनविभिन्नहृदयः प्रभुः ॥ नेत्रकूलंकषान्बाष्पान् सन्निरुध्यकथंचन ॥६॥ जल्पाप्यवाति
कष्टेनपदजग्नेतमात्मनः उचेवाचंप्रभुंवासूरीसेधवोजदरोमिव ॥७॥ आजन्मराजनिर्व्याजिभक्तेरिंददितावकोस
मुत्कीर्णइवस्वर्गगमनापिस्पाष्टथयदि ॥८॥ मनः सुधासमारंध जिनधर्मस्यतिधुरः मोत्तोपिनातिदुर्लभः सकुरु
स्कतिकिमुच्यते ॥९॥ असमदुक्यादर्तंधर्मंप्रपद्यक्षितिमंडले कृत्वाचतस्यसाम्राज्यंनापर्णस्त्वमन्नूः कथं ॥१०॥ इति
आदिवाचाभिरास्वासितश्रीकुमारपालनृपा विधियमानमानोस्वरस्वनाः निरंजनंनिराकारंसदानंदनंदि
तं निरूप्यमनसानित्यंस्वरूपंपारमेश्वरं ॥११॥ कृत्वातन्मयमात्मानंत्यक्त्वासर्वमतः परं स्वात्मावबोधसंभूतज्यो
तिषितिव्यनावयन् ॥१२॥ यथा आत्मनदेवस्त्वमेवत्रिभुवनभुवनोद्योतिदीपस्त्वमेव दुःषमषीप्रक्षालनादुःकजं
वोमाग्न्यर्यम ॥१२३०॥ वत्सरेविषजदयुक्तसर्पिर्मूर्छानरो नृत्वावापकुमारपालनृपतिः सर्वांतराधाशतां ॥१॥ ततो
लोकिहाहाकारामदानभूत् सर्वत्रेतिगिरः प्राद्वरासन् आकर्ण्यप्रतिकाननंपक्षुगणाश्री वुकसन्नूपास्ययं क्रंदतः ॥
करुणंपरस्परमहोवत्सं तिनिशंसयं योऽभूत्नः कुलवर्धनः सस्पुपताराजर्षिरिस्तेरययोयुयंयातदिगंतरंकृटितिरि
८५
नोचेन्मताव्याधतः ॥ श्रनाभून्नभविताचात्रहेमसूरिसमोगुरुः श्रीमानकुमारपालश्चजिनभक्तोमहिपतिः ॥४॥ नृपा
जीवाऽभयदानएडुमेमेदितजिनत्पतिकीर्त्तिनर्तकी ॥ समंमनोभिस्तिमिकेकितिन्निरिस्तथोरणक्रोडमृगादिदिडिनां ॥
॥१॥ सत्वानुकंपानमदोभुजास्यादिन्यिषकुत्तोवितथः प्रसादः जिनेंद्रधर्मंप्रतिपद्यतिमाप्त्याघ्यः सकेषांनकुमारपाजः
॥२॥ जोकेमूढतयाप्रजल्पतुदिवंराजर्षिरध्युपिवान् बूहोमोविज्ञतयावयंभ्रनरिंदिवास्तिविराधुक्कवत् स्वांतेसद्यरि
तेर्नमोअब्धिमुनिभिः केलासवेदासिकैः प्रासादैस्सबदियदिषसुकृतीप्रत्यत्तएवेहंति ॥५॥ प्रबंधोयोजितः श्रीमत्कुमा दृ
रनृपतेरयं गद्यपद्येर्नवेः कैश्चित्केश्चिप्राग्जननिर्मितिः ॥६॥ श्रीसोमसुंदरगुरोः शिष्येणयथाश्रुतानुसारेणश्रीजि
नमंडनमणिनाद्धंकमनु १४९२ प्रमितवत्सरेरचितः ॥७॥ इतिश्रीसोमसुंदरसूरीश्वरशिष्यश्रीजिनमंडनोपाध्या
येः श्रीकुमारपालप्रबंधोयथादृष्टश्रुतानुसारेणयोजितश्चिरंजीयात् ॥ ॥श्रीभं नवतु॥ संवत १९६३ मागसर
वाद ३० नेमंदवासरेभुजनगरमध्येलिपिकृतमस्ति ॥
८६

No 183

કુમારપાળપ્રબંધ